

## **DE STRIJD TUSSEN VLEES EN GEEST**

met daarbij de droevige terugtrekking van de Geest van God en de oorzaken daarvan;  
en ook het wandelen in en naar de Geest met het gezegende gevolg daarvan.

Dat is de hoofdsom en de inhoud van 27 preken, kort voor zijn dood uitgesproken

door de getrouwe dienstknecht van Christus

**CHRISTOPHER LOVE**

in zijn leven dienaar van het Evangelie te St. Lawrence Jewry, London.

Uitgegeven bij J. J. H. Kemmer  
Utrecht

En diverse latere uitgevers

## EERSTE PREEK<sup>1</sup>

(uitgesproken 27 oktober 1650)

*"Toen zeide de HEERE: Mijn Geest zal niet in eeuwigheid twisten met den mens, dewijl hij ook vlees is; doch zijn dagen zullen zijn honderd en twintig jaren"*  
(Genesis 6:3).

Dit hoofdstuk bestaat uit twee delen:

1. Het besluit van God om de aarde te verdelgen door een zondvloed.
2. De voorzorgsmaatregel die God in dit algemeen oordeel genomen heeft ter redding van Noach en zijn gezin door een ark te laten klaarmaken.

Onze tekst staat in het eerste deel: Gods besluit om de aarde te verdelgen door een vloed. Hier wordt dan de toeleidende oorzaak van het oordeel neergeschreven. Toen de mensen begonnen te vermenigvuldigen in aantal (wegens polygamie dat eerst in praktijk werd gebracht door Lamech), namen ook hun zonden toe en daarom ging de HEERE het aantal mensen op de aarde verminderen, opdat Hij de zonden van de wereld zou verminderen. De bijzondere zonde die hier speciaal genoemd wordt, waarom God de aarde wilde verdelgen, wordt vermeld in het tweede vers, waar staat: "Gods zonen zagen de dochteren der mensen aan, dat zij schoon waren, en zij namen zich vrouwen uit allen, die zij verkozen hadden". Met Gods zonen over wie hier gesproken wordt, kunnen niet de engelen bedoeld zijn, zoals Tertullianus en sommige anderen van de ouden gedacht hebben (hoewel het waar is dat die elders met deze naam genoemd worden). Als Christus over de engelen spreekt, zegt Hij ervan, dat de engelen Gods niet trouwen noch ten huwelijk gegeven worden.

Vraag: *Maar wie moeten wij dan verstaan onder de zonen Gods in deze plaats?*

Antwoord: Goede uitleggers denken dat hiermee de nakomelingen van de Godvrezende Seth bedoeld werden, die Gods zonen genoemd worden omdat de ware godsdienst onder hen was. En deze zonen Gods zagen de dochteren der mensen aan. Dat wil zeggen, dat de nakomelingen van de Godvrezende Seth huwelijken sloten met de nakomelingen van de goddeloze Kaïn. Zodoende begon door deze huwelijken en deze vermenging van de goddeloze Kaïniëten met degenen die beleden de ware God te dienen de godsdienst in verval te raken en de goddeloosheid op aarde sterk toe te nemen, waarom God besloot de aarde te verdelgen.

Het hele tekstvers heeft drie delen:

1. Een algemeen oordeel en een zware straf waarmee gedreigd wordt: "Toen zeide de HEERE: Mijn Geest zal niet in eeuwigheid twisten met den mens".
2. De reden die hiervoor aangewezen wordt: "dewijl hij ook vlees is".
3. Een matiging en uitstel van deze straf: "doch zijn dagen zullen zijn honderd en twintig jaren".

De volgende moeilijkheden moeten in deze tekst verklaard worden:

- (1) Wat wordt bedoeld met: "Mijn Geest zal niet in eeuwigheid twisten met den

---

<sup>1</sup> Deze preken werden in 2004 uitgegeven bij **Gebr. Koster** te Barneveld, en op voortreffelijke manier hertaald door dhr. **J. de Jager**.

mens"?

- (2) Wat wordt bedoeld met de aangevoerde reden: "dewijl hij ook vlees is"? Men zou denken dat het een reden zou zijn die juist tegen hetgeen gesteld wordt indruist, dat God daarom de mens wat tegemoet zou komen. Toch is het hier de reden van de straf, hoewel het in andere plaatsen een reden tot barmhartigheid is.
- (3) Wat wordt bedoeld met: "doch zijn dagen zullen zijn honderd en twintig jaren"?

(1) De eerste vraag: *Wat wordt bedoeld met: "Mijn Geest zal niet in eeuwigheid twisten met den mens?"*

Antwoord: Door "geest" verstaan sommigen de ziel van de mens. Zo geeft de Vulgata deze zinsnede weer en vat die op als de ziel van de mens. En het wordt "Mijn geest" genoemd, zeggen zij, omdat God de ziel in de mens heeft gegeven. Zij willen deze zin als volgt verstaan: "Mijn geest (dat is de ziel van de mens) zal niet altijd in de mens blijven, maar hij zal sterven". Maar onze beste uitleggers verwerpen deze verklaring. Ik zal u maar niet vermoeien met andere opvattingen over deze tekst. De gangbare uitleg van de beste verklaarders, zoals Mercerus, Musculus en Rivet van: "Mijn Geest zal niet in eeuwigheid twisten met den mens" komt op het volgende neer. Met "Geest" wordt niet bedoeld de ziel van de mens, maar de Geest van God, de derde Persoon in de gezegende Drie-eenheid. En als Hij zegt dat Zijn Geest niet met de mens zal twisten, wordt daarmee bedoeld: "in Zijn werkingen", dat Hij Zich niet zal paren aan de prediking van Noach, die een prediker der gerechtigheid was, en aan die van de patriarchen. Het is alsof Hij zeggen wilde: "Ik zal nu Mijn Geest van Mijn genademiddelen wegnemen. Die zal niet in eeuwigheid twisten met de mens". Het is alsof God, wat uitgebreider, Zich op deze wijze wilde uitdrukken: "Ik zie, dat, hoewel Mijn knecht Noach getuigt en predikt tegen de toenemende goddeloosheid van de wereld, het allemaal toch tevergeefs zal zijn. Ik ben nu hun opstandig verzet moe en daarom ben Ik nu tot een uiteindelijke beslissing gekomen om hen geheel te verdelgen. Ik wil hen niet langer dragen en verdragen. Mijn Geest zal niet langer meer met hen twisten".

(2) Vraag: *Welk gewicht ligt er in deze reden: "dewijl hij ook vlees is"?* Men zou kunnen denken dat dit geen reden is voor zo'n zwaar oordeel. God bedenkt dat wij maar vlees zijn en waarom moet Hij dan zo streng zijn?

Antwoord: Als antwoord hierop moeten wij weten dat wij onder vlees niet moeten verstaan de natuurlijke substantie van het menselijke lichaam, maar de verdorven natuur. Ik zal Mijn Geest terugtrekken. Waarom? Omdat u zich geheel overgegeven hebt aan de lusten en ingevingen van het vlees. U bent vleselijk en verslaafd aan de begeerlijkheden van het vlees en daarom zal Mijn Geest niet meer met u twisten.

(3) De derde vraag is: *Wat wordt bedoeld met deze woorden: "doch zijn dagen zullen zijn honderd en twintig jaren"?* Wat wordt daaronder verstaan?

Antwoord: Er kan niet mee bedoeld worden (zoals Tostanus en anderen zeggen) de leeftijd van een mens, alsof de mensen nu als gevolg van hun goddeloosheid korter zouden leven. Na de vloed leefden de mensen langer dan honderd en twintig jaar. Sem leefde 600 jaar, Arfachsad 425 jaar, Serug 230, Abraham 175 en Izak 180. Derhalve is de betekenis: "Hoewel Ik Mijn Geest van Mijn instellingen zal wegnemen, zullen zijn dagen toch nog honderd en twintig jaar zijn voordat de vloed over hen zal komen".

Tegenwerping: *Hoe kon dat honderd en twintig jaar zijn vóór de vloed zou komen,*

*terwijl deze woorden gesproken werden toen Noach 500 jaar oud was en de vloed kwam toen hij 600 jaar oud was? Dat is dus twintig jaar korter dan Gods voorzeggingen.*

Antwoord: Dat is een ingewikkelde knoop en de verklaarders moeten veel moeite doen om die knoop te ontbinden en de waarheid Gods daarin te verdedigen. God blijft waar en alle mensen zijn leugenaars.

Hiëronymus geeft dit antwoord: "Het is waar dat God honderd en twintig jaar had beloofd tussen het uitspreken van die voorzegging en de vervulling. De goddeloosheid van de mensen werd zo groot en verwekte God zo tot toorn, dat Hij de voorzegging verkortte met twintig jaar".

Dat zegt Musculus ook, die er verder van zegt: "Als God een voorzegging doet, behoudt Hij de voorwaarde voor Zichzelf. Want zoals God een oordeel waarmee Hij gedreigd heeft over een volk niet altijd uitvoert als het zich spoedig bekeert (zoals in het geval van de Ninevieten), zo is Hij ook niet verplicht een beloofde genadetijd te geven in het geval men willens, hardnekkig en onverbeterlijk goddeloos is (zoals in het geval van de zonen van Eli). Ik heb gezegd (zei God tegen Eli) dat uw huis en het huis uws vaders voor Mijn aangezicht zouden wandelen tot in eeuwigheid. Maar nu, spreekt de HEERE, dat zij verre van Mij".

Maar het beste en eerlijke antwoord dat hierop gegeven kan worden is dit: dat deze toezegging aan Noach gedaan werd, niet toen hij vijfhonderd jaar oud was, maar toen hij vierhonderd en tachtig jaar was. Want hoewel in het laatste vers van het vijfde hoofdstuk gezegd wordt, dat Noach vijfhonderd jaar oud was, zegt die tekst echter niet dat hij zo oud was toen deze toezegging gedaan werd. Zo staat het ook bij Rivet, Mercerus en anderen.

Er ligt nog een moeilijkheid in het antwoord.

Tegenwerping: *Daar kan tegenin gebracht worden dat deze toezegging gedaan werd nadat vermeld werd dat Noach vijfhonderd jaar oud was.*

Antwoord: Hierop antwoord ik, dat het in de Schrift gebruikelijk is, dat als er geschiedenissen worden verhaald, er geen strikte volgorde wordt aangehouden, zodat er sommige dingen eerder geplaatst worden die later gebeurd kunnen zijn en sommige dingen later die eerder gebeurd kunnen zijn. Zo kan men bijvoorbeeld van de schepping van de vrouw lezen na de zevende dag. Mozes hield er niet een strikte volgorde op na, maar stelde deze dingen later die eerder gebeurd waren. In het geval van Terah lees je dat hij twee honderd en vijf jaar was en hij stierf en toch zie je dat de geboorte van Izak pas ongeveer tien hoofdstukken later wordt vermeld, terwijl Terah nog ongeveer vijfendertig jaar na de geboorte van Izak geleefd heeft. Ik noem dit alleen om de samenhang van dit antwoord met andere plaatsen van de Schrift te tonen. Hieraan kan toegevoegd worden wat de wijze Calvijn zegt om deze twijfelachtigheid op te lossen, namelijk dat hoewel er staat dat Noach vijfhonderd jaar oud was, hij toch maar vierhonderd en tachtig jaar was. Immers, omdat zijn vijfhonderdste jaar naderde en hij er maar twintig jaar vanaf was, zegt de Heilige Geest derhalve, dat Noach vijfhonderd jaar was en drukt zijn leeftijd met een rond getal uit. Zo zijn de moeilijkheden voor u verklaard.

***"Mijn Geest zal niet in eeuwigheid twisten met den mens".***

Het kan uit het hele hoofdstuk opgemerkt worden, dat toen God dreigde met het oordeel van een zondvloed, Hij eerst met dit erger oordeel dreigde. Merk op dat als God Zich terugtrekt van Zijn instellingen, of de werking van Zijn Geest onttrekt aan

Zijn instellingen, het een zwaarder straf is dan welke lichamelijke straf ook. Ik noem dit in de inleiding met nadruk, zodat u als u mij hoort spreken over de zwaarte van dit oordeel, dit kunt beschouwen als een allerdroevigste en zware straf.

Nu, voordat ik verder ga met de hoofdlering, moet ik een tweeërlei terugtrekking van Gods Geest onderscheiden. Als er in de Schrift staat: "Mijn Geest zal niet eeuwig twisten met den mens", behelst dat twee dingen:

- Mijn Geest zal niet altijd twisten in de bediening van het Woord door een krachtige werking.
- Mijn Geest zal niet altijd twisten door middel van inwendige aansporingen of verhinderingen op de consciëntie. Ik zal beide zaken behandelen.

De eerste leerstelling is dit: *het is een heel zwaar, droevig oordeel als God de werkingen van Zijn Geest aan de uitwendige bediening van het Woord onthoudt of daarvan terugtrekt.*

Zijdelings zou ik wat het woord "twisten" betreft kunnen opmerken dat het werk der bekering een moeilijk werk is. Dat het niet gemakkelijk is een mens te overtuigen. Maar ik zal de zaak vervolgen die ik voorgesteld heb en in de ontvouwing daarvan zal ik twee dingen afhandelen:

- I. Ten eerste zal ik u tonen dat het een zwaar oordeel is als de Geest wordt teruggetrokken van of onthouden aan de prediking van het Woord.
- II. Ten tweede de reden waarom God dit oordeel over enig deel van de wereld brengt.

I. Om de waarheid van het eerste deel aan te tonen, zal ik slechts dit ene bewijs aanvoeren: Het blijkt dat het zo'n groot oordeel is, omdat als de Geest aan de genademiddelen wordt onthouden, er geen kracht in mee kan komen om een ziel tot bekering te brengen. Met een zwaard in de hand van een levend persoon kan men steken en een wond tot stand brengen, maar een geschilderd zwaard in een geschilderde mensenhand op de muur kan helemaal niets doen. Zo kan het gepredikte Woord zonder de Geest van God niets meer doen dan een zwaard in de hand van St. Joris te paard.<sup>2</sup> Het kan wellicht de fantasie opwekken en het oor strelen, maar nooit het hart doorpriemen. Het moet de Geest van God zijn Die het hart bewerkt. "Gij zijt een brief van Christus", zegt de apostel, "geschreven niet met inkt, maar door den Geest des levenden Gods" (2 Kor. 3:3). En zoals dezelfde apostel spreekt: "Mijn prediking was niet in bewegelijke woorden der menselijke wijsheid, maar in betoning des Geestes en der kracht" (1 Kor. 2:4). Het moet de almachtige kracht Gods zijn die het hart bewerkt.

De prediking van het Woord is als dat badwater van Bethesda. Er was geen natuurlijke geneeskracht in het water om gezond te maken, maar als de engel het water bewoog, werd de eerste die erin stapte gezond, van welke ziekte hij ook bevangen was. Genademiddelen zijn als dat badwater. In het prediken en het horen alleen zit geen kracht, maar het moet de Geest van God zijn Die op deze wateren moet zweven. Anders worden ze niet vruchtbaar. "De letter doodt, maar de Geest maakt levend".

Die woorden moeten niet verstaan worden in de zin die Origenes eraan geeft, dat de letter de letterlijke betekenis is en de Geest de allegorische betekenis. En de betekenis is ook niet, dat de letter het Oude Testament is en de Geest het Nieuwe Testament,

---

<sup>2</sup> een beeld van een beschermheilige

zoals de Antinomianen zeggen.

Maar de betekenis van het woord "letter" is het Woord van God op zichzelf beschouwd, los van de Geest van God. De letter doodt, het laat een mens in zijn doodsstaat. Maar het is de Geest Die leven geeft. Dat wil zeggen, dat de Geest Die de prediking van het Woord bekrachtigt het vruchtbaar maakt om geestelijk leven voort te brengen. Dus blijkt het een zwaar oordeel te zijn als de Geest aan de instellingen Gods onthouden wordt, omdat zonder de Geest de genademiddelen in 't geheel geen vrucht afwerpen.

II. De volgende zaak is, dat wij zullen aantonen om welke reden God dit zware oordeel zendt over een volk. Ik zal enkele redenen in het algemeen vermelden en daarna enkele bijzondere redenen.

1. De reden waarom God de werking van Zijn Geest terugtrekt van of onthoudt aan Zijn instellingen is vanwege het feit dat de mensen de Geest van God smarten hebben aangedaan of Die hebben beledigd. Als men de Geest bedroeft en Zijn werkingen uitblust, is het rechtvaardig dat God de werkingen daarvan inhoudt. De Schrift noemt een zestal zaken waarmee men de Geest van God onrecht aandoet, waarom de Heere vanwege één daarvan of vanwege alle Zijn Geest kan terugtrekken. Er bestaat een uitblussen van de Geest. "Blust den Geest niet uit". Met het uitblussen van de Geest wordt elke daad bedoeld waardoor men de werkingen van de Geest in ons hart niet opvolgt of gering acht. Pas op, dat u geen goede plichten verzuimt of de neigingen daartoe verwaarloost, want hoe weet u of de Heere Zijn Geest niet van u kan terugtrekken? Het geblaas van de wind kan wel ophouden, als wij niet de zeilen gereed hebben als hij waait.

2. Een ander kwaad dat van een hogere trap is, is het bedroeven van de Geest. "En bedroeft den Heilige Geest Gods niet, door Welken gij verzegeld zijt tot den dag der verlossing" (Ef. 4:30). U bedroeft de Geest als u een of andere zondige daad verricht waarin de Geest u tegenkomt en u toch doorgaat om die te bedrijven. Als u eerder luistert naar de neigingen tot zonde dan naar de werkingen des Geestes, eerder naar duivelse verleidingen dan naar de werkingen van de Geest. Daarmee bedroeft men de Heilige Geest buitengewoon, evenals het een vriend pijn zal doen als men zijn raad verlaat en liever die van een vijand opvolgt.

3. Nog een kwaad dat men de Geest kan aandoen, is de Geest smarten aandoen. "Zij zijn weerspannig geweest en zij hebben Zijn Heiligen Geest smarten aangedaan" (Jes. 63:10). En dat is nog een hogere trap, want men kan van iemand zeggen dat hij de Geest smarten heeft aangedaan, als hij de Geest bedroeft en uitblust en dat doet door vele herhaalde daden. Hierdoor wordt de Geest smart aangedaan. Iemand is al bedroefd als zijn vriend hem eenmaal onheus behandelt, maar als deze daarin volhardt, komt er ergernis in hem op. Zo is het ook met de Geest van God. Als wij Zijn werkingen minachten en ondanks Zijn waarschuwingen het toch wagen de zonde te bedrijven, dan bedroeven wij niet alleen de Geest, maar doen Hem ook smarten aan. En daarom zegt de profeet: "Zij zijn weerspannig geweest en zij hebben Zijn Heiligen Geest smarten aangedaan".

4. Nog een schriftuurlijke uitdrukking waarmee men de Geest onrecht aandoet, is de Geest te weerstaan. "Gij wederstaat altijd den Heiligen Geest" (Hand. 7:51). En dit is

een hogere trap dan al de vorige, want de Geest weerstaan geschiedt, als iemand weet dat bepaalde werkingen van de Geest zijn en dat hij ondanks dat toch Zijn overtuigingen en werkingen hardnekkig tegenstaat.

5. Nog een uitdrukking in de Schrift is de Geest verzoeken. "Wat is het, dat gij onder u hebt overeengestemd te verzoeken den Geest des Heeren?" Calvin legt deze tekst zo uit, namelijk dat hun verzoeken van de Geest dit was: Ananias en Saffira, die een bezitting hadden verkocht, brachten een deel van de opbrengst daarvan en legden het aan de voeten van de apostelen en hielden de rest achter. Zij legden het zo stiekem aan, dat zij wilden beproeven, of de Heilige Geest alwetend God was en die geheime zonde zou kunnen straffen. Welnu, dit was een hoger soort goddeloosheid en een hogere graad van een zeer vreselijk atheïsme om zo de alwetendheid van de Geest van God op de proef te stellen.

6. Tenslotte, nog een kwaad dat de Schrift uitdrukt, is "de Geest der genade smaadheid aandoen". Dit is het toppunt van alles, de hoogste belediging die een duivel in de hel of een mens op aarde de Geest kan aandoen. Dit is de zonde tegen de Heilige Geest, die nooit vergeven zal worden. Wat is dat versmaden? Dat kan niet betekenen goede werkingen veronachtzamen, want degenen die God vrezen, kunnen en worden ook met deze nalatigheden overvallen. Als men niet luistert naar de aanwijzingen van een vriend, doet men hem geen smaadheid aan.

Derhalve kan men de Geest van God geen smaadheid aandoen, tenzij er de volgende gingen in zijn:

- Dat men een zonde bedrijft niet slechts uit een gebrek dat onvermijdelijk is, maar ook uit moedwil. Zo staat er: "Want zo wij willens zondigen, nadat wij de kennis der waarheid ontvangen hebben, zo blijft er geen slachtoffer meer over voor de zonde" (Hebr. 10:26).
- Het is een zonde die niet uit onwetendheid is bedreven, maar willens en wetens.
- Het is een zonde die niet alleen willens en wetens wordt bedreven, want wedergeboren mensen doen zonden gedeeltelijk met hun wil, maar wat hét kenmerkende verschil is, is het volgende: dat het een zonde is die uit boos opzet en uit haat tegen de Geest van God wordt bedreven. Godgeleerden passen dit toe op de Farizeeën, die wisten door de wonderen die Christus verrichtte dat Hij de Zoon van God was en die daarvan ook overtuigd waren; en toch, hoewel zij dit wisten en daarvan overtuigd waren, uit boosheid tegen de godheid van Christus, Hem ter dood wilden brengen.

Alles samenvattend is dit in het algemeen de reden waarom God niet toelaat dat Zijn Geest met de mensen twist, vanwege die smarten die zij de Geest van God aandoen.

De bijzondere redenen kunnen de volgende zijn:

1. Het verachten van de instelling van de prediking van het Woord. Ik zal niet zeggen dat men met het verachten van de personen van de predikers God kan verzoeken de werkingen van Zijn Geest terug te trekken, hoewel dat ook en kwaad is dat God zal straffen, maar zeker met het minachten van de prediking, het genademiddel van de prediking. Als u de profetie veracht, blust u ook de Geest uit en dan zal de Geest niet die werkzaamheden aan u verrichten die Hij anders wel zou verrichten. God zal het Woord niet achtervolgen met kracht in degenen die óf de prediking veroordelen óf verachten.

2. Een andere reden kan zijn, dat de mensen te veel vertrouwen op het horen van het gepredikte Woord. Men komt dan om het Woord te horen in eigen kracht en daarom wil God hun niet de werkingen van Zijn Geest geven. Als men op de instellingen zijn vertrouwen stelt, is het rechtvaardig van God de vrucht ervan te onthouden. De Israëlieten die door de Filistijnen werden verslagen, waarbij zij ongeveer vierduizend man verloren, beschouwden dit als de oorzaak ervan, dat zij de ark Gods niet bij zich hadden. Maar toen zij de ark bij zich hadden, vielen er op de tweede dag dertigduizend man van de Israëlieten. Zo strafte God hun zondig vertrouwen op het uitwendige teken van Zijn tegenwoordigheid. En daarom hadden zij nog minder succes toen zij de ark bij zich hadden dan toen zij zonder de ark waren. God kan de werkingen van Zijn Geest aan Zijn instellingen onthouden, omdat de mensen daarop een zondig vertrouwen stellen en niet opzien tot de God van de instellingen om de zegen van Zijn Geest. Wij moeten de instellingen aanmerken als de middelen, maar tot de Geest van God opzien als de Auteur van de genade. De instellingen zonder de Geest kunnen ons geen goed doen en de Geest zonder de middelen gewoonlijk ook niet. Dus mogen wij niet de middelen afkeuren en er ook niet op rusten, opdat de Geest van God niet van ons wijkt.

3. God kan Zijn Geest aan het Woord onthouden, omdat de mensen de voorbereiding tot het horen van het Woord nalaten. "Met welke maat gij meet, zult gij weder gemeten worden" (Matth. 7:1). Dat wordt ook gezegd van het horen van het Woord. Als u in een heilige poging om uzelf voor te bereiden op de prediking voor God neerlegt, zal God door Zijn Geest u "weder meten" met een zegen onder de prediking.

4. Algemene onvruchtbaarheid onder vruchtbare middelen kan ook een oorzaak zijn. Als de mensen als het ware onder de regendruppels uit de hemel zitten en toch onvruchtbaar blijven, kan dit de Heere verwekken om te handelen zoals Hij met Zijn wijngaard heeft gedaan: de omheining wegnemen en de dieren des velds de wijngaard laten verwoesten en er geen regen meer op laten vallen.

5. Als de mensen die onder de prediking van het Woord leven de zonden vermenigvuldigen, is dat ook een oorzaak. Zo was het met de mensen van de eerste wereld die onder de prediking van Noach, Methusalah en andere heilige mannen vertoefden. Toch bereikte hun goddeloosheid een buitengewoon grote hoogte, wat de Heere zeer tot toorn verwekte en wat de oorzaak was dat Hij Zijn Geest terugtrok, zodat Hij niet langer met hen zou twisten.



## TWEEDE PREEK

(3 november 1650)

*"Toen zeide de HEERE: Mijn Geest zal niet in eeuwigheid twisten met den mens, dewijl hij ook vlees is; doch zijn dagen zullen zijn honderd en twintig jaren"* (Genesis 6:3).

Nu ik deze woorden geopend en verklaard heb en getoond heb dat het een zwaar oordeel is als God de werkingen van Zijn Geest van de prediking van Zijn Woord terug trekt of daaraan onthoudt en nadat ik ook de redenen daarvan vermeld heb, ben ik nu eraan toegekomen om de toepassing daarvan te maken. Die zal een dubbel adres hebben:

- I. Aan degenen die het twisten en de werkingen van de Geest in de prediking van het Woord gewaar worden, en
- II. Aan degenen aan wie de Geest in de prediking die zij bijwonen, onthouden is.

### I. Eerste toepassing

Voor degenen die ervan overtuigd zijn dat zij voelen dat de Geest van God in de prediking van het Woord op hun hart werkt, zijn er zes waarschuwingen of stellingen die ik wil vermelden.

1. Vergewis u ervan dat u zedelijke overreding niet aanziet voor de bijzondere werking van de Geest in u. Als het verstand overtuigd wordt door de kracht van schriftuurlijke argumenten, is dat zedelijke overreding en het Woord van God kan hierin ver gaan, dat het toch slechts een algemeen werk van de Geest is. Het verstand kan overtuigd zijn en er kan een grote beroering in de gevoelens door ontstaan, waar toch geen krachtdadig werk van de Geest is. Er kunnen opflikkeringen van vreugde zijn, zoals bij de hoorders van Johannes de Doper. Zij hebben zich voor een tijd in hem verheugd. Er kunnen aanvallen van vrees zijn zoals bij Felix, of vlagen van droefheid zoals bij Ezau en Achab. Zedelijke overtuiging lijkt heel erg op de werkingen van de Geest. En opdat u het ene niet zult aanzien voor het andere, zal ik u deze drie verschillen voorhouden:

- Zedelijke overtuiging gaat niet verder dan de uitwendige mens, maar de werkingen van de Geest gaan door tot de inwendige van de mens. Die zijn zodanig dat zij het hart en de innerlijke delen raken: "Gij hebt lust (zei David) tot waarheid in het binnenste, en in het verborgene maakt Gij mij wijsheid bekend" (Ps. 51:8).
- Zedelijke overtuiging weerhoudt alleen van de daad van de zonde, maar de werking van de Geest ontkracht de gewoonte tot zondigen. En daarin ziet men de invloed en de kracht van de werkingen van de Geest, dat Hij de gewoonte verandert en de neiging tot hetgeen zondig is doodt.

- Zedelijke overtuiging veroorzaakt dat een mens slechts de zonde eerder nalaat uit vrees voor straf dan uit liefde tot heiligheid of haat tegen de zonde tegenover God. Maar de werkingen van de Geest bereiken het hart en veranderen het zo dat het liefde krijgt tot heiligheid, met als gevolg dat wij de zonde meer haten dan de vrees voor straf, omdat de zonde in strijd is met Gods goedheid, heiligheid en autoriteit.

2. Tot degenen die in de prediking van het Woord ervaren hebben dat de Geest van God in hun hart heeft gewerkt, zeggen wij: "Geef God alleen de eer en de roem daarvan; niet aan de middelen en ook niet aan uzelf door het gebruik van de middelen. Geef ook de prediker daarvan niet de eer en ook niet de preek. Geef de eer niet aan uzelf, maar alleen aan God". "Gij zijt onze brief", zegt de apostel, "geschreven niet met inkt, maar door den Geest des levenden Gods" (2 Kor. 3:3). Hij vergeleek de mensen met papier, de predikdienst met inkt, de prediker met de pen, maar het moet de Geest van God zijn Die ermee schrijft. Door de werking van de Geest draagt de prediking vrucht. "Want de wapenen van onze krijg zijn (...) krachtig door God, tot nederwerping der sterkten" (2 Kor. 10:4). Hij zegt niet: "wij zijn krachtig", maar "het evangelie is krachtig", niet in zichzelf, maar het is krachtig door de werking van de Geest van God. En zo zegt de apostel ook: "Ik heb overvloediger gearbeid dan zij allen, doch niet ik, maar de genade Gods, Die met mij is" (1 Kor. 15:10). Predikers moeten net als Petrus in Hand. 3:12 zeggen: "Wat ziet gij zo sterk op ons, alsof wij door onze eigen kracht of godzaligheid dezen hadden doen wandelen?" En in vers 16: "En door het geloof in Zijn Naam heeft Zijn Naam dezen gesterkt". Schrijf daarom geen eer toe aan de prediker of aan uzelf.

U hebt ook uzelf niet bekeerd. Uw eerste geboorte in de natuur is ook niet van uzelf en nog veel minder de geboorte uit genade. Die is niet uit u, maar door de genade Gods. De dienstknecht in de gelijkenis zei: "Uw pond heeft tien ponden gewonnen en uw pond heeft vijf ponden gewonnen", niet mijn inspanning, maar "uw" pond. Zeg zo ook tot God van al het goede dat u in de genademiddelen verkregen hebt: "Uw Geest is de bewerker en de toepasser daarvan geweest en U zij daarvoor alle eer toegebracht; niet ons, niet ons, maar Uw Naam geef eer".

3. Tot degenen die de werkingen van de Geest in de prediking van het Woord ervaren hebben, zeg ik: Zie dat u er dankbaar voor bent. Bedenk dat de Geest thans onder het evangelie helderder en krachtiger in mensen werkt dan Hij ooit onder de wet heeft gedaan. En dat is een troostvolle aangelegenheid. De Geest van God werkt thans (1) *helderder* en (2) *krachtiger*.

(1)*Helderder*. In de laatste dagen spreekt de Geest met nadruk en heilige mensen Gods hebben geschreven zoals zij door de van God werden geleid. Hoe dichter men de komst van Christus in het vlees naderde, hoe helderder de zaken van het genadeverbond bekend werden. En dus zegt de evangelist Lukas, die aan Theofilus schrijft: Voortreffelijke Theofilus, de dingen waarover wij schrijven, worden onder ons met volkomen zekerheid geloofd. Die dingen werden vóór die tijd nauwelijks geloofd, omdat zij duister overgeleverd werden. En daarom lezen we dat in vorige eeuwen het evangelie van Christus aan de kinderen der mensen niet zo bekend gemaakt werd zoals het nu aan ons geopenbaard wordt door Zijn Geest. Het was een verborgenheid die bedekt was vanaf de grondlegging der wereld; niet geheel verborgen vergeleken met de openbaring van nu, maar het werd niet zo helder ontdekt door de Geest. En hier wil ik graag dat u opmerkt, dat de Geest onder het Oude

Testament de zaken geleidelijk openbaarde, telkens een weinig en dat Hij de volle openbaring van de heerlijkheid van Christus bewaarde tot Hij in het vlees kwam. In de tijd van Adam was het aan de wereld alleen bekend dat de Zaligmaker van mensen geboren zou worden uit een vrouw. Daarna werd in de tijd van Abraham verder geopenbaard dat Christus, Die de Zaligmaker der wereld zou zijn, uit Abrahams lendenen zou voortkomen. Maar hoewel het bekend was dat Hij van het zaad der vrouw zou zijn en ook van het zaad van Abraham, was het al die tijd nog niet geopenbaard uit welke stam Hij zou voortkomen. In Jacobs tijd werd het geopenbaard, dat Hij uit de stam van Juda zou komen, maar toch werd al die tijd nog niet vermeld hoe Hij geboren zou worden. In de tijd van Jesaja werd daarom vermeld: "een maagd zal zwanger worden en een zoon baren", maar waar Hij geboren zou worden, werd pas geopenbaard in de tijd van Micha. Daar staat vermeld: "En gij, Bethlehem Efratha! zijt gij klein om te wezen onder de duizenden van Juda? Uit u zal Mij voortkomen, Die een Heerser zal zijn in Israël, en Wiens uitgangen zijn van ouds, van de dagen der eeuwigheid" (Micha 5:1). De tijd van Zijn geboorte kreeg Daniël pas door openbaring. Dus ziet u dat het ook de waarheid is wat de apostel u meldt, dat "voortijds veelmaal en op velerlei wijze" de Heere Zich aan de kinderen der mensen geopenbaard heeft, zodat wij hierin toch een oorzaak vinden om God te danken dat wij niet geboren zijn in die oude tijden, maar in de dagen dat de Geest van God de verborgenheden van de godsdienst eenvoudig en helder heeft geopenbaard.

(2) *Krachtiger*. Maakt de Geest in deze dagen het evangelie eenvoudiger en helderder bekend, zeker ook krachtiger. De Geest werkt met meer kracht op de genegenheden van mensen en daarom staat er dat in de dagen van Johannes de Doper op het Koninkrijk der hemelen geweld werd gedaan en dat de geweldigers het met geweld namen. Dat wil zeggen, dat de Geest de mensen door Zijn krachtige werking begeriger en vuriger maakte voor de hemel dan onder de wet. Er zal dan een heerlijker openbaring van de Geest in Zijn werkingen zijn. En vandaar is het dat men in de profeet Jesaja over die belofte leest die betrekking heeft op de overvloedige genade van het evangelie, dat "het licht van de maan zal zijn als het licht van de zon en het licht van de zon zal zevenvoudig zijn als het licht van zeven dagen". In de dagen van het evangelie is er een volle openbaring van de Geest en daarom lezen we dat, toen Ezechiël de heilige stad in zijn profetie beschreef en Johannes het nieuwe Jeruzalem in de Openbaring, Johannes zijn stad veel omvangrijker beschreef dan Ezechiël de zijne, om (volgens de verklaarders) daarmee aan te duiden, dat God thans meer door Zijn Geest openbaart dan in vorige tijden.

4. U, die de kracht van de Geest van God in de prediking ervaren hebt, bedenk dat de Geest, als Hij op de prediking van het Woord het stempel van waardigheid zet, niet in de mens onmiddellijk werkt, maar middellijk. De Geest onderwijst de mens niet onmiddellijk, maar zendt hem tot de uitwendige dienst des Woords, waardoor er een grote waardigheid op gelegd wordt. Ik zal u drie heel bekende voorbeelden hiervan geven, waarin de Geest weigert de mensen onmiddellijk te onderwijzen, maar hen overgeeft aan de uitwendige predikdienst.

- Een voorbeeld vindt u bij de Ethiopische kamerling, die op zijn wagen de profeet Jesaja las. De Geest, Die zag hoe hij las en het niet kon verstaan, gebod Filippus erheen te gaan en zich bij die wagen te voegen om voor hem uit te leggen wat hij las. De Geest wilde dit niet onmiddellijk Zelf doen, maar gebod Filippus erheen te gaan. Hieruit merken de verklaarders op wat een waardigheid de Geest van God op de prediking van het Woord legt. In die tijden toen visioenen en openbaringen

gewoon waren, heeft God toch de prediking van het Woord ingesteld.

- Een ander voorbeeld hebben wij van de apostel Paulus bij zijn bekering, toen hij dat visioen zag en die stem hoorde: "Saul, Saul, wat vervolgt gij Mij?" en uitriep: "Heere, wat wilt Gij dat ik doen zal?" Welnu, Christus vertelde het Paulus niet onmiddellijk, maar zei: Ga naar Damaskus en daar zult u Ananias ontmoeten en die zal u vertellen wat gij doen moet. Christus onderwees Paulus niet onmiddellijk Zelf, maar zond hem tot Ananias, opdat Hij een grotere waardigheid op de bediening van het evangelie zou leggen. En daarom moeten degenen die ervan uitgaan dat de Geest Zich moet paren aan de instellingen, net doen als degenen die gezond wilden worden: in het badwater stappen als de engel het in beroering brengt.
- Nog een voorbeeld hebben wij bij Cornelius. Hij zag de engel en "zeer bevreesd geworden zijnde, zeide: Wat is het Heere?" De Heere beveelt hem Petrus te laten halen, die hem zou tonen wat hij moest doen. Zo legt de Heere waardigheid op de bediening van het evangelie.

Ik noem dit vooral om de ijdelheid van de geestdrijvers aan te tonen, die de prediking van het Woord willen afschaffen en het onmiddellijke leren van de Geest hiervoor in de plaats stellen. Maar wij zien de grote waardigheid die de Geest legt op de prediking door een arme, zwakke, broze mens hierin, dat Hij de mensen niet onmiddellijk wil onderwijzen, maar hen naar de bediening van het evangelie zendt.

5. Hoewel de Geest, Die absoluut vrij is in Zijn werkingen soms zonder het Woord werkt, heeft Hij echter nooit een mensenhart bewerkt tegen het Woord! "Tot de wet en tot de getuigenis! Zo zij niet spreken naar dit Woord, het zal zijn dat zij geen dageraad zullen hebben" (omdat er geen licht in hen is, Eng.vert.) (Jes. 8:20). Ik vermeld deze woorden om die ijdele opwellingen van de geest te veroordelen die men in onze dagen voorwendt. Maar laat zulke mensen bedenken, dat als zij pleiten voor een beweging van de geest die in strijd met het Woord is, deze niet van God is, maar een aandrijving van de duivel. En toch hebben velen afstand gedaan van de heldere lamp van Gods Woord en volgen het dwaze licht van hun eigen fantasie.

6. U die de krachtige werking van de Geest in de prediking van het Woord ervaren hebt, dank God dat Hij u niet overgegeven heeft aan een kale, ledige, krachteloze prediking. Het Woord zonder de werking van de Geest is in onze mond slechts arm, zwak en ledig. Daardoor worden mensen vaak bij toeval verhard en misleid. Maar u die ervaren hebt dat de Geest het Woord der prediking heeft achtervolgd, dank God, Die "zo'n rijke schat in een aarden vat gelegd heeft". Wat de apostel zei tegen de Korinthiërs, is waar geworden voor u: "Mijn prediking was niet in bewegelijke woorden der menselijke wijsheid, maar in betoning des Geestes en der kracht" (1 Kor. 2:4). Dank God, Die zo'n kracht aan de dag gelegd heeft in de prediking van het Woord tot nut van uw ziel.

Dit is de eerste toepassing voor degenen die ervaren hebben dat de prediking van het Woord is vergezeld geweest met de kracht van de Geest.

## **II. Tweede toepassing.**

Voor degenen aan wie de werking en de kracht van de Geest in de prediking die zij bijwonen is onthouden, zijn er zeven zaken waarvan ik zou willen dat zij goede noten namen.

1. Gods Geest is vrij in Zijn werkingen en is niet te binden aan de uitwendige

prediking, maar Die moeten wij vrij laten om te werken hoe, wanneer en op welke wijze het Hem behaagt. "De wind blaast waarheen hij wil (...) also is een iegelijk die uit den Geest geboren is" (Joh. 3:8). Met de wind wordt de Geest bedoeld. Er is soevereiniteit en vrijheid in het handelen van Gods Geest om te werken wanneer het Hem behaagt of Zijn werking te onthouden aan wie Hij wil. En daarom wordt de Geest van God een vrije Geest genoemd, Ps. 51:14 "En de vrijmoedige Geest (Uw vrije Geest, Eng. vert.) ondersteune mij" en in Jac. 1:18 staat: "Naar Zijn wil heeft Hij ons gebaard door het Woord der waarheid".

2. Bedenk dat God Zijn Geest niet alleen onthoudt aan de uitwendige prediking van het Woord als een daad van Zijn soevereiniteit, maar ook als een daad van rechtvaardigheid, "vanwege uw zonden waarmee u Hem tot toorn hebt verwekt". Het zijn uw zonden die Hem verwekken de kracht van Zijn Geest aan Zijn instellingen te onthouden en daarom verhardt u zich en ontvangt er geen vrucht van. U doet de Geest sommige van die smarten aan, zoals Hem uitblussen, Hem bedroeven, Hem weerstaan, Hem tergen, Hem verzoeken en Hem verachten, zoals ik die hiervóór al genoemd heb. Denk daarom niet hard van God, maar veroordeel uzelf. De zonde was er de oorzaak van dat de HEERE Zijn Geest terugtrok, opdat Hij niet zou twisten met de mensen van de eerste wereld. Het was hun ongehoorzaamheid, zoals we de apostel Petrus horen zeggen: "In Denwelken Hij (d.i. Christus) ook, henengegaan zijnde, den geesten, die in de gevangenis zijn, gepredikt heeft, die eertijds ongehoorzaam waren, wanneer de lankmoedigheid Gods eenmaal verwachtte in de dagen van Noach" (1 Petrus 3:19, 20). Hun ongehoorzaamheid veroorzaakte dat God de kracht van Zijn Geest inhield. Als daarom de Geest niet in u werkt, denk dan niet hard van God, maar verwijt het uzelf dat Hij tegen u tot toorn verwekt is. Zo trok de HEERE Zijn hand van de Israëlieten af vanwege hun zondige tergingen (Ps. 81:12, 13). "Maar Mijn volk heeft Mijn stem niet gehoord; en Israël heeft Mijner niet gewild. Dies heb Ik het overgegeven in het goeddunken huns harten, dat zij wandelen in hun raadslagen".

De Geest wordt in de Schrift vergeleken met een duif. Welnu, een duif blijft altijd in de til waar hij uitgebroed is, tenzij men de duiventil vuil laat worden. Hiermee kan de Geest van God gepast vergeleken worden. Houd uw hart schoon en de Geest zal bij u blijven; laat het vuil worden en de Geest zal u weldra verlaten. De zonde is de oorzaak dat de Geest Zich terugtrekt van de instellingen en dat de mensen aan zichzelf worden overgelaten. God doet dat als een daad van Zijn rechtvaardigheid door de zonde te straffen.

3. Als God Zijn Geest aan de prediking van het Woord onthoudt, is de schuld eerder aan uzelf toe te schrijven dan aan het Woord. Velen klagen, net als die vrouw bij Seneca, dat de kamer zo donker is, terwijl zij zelf blind zijn. Er ontbreekt geen licht in de kamer, maar zij hebben geen ogen. Gewoonlijk werpt men de schuld op de predikant, als men geen nut van het Woord heeft en wij predikanten hebben evenals anderen inderdaad ook schuld. Als wij niet eenvoudig, ordelijk en nauwgezet zijn in de prediking, is er ook schuld bij ons. Maar toch zeg ik dat u eerder uzelf daarvoor de schuld moet geven dan óf het Woord óf de prediker. Als het zaad niet ontkiemt, ligt dat niet aan de hand van de landman en ook niet aan de invloed van de atmosfeer, maar aan de slechtheid van de grond. Overweeg het volgende, opdat u aan de weet mag komen waar de schuld ligt:

- a. Als de prediker eenvoudig en onpartijdig preekt en u hebt er toch geen nut van, dan ligt de schuld bij u en niet bij hem. Het was de schuld van de Herodianen en

niet van Christus, dat deze mensen geen nut hadden van de prediking van Christus. Want zichzelf geven dit getuigenis van Christus: "Meester, wij weten, dat Gij waarachtig zijt, en den weg Gods in der waarheid leert" (Mat. 22:16).

- b. Als anderen wel een zegen ontvangen onder zijn prediking en u niet, ligt het aan u, niet aan hem. Als op een feestmaal anderen verzadigd worden, maar u honger blijft houden, ligt dat aan uw maag, niet aan het voedsel.
- c. Voor het geval dat u vroeger wel zegen had onder een prediker en nu niets krijgt vroeger uw genegenheden werden opgewekt, uw begeerte toenam, uw liefde ontvlamde, maar nu zo'n uitwerking er niet is dan ligt de schuld bij uzelf.

De schuld lag ook bij de hoorders van Johannes de Doper. Het lag niet aan de leer van Johannes dat "zij zich slechts voor een tijd in hem verheugden". De schuld lag ook bij de Galaten, dat zij geen profijt hadden van Paulus' prediking zoals tevoren (Gal. 4:16). Dit komt niet van het zaad zelf, maar van de slechtheid van de grond waarin het geworpen wordt. Als u geen profijt hebt van het Woord dat u hoort, moet u uw eigen boze hart de schuld geven, niet het Woord en ook niet de uitdeler.

4. Hoewel men veel waardigheid en uitnemendheid moet toeschrijven aan het Woord van God naar de letter beschouwd, toch zit er geen kracht in om een ziel te bekeren zonder de medewerking van de Geest. In het badwater Bethesda lag het niet aan het water en ook niet aan het feit dat men erin stapte dat men gezond werd, maar aan de beroering door de engel (Joh. 5:4). Zo is het ook hier: het is niet het Woord alleen en ook niet het horen, maar de Geest, Die heelt. "De letter doodt, maar de Geest maakt levend". De letter, dat is het Woord zonder de Geest. Het is alleen de Geest, Die leven kan geven. De Geest zonder het Woord zal gewoonlijk niet tot bekering leiden, maar het Woord zonder de Geest kan het niet. "Ik schep de vrucht der lippen, vrede, vrede" (Jes. 57:19). Met de vrucht der lippen bedoelt de profeet de bediening van het evangelie. Maar God zegt: "Ik moet niet de vrede scheppen door de vrucht der lippen; het is de werking van de Geest met het Woord, Die zorgt dat het Woord vruchtbaar wordt". En daarom wordt het evangelie de bediening des Geestes genoemd (2 Kor. 3:8, 9).

5. Het is een erger oordeel als de Geest aan het Woord onthouden wordt dan dat men zonder het Woord is. De reden daarvan is dat de Geest wel iemand kan bekeren zonder het Woord, maar het Woord kan nooit een zondaar bekeren zonder de Geest. En daarom is het voor u een erger oordeel als u elke dag preken hoort en dat de medewerkende kracht van de Geest aan die preken onthouden wordt, dan dat u geheel uw leven geen preek zou horen. Bid daarom tot God, of Zijn eigen Geest Zijn eigen Woord en instellingen mag vergezellen om die vruchtbaar te maken ten goede voor uw ziel.

6. De Geest van God kan ook voor een tijd aan Gods eigen kinderen onthouden worden, zodat Hij Zich niet paart aan de uitwendige prediking en dat is een heel droevig oordeel. Hij wordt ook aan Gods uitverkorenen onthouden tot op de bekering. Evenals die man achtendertig jaar aan het badwater Bethesda had gelegen voor hij genezen werd, kan een uitverkoren vat van God twintig, dertig of veertig jaar in een onbekeerde staat liggen voor hij bekeerd wordt.

Ja, na de bekering kan de Geest van God aan de prediking van het Woord waar Gods eigen kinderen onder zitten, onthouden worden en wel op de volgende twee manieren:

- a. *In Zijn vertroostend werk.* Zo was het bij David: "HEERE, neem Uw Heilige

Geest niet van mij. Geef mij weder de vreugde Uws heils; en de vrijmoedige Geest ondersteune mij" (Ps. 51:13, 14). De Geest had Zich dus aan David onttrokken in Zijn vertroostend werk. Ik zeg niet dat de genade van Gods kinderen kan weggenomen worden, maar de troost van hun genade en de troost van de Geest van God kan wel van hen weggenomen worden.

- b. God kan Zijn Geest onthouden *in Zijn verlevendigend werk*. U kunt naar de prediking komen met een hard hart en Hij maakt dat niet week. Hoewel de tegenwoordigheid van God nooit helemaal van een kind van God wordt weggenomen, kunnen toch de invloed en de verlevendiging van Gods Geest worden ingehouden. De Geest kan worden ingehouden in Zijn verlevendiging, zodat u in de genade kunt vervallen en in de plicht koud en dodig worden, maar de tegenwoordigheid van God zal nooit van een kind van God worden weggenomen. In de winter staat dezelfde zon in het firmament als in de zomer, maar hij geeft niet dezelfde verwarmende werking en verlevendigende invloed.

7. En tenslotte, de Geest van God kan aan de mensen die de openbare godsdiensttoefening bijwonen in Zijn algemene werkingen gegeven worden en toch kan Hij aan hen onthouden worden in Zijn zalmakende en vruchtdragende werkingen. Zo was het bij de Korinthiërs. Velen van hen die de prediking van Paulus bijwoonden, ontvingen de Geest in Zijn algemene werkingen, maar niet in Zijn zalmakende werkingen. Daarom zegt Paulus: Hoewel het u aan geen gave ontbreekt, moet ik tot u spreken als tot vleselijken. Heb daarom acht op uzelf. De Geest kan in Zijn algemene werkingen de prediking vergezellen om u met begrippen te vervullen en toch kan Hij wat Zijn zalmakende werkingen betreft onthouden worden.

### 3<sup>e</sup> PREEK

(3 november 1650)

*"Toen zeide de HEERE: Mijn Geest zal niet in eeuwigheid twisten met den mens, dewijl hij ook vlees is; doch zijn dagen zullen zijn honderd en twintig jaren"*  
(Genesis 6:3).

Nadat ik aangetoond heb, dat het een zwaar oordeel is als de Geest wordt onthouden aan de prediking van het Woord en nadat ik verschillende oorzaken en standpunten heb weergegeven betreffende dit oordeel, ben ik nu verder met het beantwoorden van een tegenwerping.

*Tegenwerping:* U kunt dan wel zeggen, dat dit inderdaad een zwaar oordeel is, maar wat voor bewijs kan daarvoor gegeven worden, of hoe kan men het weten dat dit oordeel in een of ander deel van de wereld aanwezig is?

*Antwoord:* Als antwoord hierop moet u weten dat dit een heel duistere kwestie is die moeilijk is vast te stellen. En daarom zullen vele van de bijzonderheden die ik als antwoord erop zal aanvoeren eerder slechts mogelijke gissingen dan onfeilbare bewijzen zijn. Er zijn vele dingen die mij doen vrezen dat de zalmakende werkingen van de Geest gedeeltelijk aan de prediking van het Woord onthouden worden.

1. Er is reden om te vrezen dat de Geest gedeeltelijk aan de prediking van het Woord onder ons wordt onthouden, omdat er thans minder door de prediking van het Woord tot bekering komen dan in vorige tijden. De Geest vergezelt de prediking van het Woord niet langer zodanig, dat grote aantallen bekeerd worden, hetgeen een bewijs is dat de Geest gedeeltelijk wordt ingehouden. Wat viel de satan als een bliksem neer voor het Woord toen de discipelen voor het eerst het evangelie predikten! Er werden er drieduizend op één dag bekeerd onder de preek van Petrus. Wij preken drieduizend maal en er wordt nauwelijks één bekeerd! In de morgenstond van het evangelie werden er menigten toegebracht en bekeerd, volgens die belofte van het evangelie: "Uit de baarmoeder des dageraads zal U de dauw Uwer jeugd zijn" (Ps. 110:3). Dat wil zeggen, dat er menigten mensen tot bekering zouden komen op de eerste prediking van het evangelie, dat zich over de aarde zou verspreiden als de morgendauw.



Maar in de eeuw waarin God ons heeft geplaatst, is het aantal bekeerlingen zeer verminderd. En niet alleen verminderd vergeleken met het aantal in vroegere tijden, maar ook met wat het aantal in onze tijd geweest is. Wat zijn er grote aantallen onder de jongeren toegebracht door middel van de prediking binnen enkele jaren! Maar hoe staat het werk der bekering nu stil? Voorheen hebben de predikers met het net gevestigd en velen werden tot de kennis van Christus gebracht. Maar thans vissen wij als het ware met een hengel en nu en dan wordt er eens één gevangen. Dit is mogelijk een bewijs dat de Geest van God gedeeltelijk aan de prediking van het Woord wordt onthouden.

2. Een ander vermoeden is: als de mensen onder de prediking van het Woord leven en steeds slechter worden en niet beter. Als mensen vele jaren onder de prediking van het Woord verkeren en echter blinder en ongevoeliger, slechter en goddelozer worden, is dat een bewijs dat de Geest van God zeker aan zulke mensen onthouden wordt en dat hun verderf aanstaande is.

De grond waarop de regen valt en toch nog onvruchtbaar is, is "nabij de vervloeking, welker einde is tot verbranding" (Hebr. 6:8), zoals de apostel daar spreekt. Als de Geest wordt ingehouden, is de regen van het evangelie een vloek voor hen en het einde van zodanigen is de verbranding.

3. Men mag met reden vrezen dat de Geest aan de prediking van het Woord wordt onthouden, omdat er meer door dwaling worden verdorven dan door de waarheid tot bekering komen. Vooral deze laatste jaren hebben dwaalgeesten vrijheid en steun genoten. Wat zijn er menigten afvallig gemaakt en misleid door de dwalingen van goddelozen! Dat is een bewijs van een rechtvaardig oordeel van verharding die over het land is gezonden. Wat zijn wij terecht gekomen in die tijden waarvan de apostel Petrus spreekt, dat er "valse leraren zullen zijn, die verderfelijke ketterijen bedektelijk zullen invoeren, ook den Heere Die hen gekocht heeft verloochenende, en een haastig verderf over zichzelf brengende; en velen zullen hun verderfenis navolgen" (2 Petrus 2:1, 2). Hoe velen zijn er in deze dagen verleid, en volgen de verderfelijke wegen van de valse leraren na. Dit is zeker een bewijs dat de Geest thans aan de prediking wordt onttrokken!

4. Het Woord der waarheid wordt zo met dwaling vervalst, dat dit een reden kan zijn dat het Woord zo weinig kracht heeft op de harten van mensen. Op een akker waar veel onkruid staat, wil het zaad niet groeien en waar veel dwalingen in een kerk opgekomen zijn, wil het zaad van Gods Woord niet groeien. De toename van verderfelijke ketterijen verhindert de werking van Gods Geest in de harten van mensen. Van Christus staat geschreven, dat Hij "leerde als Machthebbende en niet als de schriftgeleerden". En waarom niet als de schriftgeleerden? In Markus staat de reden die Christus daarvan geeft. Hij zegt: "Makende alzo Gods Woord krachteloos door uw inzetting, die gij ingezet hebt" (Markus 7:13). Het deed geen kracht op de consciëntie van hun volgelingen. Hun verkeerde inzettingen maakten Gods Woord krachteloos, net als die dwaalzieke opvattingen in onze dagen. Hoe verduisteren die dan de heerlijkheid en de glans van Gods Woord en verhinderen zo de werking van Gods Geest! Is niet dit de taal van velen: Hoe kunnen wij predikanten nog geloven? Als wij naar de ene gemeente gaan, horen wij het ene preken en als wij naar een andere gemeente gaan, horen wij dat hetzelfde wordt tegengesproken. Wat doet dit de mensen struikelen en wat verhindert dit zeer de werking van de Geest op hen! Als de apostel

Paulus het heeft over de kracht van zijn bediening, zegt hij: Wij vervalsen het Woord Gods niet (2 Kor. 4:2), dat wil zeggen, wij vermengen het Woord niet zoals wijntappers met hun wijn doen. "Maar door openbaring der waarheid maken wij onszelf aangenaam bij alle gewetens der mensen, in de tegenwoordigheid Gods".

5. Omdat de mensen de roeping tot het predikambt loochenen, kan dit ook een oorzaak zijn dat God de werking van Zijn Geest inhoudt. Voor zulke mensen die de predikdienst veroordelen en loochenen, wil God de prediking niet laten vergezeld gaan van kracht. Er zijn menigten mensen die niet alleen de persoon verachten, maar ook de prediking zelf, die de roeping loochenen en die het ambt willen neerhalen. En daarom is het rechtvaardig van God dat degenen die geen geloof hechten aan het predikambt, niet de kracht van de Geest erin zullen vinden. Daarom zegt Paulus, als hij aan de Thessalonicenzen schrijft: "Want ons Evangelie is onder u niet alleen in woorden geweest, maar ook in kracht, en in den Heiligen Geest, en in vele verzekerdheid; gelijk gij weet, hoedanig wij onder u geweest zijn om uwentwil" (1 Thess. 1:5). Alsof hij wilde zeggen: U weet van ons ambt en van onze roeping en van onze levenswijze; u hebt dat geloofd en daarom komt het evangelie tot u niet in woorden, maar in kracht en in de Heilige Geest. Het is opmerkelijk dat de reden waarom de prediking van Johannes de Doper zoveel uitwerking had op het volk, zodat "geheel Judea en het gehele land rondom tot hem uitging", was dat zij allen Johannes voor een profeet hielden. De mensen hechtten geloof aan zijn ambt. Zij waren van mening dat de doop van Johannes uit de hemel was en niet uit de mensen. En als daarom de mensen het ambt en de predikdienst verwerpen en die loochenen, dan wordt het daardoor krachteloos gemaakt en dat kan God verwekken Zijn Geest eraan te onthouden.

6. Een andere oorzaak waarom God Zijn Geest van de prediking onttrekt, is dat velen tot het ambt van predikant komen zonder roeping. En bij degenen die lopen zonder dat zij van God gezonden zijn, zal Hij het Woord niet zegenen in hun mond ten goede van het volk. Dat kunt u duidelijk zien in het drieëntwintigste hoofdstuk van de profeet Jeremia, waar de HEERE zegt dat Hij deze profeten niet had gezonden, terwijl zij toch uitgingen; Hij had tegen hen niet gesproken, terwijl zij toch profeteerden. Maar wat voor goed zouden zij het volk aanbrengen tegen wie zij profeteerden? U kunt in het tweeëndertigste vers lezen: Daarom "zullen zij dit volk gans geen nut doen, spreekt de HEERE". Zo zal ook de vrucht zijn van de prediking van hen die in het ambt treden zonder roeping.

7. En tenslotte, kan nog een reden zijn dat de Geest van God niet in de prediking van het Woord meekomt zoals in vorige tijden: omdat het oordeel van het zwaard over het land is. Het kan zijn dat u dit een vreemde oorzaak vindt, maar ik kan dit als volgt aantonen. Andere oordelen, zoals ziekte in het lichaam van een mens, de pest, hongersnood en dergelijke werken mede met het Woord en dringen het gepredikte Woord op de harten van de mensen. Maar het zwaard is een oordeel dat de mensen wild en beestachtig maakt tegen elkaar, terwijl de mensen in andere oordelen Gods hand erin zien. Hoe velen werden er vóór deze oorlogen tot bekering gebracht! Maar sinds het zwaard onder ons is gekomen, wat is de ene mens tegenover de ander wreed geworden. Wat is de minzaamheid en vriendelijkheid waar de Engelse natie om geprezen werd thans veranderd in barbaarsheid!

Zo heb ik dus de eerste bijzonderheid afgehandeld, waarin ik u dit grote oordeel aangetoond heb wanneer de Geest wordt teruggetrokken van de openbare prediking en

tegelijkertijd de bewijzen en oorzaken van zo'n oordeel heb getoond.

### **Hoe de Geest wordt onthouden.**

Ik kom nu tot het tweede deel: *namelijk u het droevige van dat oordeel aan te tonen, als de Geest onthouden wordt aan mensen in Zijn inwendige werkingen op hun geweten in hun gewone levensgang.*

De Geest van God kan in Zijn inwendige werkingen op het geweten van mensen worden onthouden op tweeërlei wijze:

1. Met betrekking tot de zonde en
2. Met betrekking tot de plicht.

1. Met betrekking tot de zonde kan de Geest op tweeërlei wijze onthouden worden:

Vóór het bedrijven van de zonde, zodat Hij u daarvan niet terughoudt of daarvan afraadt. Ná het bedrijven van de zonde, zodat Hij u er niet van zal overtuigen en voor bestraffen.

- (1) Ik zal u tonen hoe het blijkt dat het een jammerlijk iets is als de Geest aan u onthouden wordt vóór en na het bedrijven van de zonde,
- (2) waarom de Geest van God in beide gevallen onthouden wordt
- (3) en hoe ver een kind van God zodanig door de Geest verlaten kan worden.

Ten eerste. *Welnu, het bewijs dat het een zwaar oordeel is dat de Geest aan iemand wordt onthouden vóór het bedrijven van de zonde, kan men als volgt aantonen.*

- a. Als de Geest u niet tegenhoudt van te zondigen, zult u geneigd zijn u gemakkelijk over te geven aan elke zonde waartoe u wordt verzocht. Mensen die onder verzoeken tot zonde verkeren, zijn zonder de tegenhoudende werking van Gods Geest als een stad waarvan de muren afgebroken zijn en zodoende blootstaan aan iedere inval van een vijand. Het tegenhouden van de Geest is als een fort om het bolwerk van het mensenhart te behouden. Dat beschut en bewaart het hart. Als de duivel met zijn verzoeken overreedt tot zonde, houdt de Geest door Zijn werkingen dat door genade tegen. O, verbreek Gods wet niet; verwond en pijnig uw eigen geweten niet. Door dit ontraden van de Geest wordt er een beteugeling op het hart gelegd, maar als die weg is, wat zal een mens dan stoutmoedig zijn om het kwade te doen. Van Paulus en Timothéüs staat geschreven dat zij het plan hadden om naar Bythinië te gaan, "maar de Geest liet het hun niet toe". Zo kan dit ook gezegd worden van menigeen met betrekking tot de zonde, als hij door de verdorvenheid van zijn hart gepoogd heeft deze of gene zonde te bedrijven, maar dat de Geest het hem niet toeliet. Zoals een kind van God niet al het goede kan doen dat hij wilde vanwege het vlees, zo zal hij soms ook niet al het kwade doen dat hij wilde vanwege de Geest. Als de wind waait met een frisse bries, kan het schip tegen de stroom opvaren, terwijl het anders stroomafwaarts zou drijven. Zo is het ook met de windvlagen van de Geest die helpen iemand om zowel de stroom van verzoeking als van verdorvenheid te boven te komen. Maar als de Geest wordt ingehouden, wat zal dan iemand stoutmoedig zijn om de zonde te bedrijven!
- b. Als de Geest u verlaat, zult u niet alleen gemakkelijk geneigd zijn aan zondige verzoeken toe te geven, maar zult u onverhoeds en gretig de zonde bedrijven. Wij lezen van die jonge man die door de vleierende en innemende taal van een hoer werd verlokt, dat hij haar rechtstreeks volgde. Als de verzoeking eenmaal is gedaan en de Geest houdt u niet tegen, wat zult u dan onverhoeds verrast worden.

Zoals buskruit is voor het vuur, is een verzoeking voor een verdorven hart, als het door het tegenhouden van Gods Geest niet wordt beschut en bewaard.

Maar dit is niet alles. Een mens is dan niet alleen geneigd te vallen en onverhoeds te vallen, maar hierin ligt nog een ander kwaad: men zal een zonde gretig bedrijven. Men zal verzot zijn op zijn lusten. Men zal verhit worden in het zondigen en vergiftigd worden met het kwaad. En daar wijst de Heilige Geest ons op als Hij het heeft over de heidenen die zonder de Geest van God waren. Daar zegt Hij van dat zij ongevoelig waren geworden, dat wil zeggen dat zij geen bewegingen kenden van Gods Geest. Zij waren zonder de werkingen van de levendmakende Geest. Maar wat volgt er dan? Dan zegt Hij: "Zij hebben zichzelf overgegeven tot ontuchtigheid, om alle onreinigheid gieriglijk te bedrijven" (Ef. 4:19). Dat betekent: zij zondigen en denken dat zij nooit zonde genoeg kunnen doen. Zoals een hebzuchtig mens die begerig is meer te krijgen, denkt dat hij nooit genoeg krijgt, zo denken zulke mensen dat zij nooit volop hun lusten kunnen bevredigen.

Merk op dat er een vijfvoudige trapsgewijze opklimming is in deze zonde.

- Zij waren ongevoelig. Welnu, wat volgt daarop? Er staat niet dat zij onbedachtzaam werden afgetrokken tot de zonde, maar zij gaven zich over aan de zonde. Als de Geest in iemand is en die raadt hem af om te zondigen, dan wordt zo iemand er nooit toe getrokken, of hij doet het metterhaast. Dan wordt hij met tegenzin erheen getrokken. Maar als de werking van de Geest eenmaal onthouden wordt, dan zal zo iemand zich aan de duivel overgeven.
  - Als de Geest Zich heeft teruggetrokken, geven zij zichzelf niet slechts over aan de zonde, maar zij geven zich over tot ontuchtigheid, dat wil zeggen dat zij zichzelf niet voor een deel aan zondige handelingen overgeven, maar geheel.
  - Er staat dat zij "zichzelf overgeven" en dat was nog erger dan in het geval van Achab, want die verkocht zichzelf om kwaad te doen. Als iemand zichzelf aan de duivel verkoopt, is dat een groot kwaad, maar als iemand zichzelf geeft, zichzelf overgeeft, is dat een veel groter kwaad.
  - Het was hier niet zo, dat zij zichzelf alleen overgaven aan de zonde in gedachten, maar er staat in de tekst dat zij zichzelf overgaven om onreinigheid te bedrijven. Zij stelden zich niet tevreden met het kwade in hun verbeelding, maar zij waren werkers der ongerechtigheid, zulke mensen die werk maakten van de zonde.
  - Er staat dat zij zichzelf overgaven aan "alle onreinigheid", niet slechts aan sommige zonden, maar aan alle zonden. En dat "gieriglijk", waar ik vooral op doel. Waar zal zo iemand terecht komen die door de boze geest voortgedreven wordt? Als de Geest van God er niet bij komt met tegengestelde werkingen tegen de aandrijvingen van de duivel, wat zal dan de arme mens met een hevige begeerte zijn eigen ziel verderven! Zo iemand zal pas stilstaan als hij in de hel aankomt, als de Geest van God hem niet tegenhoudt in zijn loop en tot hem zegt: "Dit is de weg, wandelt in denzelven" (Jes. 30:21). Maar als de Geest Zich terugtrekt, keert iedereen zich om in zijn loop zoals het paard in de strijd (Jer. 8:6). En hoe geweldig hard loopt een paard tot de strijd, dat door toom en gebit niet in bedwang wordt gehouden! (Ps. 32:9). Zo is het ook met iemand die geen kloppingen in zijn geweten heeft en ook niet door de Geest wordt tegengehouden.
- a. Als iemand door de Geest van God aan zichzelf is overgelaten, zal hij, als hij tot zonde verzocht wordt, daar niet slechts gemakkelijk, onverhoeds en met begeerte in vallen, maar ook met voldoening. En dat is het ergste van alles. Zo lezen wij

van hen die "de waarheid niet geloofd hebben, maar een welbehagen hebben gehad in de ongerechtigheid" (2 Thess. 2:12).

Zo heb ik dan de eerste bijzonderheid opgeklaard, dat het een zwaar oordeel is, als de Geest wordt onthouden vóór het bedrijven van de zonde.

Ten tweede, *waaruit het blijkt dat het zo'n groot en zwaar oordeel is, dat de Geest van God van een mens onthouden wordt ná het bedrijven van de zonde*. Dat kan als volgt aangetoond worden.

- Omdat men dan nooit overtuigd kan worden van het kwade dat men gedaan heeft. Het is de Geest Die de wereld overtuigt van zonde. Zonder de overtuiging van de Geest is er geen overtuiging.
- Men kan nooit berouw hebben over de zonde, als de Geest na het bedrijven ervan niet bestraft en overtuigt. Want de overtuiging van de Geest gaat vooraf aan de bekering. Daarom zegt de profeet: "Niemand bekeert zich van zijn boosheid, zeggende: wat heb ik gedaan?" Een mens moet overtuigd worden dat wat hij heeft gedaan zondig is, voor hij zich van dat kwaad bekeert. Een spreekwoord onder ons is: "Wat het oog niet ziet, deert het hart niet". Zo ook: als het oog van de ziel de zonde niet ziet, zal het hart er nooit over bekommerd zijn.
- Onze natuur kan nooit geheiligd worden van het vuil van de zonde tenzij de Geest ons bearbeidt na het vallen in de zonde. De heiligmaking geschiedt door de Geest van God en daarom zegt de apostel Paulus, als hij tot de Corinthiërs spreekt over goddeloze en onbekeerde mensen: "En dit waart gij sommigen; maar gij zijt afgewassen, maar gij zijt geheiligd, maar gij zijt gerechtvaardigd, in den Naam van den Heere Jezus, en door den Geest onzes Gods" (1 Kor. 6:11). Zo wordt ook van de gelovigen gezegd dat zij een woonstede Gods zijn in de Geest. Hieruit kan men de verschillende werkingen van de Drie-eenheid in het hart van een gelovige opmaken. God, de Vader, verkiest het huis; God, de Zoon, koopt het en God, de Heilige Geest reinigt het en richt het in, anders zou het een nare, donkere kerker zijn. Onze geest kan nooit een huis voor God zijn om daarin te wonen, tenzij de Geest Gods ons met de bezem van heiligende genade schoonveegt.
- Men kan nooit de kracht van de zonde onderdrukken zonder de Geest. Daarom zegt de apostel: "Want indien gij naar het vlees leeft, zo zult gij sterven; maar indien gij door den Geest de werkingen des lichaams doodt, zo zult gij leven" (Rom. 8:13). Door de Geest is het dat men de zonde doodt. Daarom ziet ge, wat een ellende het is als men de Geest mist in Zijn weerhouding en overtuiging, zowel vóór als na het bedrijven van de zonde.

Vraag: *Maar waarom onthoudt God Zijn Geest, zodat Hij mensen niet van de zonde weerhoudt als zij daartoe verzocht worden en hen ook niet overtuigt van de zonde nadat zij die hebben bedreven?*

Antwoord: In het algemeen gesproken doet God dit niet als een daad van soevereiniteit, maar als een daad van rechtvaardigheid. Gij doet de Geest onrecht aan en daarom onthoudt God de Geest. Er zijn vijf oorzaken die de grond leggen waarom God Zijn Geest weerhoudt in het twisten met de mens.

1. Omdat u voorheen geweigerd hebt gehoor te geven aan de herhaalde werkingen en overtuigingen van Gods Geest. De Geest van God heeft u bekend gemaakt, dat als u in zulke goddeloze wegen wandelt, het einde daarvan de dood zal zijn. Hoe dikwijls

heeft Hij u ingegeven, dat u eeuwig verloren gaat, als u doorgaat in dergelijke wegen. En toch bent u doorgestaan in de zonde en hebt niet willen luisteren naar de Geest. Zo klaagt God over Zijn volk door middel van de psalmist: "Maar Mijn volk heeft Mijn stem niet gehoord; en Israël heeft Mijner niet gewild. Dies heb Ik het overgegeven in het goeddenken huns harten, dat zij wandelen in hun raadslagen" (Ps. 81:12, 13). Het is alsof Hij wilde zeggen: Zij wilden niet naar Mij luisteren en daarom zal Mijn Geest hen niet langer weerhouden. Ik zal hen aan zichzelf overlaten en zal hen hun eigen weg laten gaan.

2. Omdat u misschien zondige lusten hebt aangegrepen en gekoesterd die uit het vlees zijn voortgekomen na de werkingen van de Geest en dat is zo'n belediging voor de Geest dat Hij dat niet zal toelaten. Bijvoorbeeld als mensen zeggen dat hun toorn die is aangestoken door de hel, het vuur van de Geest is dat van de hemel afdaalt; dat hun dwaalzieke opvattingen de onderwijzingen van de Geest zijn, terwijl Hij toch de Geest der waarheid is; en dat satanisch bedrog goddelijke inspiratie is. Dat is een belediging die niet minder is dan dat een onderdaan zijn bastaardkind aan de poort van zijn vorst zou leggen. En dit wordt, zoals sommigen denken, bedoeld met het tergen van de Geest waarover de profeet Jesaja spreekt (Jes. 65:3). Dit kan ook een oorzaak zijn dat de Heere Zijn Geest inhoudt.

3. Omdat de mensen gemakkelijker luisteren naar de ingevingen van de boze geest dan gehoor geven aan de werkingen van de goede Geest. Uw vriend zal na gaan laten naar uw huis te komen als u zijn vijand gastvrij ontvangt. Als de duivel komt en gemakkelijk de overhand over u krijgt, als u zonder verzoeking of op een geringe verzoeking zondigt, tergt u Gods Geest ten hoogste. En dat is de oorzaak dat er aan het derde gebod zo'n ernstig oordeel is verbonden dat God degenen niet onschuldig zal houden die Zijn Naam ijdel gebruiken, omdat er een geringere verzoeking tot de zonde van vloeken nodig is dan tot elke andere zonde in de wereld. Andere zonden sluiten meer aan bij vlees en bloed, maar voor vloeken hebben de mensen de minste verzoeking nodig vergeleken met alle andere zonden. De vloeker dient de duivel gratis en hij heeft nooit voordeel of plezier van zijn zonde. En daarom verbindt God er zo'n strenge straf aan. Als u op een geringe verzoeking de zonde doet en geen gehoor wilt geven aan een ernstige beweging van Gods Geest, verwekt dit de Heere om de twistingen van Zijn Geest aan u te onthouden.

4. Omdat u in het verleden plannen hebt beraamd en beraadslaagd hebt hoe u de zonden zou bedrijven; daarom zal de Geest Zich de komende tijd van u terugtrekken. Er zijn er velen die de zonde bedrijven met overleg, met voorbedachten rade en raad van anderen. En diegene die een zonde bedrijft met overleg en die van tevoren beraamt, beledigt de Geest van God ten zeerste. Er staat dat een goddeloze zijn ogen sluit om kwaad te bedenken. De ogen sluiten is een houding aannemen waarin men iets uitdenkt, beraadslaagt en beraamt. Als u uw vriend per ongeluk een klap geeft, kan hij eerst wel boos zijn, maar als hij erachter komt dat het tegen uw wil was, zal hij spoedig tot bedaren komen. Maar als hij ziet dat het uw opzet is hem te doden en dat u het beraamd hebt, dan zal hij nooit meer in uw nabijheid komen. Zo is het ook met de Geest van God. Als Hij ziet dat u onbezonnen en ondoordacht in de zonde valt, zal Hij daarom Zich niet van u terugtrekken. Maar als de Geest ziet, dat wij Hem lagen leggen en overleggen en beramen hoe wij de zonde zullen bedrijven, geven wij oorzaak dat Hij van ons vertrekt, is het niet voor altijd, dan toch wel voor een lange tijd.

Zulke opzettelijke daden der ziel zijn rechtstreeks tegen God gericht en hierop lettend is het opmerkelijk wat wij van David lezen, dat "hij deed wat recht was in de ogen des HEEREN, behalve alleen in de zaak van Uria, de Hethiet". Wel, waarom staat er nu niet in de tekst dat hij volkomen wandelde, of dat hij deed wat recht was in de ogen des HEEREN, behalve alleen in de zaak van Bathseba, want dat was toch zijn lelijkste zonde? Deze reden wordt gegeven waarom de Geest van God gezegd heeft, dat hij volkomen was behalve in de zaak van Uria en niet in die van Bathséba, omdat zijn zonde met betrekking tot Bathséba in der haast en onbezonnen gedaan werd. Hij werd plotseling door die verzoeking verrast. Maar de zaak betreffende Uria werd meer met overleg en met voorbedachten rade gedaan. Eerst liet hij hem uit de strijd naar huis halen, om zijn vuile daad te kunnen bementelen. Vervolgens maakte hij hem dronken en daarna liet hij hem het plan tot zijn eigen dood in een brief aan Joab brengen. Dat was een zonde die zo met opzet bedreven werd, dat de Geest van God hem daarvoor brandmerkte.

Pas daarom op voor opzettelijke zondige daden! Ik veroordeel niemand, maar ieder van u moet van zijn eigen doen en laten rekenschap geven. Maar ik zeg wel, dat dit een zonde is die de Geest van God in het bijzonder tot toorn verwekt. Het is een gezegde van een hedendaags theoloog en een waar gezegde, *dat de opzettelijke wil tot zonde zonder de daad, erger is dan de zondige daad zonder de opzettelijke wil.*

En zo is het ook in het geval van Petrus. Diegene doet een ergere zonde die zich voorneemt om Christus te verloochenen, al volbrengt hij het niet, dan Petrus gedaan heeft, die werkelijk Christus verloochende, maar dat nooit van plan was. Let daarom op uw voornemens en overleggingen! Als u opzettelijk zondigt, is dat de naaste stap tot de zonde van diegenen tegen wie de profeet bidt: *Heere, wees degenen die met boos opzet zondigen niet genadig.*

5. De Geest van God trekt Zich terug als men zijn lage lusten aan de Heilige Geest toeschrijft, zoals alle huichelaars doen, die alleen over de Geest spreken om te zondigen en om des te geruster van hun lusten te genieten. Zo begeerde Simon de Tovenaar de buitengewone gaven van de Geest, opdat hij wat groots wilde zijn en zichzelf wilde verrijken. Dit was niet anders dan wat de apostel zegt in 1 Thessalonicenzen 2:5 "een bedeksel voor zijn gierigheid". Velen bedroeven de Geest en wekken Hem op om van hen te vertrekken, als zichzelf God niet dienen, maar eerder zichzelf dienen ten koste van God.

## VIERDE PREEK

(uitgesproken 10 november 1650)

***"Toen zeide de HEERE: Mijn Geest zal niet in eeuwigheid twisten met den mens, dewijl hij ook vlees is; doch zijn dagen zullen zijn honderd en twintig jaren"***  
(Genesis 6:3).

Ik ga nu verder om een andere vraag of nuttig consciëntiegeval te beantwoorden.

Vraag 1: *Hoe ver kan de Geest van God zelfs onthouden worden aan of teruggetrokken worden van een godzalig mens, zowel vóór als na het bedrijven van zonden?*

Antwoord: *Ten eerste* zal ik aantonen hoe ver de Geest van God kan onthouden worden vóór het bedrijven van de zonde en *ten tweede* ná het bedrijven van de zonde.

Men kan zeggen dat de Geest van God in vijf opzichten kan teruggetrokken worden van een godzalig mens vóór het bedrijven van de zonde.

1. De Geest van God zal u dan geen licht geven om u bekend te maken dat het een zonde is waartoe u verzocht wordt en zo lezen wij van de aartsvaders dat zij met verschillende vrouwen trouwden. De Geest van God werd in dat donkere tijdperk der wereld dat bekend staat als de tijd van de aartsvaders zo ingehouden, dat Hij hun daarover geen licht gaf, zelfs tot hun sterfdag toe. Pas na hun dood lezen wij dat polygamie zonde was en daarvóór leefden en stierven zij daarin.

2. Hoewel u licht kunt hebben om te weten dat het een zonde is waartoe u wordt verzocht, kunt u echter zo zeer door de Geest aan uzelf overgelaten worden, dat u door de hevigheid van uw lusten en de kracht van de verzoeking wordt meegevoerd om die zonde te bedrijven. Dat vinden wij duidelijk in het geval van David. David kon toch



wel weten dat overspel zonde was, maar toen de Geest hem aan zichzelf overliet, waren zijn sterke lusten en de kracht van de verzoeking zodanig dat hij verleid werd om de zonde te bedrijven.

3. Een godzalig mens kan door de Geest zo ver aan zichzelf worden overgelaten, dat hij, als hij tot zonde verzocht wordt, eerder te rade gaat met vlees en bloed dan met de Geest van God of hij die zonde zal bedrijven of niet. En zo verkiest een godzalig mens, als zijn leven, vrijheid of zijn goed op het spel staan, eerder zijn eigen veiligheid dan zijn inwendige vrede. Dat gebeurt vrij algemeen en zo was het toch ook met David in de zaak van Uria.

4. Gods kinderen kunnen zo aan zichzelf worden overgelaten dat zij overleggen en beraadslagen hoe zij een zonde zullen bedrijven voordat zij die ten uitvoer brengen. Gewoonlijk geven godgeleerden als verschil tussen een goddeloze en een kind van God aan, dat de één met opzet zondigt en de ander niet. Toch zijn er voorbeelden in de Schrift die aantonen dat Gods kinderen ook kunnen overleggen en beraadslagen hoe zij een zonde zullen bedrijven. Welnu, dan staan zij, zoals de godgeleerden aantonen, op de rand van de hel. Dan scheelt het niet veel of zij zijn in de rampzaligheid. In het geval van David is het waar, dat de zonde van overspel niet met zoveel overleg gepleegd werd als de moord op Uria, want daar beraamde David het middel waardoor hij gedood moest worden, de tijd wanneer, de wijze waarop en door wie. Welnu, dat was beslist een zonde met voorbedachten rade en zo ver kan een kind van God dan toch aan zichzelf worden overgelaten. Wat hebben diegenen die zo dicht bij de hel komen en er toch nooit inkomen dan redenen om de vrije genade van God te prijzen en te verhogen! Het kan zijn dat uw kleren ruiken naar het helse vuur en dat u toch nooit in die brand terechtkomt. Zondige daden met voorbedachten rade gaan in de richting van de onvergeeflijke zonde tegen de Heilige Geest die uit boos opzet wordt bedreven. Hoed u daarom toch voor zulke zonden.

5. De Geest van God kan u zo aan uzelf overlaten, hoewel u een kind van God bent, dat u in zulke zonden kunt vallen die in strijd zijn met die genade waarin u het meest uitblinkt. Voor iemand die ingetogen is, is het niet zo zwaar zich van die zonden te onthouden die niet zo in strijd zijn met zijn natuurlijke aard, maar als een kuis persoon zo door God aan zichzelf wordt overgelaten dat hij in de zonde van overspel valt en als een zachtmoedig persoon in woede uitbreekt, is dat een groot kwaad. Ik zal verschillende voorbeelden aandragen van Gods kinderen die zo door de Geest van God aan zichzelf zijn overgelaten.

- Van Abraham leest u in de Schrift dat hij de vader der gelovigen was. Wat prijst de apostel in den brede Abrahams geloof! En God liet hem zo aan zichzelf over, dat hij in de zonde van ongeloof en wantrouwen jegens God viel door te ontkennen dat Sara zijn eigen vrouw was. Deze zonde was ten eerste in strijd met die genade waarin hij zo uitblonk.
- U kunt ook lezen dat Noach wordt geprezen als een heel ingetogen man. Toen de hele wereld at en dronk, trouwde en ten huwelijk uitgaf (het was toen een tijd van dronkenschap en buitensporige weelde), werd Noach toch door God geprezen om zijn soberheid. Maar hoewel dronkenschap de zonde was die ten eerste in strijd was met die uitmuntende genade van soberheid waarin hij zo uitblonk, werd hij daar toch door overvallen.
- Zo ook wordt Lot door de Heilige Geest geprezen om het feit dat hij een afkeer

had van de vuile omgang van de Sodomieten met elkaar, en daarom is het vreemd dat Lot zelf overvallen werd door de zonde van onreinheid en in de afschuwelijke zonde van incest verviel. Want zo leest u dat van hem vermeld staat, "dat hij bij zijn dochters lag".

- De Schrift deelt u mee, dat Mozes de zachtmoedigste man op aarde was. Welnu, van alle zonden zou men het minst verwachten dat hij in de zonde van toorn zou vallen. Maar toch leest u dat de zachtmoedigheid van Mozes in toorn veranderde, zodat "hij wat onbedachtelijk voortbracht met zijn lippen" (Ps. 106:33). En zo sprak hij ook tot God: Als U zo met mij handelt, dood mij, bid ik U, met uw hand.
- Het boek der Psalmen meldt u hoe David uitblonk door lijdzaamheid, hoe kalm hij Gods straffende hand verdroeg, hoe geduldig hij was toen Simeï hem zo vloekte en uitschold. En toch, toen hij geconfronteerd werd met de lompe houding van Nabal, was zijn geest geheel in woede ontstoken, zodat hij met een voorgenomen wraak erheen ging om Nabal en zijn hele gezin te doden.
- Job muntte ten eerste uit in lijdzaamheid en was een voorbeeld van geduld. Zou u kunnen denken dat hij ooit tot ongeduld kon vervallen? Wel, toch viel hij in die zonde die het meest in strijd was met die genade waarin hij ten eerste uitblonk. Hoe heeft hij de dag van zijn geboorte vervloekt: "De dag verga, waarin ik geboren ben, en de nacht, waarin men zeide: Een knechtje is ontvangen" (Job 3:3). En zo bad hij ook ernstig om de dag van zijn dood: "Och, of mijn begeerte kwame, en dat God mijn verwachting gawe; en dat het Gode beliefte dat Hij mij verbrijzelde, Zijn hand losliet en een einde met mij maakte!" (Job 6:8, 9). Hier ziet u het ongeduld in Jobs geest. Dit vermeld ik u om u te laten zien wat een ellendig schepsel een mens is als Gods Geest hem aan zichzelf overgeeft, zodat hij niet alleen in die zonden valt die zijn natuur strelen, maar in die zonden die het meest in strijd zijn met zijn natuur.

Zo ziet u, hoe ver de Geest iemand vóór het bedrijven van de zonde aan zichzelf kan overlaten.

***Vraag 2: Hoe ver kan de Geest van God iemand aan zichzelf overlaten ná het bedrijven van de zonde?***

1. Het kan zijn dat de Geest u na de daad niet overtuigt dat het een zonde is die u heeft bedreven. Zo was het met de aartsvaders in het eerste tijdperk van de wereld. Zij trouwden met meer dan één vrouw, wat haaks stond op de eerste instelling van het huwelijk, dat tussen één man en één vrouw was.

Welnu, de Geest van God werd hun zo onthouden, dat zij er niet van overtuigd werden nadat zij in die zonde gevallen waren, en daarom leefden en stierven zij daarin.

2. De Geest kan er zo ver van af zijn om een mens te overtuigen van zonde en kan Zich zo ver van iemand hebben teruggetrokken, dat hij na de zonde bezig is het bedrijven daarvan te verdedigen en te rechtvaardigen.

Zo zondigde Jona toen hij Gods gebod niet gehoorzaamde om naar Ninevé te gaan. Toen God Ninevé spaarde, werd Jona zeer kwaad en toen God hem daarover begon aan te spreken en hem vroeg of hij er wel goed aan deed om boos te zijn, zei hij: Wel zeker, "billijk is mijn toorn ontstoken ter dood toe" (Jona 4:9). Hier was dus een kind van God in een boze gemoedstoestand die zijn eigen toorn voor het Gods aangezicht wilde rechtvaardigen.

Zo wilde ook Israël, onder de naam van Efraïm, de eigen goddeloosheid verdedigen. Efraïm is een koopman, zegt de profeet: "In des koopmans hand is een bedrieglijke

weegschaal, hij bemint te verdrukken". Maar wat zegt Efraïm? "Evenwel ben ik rijk geworden, ik heb mij groot goed verkregen; in al mijn arbeid zullen zij geen ongerechtigheid vinden, die zonde zij" (Hos. 12:8, 9). En toch beschuldigde God hem ervan dat hij een bedrieglijke weegschaal gebruikte.

3. Iemand die God vreest, kan een lange tijd, ja zelfs vele jaren onder een zonde liggen en het kan wel zijn dat de Gods Geest geen knaging van het geweten werkt over de zonde die hij heeft bedreven. Dat is heel droevig.

Zo werd de Geest ook van David teruggetrokken. Hij pleegde overspel met Bathseba en pas toen het kind geboren was en Nathan tot hem kwam, lezen we dat hij bekommerd werd over zijn zonde. De Geest werkte geen knaging van het geweten en dat moet wel negen maanden, volgens de duur van de zwangerschap van een vrouw, geduurd hebben.

Ja, we lezen dat de broers van Jozef hem in een put wierpen en hem aan de Ismaëlieten verkochten en hoewel zij zo onnatuurlijk met hun broer handelden, zegt de Schrift ons dat het ongeveer eenentwintig jaar duurde vóór zij bekommerd werden over deze zonde. Toen zij in de gevangenis in Egypte zaten, zei de een tot de ander: "Voorwaar, wij zijn schuldig aan onzen broeder (...), daarom komt deze benauwdheid over ons" (Genesis 42:21).

4. De Geest van God kan Zich zo ver terugtrekken van iemand die God vreest nadat hij een zonde heeft bedreven, dat hij eerder meer zonden doet om die ene zonde te bedekken dan zich daarvan te bekeren. Dat is een grote stap naar de hel! Toch heeft David dat gedaan: nadat hij in de zonde van overspel is gevallen, maakt hij zijn geweten niet werkzaam om berouw te hebben over de zonde, maar zet zijn verstand aan het werk om die zonde te bedekken. En met dat doel zond hij Uria naar huis om bij zijn vrouw te liggen, om zijn eigen zondige daad te bedekken. Hij maakte hem dronken en toen hij dat niet voor elkaar kon krijgen, legde hij het aan op zijn dood en maakte hemzelf de boodschapper van zijn dood.

Petrus was een bekeerde man en toch bedreef hij vele zonden om zich te verontschuldigen voor één zonde. Ja, hij bedreef eerder veel zonden dan dat hij zich van één zonde bekeerde, toen hij Christus verloochende. Eerst verloochende hij Hem, toen verloochende hij Hem met een eed en daarna verloochende hij Hem met een vloek. Of hij Christus vervloekte of zichzelf, of beide, is niet zeker. Zodoende bedreef hij veel zonden om zich voor één zonde te verontschuldigen. Deze zonde gaat heel ver en toch kan een kind van God zo ver komen.

5. Iemand die God vreest, kan nadat hij een zonde bedreven heeft, zo ver van kracht beroofd zijn om die zonde te doden, dat hij weer dikwijls in die zonde kan vallen. Wij hebben hiervan vele voorbeelden in de Schrift. Abraham viel tweemaal in de zonde van liegen, toen hij zei dat Sara zijn eigen vrouw niet was. Jozef viel tweemaal in de zonde van eedzweren. Salomo zondigde tegen de HEERE, nadat Hij tweemaal aan hem verschenen was. De kinderen Israëls vielen totaal tien keer in de zonde van murmureren tegen God, telkens na elkaar. Josafat zondigde tweemaal door een zondig verbond met goddeloze koningen te maken, zoals men kan nagaan.

Ik noem dit niet om iemand te stijven in een stoutmoedige zondeweg, maar alleen om verlichting van het beangstigde geweten. De Geest kan u wel zo ver aan uzelf overgeven, zowel vóór als na het bedrijven van de zonde.

## Toepassing

Voordat ik kom tot het behandelen van het onthouden van de Geest met betrekking tot hetgeen goed is, zal ik eerst de toepassing voor u maken van de vorige punten.

Als Gods Geest u zo ver aan uzelf overgeeft, concludeer ik daaruit het volgende.

1. U moet dat niet toeschrijven aan God als een daad van soevereiniteit, maar als een daad van rechtvaardigheid. Men wekt de Heere daartoe op om dat te doen. Waarom zegt Gods Geest tot u zoals de Heere ook tot Efraïm sprak: "Efraïm is vergezeld met de afgoden, laat hem varen"? (Hos. 4:17) Waarom verlaat de Gods Geest u? Één of andere belediging die u de Geest hebt aangedaan heeft de werkingen van de Geest uitgeblust, de Geest bedroefd, de Geest smarten aangedaan, of de Geest in Zijn werkingen tegengestaan. En daarom zult u niet langer de weerhoudingen van de Geest in uw hart gewaar worden.

2. Veroordeel iemand niet als u hem in de zonde ziet vallen. Wees niet hard tegen hem. Als de Geest van God Zich van u zou terugtrekken, zou u duizendmaal meer zondigen dan die persoon. De Schrift gebiedt u dat u mensen die gevallen zijn, zult terechtbrengen met de geest der zachtmoedigheid, "ziende op uzelf, opdat ook gij niet verzocht wordt" (Gal. 6:1). Ziet u dat iemand anders zondigt? Veroordeel hem niet. Zie op uzelf – als de duivel u zou verzoeken tot een ergere zonde en als de Geest Zich van u zou terugtrekken, zou u erger zondigen dan die man.

3. Wat hebt u redenen om God te danken, dat Hij zowel in u als in anderen de twistingen van Zijn Geest heeft gegeven!

- Dank God dat de Geest u gegeven is. De Geest in het Woord is de stem Die achter u klinkt, zeggende: "Dit is de weg, wandelt in denzelve". En door dit middel wordt u behoedt voor vele verzoeken en bevrijd van veel kwaad. Als een verleidende duivel en uw verdorven hart samenkomen en Gods Geest zou Zich terugtrekken, in welk kwaad zou u dan terechtkomen? Iemand in zo'n omstandigheid zou, als de Geest hem niet van de zonde weerhield, in het kwade voorthollen zoals een paard de strijd tegemoet rent.
- Dank God voor andere mensen. Door de algemene weerhoudende kracht van de Geest beteugelt en beheerst Hij de geest van de mensen. Ware dat niet het geval, dan zou het leven op aarde onmogelijk zijn. Wat zou dan de omgang van de mensen met elkaar tenietgedaan worden. Iedereen zou dan voor de ander barbaars en wreed zijn. Wij zouden iedereen die ons kwaad maakte vermoorden, ieder die met ons handelde, zouden wij bedriegen en we zouden liegen tegen iedereen die met ons sprak. Wij zouden allerlei zonden bedrijven. In deze laatste, zeer boze eeuw van de wereld is de goddeloosheid groot geweest, maar er zou nog meer kwaad gedaan worden als de Geest het geweten van de mensen niet zou beteugelen en weerhouden.

4. Bid en werk! Hoe minder de Geest met u heeft getwist vóór het bedrijven van de zonde, hoe meer Hij met u moge twisten om u te overtuigen nadat u in de zonde gevallen bent. Het kan zijn dat u onwetend, met behendigheid, met vurigheid of met voorbedachten rade gezondigd hebt. Hoe meer de Geest u onthouden is vóór het bedrijven van de zonde, bid dan of Hij te meer daarna met u mag twisten en wel op de volgende drie wijzen:

- Door in u een duidelijker overtuiging van zonde te werken: niet de zonde te tonen in z'n algemeenheid, maar uw bijzondere zonde met al haar afschuwelijkheid en verzwarende omstandigheden daaraan verbonden, om u zaligmakend te

overtuigen, zodat er (als het ware) enige vergoeding mag komen voor het feit dat de Geest vóór het bedrijven van de zonde u is onthouden.

- Met een dieper vernederd. Hoe meer de Geest u onthouden is vóór het bedrijven van de zonde, hoe meer u begeren moet dat de Geest u dieper terneer werpe na het bedrijven van de zonde. Dat werd onder de wet uitgebeeld: Iemand die ook maar iets onreins aanraakte, was onrein tot aan de avond. Maar als iemand iets onreins bij zich had gedragen, moest hij al zijn kleren uitdoen. Dus als u slechts een zonde hebt "aangeraakt", moet u zich vernederen, maar als u in een zonde bent gevallen waarvan de Geest u niet heeft overtuigd, dan moet u naderhand een grotere mate van overtuiging en vernedering trachten te verkrijgen.
- Weet dat de Geest een inniger liefde tot Jezus Christus in u kan verwekken. Men heeft opgemerkt dat de Geest Petrus verder aan zichzelf overgaf om in de zonde te vallen dan al de andere apostelen, uitgezonderd Judas. Welnu, toen Christus Petrus ging vragen of hij Hem lief had of niet, zei Hij: "Simon (...), hebt gij Mij liever dan deze?" Hij zei niet slechts: "Hebt gij Mij lief, Petrus?", maar "Hebt gij Mij liever dan deze?" (Joh. 21:15). Alsof Hij zeggen wilde: "Petrus, gij hebt meer tegen Mij gezondigd dan al de andere apostelen en daarom zou u Mij meer moeten liefhebben dan zij". Maria Magdalena was een grote zondares, bij wie zeven duivelen uitgeworpen waren, maar wat wordt van haar gezegd? "Haar zonden zijn haar vergeven, die vele waren; want zij heeft veel liefgehad". Dat wil zeggen: hoe weinig liefde zij had tot Jezus Christus vóór het bedrijven van de zonde, des te meer had zij Hem daarna lief. Vele zonden waren haar vergeven en daarom had zij veel lief. Daarom moet men deze tekst niet zo verstaan, alsof haar liefde de oorzaak was dat zij vergeving had gekregen, maar een bewijs en een blijk daarvan.

## VIJFDE PREEK

(uitgesproken 17 november 1650)

***"Toen zeide de HEERE: Mijn Geest zal niet in eeuwigheid twisten met den mens, dewijl hij ook vlees is; doch zijn dagen zullen zijn honderd en twintig jaren"***  
(Genesis 6:3).

2. Ik ga nu verder om met u te handelen over het Zich onthouden van de Geest met betrekking tot het goede: dat Hij in het hart geen heilige werkingen zal opwekken tot de plicht.

Maar voor ik ertoe overga om in het bijzonder hierover te spreken, zal ik eerst een vierderlei onderscheid weergeven betreffende de werkingen van de Geest tot het goede.

1. Er zijn opwekkende werkzaamheden van de Geest, als Hij heilige gevoelens in het hart doet oprijzen door die kooltjes van genegenheid en genade in hen aan te blazen. Dat is het wat door Christus beloofd werd, dat de Heilige Geest u alles indachtig zal maken (Joh. 14:26).

2. Er is een ondersteunende werkzaamheid van de Geest. In de Schrift staat, dat de Geest onze zwakheden te hulp komt. U leest niet alleen van een voorspraak van de Geest in de weg van aanneming, maar ook van een voorspraak van de Geest in de weg van ondersteuning. Hoewel er in een boom groeikracht zit, draagt hij toch zonder de

hulp en invloed van de hemel geen vruchten. Zo helpt ook de Geest van God ons in de werkzaamheden (Ef. 1:19).

3. Er is ook een versterkende werkzaamheid van de Geest, niet alleen louter ondersteunend, maar krachtgevend en genadevermeerderend in de ziel van mensen. En daarom leest u van de 'toebrenging des Geestes', dat is een hogere trap en mate van de Geest.

4. Er is een vertroostende en getuigende werkzaamheid van de Geest, als Gods Geest het getuigenis van uw geweten bekrachtigt om de oprechtheid van uw hart te bewijzen. En zo leest u van Paulus dat zijn geweten hem medegetuigenis gaf door de Heilige Geest (Rom. 9:1). De Geest van God gaf met zijn geest getuigenis van de waarheid en oprechtheid van zijn hart.

Welnu, hoewel ik al deze bijzonderheden zou kunnen behandelen en aantonen welk een zwaar oordeel het is als de Geest in deze opzichten wordt ingehouden, zal ik toch alleen spreken van de opwekkende Geest en u aantonen welk een droevig oordeel het is, als de Geest in Zijn opwekkende werkzaamheden wordt ingehouden, zodat Hij geen heilige bewegingen in het hart tot het goede doet ontstaan.

Bij het behandelen daarvan zal ik als volgt te werk gaan:

Ten eerste zal ik u aantonen waaruit het blijkt dat het een oordeel is, als de Geest met betrekking tot heilige werkingen tot het goede wordt ingehouden.

Ten tweede zal ik u tonen hoe u kunt weten, wanneer de Geest zulke werkingen u genadig vergunt en zal ik het onderscheid aantonen met die aansporingen tot het goede waartoe de duivel iemand kan opwekken.

#### *Ten eerste, ellendige gevolgen als de Geest wordt ingehouden*

Er zijn drie ellendige gevolgen die over iemand komen, als de Geest in Zijn werkingen tot het goede hem wordt onthouden.

1. Er zal een vacuüm of leegte aan heilige gedachten in uw hart ontstaan. De Geest van God is als de veer in een klok. Als die stilstaat, staat alles stil. Zo ook, als de Geest van God in u stil ligt, kunnen al uw genegenheden die uw ziel in beweging brengen zich niet verroeren. "Het is God Die in ons werkt, beide het willen en het werken, naar Zijn welbehagen." Als de Geest van God wordt ingehouden, kan in u niet eens de wil aanwezig zijn tot iets wat werkelijk goed is. Het hart van een mens is als dat huis in de gelijkenis, als de Geest er Zich van onttrokken heeft. Toen de duivel daar kwam om er bezit van te nemen, staat er dat hij het leeg vond, met bezemen gekeerd en versierd. Leeg, dat wil zeggen ontdaan van elke heilige gedachte en werkzaamheid der genade. En versierd wil zeggen: niet met de genade van de Geest van God, maar met het huisraad van de duivel. Als u wilt weten wat dat huisraad is, lees dan Matth. 15:19, 20. Er is in uw hart een leegte aan goede werkzaamheden, als God Zijn Geest terugtrekt.

2. Uw hart zal dan vol zijn met de plaag van boze werkzaamheden van de duivel. Het hart van een mens kan niet lang ledig liggen. Als het niet vol is van de werkingen van de Geest, zal het vol zijn van aanblazingen van de duivel. Als het hart niet de tuin van Christus is, is het een broeinest van de duivel. Als het niet de schatkamer van Christus is, is het de werkplaats van de duivel. Als het niet de tempel van de Heilige Geest is, is het de kapel van de satan.

Welnu, dit is het waardoor de ellende des te groter wordt, als het hart vol is met een plaag van boze neigingen. In de Schrift wordt het uitgedrukt dat de satan het hart vervult (Hand. 5:3). Als de windvlagen van de Heilige Geest de zeilen van uw hart

niet vullen om u voort te stuwen naar de hemel, dan zullen de aanblazingen en de verlokkingen van de satan u wel helpen om u voort te drijven naar de hel. Het is opmerkenswaardig dat de Schrift spreekt van de "inwoning van de Geest", dat wil zeggen door Zijn invloeden in het hart van degenen die God vrezen. Wij zeggen dat de zon in huis is, als alleen haar stralen daar zijn. Dus als ons hart vol is met kwade neigingen, drukt de Schrift dit uit als vervuld te zijn met de duivel. Zo zei de apostel tegen Ananias: "Waarom heeft de satan uw hart vervuld?" (Hand. 5:3). Dat moet men niet verstaan van een lichamelijke bezetenheid, maar de betekenis is dat de duivel die hebzuchtige begeerte in zijn hart legde. De duivel was in die begeerte die in zijn hart lag.

En daarom moeten de mensen kwade neigingen zo beschouwen dat de duivel in hen werkt. Toen Judas een neiging in zich voelde om Christus te verraden, staat er: "Toen voer de satan in hem" (Joh. 13:27). De duivel voer in hem met deze neiging, want hij ging er dadelijk op uit en overlegde met de overpriesters en kwam met hen overeen om Christus te verraden. *En die de duivel scheep heeft, moet met hem overvaren*, zoals een spreekwoord luidt. Wat is dat toch een ellende! Als de Geest van God in Zijn genadige werkingen wordt onthouden, zal de duivel uw hart bezetten met kwade neigingen.

3. Als de Geest Zich terugtrekt in Zijn opwekkende werkzaamheden, wordt Hij ook onthouden in Zijn ondersteunende werkingen. Dat is een nog groter ellende. Als Hij u nooit aandrijft om genade te beoefenen, zal Hij u daarin ook nooit te hulp komen. Het is wel waar dat er soms begeerten tot het goede in het hart zijn, die niet versterkt worden door verdere ondersteuning. Besluiten die velen nemen om zich te reformeren, zijn de algemene werkingen van de Geest die vaak nooit tot de daad komen door verdere ondersteuning van de Geest. Soms zijn er overtuigingen zonder bekering. Maar dit is zeker: waar de Geest niet aanspoort tot het goede, helpt Hij niet om tot de daad te komen. Water kan niet hoger stijgen dan de bron waaruit het vloeit. Als mijn werkzaamheden natuurlijke begeerten zijn, is er geen verdere ondersteuning dan wat uit de natuur voortkomt.

Welnu, wij kunnen de ellende van de inhouding van de Geest in Zijn opwekkende en ondersteunende kracht kennen aan de volgende bijzonderheden:

- Als die onthouding er is, is de ziel niet zo vrijwillig te bewegen tot het goede en is ook niet te bewegen tot heilige plichten met zoveel zin, blijdschap en vergenoeging, maar zij doet die eerder gedwongen. Wij begeven ons dan tot de plicht als een beest naar de brandstapel of als een kind dat men naar school moet sturen.
- Wij begeven ons dan ook niet zo dikwijls tot heilige plichten. Eens was het zoals bij David zevenmaal des daags of zoals bij Daniël driemaal daags, maar nu is het niet eens zevenmaal per maand en ook geen driemaal per week.
- Ook niet met zoveel vurigheid of met zulke warme genegenheden als voorheen. Maar dan is men lui, lauw, lusteloos en levenloos in alle heilige oefeningen.
- Men is ook niet volstandig in de heilige werkzaamheden, maar die zijn voorbijgaand, kortstondig en vluchtig; niet vast en in het hart blijvend.

Maar hoe kan iemand het verschil weten tussen de opwekking van de Geest tot het goede en de werkingen van de duivel in het hart om het goede te doen?

Dat is een praktisch en nuttig geval, omdat het mogelijk is, ja algemeen voorkomt dat de duivel een mens aanzet om het goede te doen. In dat geval verschijnt de duivel soms als een engel des lichts.

*Daarom zal ik, om deze vraag te beantwoorden, verschillende bijzonderheden neerleggen om de werkingen van de duivel tot het goede te herkennen.*

1. Als u een neiging in u voelt om het goede te doen dat niet op z'n plaats is en niet tot uw roeping behoort, dan is die neiging van de duivel en niet van God.

- Een voorbeeld daarvan vindt u in Saul toen de Filistijnen afkwamen om tegen hem te strijden. Hij zei: "Ik heb het aangezicht des HEEREN niet ernstelijk aanbeden, zo dwong ik mijzelf en heb brandoffer geofferd" (1 Sam. 13:12). De zaak die hij deed was wel goed, een brandoffer offeren en het aangezicht des HEEREN zoeken, maar het was Sauls ambt niet en ook de plaats niet om dat te doen. Daarom, hoewel de zaak goed was, kwam deze neiging toch van de duivel. Daarop leest u hoe groot het ongenoegen van de HEERE over hem was, omdat hij dat gedaan had. Samuël bestrafte hem daarover in 1 Sam. 13:13 en zei: "Gij hebt zottelijk gedaan; gij hebt het gebod van den HEERE, uw God, niet gehouden".
- Uzzia wilde niet dat de dienst des HEEREN onderbroken werd en daarom wilde hij reukwerk offeren. Maar voor dit feit werd hij met melaatsheid geslagen, zoals u kunt lezen. Offeren was iets goeds, maar het was niet goed in Uzzia, die daartoe geen roeping had. Zoals dat in godsdienstige zaken is, is dat ook in burgerlijke zaken. Als een gewoon burger het werk van een overheidspersoon doet, is dit van de duivel en niet van God, omdat dit niet tot zijn ambt en bevoegdheid behoort.
- Absalom belastte zich met recht te spreken onder het volk, maar wat volgde daaruit? Hij eigende zich het koninklijk ambt toe, hoewel wederrechtelijk. En aangezien hij geen recht had om wettelijke macht uit te oefenen, had hij ook geen roeping om in het openbaar recht te spreken. Als burgerlijke mensen zich openbaar dienstbetoon aanmeten omdat zij voorgeven dat zij daartoe gaven hebben, kan dat niet van de Geest van God zijn, want de Geest houdt de mensen binnen hun begrenzingen. Daarom zei de apostel: "Een iegelijk blijve in die beroeping, waar hij in geroepen is" (1 Kor. 7:20). De Geest spoort mensen aan het goede te doen op de plaats waar zij staan en in hun roeping, maar dat doet de duivel niet. Het vuur in de haard dat daar door uw dienstknechten is aangelegd, is goed, maar als er vuur in het dak of in de balken van uw huis wordt aangestoken, wordt dit gedaan door een vijand. Gemoedsbewegingen tot het goede binnen uw bevoegdheid en uw roeping komen van de Geest van God, maar neigingen tot het goede buiten uw roeping worden door de duivel ingegeven.

2. De duivel kan u een neiging tot het goede geven, maar dat doet hij om u te verhinderen om een groter goed te doen. Het is opmerkelijk dat toen onze Zaligmaker Zijn discipelen begon te vertonen "dat Hij moest heengaan naar Jeruzalem, en veel lijden van de ouderlingen, en overpriesters en schriftgeleerden, en gedood worden, en ten derde dage opgewekt worden", Petrus Hem tot zich nam en Hem begon te bestraffen, zeggende: "Heere, wees U genadig, dit zal U geenszins geschieden" (Matth. 16:21, 22). Welnu, dit kwam van de duivel, opdat hij het werk van de zaligheid van mensen zou verhinderen. En daarom zei Christus: "Ga weg achter Mij, satanas! Gij zijt Mij een aanstoot, want gij verzint niet de dingen die Gods zijn, maar die der mensen zijn" (vers 23). Er ligt veel onderwijs van God in deze woorden.

De pausen, die pretenderen dat zij de opvolgers van Petrus zijn, verontschuldigen immers Petrus gewoonlijk in deze opwelling en maken er een goddelijke werking van. Maar de christenen van de hervorming zijn het er over het algemeen ook over eens dat deze neiging in Petrus van nature goed was. Hij toonde daarin een natuurlijke liefde



tot Christus, maar toch zat de duivel er ook achter en werkte hierin. Daarom noemde Christus hem satanas: "Ga achter Mij, satanas". En daarna zei Hij: "Gij zijt Mij een aanstoot", dat u zo'n neiging in u hebt om Mij te verhinderen voort te gaan om de zaligheid van Mijn volk uit te werken en te voltooien. Dan kon het ook niet van de Geest zijn, want Hij zei: "Gij verzint niet de dingen die Gods zijn, maar die der mensen zijn". Op het eerste gezicht zou u dit beoordeeld hebben als een heel liefdevolle neiging, maar de duivel had er zijn hand in. Hij wil u aanzetten om het goede te doen, zodat het u zal verhinderen een groter goed te volbrengen. Maar de Geest van God zal u zo bewegen om het ene goede te doen, zodat het volbrengen van een ander goed daardoor niet verdrongen zal worden.

3. Als de duivel mensen aanzet om het goede te doen, is dat om hen dit ontijdig te laten doen, met het doel dat de ene plicht een andere verdringt. Stel u voor dat u zou willen bidden. Als de duivel u niet kan afleiden door zondige gedachten, zal hij het trachten te doen met goede gedachten die ontijdig in het geheugen komen. Als u in gebed bent en als dan uw gedachten in beslag genomen worden met de vraag welke preken u hebt gehoord en uit welk deel van de Bijbel u gelezen hebt, komt dat, hoewel het op zichzelf goed is, toch van de duivel. Dus degenen die thans onze bijeenkomsten bijwonen en onmiddellijk zich begeven tot het persoonlijk gebed ten tijde van de openbare godsdienstoefening, doen dat, hoewel de plicht op zichzelf goed is, toch ontijdig; het komt niet van de Heilige Geest, de God van orde.

Hier zijn verschillende voorbeelden van:

- Een voorbeeld is de man die naar Christus toekwam en van Hem verlangde dat Hij de erfenis tussen hem en zijn broeder zou delen. De drang in hem was goed, maar die ontstond ontijdig, omdat dat was toen Christus aan het preken was. Dus, hoewel de wens goed was, kwam die toch van de duivel, opdat hij een groter werk zou verhinderen.
- Nog een voorbeeld is dat van die mensen die vroegen: "Wanneer zal de nieuwe maan overgaan, dat wij leeftocht mogen verkopen? En de sabbat, dat wij koren mogen openen?" (Amos 8:5). Het was niet verkeerd om koren te verkopen, maar de begeerte daartoe was ontijdig, omdat het op de sabbatdag was.

Goede begeerten die tijdig zijn, zijn een zegen, zoals regen in een droge periode weldadig is, maar regen in de oogsttijd niet. Goede begeerten komen soms in iemands gemoed wel ontijdig op. Iemand is in gebed en denkt dan over wat hij in een preek heeft gehoord; iemand luistert naar een preek en denkt dan om te gaan bidden. Deze zaken komen van de duivelen niet van de goede Geest. Al is het papier van een drukker goed en zijn letters fraai, maar hij plaatst zijn letters verkeerd en zet de een voor de ander, dan ontstaat er onzin. Zo is het ook met goede gedachten die niet tijdig zijn.

4. Als iemand zo bewogen wordt om het goede te doen dat het verrichten daarvan schade aan zijn lichaamsgezondheid toebrengt, komt dat niet van Gods Heilige Geest, maar van de boze geest. Hierin zijn jong bekeerden heel onoordeelkundig. Die hebben in het begin sterke genegenheden en denken dat zij zo en zoveel hoofdstukken moeten lezen, zoveel uren moeten bidden en zoveel preken moeten beluisteren. Anders slaat hun geweten hen en zij denken dat dit alles van God komt, terwijl zij daartoe eerder aangezet worden door de neigingen van hun eigen geest. Als u sterk aangedreven wordt tot een plicht, ja zo daartoe bewogen wordt, dat óf het aanhouden daarin óf het herhalen daarvan onze natuurlijke kracht aantast, wordt dat niet door God bevolen.

God wil liever barmhartigheid in zo'n geval dan offerande. God is niet streng en hard in Zijn bevelen tot de plicht. God onderwees de Joden om dieren te offeren, maar zij leerden van de duivel hun kinderen te offeren. God eist niet dat u zo vaak vast en uw plicht zo lang verricht dat uw gezondheid en krachten erdoor verzwakken. Hij heeft geen plicht voor de ziel voorgeschreven die schadelijk is voor het lichaam. God heeft "lust tot weldadigheid en niet tot offer" (Hos. 6:6). God handelt met pas bekeerden net als Jakob met de jonge kinderen en zijn kudden. Hij zal ze niet afdrijven.

Het is inderdaad de dienst van de duivel om mensen tot zulke plichten aan te zetten die wreed zijn voor hun eigen lichaam. Daarom sneden de dienaars van Baal zich tot "zij bloed over zich uitstortten" (1 Kon. 18:28). Zij waren wreed voor hun eigen lichaam, terwijl de HEERE nooit zulke zaken van hun hand geëist heeft. Ik noem dit niet opdat het een pleidooi zou zijn voor hen die hun lichaam teveel koesteren of die in de dienst des Heeren nalatig zijn, maar terwille van de pas bekeerden die denken dat zij nooit genoeg plichten kunnen doen, die meer doen dan God ooit van hun hand geëist heeft.

5. Neigingen tot het goede die van de duivel komen, zullen gewoonlijk iemand in zijn uitwendig, noodzakelijk beroep hinderen en hem dat doen verwaarlozen. Pas bekeerden tonen hierin groot gebrek. Hun werkzaamheden zijn zodanig en het heilig leven dat erop volgt zo ernstig, dat zij ledig zijn. God heeft nooit de godsdienst zo verordend dat die een hinderpaal zou zijn voor onze persoonlijke roeping in de wereld. Een goede christen is hij die weet te bidden, het Woord te horen en ook zijn beroep uit te oefenen.

Ik weet wel dat wereldse zaken en bezigheden de ziel beroven van veel tijd met betrekking tot de plicht die men verschuldigd is tegenover God. Ik pleit daar helemaal niet voor, maar dit zou ik willen benadrukken: ik wil niet dat uw persoonlijke roeping tijd ontrooft aan uw algemene roeping en plicht als christen, en ook niet dat uw algemene roeping tijd ontrooft aan uw persoonlijke roeping als mensen die door de wereld moeten. Dit was het bederf dat ontstond bij de vestiging van de eerste christenkerk. De apostel vertelt ons van sommigen die ongeregeld wandelden en helemaal niet werkten. Sommigen denken daarbij dat men onder dit voorwendsel zijn beroep niet wilde uitoefenen, omdat men zich geheel aan de dienst van God wilde wijden. Van zulke mensen spreekt de apostel en dat zijn de zodanigen die een kloosterleven leiden onder voorwendsel dat zij meer vrije tijd hebben om God te dienen, terwijl zij in feite hun kaars onder een korenmaat zetten en hun talenten in een zweetdoek begraven. Dat is van de duivel en niet van God, want God heeft nooit geboden dat Zijn dienst u nalatig zou doen zijn in uw uitwendig beroep, maar Hij heeft bevolen dat u in stilheid uw werk zou doen en uw brood zou eten.

Ik zeg dit niet om iemand wereldsgezind te maken en geheel te doen opgaan in wereldse bezigheden. Het is de fout van velen dat zij te veel wereldse bezigheden aangrijpen en voor hun ziel erger zijn dan de Egyptische opzichers. Maar laat men toch geen tijd van de Heere afnemen en aan de wereld geven. Ik zeg dit terwille van pas bekeerden die elke dag wel willen vasten en het Woord horen en ondertussen hun uitwendig, noodzakelijk beroep verwaarlozen.

6. Neigingen om het goede te doen komen van de duivel, als door onze begeerten tot de plicht die wij aan God verschuldigd zijn onze plicht tot de naaste verwaarloosd wordt. Er staat een opmerkelijke tekst daarvan in het Evangelie van Mattheüs. De schriftgeleerden en de Farizeeën hadden geleerd dat als iemand vrijwillig en royaal

giften gegeven had aan goede doeleinden, hij vrijgesteld werd van die plichten die hij aan zijn vader en moeder verschuldigd was. "Maar gij zegt: Zo wie tot vader of moeder zal zeggen: Het is een gave, zo wat u van mij zou kunnen ten nutte komen; en zijn vader of zijn moeder geenszins zal eren, die voldoet" (Matth. 15:5). Dit veroordeelt de Schrift als huichelarij, als men onder voorwendsel van een plicht tegenover God, zijn plicht tegenover de naasten verwaarloost. Daarom is dit van de duivel afkomstig. Als de Geest van God mensen aanspoort tot een plicht, spoort Hij hen aan met een gelijke beweging plichten ten opzichte van de naasten zowel als ten opzichte van God; plichten van de tweede tafel zowel als van de eerste tafel; plichten van liefde en rechtvaardigheid zowel als van vroomheid ten opzichte van God. Als iemand zo vroom is ten opzichte van God als maar mogelijk is maar zijn plicht tegenover zijn naaste verwaarloost, dan wordt zo iemand niet geleid door de Geest van God. Want Die leidt een mens zowel in de ene als in de andere plicht. Een boot die voortgeroeid wordt door slechts één roeispaan aan één kant gaat niet rechter vooruit dan iemand die rechttuit naar de hemel wil en slechts gedeeltelijk gehoorzaamt.

7. Als de duivel u aanzet tot het goede, beweegt hij u zó dat u het vurig doet, opdat u zou vertrouwen op dat goede. Met dit doel voor ogen zei de apostel Paulus: "wie door de wet gerechtvaardigd wil worden; gij zijt van de genade vervallen" (Gal. 5:4). Wie vertrouwt op de werken die hij doet tot rechtvaardiging, wordt daarin niet geleid door de Geest van God. En daarom volgt daarop: "Dit gevoelen is niet uit Hem Die u roept" (vers 8). Dat is niet van God afkomstig, want de Geest van God onderdrukt de gedachte van verdienste en houdt die ten onder. Wat was voorheen de reden dat mensen, daartoe aangezet door de paus, zulke bewijzen van milddadigheid hebben nagelaten door vele opzienbare werken van barmhartigheid anders dan dat zij daardoor hoopten op verdienste? (Hoewel ik werken der barmhartigheid niet kan veroordelen, maar zou wensen dat er meer van waren in dit spijkerharde tijdperk van de wereld waarin de meeste mensen schuldig zijn aan hardvochtige onbarmhartigheid.) Een werk van barmhartigheid is op zichzelf goed, maar als men daartoe bewogen wordt door hoop op verdienste, komt dat van de duivel en niet van God.

8. Als de duivel u ertoe beweegt het goede te doen, is dat op een ogenblik dat het niet in uw eigen tijd is. Stel dat het leven van iemand die nauw aan u verwant is, in gevaar is en u gaat, uit liefde tot het Woord van God, daarheen om het te horen en u verwaarloost uw zieke vrienden. In dat geval wil God dat u eerder barmhartigheid toont dan offerande. Alles is schoon op zijn tijd! Als knechten bezig zijn in de dienst van hun baas en de voorspoed van hun meester is verbonden aan hun vlijt en zij krijgen dan een begeerte om te gaan bidden of het Woord te horen en dus die godsdienstplichten te gaan beoefenen en zo het werk van hun baas verwaarlozen, is dat een zonde en afkomstig van de duivel. De reden is, dat God die knechten, hun persoon en hun tijd zo beschouwt dat die niet van henzelf zijn. En dan is het God behaaglijker dat u het werk van uw baas doet dan dat u op uw knieën ligt om te bidden. Ik noem dat niet om mensen streng te doen zijn tegenover hun knechten (om hun niet meer tijd te geven voor God en hun ziel) en ook niet om elke goede begeerte in hen om goed te doen uit te doven, zoals vele ellendige, wereldse bazen hun Godvrezende knechten aandoen. Maar ik wil hen raden dat zij geen tijd afnemen voor heilige plichten van hun noodzakelijke bezigheden waardoor hun baas wordt benadeeld, maar liever van hun slaap en de vrije uren die hun worden toegestaan.

9. Als u aangespoord wordt iets goeds te doen dat boven uw vermogen is en te hoog en te moeilijk voor u, komt deze beweging niet van de Geest Gods. Als vrouwen en jonge mensen van wie men krachtens hun opleiding niet kan eisen dat zij zich verdiepen in vragen en moeilijke godsdienstige geschillen, eist God dit ook niet van hun hand, maar dat zij beter eenvoudige, fundamentele zaken kunnen bestuderen en die nagaan. Christus heeft Zijn jonge leerlingen geen plichten opgedragen die boven hun vermogen en ontwikkeling lagen. En jonge, zwakke christenen moeten zich niet bezighouden met zaken die te moeilijk voor hen zijn en die God hun nooit bevolen heeft. Men heeft daar een uitmuntend voorschrift voor in Ps. 131:1: "O, HEERE, mijn hart is niet verheven en mijn ogen zijn niet hoog; ook heb ik niet gewandeld in dingen die mij te groot en te wonderlijk zijn".

10. De duivel zal mensen aanzetten om dingen te doen die goed zijn, opdat hij hen des te sneller in de wegen van de godsdienst zal vermoeien zodat zij het zat zijn. Dat is een grote list van de duivel en hier komt het vandaan dat de duivel iemand die pas tot bekering is gekomen in één dag meer laat bidden dan later in een maand. En hoewel er veel van God is in die eerste genegenheden, is er ook veel zonde mee vermengd. De duivel heeft een tweërlei doel om pas bekeerden het goede te laten doen: Ten eerste, óf hen des te gauwer vermoeid te maken in de godsdienst, óf anders, ten tweede, goddelozen hardere gedachten van de godsdienst te geven. Ik zeg dit niet om goede begeerten in iemand te onderdrukken of te smoren; ik weet dat, terwijl de één te veel doet, er tienduizenden zijn die te weinig doen. Maar wij moeten wel oppassen dat wij, evenals de gemeente van Korinthe niet te streng voor onszelf zijn. Want zoals zij door te grote strengheid de geëxcommuniceerde boeteling door "al te overvloedige droefheid niet enigszins zouden verslinden" (2 Kor. 2:7), zo kunnen wij door onze gestrengte en te nauwgezette stiptheid anderen ontmoedigen en afschrikken van een christelijke levenswandel.

11. Bewegingen tot het goede komen van de duivel, als u aangespoord wordt om liever die dingen te doen die ondergeschikt zijn en voorbereidend tot de plicht dan dat u de godsdienstplichten zelf doet. Dat is een grote sluwheid van de duivel. Als hij de mensen in het portaal kan houden, zullen zij nooit in de tempel komen. Overdenking is een voorbereidende plicht voor het gebed, meditatie voor het horen van het Woord en onderzoek voor het ontvangen van het avondmaal des Heeren. Welnu, als u zo lang in die voorbereidende plichten gehouden wordt, dat u geen tijd neemt om de hoofdplichten zelf waar te nemen, heeft de duivel hierin zijn hand. Christenen zijn in dit geval vaak zo heel onbedachtzaam. Dat is net eender als dat iemand een uur tijd heeft gekregen om voor een gezelschap een mooi stuk te spelen en hij gebruikt al zijn tijd om zijn muziekinstrument te stemmen. Zo is het ook met vele christenen: de voorbereiding tot de plicht is voor ons alleen bedoeld ter bevordering van de heilige plicht. Wie zo lang met de voorbereiding bezig is, dat hij de plicht verwaarloost, maakt het uiteindelijke doel van de voorbereiding teniet. Ik weet dat er zijn die zich nooit voorbereiden voor het gebed. En er zijn weer anderen die door de list van de duivel voor de voorbereiding zich van veel tijd laten beroven die zij in de hoofdplichten zelf moesten aanwenden. Maar Gods Geest gordt de lendenen van ons verstand zodanig dat wij daardoor vaardig en bondig zijn in het uitoefenen van Zijn plichten.

12. Bewegingen tot het goede komen van de duivel, als u daartoe wordt aangespoord om een dekmantel te zijn opdat u het kwade met minder argwaan en met meer

vrijmoedigheid zou doen. Zo was het bij Absalom. Het was goed dat hij al het volk recht wilde doen en als zij naar zijn vader kwamen om hun recht te halen, sprak hij vriendelijk tegen hen en kuste hij hen. Maar dit alles was louter een voorwendsel, opdat zij niet het vermoeden zouden koesteren dat hij zich het koninkrijk van zijn vader wederrechtelijk wilde toe-eigenen. De schriftgeleerden en Farizeeën verslonden de huizen van de weduwen onder de schijn van lange gebeden. Het is goed lang te bidden, maar als men het doet met zo'n goddeloos doel, is dat zeer afschuwelijk. Dus als de begeerten van iemand om het goede te doen zo zijn, dat hij met temeer vrijheid en met minder argwaan kan zondigen, komen die van de duivel en niet van God. Het deert de duivel niet hoe goed u zich voordoet, als u maar in werkelijkheid het kwade en zondige doet.

O, maak toch niet het besluit op dat u in de staat der genade bent, omdat er soms goede begeerten in uw gemoed opkomen. U kunt wel goede begeerten hebben en toch onbekeerd zijn. Niet alle vuur is het vuur van het heiligdom. Bedenk daarom, dat u wel duizend goede begeerten kunt hebben en dat u toch naar de hel gaat. In Bileam was het een goede begeerte dat hij de dood der oprechten wilde sterven. En toch was hij iemand die "het loon der ongerechtigheid liefhad". Hoewel ik u van goede begeerten niet wil afschrikken, zeg ik wel, dat u die kunt hebben en dat zij wel eerder van de duivel kunnen komen dan van de Gods Geest. Onderzoek daarom uw wegen en uw begeerten tot het goede. Zie toe, of zij van de twistingen van Gods Geest in u afkomstig zijn, of van de aandrijving van de boze geest, die uw tegenstander is.

## ZESDE PREEK

(uitgesproken op 24 november 1650)

*"Toen zeide de HEERE: Mijn Geest zal niet in eeuwigheid twisten met den mens, dewijl hij ook vlees is; doch zijn dagen zullen zijn honderd en twintig jaren"*  
(Genesis 6:3).

**Vraag 3. Om welke oorzaak trekt de Heere de twistingen van Zijn Geest in of onthoudt die aan de ziel van mensen?**

Ik zal u vier redenen voorleggen waardoor dit oordeel wordt veroorzaakt.

1<sup>ste</sup> antwoord: Omdat u de werkingen van Gods Geest uitblust, onttrekt Hij de Geest in Zijn werkingen aan u. De Geest van God te hebben is een tere zaak. Die mag niet beledigd of misbruikt worden! Als dat wel zo is, zal Hij met ons handelen zoals wij met Hem handelen. Als uw daad een zondige daad is, dan komt Gods daad in een weg van gerechtigheid. Omdat Israël niet wilde horen, gaf de HEERE hen over aan het goeddunken van hun hart. Zo was het ook met de bruid in het Hooglied. Christus kwam, klopte op de deur en zei: "Doe Mij open, Mijn zuster, Mijn vriendin, Mijn

duive, Mijn volmaakte! Want Mijn hoofd is vervuld met dauw, Mijn haarlokken met nachtdruppen". Maar zij zei: "Ik heb mijn rok uitgetogen, hoe zal ik hem weder aantrekken? Ik heb mijn voeten gewassen, hoe zal ik ze weder bezoedelen?" Zo scheept zij Christus af en daarop trekt Christus Zich terug. Toen zocht zij hem in bitterheid van haar gemoed, maar zij kon Hem niet vinden. "Ik deed Mijn Liefste open, maar Mijn Liefste was geweken, Hij was doorgedaan; mijn ziel ging uit vanwege Zijn spreken; ik zocht Hem, maar ik vond Hem niet, ik riep Hem, maar Hij antwoordde mij niet" (Hoog. 5:26). Omdat wij Christus afwijzen en de werkingen van Zijn gezegende Geest uitblussen, vertrekt Hij van ons, als een daad van rechtvaardigheid. Er zijn drie soorten geestelijke verlatingen:

Ter waarschuwing, om te voorkomen dat men zondigt. Zo werd Paulus door satan met vuisten geslagen, opdat hij zich niet bovenmate zou verheffen.

Ter beproeving, om iemand te toetsen en zijn genade te oefenen; zo was het met Job.

Ter bestraffing en kastijding: om geestelijke luiheid te straffen, en zo was het in het voorbeeld van de bruid, zoals boven vermeld.

2e antwoord: Omdat de mensen eerder geneigd zijn kwade neigingen tot zonde te koesteren dan de werkingen van de Geest tot het goede. Als een vriend ziet dat een oude bekende eerder luistert naar de verzoeken van een vijand dan naar hemzelf, is dat een oorzaak voor hem om de vertrouwelijke omgang met hem te verbreken. Als de Geest van God, Die eerder uw beste Vriend is geweest, ziet dat u liever gehoor geeft aan de ingevingen van de kwade geest dan aan Zijn werkingen, is dat de oorzaak dat Hij Zich terugtrekt. Toepasselijk kan ik hier de geschiedenis van Rehabeam aanvoeren. Toen de voorname, wijze oudsten van de kinderen Israëls zagen dat de onbedachtzame koning hun raad had afgewezen en hechtte aan de onbezonnen raad van een stel onervaren jongeren, verlieten zij hem en tien van de twaalf stammen vielen van hem af. Zo verlaat de Heilige Geest ook degenen die Zijn werkingen en zaligmakende raadgevingen licht achten.

3e antwoord. Omdat de mensen de bewegingen en de werkingen van de Geest misbruikt hebben tot lage, zondige doeleinden, zoals openlijke toejuiching, ijdele eer en heimelijk voordeel als een dekmantel om de een of andere verborgen lust te bedekken. Als van de Geest van God in Zijn werkingen zo'n slecht gebruik gemaakt wordt dat dit een excuus is voor iemands lusten, is dat de oorzaak dat de Geest van God iemand verlaat zodat de geestelijke gaven niet onteerd worden door ze te gebruiken voor lage doeleinden. Wat is dat anders dan dat iemand zijn fakkel aansteekt met de lamp van het heiligdom, opdat hij daarmee voorgelicht wordt om te stelen? Dat was de zonde van Simon de Toveraar. Hij had graag de gave van de Geest voor geld gekocht, zodat hij die in dienst zou kunnen stellen tot een verkeerd gebruik. Hierdoor wordt de Geest van God zeer getergd.

4e antwoord. Omdat de mensen die zondige neigingen die uit het vlees voortkomen, hebben toegeschreven aan de Geest. Als de mensen hun eigen toorn die door de hel ontstoken is, beschouwen als de ijver van de Geest uit de hemel, satans bedriegerijen voor de werkingen van de Geest houden, een lichtzinnig leven beschouwen als de vrijheid van een christen, dwaalzieke opvattingen als het onderwijs van de Geest, als de mensen een vrede die men zich aanmatigt, betitelen als het getuigenis van de Heilige Geest, is dat alsof een overspelige bedelaar zijn bastaardkind zou leggen aan de poort van de koning. Dat is zo'n grote belediging dat de Geest van God Zich van

zulke mensen wel moet terugtrekken.

*Tekenen van het Zich terugtrekken van de Geest*

Ik kom nu tot het aanvoeren van de symptomen, de tekenen van het Zich terugtrekken van de Geest. Als ik het Zich terugtrekken van de Geest noem, bedoel ik niet een algehele terugtrekking, maar een trapsgewijze. Er zijn tien tekenen die ik u zal voorhouden. Uit elk van die symptomen kunt u misschien, naar bevind van zaken, een recht oordeel over uzelf vellen.

1. Als de Geest u onttrokken is, bent u niet zo werkzaam om gewillig het goede te doen als in vorige tijden. Uw ziel liep voorheen vaardig en ongedwongen in een weg om goed te doen, maar nu zijn de wielen van uw zielenwagen er af en u gaat nu met moeite voort. Het is niet meer de wagen van mijn vrijwillig volk. Dat is de beschrijving van Gods volk in de dagen van het Evangelie, dat zij een gewillig volk zullen zijn. "Uw volk zal zeer gewillig zijn op den dag van uw heirkraft" (Ps. 110:3); een *volk van gewilligheden*, zoals er in het oorspronkelijke staat. Maar iemand van wie de Geest van God Zich heeft teruggetrokken, wordt niet zozeer tot het goede aangespoord uit vermaak alswel uit dwang. Die gaat tot zijn plicht als een dief naar de brandstapel, of als een kind dat naar school gaat en dat alleen maar doet wat bevolen wordt, met veel tegenzin en traagheid, en niet met gewilligheid. Die wordt eerder getrokken om zijn plicht te doen dan dat hij erheen geleid wordt, gedwongen om het goede te doen uit schrik en vrees voor de hel en enige hoop op de hemel, of om het luide geroep en de wroeging van een natuurlijke consciëntie te stillen. Als de Geest Zich van u onttrokken heeft, gaat u niet zo gewillig uw plicht doen als voorheen.

2. Ook is uw voorbereiding niet zoals u gewoon was. Voorheen kon u net eender doen als Abraham: de ezels en de knechten in het dal achterlaten, de zwarigheden die zouden kunnen hinderen en afleiden van u afschudden. Als u in het gebed was, was u er met uw gedachten goed bij. Als u het Woord ging horen, was er eerst voorbereiding en als u het sacrament zou gebruiken, deed u aan zelfonderzoek. Maar nu de Geest van God Zich heeft teruggetrokken, schuift u die voorbereidende werkzaamheden, die voor ons in de plichten waarin wij gemeenschap met God oefenen zo nuttig zijn, terzijde. De ziel was gewoon zich als een bruid te versieren als zij tot de Koning inging om gemeenschap met die grote God te oefenen, maar nu, nadat zij ten aanzien van deze voorbereiding zorgeloos geworden is, is dat een teken dat de Geest Zich heeft teruggetrokken.

3. Dan hebt u niet zo veel voldoening in uw hart in de heilige plichten als voorheen. De plichten die voorheen met lust gedaan werden, zijn nu een last. Vroeger smaakten die zo zoet als honing, maar nu vindt u er niet meer smaak in dan in het wit van een ei. Er is een tijd geweest dat u kon zeggen met de psalmist: "Ik verblijd mij in degenen die tot mij zeggen: wij zullen in het huis des HEEREN gaan" (Ps. 122:1) en uw achting voor de dienst des Heeren was zodanig, dat u met David kon zeggen, dat één dag in de voorhoven des Heeren beter was dan duizend elders. Maar helaas, waar is nu dat genot? Nu zijn de plichten als een last en niet als een genot.

4. Het is een bewijs dat de Geest Zich geleidelijk terugtrekt, als u uw plichten niet zo vaak meer betracht als voorheen. Vroeger kon u evenals David zevenmaal 's daags bidden, of driemaal 's daags met Daniël, maar nu niet driemaal per week. Wat is het aantal keren dat u uw plichten doet, afgenomen!

Tot zulke mensen zou ik willen zeggen: bedenk toch

- 1e. dat u niet minder vijanden hebt dan voorheen en waarom zou u dan minder uw plichten betrachten? De waakzaamheid van de vijand wordt aangestoken door onze traagheid en gerustheid.
- 2e. Bedenk dat u niet minder verzoeken hebt dan eerder en waarom zou u dan niet vaker bidden om eruit verlost te worden? "Waakt en bidt, opdat gij niet in verzoeking komt", zei onze Zaligmaker (Matth. 26:41).
- 3e. Bedenk dat u niet minder zonden hebt dan voorheen. In feite zijn het er meer. En waarom zou u dan minder bidden om vergeving? Wie dikwijls zondigt, moet vaker om vergeving vragen.
- 4e. Bedenk dat u niet minder behoefte aan genade hebt dan voorheen, in feite meer. En waarom betracht u dan uw plichten tegenover de Heere minder om nieuwe toevloed van genade te ontvangen? Als u minder vaak uw plichten betracht dan voorheen, is dat een bewijs dat de Geest Zich geleidelijk van u heeft teruggetrokken.

5. Als u niet meer die vurigheid hebt in uw heilige plichten als voorheen, is dat een veeg teken dat uw genade heel erg in verval is. Dat wordt als een kenmerk aangegeven van het verval van de gemeente van Efeze: "Maar Ik heb tegen u, dat gij uw eerste liefde hebt verlaten" (Openb. 2:4). Hij zegt niet: "Gij hebt uw eerste liefde verloren". Genade kan men wel verlaten, maar niet verloren worden. Die eerste genegenheid die u in de wegen des Heeren had, hebt gij verlaten. Deze genegenheden zijn bij u in verval. Hiëronymus heeft degenen die traag zijn in het bidden bestraft: "Denkt u dat Jona zó bad in de zee, of Daniël onder de leeuwen, of de moordenaar aan het kruis, zoals u nu doet?" Velen zijn zo door de Geest verlaten dat zij in een toestand zijn geraakt waarvan Augustinus in zijn dagen klaagde. Velen zullen in het begin na hun bekering met gevoel en vurig bidden, maar in de loop van de tijd wordt hun gebed koud, achteloos en flauw. Zij hebben dat genegenheden verloren dat zij eenmaal hadden. Het is nodig dat zij het vuur dat onder de as ligt oprakelen.

6. Het is ook een bewijs dat de Geest Zich terugtrekt, als iemand zijn plichten met minder orde en vastheid verricht als voorheen. Afleidende gedachten vallen hem te binnen en verstrooiende gedachten zwermen uit. Heilige begeerten nemen af en zijn kortstondig, als die niet zo bestendig en duurzaam in het hart zijn als voorheen. Dat is een teken dat de Geest ten dele van u wijkt. Want waar Gods Geest is, sterkt Hij het hart en geeft vastigheid in de heilige plichten. Daarom bidt David: "Vernieuw in het binnenste van mij een vaste geest" (Ps. 51:12). Maar als er veel onvastheid en tegenstrijdigheid in het hart is, is dat een teken dat de Geest gedeeltelijk de ziel verlaten heeft.

7. Als u het gebruik van de middelen waarneemt en niet zoveel vrucht hebt als voorheen. Voorheen lieten de plichten indrukken op uw hart na zoals een signet op zachte was, maar nu maken zij niet meer indruk dan een zegel op marmer. Vroeger vielen de ingestelde middelen op uw ziel als regen in de dalen, nu zijn ze als water dat op een rots wordt uitgestort. Velen verkeren onder de middelen zonder vrucht; zij zijn als de cipres waarvan men zegt dat het een boom is die heel goed ruikt en heel mooi toont, maar die onvruchtbaar is. Vele christenen zijn net als die boom. Die groeien in Gods hof en vertonen voor anderen een mooi gezicht, maar zij brengen geen vruchten voort. Als u in de hof der genade geen vruchtbare boom bent, is dat een bewijs dat de



Geest der genade aan u wordt onthouden.

8. Het is een bewijs dat de Geest langzamerhand wijkt, als u wel de plichten blijft betrachten, maar niet op zo'n geestelijke wijze als voorheen. Dit blijkt in twee opzichten:

1e. als er minder genade in oefening is en 2e. als er in het betrachten van de plichten meer zonden worden bedreven.

1<sup>e</sup>. Ten eerste, als er minder genade wordt beoefend in de plichten. Als er minder gevoel, minder ijver, minder lust, minder liefde, minder blijdschap en minder hemelsgezindheid is dan er in vorige jaren in u was, is dat een bewijs dat de Geest ten dele van u geweken is.

2<sup>e</sup>, als u meer zonden doet in het betrachten van uw plichten dan te voren. Als er meer geestelijke hoogmoed, meer vleeselijke afhankelijkheid, meer eigen voordeel zoeken, meer afzwervende gedachten, meer oneerbiedigheid ten opzichte van de Heere, meer hardheid des harten en vermoeidheid van de geest in de heilige plichten is, toont dat de veelheid van zonden in u en is dat een bewijs dat de Geest Zich terugtrekt.

Ik doe een beroep op uw eigen consciëntie. Oordeel zelf, of niet enige van deze of alle symptomen bij u gevonden worden en vooral dit, dat u uw plichten op minder geestelijke wijze doet dan voorheen. U begaat meer zonden en beoefent minder genade in uw plichten. Ik kan dit misschien illustreren met een gelijkenis. Men ziet een kraai nooit neerstrijken op een levend mens, maar als een mens dood is en in een kuil ligt, wat zal dan elke roofvogel erop afgaan! Men ziet ook nooit wormen op een levend mens kruipen, maar als hij eenmaal dood is en zijn ziel is eruit, wat zullen dan de wormen en ander ongedierte zijn lijk weldra verslinden. Ik breng deze gelijkenis alleen te berde met dit doel: wat de ziel is voor het lichaam, is de Geest Gods voor de ziel. Zolang de ziel in het lichaam is, zal een kraai of een roofvogel er niet op azen. Zolang de Geest Gods u verlevendigt, zullen vuile lusten geen grip op u hebben, maar als eenmaal de Geest van God, Die het leven van uw ziel is, Zich heeft teruggetrokken, wat zullen er dan zwermen vuile lusten op uw hart azen in al de heilige plichten die u tegenover God betracht! Wat zal uw hart een kooi van onreine vogels, een vergaderplaats van duivels zijn, als de Geest van God Zich eenmaal van u heeft teruggetrokken!

9. U kunt aan het volgende weten of de Geest Zich heeft teruggetrokken: als u zich niet zo nauwkeurig en ijverig toelegt op uw plichten zoals u vroeger gedaan hebt; als u zich met meer achteloosheid toelegt op het verrichten van uw plichten en er haastig overheen loopt, zoals wij dat wel zeggen. Als de Geest van God Zich heeft teruggetrokken van een ziel, wordt zij in twee opzichten zorgeloos omtrent de heilige plichten.

- Ten eerste wordt men zorgeloos in de wijze waarop men het doet en men maakt zich helemaal geen zorgen hoe zijn geest onder het verrichten van de plichten gesteld is.
- En verder, ten tweede, maakt men zich helemaal geen zorgen over het doel van de plichten, opdat zijn ziel er beter van gesteld wordt en men in een gepaster gestalte komt om gemeenschap met God te genieten.

10. Als de Geest Zich terugtrekt, kunt u het hieraan weten: dan ontvangt u niet zo veel volharding en vrucht in het gebruik van uw plichten als voorheen. Dit bedoel ik: goede plichten hebben dan niet zoveel invloed op het verbeteren van onze levenswandel.

God heeft nooit de plichten ingesteld om de plichten zelf, zodat u erin zou rusten, maar met het oog op andere doeleinden, om uw leven en levenswandel te ordenen. Daarom zegt de apostel: als wij door de Geest leven, laat ons dan ook door de Geest wandelen. Die plichten waarin de Geest ons te hulp komt, moeten invloed uitoefenen op ons leven. Dus u, die wel volhardt in de heilige plichten en die plichten oefenen geen invloed uit op uw hart, dan bent u een goede hoorder, maar u leeft niet godzalig; een goede belijder, maar uw praktijk komt niet overeen met uw belijdenis. Dat is een bewijs dat uw plichten geen zaligmakende invloed uitoefenen op uw leven. U kunt wel goed bidden, maar uw leven is niet goed. Op uw knieën bent u iemand die goed doet, maar in uw handel en wandel doet u verkeerd. Dat is een bewijs dat de Geest van God Zicht heeft teruggetrokken van u. Welnu, ga uw hart na en onderzoek het in al de genoemde bijzonderheden. Ziet toe, of de Geest van God wel of niet van u geweken is. Ik kom nu tot de toepassing.

### **Toepassing**

Deze toepassing is tot vertroosting, opdat niet iets wat ik heb gezegd tot ontmoediging zou zijn van iemand met een verslagen consciëntie. Ik heb vier woorden van vertroosting die ik zulke personen zal voorhouden.

1. Bedenk, dat al kunnen de verlevendigende werkzaamheden van de Geest aan een Godvrezend iemand worden onthouden, de inwoning van de Geest nooit teruggetrokken kan worden. O, gelovige, wanhoop toch niet en geef de moed niet op. De Geest is voor u alleen maar als de zon onder een wolk; zij staat nog steeds aan het firmament! Zo is het ook met de Geest in uw hart en hoewel Hij wat Zijn invloed betreft onder een wolk verkeert, is Hij wat Zijn aanwezigheid betreft voortdurend bij u. Een gelovige kan de waarheid en de aanwezigheid van genade in zich hebben, al heeft hij er niet de troost van.

2. Bedenk daarom, o, kind van God, dat moet zeggen dat die symptomen u tonen dat de Geest van u geweken is, breng u te binnen dat God nooit de Geest in Zijn werkingen en bewegingen in een Godvrezende in steeds gelijke mate aanwezig doet zijn. Het gaat met uw ziel in dit geval net als met natuurlijke dingen. Het water van de zee is onderhevig aan eb en vloed. In de jaarseizoenen is er zowel winter als zomer, herfst en lente. Zoals het met tijden en seizoenen gaat in natuurlijke dingen, zo is het ook in geestelijke dingen. De Geest van God is nooit in allen in gelijke mate geweest, maar er is eb en vloed. Zoals het in de lucht is, is het ook in het hart: soms is het er helder, soms bewolkt. De zon staat altijd aan het firmament, toch geeft zij niet altijd evenveel warmte en hitte en oefent niet altijd evenveel invloed op de aarde uit. Wat in dit verband waar is voor de zon, is ook waar voor de Geest van God in de harten van Zijn volk: Hij oefent niet altijd evenveel invloed uit op het hart. Voor u kan het wel wintertijd zijn, waarin uw genade niet groen en fris is. En toch is de Geest nog steeds in u en zal in de lente u weer doen opbloeien. Een boom kan leven in de wortel hebben, als hij gedurende het winterseizoen geen bladeren, bloesem en vruchten heeft. Het leven van een kind van God kan in Christus, de Wortel van alle geestelijk leven, verborgen zijn, hoewel het voor zo iemand soms wintertijd kan zijn wat betreft de groei, de oefening en de troost van zijn genade.

3. Bedenk dat Jezus Christus weet dat u uw leven lang uw plichten niet kunt verrichten zonder gebreken en daarom heeft Hij met Zijn volmaakte gerechtigheid uw onvolkomen plichten laten bedekken. Dit moest het hart van arme christenen grote

vastigheid geven. Het is een goede opmerking die iemand maakt bij Hooglied 3:6. Daar staat: "Wie is zij die daar opklimt uit de woestijn, als rookpilaren, berookt met mirre en wierook?" Met degene die uit de woestijn opklimt, wordt niet Christus bedoeld, maar de bruid van Christus. Merk hier dan twee dingen op: zij komt uit de woestijn. De Kerk kan wel een verdrukte Kerk zijn, al is zij Godvrezend. Er wordt gezinspeeld op de grote beproevingen waarmee God Zijn volk oefent, als Hij hen door de wildernis leidt naar Kanaän En dan wordt er nog van haar gezegd dat *zij opklimt uit de woestijn als rookpilaren*. Wat wordt daar nu mee bedoeld? Een godgeleerde geeft hieraan deze betekenis: Gods volk kan wel "berookte" plichten doen die zwart zijn door vele lelijke gebreken. Dat kunnen dan pilaren van rook zijn. Uw plichten kunnen wel veel roet aan zich hebben, maar wat is nu uw troost? Hoewel er staat dat de bruid opklom als een pilaar van rook, geurde zij toch naar mirre en wierook. Dat wil zeggen: zij bezat de gerechtigheid van Jezus Christus om haar plichten welriekend te maken. Hij maakt onze plichten welriekend met de mirre van Zijn eigen gerechtigheid. En als de gebeden der heiligen die in Psalm 141:2 worden vergeleken met reukwerk door Christus worden opgeofferd, stijgen zij ten hemel als een zeer liefelijke, aangename offerande, veel aangenamer en nog meer welkom dan de kostelijke dampen van de kostbaarste Arabische gom. O, laat dit toch uw hart opbeuren. U bent wel zwart vanwege uw gebreken, maar er is reukwerk dat al uw plichten liefelijk kan maken. Daarom staat er dat er een "andere engel kwam die aan het altaar stond, hebbende een gouden wierookvat en hem werd veel reukwerks gegeven, opdat hij het met de gebeden aller heiligen zou leggen op het gouden altaar, dat voor den troon is" (Openb. 8:3).

Daarmee nemen wij het niet op voor het roomse standpunt, alsof wij de bemiddeling van engelen nodig hebben. Met de engel wordt hier niet bedoeld een geschapen engel Gods, maar de Engel des verbonds, de Heere Zelf. En wat was Zijn taak? Hij had veel reukwerk en dat reukwerk offerde Hij met de gebeden van de heiligen. Alle kinderen van God delen in de gerechtigheid van Jezus Christus om hun onvolmaakte plichten te bedekken. En dan staat er, dat de rook van het reukwerk, met de gebeden der heiligen opging van de hand des engels voor God. Dat wil zeggen, dat de gerechtigheid van Jezus Christus de gebeden van de heiligen welriekend maakt voor de Heere, waardoor zij worden aangenomen.

4. Ten slotte kan dit u tot troost zijn: hoewel u uw plichten niet kunt verrichten zonder gebreken, u verricht uw plichten wel zonder bewust te huichelen. Hoewel u zondigt in de wijze waarop u uw plichten vervult, u zou echter geen vals oogmerk willen hebben of uw plichten uit een vals beginsel willen doen. De oprechtheid van uw hart hierin mag u tot troost zijn en hieruit volgt, dat, hoewel de Geest Zich voor een tijd kan terugtrekken, het toch niet lang zal duren voor Hij terugkomt. Om u te vernederen kan Hij Zich wel een poos in toorn terugtrekken, maar toch zal Hij wederkomen. "Voor een klein ogenblik heb Ik Mijn aangezicht van u verborgen en heb Ik u verlaten, maar met eeuwige ontferming zal Ik u vergaderen".

## **ZEVENDE PREEK**

(uitgesproken op 24 november 1650)

***"Toen zeide de HEERE: Mijn Geest zal niet in eeuwigheid twisten met den mens, dewijl hij ook vlees is; doch zijn dagen zullen zijn honderd en twintig jaren"***  
(Genesis 6:3).

Ik ga nu verder om nog wat meer toepassing te maken op dit punt, wat ik doen zal door enkele bijzondere gevolgtrekkingen, raadgevingen of toestanden voor te dragen betreffende het onttrekken van de Geest van God.

1e. Wees ervan overtuigd dat het voor u volstrekt nodig is dat u verwaardigd bent de werkingen van de Geest van God te bezitten en te behouden, en wel om vierderlei redenen:

- Denk aan de zwakheid en de onbekwaamheid van onze natuur, zowel met betrekking tot heilige bewegingen als tot heilige werkzaamheden. Een mens is niet alleen zwak om het goede te doen, maar is ook zwak tot elke heilige begeerte. Daarom zegt de apostel: "Want het is God Die in u werkt, beide het willen en het werken" (Fil 2:13). Het verlangen der ziel naar het goede is zelfs iets bovennatuurlijks, dat komt van God. "Niet dat wij van onszelfen bekwaam zijn iets te denken, als uit onszelfen; maar onze bekwaamheid is uit God" (2 Kor. 3:5). De mindere hemellichamen bewegen als zij geactiveerd en bewogen worden door de meerdere. Een mol kan evenmin de aarde uit haar centrum verplaatsen of een mus het oceaانwater opdrinken uit de kanalen als dat u zelf één goede begeerte of bekwaamheid kunt opvatten om het goede te doen. Alle hulp komt van de Geest van God en daarom zegt Paulus: "Maar indien gij door den Geest de werkingen des lichaams doot" (Rom. 8:13). U bent in uzelf zwak en dat moest u uw behoefte aan de Geest doen zien.
- Denk niet alleen aan onze zwakheid, maar ook aan de onwilligheid die in ons is tot datgene wat goed is. En daarom noemt de Schrift niet alleen het bedroeven en uitblussen, maar ook het wederstaan van de Geest (Hand. 7:51). Denk ook aan de volgende teksten uit de Schrift: "Trek mij en wij zullen U nalopen" en "Niemand kan tot Mij komen, tenzij de Vader Die Mij gezonden heeft, hem trekke". Die geven niet alleen zwakheid aan, maar tevens onwilligheid in ons om te komen en traagheid in ons hart om ons te onderwerpen aan de heilige wet, tenzij God, door Zijn Geest ons tot een "gewillig volk maakt op de dag van Zijn heirkraft."
- Wees, vanuit die sterke weerstand die in uw natuur is tegen heilige begeerten, overtuigd van de volstreekte noodzaak waarin u verkeert om de Geest te bezitten. Hoewel genade van een werkzame natuur is, moet toch de genade door de Geest toegediend worden, omdat er immers in de voorwerpen van genade onbekwaamheid is. U weet dat vuur van nature actief is, het is geneigd alles te verbranden, maar laat men vuur aanleggen in groen of nat hout, dan werkt het groene hout de kracht van de vlammen tegen. Zo is het ook met genade in onze natuur, dat is net als vuur in groen hout: men moet veel blazen vóór het verbrandt. Daarom gebruikt de apostel deze woorden voor Timotheüs: "...dat gij opwekt de gave die in is" (2 Tim. 1:6). Blaas het kolenvuur aan. Er is veel tegenstand in ons hart tegen de Geest van God.
- U hebt grote behoefte aan de werkingen van de Geest, als u denkt aan de overvloed van kwade neigingen die in uw hart doorbreken als de Geest Zich in Zijn werkingen terugtrekt. Wat een vergaderplaats voor de duivel en voor de lusten is uw hart als de Geest achterwege blijft. Zoals rook uit een schoorsteen komt, zal dan de verdorvenheid uit uw hart komen. Zoals de vonken vliegen uit een vuur dat aangeblazen wordt, zo zullen kwade begeerten uw hart binnenkomen als de verdorvenheid door een verzoeking wordt aangeblazen. U bent onwillig en traag tot het goede. Het moet de Geest zijn Die u opwekt. Daartoe staat er een woord in de profeet Jesaja: "Hij wekt mij allen morgen" (Jes. 50:4). Het is nodig dat u dag aan dag opgewekt en aangespoord wordt door de Geest van God, vanwege uw dagelijkse afkerigheid. Zie hieruit de noodzaak om de Geest van God te bezitten.

2e. Het is niet genoeg dat u ervan overtuigd bent van de noodzaak dat u de werkingen van de Geest moet hebben, maar u moet er ook van overtuigd zijn in welke grondeloze diepte van ellende u neervalt als de werkingen van de Geest worden ingehouden. Dat zal blijken uit de volgende drie redenen:

- In de Schrift staat vermeld dat het een grote ellende is, als de algemene werkingen en gaven van Gods Geest alleen al worden ingehouden. En daarom kunt u lezen wat een jammerklacht Saul slaakte, omdat de Geest van hem geweken was, en dat was slechts in Zijn algemene gaven. Het staat ook van Simson geschreven, dat hij niet wist dat de Geest van God van hem geweken was, dat wil zeggen de Geest van kracht. En is het dan al beklagenswaardig als de Geest in Zijn algemene gaven Zich onttrekt, zal men het dan niet als een treurige en ellendige zaak beschouwen, als de Geest in Zijn zaligmakende, vertroostende en heiligende werkingen onthouden zal worden?
- Zolang de Geest Zich heeft teruggetrokken, lijdt u een voortdurend verlies. Ik zou dit met de volgende vergelijking kunnen uitbeelden. Stel dat een beroemd koopman een schip op zee had met een rijke lading. Dit schip was dichtbij de haven gekomen, maar daar het tegenwind had, kon het de haven niet binnenkomen. Welnu, zolang het schip niet binnen is, lijdt de koopman dagelijks verlies. Maak dit voorval tot het uwe, in geestelijke zin. Dit schip stelt uw ziel voor; de lading is de genade, de haven is de hemel, de windvlagen zijn de werkingen van de Geest en de tegenwinden zijn de verzoeken. Welnu, als de werkingen van de Geest u niet te hulp komen, zult u niet in de haven kunnen komen. Zie hieruit uw ellende, als u zonder de werkingen van Gods Geest bent.
- Wees overtuigd van uw ellende, omdat, als goede begeerten niet uw hart bezetten, menigten van boze lusten dit zullen doen. Als in dat huis goede begeerten ontbreken, zal de duivel daarbinnen gaan wonen met boze begeerten. (Matth. 12:44, 45.) Of uw hart is een woning voor Gods Geest, óf het is een vergaderplaats voor de boze geest met al zijn zondige lusten. De ziel is een rusteloos, werkzaam schepsel en als de goede Geest haar niet werkzaam maakt, zal de boze geest het wel doen. De duivel zal geen enkele gelegenheid voorbij laten gaan, die in zijn voordeel kan zijn. Hij zal geen enkel huis lang leeg laten staan.

3e. Wat zijn er voor ons redenen om ons te vernederen, dat onze natuur zo ontvankelijk is om verkeerde lusten van de boze geest welkom te heten en dat ons hart zo onwillig is heilige werkzaamheden van de goede Geest te verwelkomen! Onze natuur is net als buskruit voor het vuur: als er een sprankje verzoeking op valt, wat staan wij dan spoedig in vuur en vlam! Maar met betrekking tot goede begeerten is ons hart als groen hout voor het vuur: wat is er dan een tegenwerking en onwilligheid in ons om die te verwelkomen! Boze gedachten zijn in onze ziel natuurlijk, maar goede gedachten zijn bovennatuurlijk. Het hart van een mens is van nature een slachthuis van heilige begeerten. Vele goede begeerten hebt u al onderdrukt en gesmoord in uw hart, dankzij de natuur die een slachthuis is van goede begeerten en een voorraadschuur van boze lusten. "De kwade mens brengt het kwade voort uit den kwaden schat zijns harten", zegt onze Zaligmaker in Luk. 6:45. Wat is er in uw hart een natuurlijke ontvankelijkheid om datgene wat boos is te verwelkomen!

4e. Als de Geest Zich in Zijn werkingen terugtrekt, tracht dan de oorzaak te zoeken en te vinden en ween daarover. Wat voor belediging of liefdeloosheid hebt u de Geest aangedaan, zodat Hij is heengegaan? De Geest bedroeven (Efeze 4:30) is liefdelozer

dan de Geest tegenstaan. Iemand heeft meer smart over de liefdeloosheid van een vriend dan over de haat en tegenstand van zijn vijand.

Toch is er zeker iets aan de hand. Hebt u niet uw geweten besmeurd? De vuilheid van de duiventil veroorzaakt dat de duif de til verlaat. Is er niet een toegeven aan een of andere ergerlijke zonde die u koestert en die de Geest van God in u ziet? Hebt u de werkingen van de Geest niet uitgeblust? Hebt u de Geest niet bedroefd, Hem smarten aangedaan, Hem weerstaan of verzocht? Zoek naar de oorzaak en als u die gevonden hebt, ween en schrei daar dan over: "Wee mij, de Geest wilde woning in mijn hart maken en ik wilde Hem niet verwelkomen. En daarom ben ik Hem om Wie ik met tranen gesmeekt heb en van Wie ik troost genoten heb, kwijtgeraakt door de dwaasheid van mijn zondige daden".

Als u nog niet de oorzaak gevonden hebt, zou ik u aanraden uw eigen consciëntie maar eens te raadplegen, die Gods politieagent in u is. Die zal u de ware reden geven, als u er maar naar luisteren wilt.

Stel hem deze vijf vragen: Ben ik niet evenals de Efeziërs uit mijn eerste liefde gevallen? (Openb. 2:4, 5). Heb ik niet de waarschuwingen van mijn geweten en de werkingen van de Geest gesmoord? Heb ik niet de werkingen van de Geest in dienst gesteld van lage, slaafse bezigheden, zoals Simon de Tovenaar, ten behoeve van tijdelijk voordeel en wereldse belangen? Heb ik mij niet overgegeven aan tegengestelde werkingen? Ben ik niet meer geneigd geweest te luisteren naar de verzoeken van de boze geest dan naar de aansporingen van de goede Geest?

Vraag het uw consciëntie! Het kan wel zijn dat die dit antwoord geeft: "Is de Geest niet geweken vanwege mijn hoogmoed, ledigheid en eigenwaan? Door zulke vragen aan de consciëntie te stellen zult u misschien de oorzaak te weten komen waarom de Geest Zich van u heeft onttrokken.

5e. Bedenk dat het Zich terugtrekken van de werkingen van de Geest niet altijd geschiedt om de zonde, maar om een of ander hoger en groter doel dat God voorheeft.

- Het is waar, dat God gewoonlijk de werkingen van de Geest inhoudt vanwege de zonde. Daarom zegt de profeet Jesaja: "Uw ongerechtigheden maken scheiding tussen ulieden en tussen uw God" (Jes. 59:2). Zo ook de profeet Micha: "Alsdan zullen zij roepen tot den HEERE, doch Hij zal hen niet verhoren; maar zal Zijn aangezicht te dier tijd voor hen verbergen, gelijk als zij hun handelingen kwaad gemaakt hebben" (Micha 3:4). Gewoonlijk is de zonde de oorzaak, dat de Geest van God Zich terugtrekt.
- Het is een zekere waarheid, dat als er geen zonde in ons was, Gods Geest Zich nooit van ons zou terugtrekken. Wij zouden niet vatbaar zijn voor verlating door de Geest, ware het niet vanwege de zonde in het algemeen. En hoewel de zonde in het algemeen de oorzaak is, is zij daarom nog niet de onmiddellijke oorzaak waarom de Geest Zich terugtrekt.
- Hoewel er zonde in ons is, die voor ons de oorzaak is waarom de Geest van God wijkt, toch is voor God Zelf niet altijd de zonde de oorzaak, maar een of ander hoger doel. Godgeleerden die dit onderwerp betreffende de verlating van de ziel en het Zich terugtrekken van Gods Geest behandelen, onderscheiden een drievoudige verlating vanwege drieërlei oorzaak en dat hebben wij reeds aangehaald.
  1. Er is een verlating die ter waarschuwing dient, niet vanwege de zonde, maar om de zonde te voorkomen. Zo was het bij Paulus: hem werd een doorn in het vlees gegeven, een engel des satans, om hem met vuisten te slaan, opdat hij zich niet bovenmate zou verheffen. Zo was het ook met Petrus, toen hij viel en Christus

verloochende. Die verlating van hem was ter waarschuwing, opdat hij later niet op zijn eigen kracht zou vertrouwen en rusten; wat hij dwaas genoeg gedaan had.

2. Er kan een verlating zijn die tot beproeving is, dat wil zeggen, om een of andere genadegave te beproeven die God geoefend wil hebben. Zo werd Job niet verdrukt om zijn zonde, maar God beproefde en verzocht hem daardoor in zijn geloof en lijdzaamheid.
3. Er is een verlating als straf en die is vanwege de zonde: als God iemand aan zichzelf overgeeft. Zo was het met de bruid. Omdat zij niet wilde horen en voor Christus niet opendeed, trok Hij Zich daarom terug.

Heeft de Geest van God u dus verlaten? Welnu, bedenk dat een verlating niet altijd voor straf is. Hoewel ik toegeef dat dit meestal wel zo is en het is zeer gepast voor een nederige, boetvaardige gestalte van het hart die in een verlaten ziel behoort te zijn, dat hij zichzelf geslagen en verlaten van God acht vanwege zijn zonde. Maar soms is een verlating ter waarschuwing en ter beproeving.

6e. Wees liever ijverig om de terugkeer van de Geest nadat Hij zich heeft onttrokken dan dat u over uw ellende piekert tijdens de afwezigheid van de Geest. Het is de fout van vele christenen dat zij zich tevreden stellen met vruchteloze, sombere klachten over hun verlies, maar geen ijverige pogingen aanwenden om terug te krijgen wat zij verloren hebben. Het was niet voldoende toen Jozua op zijn aangezicht lag na de nederlaag bij Ai (Jozua 7:10, 11), maar hij moest weer opstaan, naar de oorzaak gaan zoeken en proberen de breuk te helen. Er zijn belijders die door te jammeren en te klagen denken dat zij hun ledigheid en geestelijke luiheid kunnen goed maken. U bent de Geest kwijt, pieker niet zozeer over uw verlies, maar bedenk wat u moet doen om de Geest weer terug te krijgen. Volg dan deze aanwijzingen om dat te doen:

- Reinig uw geweten van het toegeven aan een bekende zonde. Zuiver uw hart zodat het bereid is om Christus te ontvangen en Zijn Geest zal weer tot u komen. Laat uw hart zijn als die zaal waar Christus inging om het Pascha te eten, een opperzaal, een toegeruste zaal en een schoongemaakte zaal. Laat uw hart bereid zijn en schoongeveegd van het toegeven aan de zonde met de bezem van heiligmakende genade en dat zal het middel voor u zijn om de Geest weer terug te krijgen.
- Begeef u in gebed tot de Heere, wat het algemene geneesmiddel is voor elke geestelijke kwaal. "Is iemand onder u in lijden, dat hij bidde", zei de apostel Jakobus. Laat dat lijden zijn wat het wil, het gebed zal het middel zijn om u daarvan te verlossen. Het gebed wordt door God voorgeschreven als een middel om de Geest van God weer terug te ontvangen, Lukas 11:13. En het zal haastelijk zijn, omdat het de instelling van God is.
- Bid niet alleen, maar beweën uw toestand in het gebed. Breid uw klachten uit voor de Heere en zeg: "Heere, wat is mijn hart een kooi van onreine vogels! Een vergaderplaats van de zonde en van de duivel! Dat is het beste waar mijn hart thans bekwaam voor is. Was mijn genade eenmaal fris en groen, wat is zij thans als het verwelkte gras bovenop het dak van een huis! Eens ondervond ik de omhelzingen van de eeuwige armen, maar nu heeft de Geest mij verlaten. Eens was ik als een akker die door de Heere gezegend was en als de ceders van de Libanon, zodat ik mijn wortels en vruchtbare takken uitbreidde. Maar nu ben ik als een boom in het woud, die niets voortbrengt. Eens was ik een vruchtbare wijnstok in de wijngaard van Christus, maar nu ben ik als de bergen van Gilboa, waarop geen regen en dauw valt". Ween zo voor het aangezicht des Heeren en het kon wel eens zijn, als Hij u



ziet met tranen in uw ogen en met uw smeekbeden in uw hand, dat Hij tot u weerkeert. Ofschoon Hij u heeft verlaten, Hij zal u toch niet vergeten. Hoewel Hij u nedergeworpen heeft, zal Hij u toch niet voor altijd wegwerpen. Hij zal Zijn volk niet verwerpen, als u Hem niet verlaat. Tracht dus met bidden en wenen weer te krijgen wat u door uw val verloren hebt.

7e. Beschouw het als een erger oordeel als de geheiligde en heiligende werkingen van de Geest worden ingehouden dan dat de vertroosting van de Geest u worden onthouden. Dat is een vergissing van vele christenen, vooral van degenen die bekommerd van hart zijn. Al hun klachten gaan over gebrek aan zekerheid en troost en over: "Ik weet niet of Christus de mijne is of niet". Hierom draait hun hele droefheid en hartzee. En daarom is het zeer te vrezen, dat het eerder eigenliefde is dan liefde tot Christus die de grond is van veel van zulke klachten die velen uiten, als zij zeggen dat zij verlaten zijn. Terwijl het een erger oordeel is, als u de verlevendigende en opwekkende bewegingen van de Geest mist dan dat u het getuigenis en de troost van de Geest mist.

8e. Algemene gaven van de Geest kunnen megedeeld worden, als de zaligmakende gaven van de Geest onthouden worden. Zo was het met velen in de gemeente van Korinthe. De apostel zei hun "dat het hun aan geen gave ontbrak," (1 Kor. 1:7.), en toch, wat de genade betrof, zei hij hun, dat zij "vleselijk waren en naar de mens wandelden." (1 Kor. 3:3.)

9e. Bedenk dat de Geest, in Zijn bewegingen en in Zijn werkingen, werkelijk Zich kan hebben teruggetrokken van een mens, terwijl zo iemand volgens zijn eigen bevattning denkt dat hij Hem ten volle bezit. Het kan met zo iemand zijn als met Simson. Hem werd gezegd dat de Filistijnen over hem kwamen en "hij ontwaakte uit zijn slaap en zeide: Ik zal ditmaal uitgaan als de andere malen en mij uitschudden; want hij wist niet dat de HEERE van hem geweken was" (Richt. 16:20). Hij wist niet dat zijn kracht weg was. Zo kan de Geest u verlaten hebben, dat u het niet weet. De reden daarvan is deels, omdat het wijken van de Geest geleidelijk gaat. U kunt niet gauw verschil zien in iemands groei, omdat hij langzamerhand groeit. Zoals het met onze natuurlijke groei is, gaat het ook met ons geestelijk verval. God kan dit doen omdat ons hart heel bedrieglijk, zorgeloos en achteloos is, teneinde ons te laten onderzoeken en te beproeven hoe het met onze ziel gesteld is. Laat dit daarom u bijblijven: het kan zijn dat de Geest Zich in Zijn werkingen van u heeft teruggetrokken, terwijl u, volgens uw denkbeelden, ervan overtuigd bent dat u die nog bezit.

Ik zal dit punt met enkele woorden van troost besluiten, opdat er niet iemand zou zijn die bekommerd en ontsteld is over hetgeen ik heb aangereikt over het terugtrekken van Gods Geest. U, o christen, die klaagt dat de Geest Zich aan u heeft onttrokken, overdenk het volgende. Hoewel de Geest geweken is, is het toch slechts een gedeeltelijke en niet een algehele onttrekking. Het is een onttrekking in sommige opzichten, niet in alle, in sommige werkingen en in sommige ondersteuning, weer niet in andere. De Geest is nooit geheel geweken van iemand die God vreest. De aanwezigheid van de Geest is niet weg, al kunnen Zijn vertroosting en Zijn ondersteuning wel weg zijn.

Laat het tot uw troost zijn dat het wijken van de Geest tijdelijk is en niet eeuwig. De Geest is slechts voor een tijd geweken. "In een kleinen toorn heb Ik Mijn aangezicht

van u een ogenblik verborgen" (Jes. 54:8) Het is slechts een kleine toorn en voor een ogenblik. Wat Christus van Zijn Persoon tegen Zijn discipelen zei: "Ik ga heen, maar Ik zal wederkomen", datzelfde kan ook gezegd worden van de Geest. Hoewel Hij Zich teruggetrokken kan hebben, toch komt Hij na een poosje weer terug.

U zegt dat de Geest geweken is, maar het kan wel zijn dat het een gevoelige en niet een werkelijke onttrekking is. Ik bedoel dit: het kan zijn dat u het zo gevoelt, terwijl het in werkelijkheid niet zo is. Want degenen die God vrezen, zijn meer dan wie ook geneigd hun eigen hart en hun eigen staat te wantrouwen. U kunt evenals Benjamin een gouden beker in de mond van uw zak hebben, een onderpand van Jozefs liefde en het kan zijn dat u het niet weet. Uit uw buik kan een fontein van levend water vloeien en het kan toch zijn, dat u het niet weet. Evenals Hagar die van dorst dreigde sterven maar toch was er een waterwel dichtbij. Daarom kan het een onttrekking zijn van de Geest in het gevoel en niet in werkelijkheid. Het is met de ziel, ten opzichte van de Geest van Christus, zoals het met Maria Magdalena was. Toen zij met Christus sprak, wist zij het niet, maar zij vroeg Christus waar men Hem gelegd had (Joh. 20:15).

Bedenk dat Jezus Christus van u kan weggaan, niet uit haat, maar ter beproeving, om te zien of u Hem zult volgen. Soms zal een moeder naar een hoek lopen om zich voor haar kind te verstoppen, maar dat doet zij niet om haar kind aan zichzelf over te laten, maar om haar liefde te beproeven, om te kijken of het haar zal zoeken of niet. Zo kan Jezus Christus soms van u weggaan en Zijn Geest van u onttrekken, om te kijken of u Hem naartoe zult volgen en of u het waard vindt de werkingen van Zijn Geest na te jagen.

Zo heb ik u dan kort een verklaring gegeven van het wijken van de Geest van Christus van de genademiddelen en van uw ziel. Ik heb u zowel de oorzaak als het geneesmiddel van deze ellendige toestand getoond. De Heere geve u verstand in alle dingen.

## ACHTSTE PREEK

(uitgesproken op 1 december 1650)

*"En ik zeg: Wandelt door den Geest en volbrengt de begeerlijkheden des vleses niet"*

(Gal. 5:16).

Onlangs heb ik gehandeld over de ellende van hen aan wie de werkingen van Gods Geest werden onthouden, nu zal ik handelen over het geluk van anderen die wandelen volgens de werkingen en de leiding van de Geest en dat zal ik doen aan de hand van deze woorden:

"Wandelt door den Geest en volbrengt de begeerlijkheden des vleses niet".

Deze woorden staan geheel op zichzelf en zijn een raadgeving en waarschuwing van de apostel en daarom zal ik ze behandelen zonder te verwijzen naar hetgeen vooraf gaat of hetgeen volgt.

De methode die ik zal volgen is deze:

Ten eerste zal ik de woorden verklaren. Ten tweede zal ik een verdeling daarin maken en dan daaruit enkele opmerkingen afleiden. Ten slotte zal ik het geheel toepassen.

#### *I. Ten eerste zal ik de woorden verklaren.*

1e. Wat wordt bedoeld met de Geest?

2e. Wat wordt hier bedoeld met wandelen door de Geest?

3e. Wat wordt bedoeld met het niet volbrengen van de begeerlijkheden des vleses?

4e. Hoe kan men zeggen dat mensen niet de begeerlijkheden van het vlees volbrengen?

#### *Vraag 1: Wat wordt bedoeld met de Geest?*

Antwoord: In zijn algemeenheid duidt het woord op het hele Goddelijke Wezen, onderscheiden in drie Personen. "God is een Geest" (Joh. 4:24), dat is een geestelijk Wezen. Zie ook 2 Kor. 3:17.

Meer in het bijzonder geeft het woord de derde Persoon aan in de gezegende Drie-eenheid (1 Joh. 5:6). Door Geest verstaat men soms de gaven van de Geest (Luk. 1:15).

#### *Vraag2: Wat wordt hier bedoeld met wandelen door de Geest?*

Om dit te beantwoorden moet ik eerst iets weergeven wat bij kan dragen tot de verklaring.

Ten eerste wordt er in Gal. 3:2 melding gemaakt van "het ontvangen van de Geest"; ten tweede van "leven door de Geest" in Gal. 5:25; ten derde van "door de Geest geleid worden" in Gal. 5:18 en ten vierde van "wandelen door de Geest" in de woorden van mijn tekst.

Ontvangen van en leven door de Geest worden ons vermeld als de eerste planting of het eerste werk van Gods Geest in ons in de wedergeboorte. En de andere twee uitdrukkingen, namelijk "geleid worden door de Geest" en "wandelen door de Geest" (deze twee zijn één en dezelfde) melden ons het voortgaande werk van de Geest in de ziel in het werk van de heiliging. Degene die wenst te wandelen door de Geest moet dan ook de werkingen en onderwijzingen van Hem opvolgen. Dus als u door de Geest wenst te wandelen, mag u niet de driften van uw eigen geest volgen. Het is de dwaling van velen in deze tijd dat zij, in plaats van door de Geest geleid te worden, wat zij voorgeven, de ingevingen van hun eigen geest volgen. Van zulke mensen zegt Melanchton, dat zij aan hun eigen dromerijen net zo veel gezag hechten als aan Gods Woord en dat zij daarom ver af zijn van het afstaan van de lusten van het vlees, dat zij juist toegeven aan de lusten van het vlees.

De ware betekenis van deze woorden "wandelen door de Geest" is dus de Geest

nawandelen en derhalve is het een uitdrukking van dezelfde inhoud als de woorden in Rom. 8:1 "Zo is er dan nu geen verdoemenis voor degenen die in Christus Jezus zijn, die niet naar het vlees wandelen, maar naar den Geest". Dat is: als wij de werkingen en de onderwijzingen van Gods Geest opvolgen, dan kan men van ons zeggen, dat wij door de Geest wandelen.

*Vraag 3: Maar wat voor nut is hieraan verbonden? "Gij zult niet volbrengen de begeerlijkheden van het vlees".*

Wel, voordat ik deze bijzonderheid beantwoord, moet ik u hiervoor waarschuwen: de apostel zegt niet dat u de begeerlijkheden van het vlees niet in u zult hebben, want u weet dat degene die in de praktijk van zijn leven ten eerste de werkingen en leidingen van de Geest volgt, ook in zich de werkingen van de verdorven natuur vindt. Zolang u in dit natuurlijk lichaam bent, zult u die lusten van het vlees in u houden. Maar de apostel zegt: "Gij zult de begeerlijkheden van het vlees niet volbrengen."

Welnu, de begeerlijkheden van het vlees moet u niet verstaan in een beperkte betekenis als de zonde van onkuisheid of onreinheid, zoals die elders terecht de lusten van het vlees genoemd worden, maar u moet die in een ruime betekenis verstaan als al de verdorven en ongeregelde neigingen tot zonde die in de natuur van de mens gevonden worden. Nu, als de apostel zegt dat u deze begeerlijkheden niet zult volbrengen, is de betekenis niet dat u niet meer zult zondigen, maar dat u de zonden niet meer zult doen met zo'n sterke en volle toestemming van de wil en ook niet met opzet zoals onbekeerden, die de Geest van God missen.

*Vraag 4: Hoe kan het waar zijn, dat als wij door de Geest wandelen wij niet de lusten van het vlees volbrengen?* Terwijl de ondervinding ons leert: laat iemand nog zo nauwgezet wandelen en nog zo geestelijk gezind zijn, toch zal zo iemand zwichten voor de lusten van het vlees en die opvolgen en de verdorvenheden die in zijn natuur verborgen zijn, zullen in zijn leven uitbreken.

Met twee dingen moet ik u hierop antwoorden.

1e. Hoewel het waar is dat iemand die door de Geest wandelt, ook de lusten van het vlees in zich heeft en toch is het niet minder waar dat een Godzalige die zo wandelt niet de lusten van het vlees zal volbrengen. En de reden is deze: er is verschil tussen het opvolgen en het volbrengen van de lusten van het vlees. Als iemand die God vreest, zondigt, volgt hij de lusten van het vlees op en toch volbrengt hij die niet, omdat als hij zondigt, hij niet zondigt met zo'n volle instemming en zo'n weloverwogen en volledige daad van zijn wil als goddelozen doen. De zonde voert de goddelozen mee met meer kracht en geweld en meer met een weloverwogen daad van de wil. Zo lossen verklaarders deze moeilijkheid op.

2e. Anderen antwoorden daar als volgt op: "Wandelt door den Geest en volbrengt de begeerlijkheden des vlees niet", dat is (zo zeggen zij), in zoverre u de werkingen van de Geest opvolgt, zullen de neigingen van de zonde de overhand niet hebben. In zoverre u gehoor geeft aan de goede werkingen van de Geest, zult u niet overwonnen worden door de zondige neigingen van uw verdorven natuur of van de duivel. "U zult de begeerlijkheid van het vlees niet volbrengen". Zo staat het in het oorspronkelijke, en niet "begeerlijkheden". Zo wordt het ook wel in het enkelvoud vertaald, waaruit exegeten aantonen dat in die ene zonde, in de zonde van de natuur, vele zonden begrepen zijn. Alle zonden in de wereld liggen in de baarmoeder van de erfzonde.

## *II. Ik zal een verdeling in het vers maken en dan daaruit enkele opmerkingen afleiden.*

In het hele vers vindt u drie delen:

Een plicht die geboden wordt ("Wandelt door den Geest").

Een weldaad daaraan verbonden ("Gij zult de begeerlijkheden des vleses niet volbrengen").

En de zekerheid van deze weldaad ("Ik zeg").

Er zijn twee opmerkingen die ik uit de woorden zal halen.

1. Ten eerste, het behoort de bijzondere zorg van gelovigen te zijn om te wandelen volgens de werkingen en de leiding van Gods Geest.
2. Ten tweede, degenen die wandelen volgens de werkingen en de leiding van Gods Geest zullen de begeerlijkheden van het vlees niet volbrengen.

Bij de ontvouwing van de eerste stelling zijn verschillende vragen die ik zal opwerpen.

*Vraag 1: Waarom moet een gelovige wandelen volgens de leiding van de Geest van God? Wat zijn de redenen hiervoor?*

1: Omdat het een voornaam deel is van het werk van de Geest nadat bekerende genade is geschonken, om het hart op te wekken en te bewegen om meerdere genade te ontvangen en om zo iemand te leiden in de weg die hij behoort te bewandelen. Zo wordt het uitgedrukt door de profeet Jesaja: "En uw oren zullen horen het woord desgenen die achter u is, zeggende: Dit is de weg, wandelt in denzelve; als gij zoudt afwijken ter rechter of ter linkerhand". (Jes. 30:21). Zoals de ster was voor de wijzen en de wolk en vuurkolom voor de Israëlieten op hun reis door de woestijn, zo is de Geest voor gelovigen om hen op de eeuwige weg te leiden. Daarom, als u niet wandelt volgens Zijn werkingen en Zijn leiding, blust u zoveel als in uw vermogen ligt het werk van de Geest uit.

2: U behoort te wandelen volgens de leiding van Gods Geest, omdat de duivel u kwade neigingen zal ingeven. Hij gaat heen en weer en trekt rond op aarde, niet om goed te doen, maar om kwaad te doen. "Hij gaat rond, zoekende wie hij zou mogen verslinden". En niet alleen de duivel, maar uw eigen geest is een valse geest, die u aanpoort en opwekt om te zondigen. Zoals een oven vonken uitlaat en een schoorsteen rook, zo loost uw geest zondige neigingen. Wat zijn er daarom redenen voor u om de werkingen van de Geest van God op te volgen!

Ook zijn er veel dwaalgeesten: "Vele valse profeten zijn uitgegaan in de wereld" (1 Joh. 4:1). Veel verleidende geesten en valse leraren zijn uitgegaan in de wereld. "Gelooft niet een iegelijken geest", zei Johannes, "want vele valse profeten zijn uitgegaan in de wereld." Zulke mensen geven voor dat zij de Geest hebben en dat zij leraren van de waarheid zijn, maar in werkelijkheid voeren zij dwalingen in. Een verzoekende duivel buiten ons, een boos hart vol ongeloof binnen ons en verleidende leraars rondom ons in de wereld wat moest dat alles ons de werkingen en de leiding van Gods Geest doen waarderen en opvolgen!

3: Omdat het bedrog en de geestdrift van valse leraars zodanig aangereikt en voorgesteld worden, dat zij op de bewegingen van de Geest lijken. En daarom waarschuwt de apostel aan de Thessalonicenzen: "Dat gij niet haastelijk bewogen wordt van verstand, of verschrikt, noch door geest, noch door woord, noch door zendbrief, als van ons geschreven, alsof de dag van Christus aanstaande ware" (2 Thess. 2:2). Welnu, wat wordt hier bedoeld met: Wordt niet haastelijk bewogen van verstand door een of andere valse geest? Geleerde uitleggers antwoorden: door geest, dat wil zeggen door openbaring, ingevingen en inspiratie, die, naar men voorwendt,

afkomstig zijn van de Geest van Christus. Het was een gruwelijke godslastering van die ellendige bedrieger Mohammed, toen hij zei dat die toevallen van schijndood die hem overkwamen door zijn vallende ziekte vervoeringen waren van de Geest van God, en dat die duif die hij geleerd had om zijn voedsel uit zijn oor op te eten de Heilige Geest was Die hem vanuit God de wetten openbaarde die in de Koran vermeld staan, waardoor de arme mohammedanen tot op de dag van heden bedrogen worden. Nu wij dus zien dat de duivel in die dagen mensen aan zulke gekunstelde vermommingsen heeft geholpen voor hun goddeloze dwalingen en dat de duivel zelf zo als een engel des lichts verschijnt, is het voor ons te meer noodzakelijk te wandelen volgens de leiding van de Geest.

4: Nog een reden waarom u behoort te wandelen volgens de werkingen van de Geest is, omdat u zodoende niet de "begeerlijkheden des vlees zult volbrengen". En dat is de reden die in de tekst vermeld is, waarvan ik de behandeling hier geheel zal weglaten, omdat deze in de tweede leerstelling, waar hij thuishoort, behandeld zal worden.

*Vraag 2: Hoe kunnen wij de werkingen van de Geest onderscheiden van de natuurlijke neigingen van onze eigen consciëntie?*

Om dit punt op te lossen zal ik vijf kenmerken of verschillen opnoemen, waaraan wij de ene van de andere kunnen onderscheiden.

1. Als de Geest iemand tot het goede aanspoort, wekt Hij hem niet alleen op, maar helpt hem ook om het te doen. Daarom staat er dat de Geest onze zwakheden te hulp komt en voor ons bidt met onuitsprekelijke zuchtingen. De Geest van God is een Geest van kracht, Die ons bekwaamt tot goede plichten. Als Hij ons opwekt, helpt Hij ons ook in hetgeen waartoe Hij ons aanspoort.

Maar hoewel natuurlijke neigingen van de consciëntie iemand kunnen aanzetten om iets goeds te doen, kunnen die toch geen kracht verlenen om het uit te voeren. Zij laten u daar evenals Medea van Ovidius, die het goede wel zag maar die het niet wilde doen. Natuurlijke neigingen zijn voor de ziel net als Farao voor de Israëlieten: hij dreef hen aan om stenen te bakken, maar gaf hun geen grondstoffen. De natuurlijke consciëntie beweegt wel tot de plicht, maar deelt geen kracht mee om het te doen. Daarom leest men dat de wet krachteloos is door het vlees krachteloos was, krachteloos tot rechtvaardiging, daar er in de mens geen kracht is om die te volbrengen.

2. De Geest spoort iemand aan tot het goede meer uit de beminlijkheid en schoonheid die er in heiligheid is dan uit vrees voor helse kwellings. Vandaar dat wij lezen: "Want God heeft ons niet gegeven een geest der vreesachtigheid, maar der kracht, en der liefde, en der gematigdheid (der gezondheid van oordeel, Eng. vert.)" (2 Tim. 1:7). Wij doen geen dingen louter uit vrees voor de hel, maar uit liefde tot God en tot heiligheid. Zo zegt ook de apostel Paulus: "Want zovelen als er door den Geest Gods geleid worden, die zijn kinderen Gods. Want gij hebt niet ontvangen den Geest der dienstbaarheid wederom tot vreeze; maar gij hebt ontvangen den Geest der aanneming tot kinderen, door Welken wij roepen: "Abba, Vader!" (Rom. 8:14, 15). De Geest van God laat iemand iets doen als een kind: uit liefde tot zijn vader en niet uit vrees. Dat is de uitwerking van de Geest van God. Maar de neigingen van de natuurlijke consciëntie tot het goede komen niet voort uit het zien van iets voortreffelijks in het goede, maar louter uit vrees voor straf. Hij ziet de verdoemenis voor ogen als hij anders doet.

3. De Geest van God spoort iemand aan tot het goede betreffende zaken die niet

alleen inhoudelijk goed zijn, maar zo iemand maakt ernst met het doel waartoe hij zo iets doet, zodat hij zuiver is in zijn oogmerk. Daarom zegt de apostel: "Wij hebben ontvangen de geest van gezond oordeel" (Eng. vert., 2 Tim. 1:7), dat wil zeggen, dat de Geest iemand niet alleen aanzet tot het doen van een goede plicht, maar Hij geeft hem ook een oprecht oogmerk in het verrichten daarvan.

Maar de natuurlijke neiging rust in de plicht als hij die maar gedaan heeft, al is het nog zo verkeerd gedaan. Salomo zegt van de hoer dat zij geofferd had en haar geloften gedaan had, hoewel haar oogmerk ten zeerste afschuwelijk en laag was, opdat zij nog meer onbelemmerd de hoer kon spelen. Zij speelde eerst de huichelaar en daarna de hoer.

4. De Geest van God, Die mensen aanspoort om het goede te doen, schept ook orde in de wijze waarop zij het goede doen. De plicht moet gedaan worden met toegenegenheid, met liefde, met geloof, vurigheid en bedaardheid van geest.

Maar als de natuurlijke consciëntie iemand tot een plicht aanzet, zorgt zij niet verder dan dat het gedaan wordt, niet hoe het gedaan wordt. De consciëntie kan aanzetten tot gebed en tot het horen van het Woord, maar zij dringt nooit aan om er acht op te geven hoe die plichten gedaan worden.

5. De Geest van God beweegt iemand zo krachtig dat hij hem aandrijft om het goede te doen, niettegenstaande moeilijkheden en gevaar en Hij zal hem ook niet hinderen in het doen van het goede. De werkingen van de Geest zijn als nieuwe wijn in een vat, dat op springen staat als er geen luchtgat in zit. Heilige bewegingen ontladen zich in heilige werkzaamheden. Goddeloze mensen voelen zich niet goed als zij geen goddeloze dingen doen en zij zijn pas voldaan als zij zondige daden gedaan hebben.

Maar degenen die natuurlijke neigingen hebben tot het goede komen ook niet verder, maar zij rusten erop en brengen nooit iets goeds tot stand. Bileam had een goede begeerte: "Mijn ziel sterve den dood der oprechten, en mijn uiterste zij gelijk het zijne" (Num. 23:10). Wat was dat een hemelse uitroep! Het was een heel goede wens en toch de wens van een luiaard. Hij begeerde de dood van een oprechte te sterven, maar wilde toch niet het leven van de oprechte leiden. Hij wilde niet in praktijk brengen waar hij om bad. Natuurlijke neigingen in een mens bevroren tussen zijn lippen. Zij begeren slechts, maar komen nooit tot het volbrengen van de plicht. Moeilijkheden schrikken natuurlijke mensen af om hun goede voornemens op te volgen met een bestendige praktijk, evenals een luiaard niet wil ploegen omdat het te koud is (Spr. 20:4).

*Vraag 3: Hoe kunnen wij de werkingen van de Geest onderscheiden van de misleidingen van satan?*

De influisteringen van de satan lijken op de werkingen van de Geest en er zijn in alle tijden mensen geweest die opzienbarende visioenen aangezien hebben voor werkingen van de Geest. Bedenk daarom het volgende om ze van elkaar te onderscheiden:

1. Dat de werkingen van de Geest van God altijd overeenstemmen met het geschreven Woord. Het voorschrift van het Woord en de werkingen van de Geest komen met elkaar overeen. Salomo heeft ze beide samengevoegd: "Ik zal Mijn Geest ulieden overvloediglijk uitstorten; Ik zal Mijn woorden u bekend maken" (Spr. 1:23). Zo ook bij de profeet Jesaja: "Mijn Geest, Die op u is, en Mijn woorden, die Ik in uw mond gelegd heb, die zullen van uw mond niet wijken" (Jes. 59:21). De werkingen van de Geest van God zijn altijd gelijkvormig aan het Woord van God. "Tot de wet en tot de getuigenis! Zo zij niet spreken naar dit Woord, het zal zijn dat zij geen dageraad hebben" (Jes. 8:20). En daarom is alles wat daarmee in strijd is misleiding van de boze

geest.

2. De werkingen van Gods Geest in mensen dienen nu niet meer om toekomstige gebeurtenissen te voorzien, maar het zijn heilige werkingen die tot de plicht aandringen. Daarom zijn wat de roomsen doen, die pochen op een profetische geest en op het voorspellen van toekomstige zaken en wat de sterrenwichelaars en waarzeggers doen, die beweren wat er mogelijk in de toekomst zal gebeuren en die u vertellen dat deze maand deze partij zal winnen en die partij in een andere maand, duivelse bedriegerijen en zijn niet afkomstig van de Geest van God. Sedert de canon van de Schrift is vastgesteld, verwijst Hij ons naar het Woord als de regel van onze gehoorzaamheid.

3. De werkingen van de Geest, waar die ook voorkomen, wekken de genade op en houden de zonden ten onder. Zij wekken de genade op en daarom lezen wij van het ondersteunende, opwekkende en vervullende werk van de Geest. Die neigingen die de zonde opwekken en de verdorvenheid koesteren, zijn duivels. Daarom heeft de apostel gezegd: "Want indien gij naar het vlees leeft, zo zult gij sterven; maar indien gij door den Geest de werkingen des lichaams doodt, zo zult gij leven" (Rom. 8:13). De werkingen van de Geest van God zijn heilige bewegingen, die de genade opwekken en de zonde onderdrukken. Daarom zegt men van iemand die door de Geest wandelt en liegt, dat wil zeggen, als iemand voorwendt een boodschap van de Geest van God te hebben gekregen en daarentegen van wijn en sterke drank gewaagt, dat is door zijn leer dronkenschap en zonde aanmoedigt, dat zo iemand een leugenaar is. Hij komt niet in naam van de Heilige Geest, maar van de duivel.

## **NEGENDE PREEK**

(uitgesproken op 8 december 1650)



***"En ik zeg: Wandelt door den Geest en volbrengt de begeerlijkheden des vleses niet"***

(Galaten. 5:16)

Ik ga nu verder naar een volgende vraag:

*Hoe kunnen wij het verschil weten tussen de algemene werkingen van de Geest in de onbekeerden en de zaligmakende werkingen van de Geest in degenen die wedergeboren zijn?*

De reden dat ik deze vraag bespreek, is omdat de Schrift leert dat onbekeerden ook deel kunnen hebben aan de Heilige Geest. In het beantwoorden van de vraag moet u daarom weten dat er tweeërlei verschil is tussen onbekeerden en bekeerden betreffende het deel hebben aan de Geest.

1. Zij verschillen *in de mate*. Hoewel een verworpene deel kan hebben aan de werkingen van de Geest, heeft hij toch niet de Geest in zulk een mate als iemand die wedergeboren is. Forbes geeft in zijn praktische verhandeling over deze kwestie ons deze uitleg: Onbekeerden, zo zegt hij, hebben deel aan de Geest zoals een kok aan de spijs. Die maakt ze klaar, hij proeft maar net zoveel om de smaak vast te stellen teneinde er een maal van te bereiden, waardoor het lichaam verfrist en versterkt wordt. Maar de wedergeborenen zijn als de genodigde gasten. Die proeven niet alleen van de klaargemaakte spijs, maar zij hebben daar een maaltijd van. Onbekeerden proeven slechts. En daarom zegt de apostel van hen: "Zij hebben de hemelse gave gesmaakt" (Hebr. 6:4). Zij zijn net als mensen die voorbij een drogist gaan; zij kunnen wel de aangename geur uit de potten ruiken, maar een zieke alleen heeft profijt van zijn opwekkende middelen. Zo is het ook met de onbekeerden. God kan hun iets doen smaken van Zijn Geest en dat doet Hij wel, maar zij krijgen niet zoveel dat het tot nut is van hun ziel. Het zijn alleen degenen die God vrezen, die zaligmakend deel hebben aan de genade. Het is evenals met vele Israëlieten, die wel de vruchten van Kanaän geproefd hebben, maar die nooit in de hemel gekomen zijn. Zo kunnen er zijn die de hemelse gaven smaken, maar die nooit in de hemel komen.

2. Zoals zij verschillen in de mate van het ontvangen van de Geest, zo verschillen zij ook *in de wijze* van ontvangen.

1e. Werkingen van de Geest in verworpenen zijn voorbijgaand en vluchtig, het zijn geen blijvende werkingen. Zij gaan voorbij als een schaduw. En daarom zei de HEERE bij monde van Hosea, toen hij Efraïm aansprak: "Uw weldadigheid is als een morgenwolk en als een vroegkomende dauw, die henengaat" (Hos. 6:4). Zoals de opkomende zon de wolken verdrijft en de dauw doet opdrogen, zo verdwijnen de werkingen van de Geest in verworpenen spoedig en vergaan. Maar de werkingen van de Geest in degenen, die God vrezen, zijn als een inwoner, die blijven bij hen wonen. En daarom zei onze Zaligmaker: "Indien (...) Mijn woorden in u blijven, zo wat gij wilt, zult gij begeren, en het zal u geschieden" (Joh. 15:7). De woorden van Christus zijn tijdelijk en als reizende gasten in de onbekeerden, maar zij blijven in degenen die God vrezen. Zij blijven heel het leven bij een Godzalige. Hij heeft altijd een onergerlijk geweten (Hand. 24:16). "Mijn ziel is verbroken vanwege het verlangen naar Uw oordelen te aller tijd" (Ps. 119:20), zei David, en "dat ik al de dagen mijns levens mocht wonen in het huis des HEEREN" (Ps. 27:4). De werkingen van Gods Geest in degenen die God vrezen, zijn geen vlagen, maar het zijn blijvende werkingen.

2de. Werkingen van de Geest in verworpenen zijn zeldzaam, niet gewoon. Zoals zij maar een ogenblik blijven, komen ze ook maar zelden zo nu en dan bij buitengewone, onverwachte gebeurtenissen. Het is in dit geval met een verworpene wat betreft goede werkingen als met iemand in een loterij om één prijs te winnen kan het wel zijn dat hij honderd "nieten" trekt. Zo hebben onbekeerden wel honderd neigingen van de satan tot het kwade tegen één beweging van Gods Geest tot het goede. Ze zijn zo zeldzaam als een zwaluw in de winter. Als een goddeloze kwade gedachten koestert, is hij in zijn element. En hij doet dat bijna zo vaak als ademhalen. Maar goede gedachten zijn in zijn hart als vreemdelingen.

3de. De werkingen van de Geest in onbekeerden zijn niet vrijwillig maar gedwongen, zij worden daartoe geperst. Die zijn in hen niet als water dat uit een fontein komt, maar als water uit een destilleerketel dat eruit gedreven wordt door het vuur dat eronder brandt. De werkingen van de Geest in goddelozen zijn om een dubbele reden gedwongen.

- Ten eerste, als gevolg van de natuurlijke consciëntie, die hun vertelt dat zij niet zulke gevleesde duivels moeten zijn door nooit goede begeerten te hebben. Bileam begeerde het volk van Israël te vloeken, maar de natuurlijke consciëntie kreeg de overhand om het tegendeel te zeggen: "Zal ik dat niet waarnemen te spreken, wat de HEERE in Mijn mond gelegd heeft?" (Num. 23:12)
- Ten tweede kan dit voortkomen uit het besef van uitwendige oordelen. Dat kan de oorzaak zijn van het koesteren van goede gedachten. "Wanneer uw vreze komt als een verwoesting en uw verderf aankomt als een wervelwind (...) dan zullen zij tot Mij roepen" (Spr. 1:27, 28). Het moet een wervelwind van vrees zijn die hen aandrijft om de Naam des HEEREN aan te roepen, wat overeenkomt met hetgeen de profeet Hosea zegt: "In hun benauwdheid zullen zij mij vroeg zoeken". Toen de Israëlieten bang waren voor de donder en de bliksem, zeiden zij tot Mozes: "Spreek gij tot ons al wat de HEERE, onze God, tot u spreken zal en wij zullen het horen en doen" (Deut. 5:27).

4de. Werkingen van de Geest in verworpenen zijn toevallig en niet te voren overdacht. Zij zijn zodanig dat zij toevallig, zonder voorbereiding of overdenking invallen; begeerten die binnenvallen zonder dat men weet hoe. De goddeloze gaat te rade met kwade gedachten; daarom zegt de wijze man: "Hij sluit zijn ogen om verkeerdheden te bedenken" (Spr. 16:30). De ogen sluiten is een gestalte die wijst op nadenken. Zo leggen de goddelozen het erop toe om een kwaad plan voort te brengen; zij zinnen op zonde. En daartoe heeft de apostel Paulus gezegd: "God zal openbaren de raadslagen des harten" (1 Kor 4:5). Opzettelijke gedachten over de zonde worden 'raadslagen des harten' genoemd en die zal God openleggen. Er staat van de goddelozen dat zij samenspannen tegen de rechtvaardigen, maar zij spannen zich nooit in om goede gedachten te hebben. Als die komen, vallen zij ongedacht in en gaan voorbij zonder dat men erover nadenkt.

5de. Goede begeerten in onbekeerden zijn maar ten dele, niet algemeen. Zoals ze hen niet te allen tijde aanzetten tot het goede, doen ze dit ook niet tot al het goede. Zij kunnen neigingen hebben om hen aan te zetten tot het doen van het uitwendig goede zulke waardoor hun naam met eerbetoon wordt genoemd maar niet tot het doen van alle goed. Hun neigingen tot het goede sporen hen niet aan om hun sterke lusten te doden en de zonde eronder te houden, terwijl de werkingen van de Geest tot het goede in hen die God vrezen algemeen zijn, zowel tot het ene als het andere goed. "Wij vertrouwen (zo zegt de apostel Paulus) dat wij een goed geweten hebben, als die in alles willen eerlijk wandelen" (Hebr. 13:18). En dezelfde apostel zegt op een andere

plaats: "Hierin oefen ik mijzelf om altijd een onergerlijk geweten te hebben bij God en de mensen" (Hand. 24:26). De werkingen van Gods Geest zijn in de harten van hen die God vrezen algemeen. Het hele hart wordt bewogen tot alle goed en ten allen tijde.

6de. Werkingen van de Geest in de onbekeerden zijn vruchteloos; die hebben geen krachtige invloed op hun leven. Iemand zei eens dat het hart van een dwaas als een wagenrad is en zijn gedachten als een draaiende wagenas. Evenals een wagenrad de hele dag ronddraait en toch op de plaats blijft waar het behoort, zo hebben onbekeerden soms goede gedachten en goede neigingen, maar die hebben toch geen invloed op hun leven. Hun neigingen tot het goede zijn vruchteloos. Maar de begeerten tot het goede in hen die God vrezen, hebben hun oefeningen en werkingen, en bij hun heilige voornemens voegen zij hun gebed (Psalm 119:2).

7de. De werkingen van Gods Geest in verworpenen betreffen goede dingen die in het openbaar gedaan worden, niet in het verborgene. Zij willen goeddoen opdat hun naam geroemd zal worden. De wind van ijdele roem kan in de zeilen van hun hart blazen en die vervullen met goede begeerten. Goddelozen kunnen vergeleken worden met een nachtegaal. Men zegt van die vogel dat zij des te liefelijker zingt als zij ziet dat iemand naar haar luistert. Zo is het ook met goddeloze mensen. Zij gedragen zich tegenover de mensen beter dan tegenover God en in de kerk doen zij zich beter voor dan in de binnenkamer. Men verhaalt van een monnik dat hij verschillende dagen in een klooster kon vasten, maar nog geen halve dag in de wildernis. Toen men hem naar de reden daarvan vroeg, gaf hij dit antwoord: "Als ik in het klooster vast, voed ik mij met ijdele eer en met de lof van mensen, maar dat kan ik in de wildernis niet doen". Zo is het ook met uitwendige belijders. Hun neigingen zijn zodanig dat zij hen aanzetten tot het uitwendig en zichtbaar goede, maar nooit tot inwendige, verborgen plichten om hun hart te onderzoeken, daarover te waken en een innige gemeenschap met God te onderhouden in het verborgene. Als het u daaraan ontbreekt, mist u de krachtige, zaligmakende werkingen van de Geest.

### **Toepassingen**

Ik zal van dit punt tweeërlei toepassing maken. De eerste tot verootmoediging en de tweede tot onderwijs, om enkele praktische gevolgtrekkingen hieruit te maken.

#### *Tot verootmoediging.*

1. Als het dus de plicht van Gods kinderen is om volgens de leiding en de werkingen van Gods Geest te wandelen, verootmoedig u dan over die onopmerkzaamheid die in ons is ten aanzien van de werkingen van de Geest. Die zijn als de wind waarmee de Geest vergeleken wordt: "De wind blaast waarheen hij wil". Maar wie let er altijd op de wind? Hoe dikwijls wandelt iemand op straat en merkt toch niet op waarheen de wind waait? En zoals het met de wind gaat, gaat het ook met de Geest. De Geest komt met menig aangename bries en toch merken wij Hem niet op. Wat Job van de HEERE zei ("Hij ging voorbij en ik zag Hem niet", Eng. vert.) kunnen wij ook wel zeggen van de Geest van God: Hij was nabij, maar ik merkte Hem niet. Daarom spreekt onze Zaligmaker over de wereld, dat zij de Geest der waarheid niet kan ontvangen, omdat "zij Hem niet ziet en hem niet kent". De betekenis is niet, alsof zij de Geest met het lichamelijke oog zouden kunnen zien, want de Geest heeft geen stoffelijk lichaam, maar zij zien Hem niet en kennen Hem ook niet, dat wil zeggen: zij zien Zijn bewegingen niet en ook hebben zij geen enkele bevindelijke kennis van de werkingen van de Geest. Natuurlijke mensen zijn onbekend met hun eigen hart en nog veel meer met de werkingen van Gods Geest.

Wij kunnen de zon alleen zien bij haar eigen licht en wij kunnen de Geest niet opmerken zonder de Geest. Er zijn in de wereld velen die lijken op die hofmeester op het feest waar Christus water in wijn veranderde. Er staat: "Hij wist niet vanwaar de wijn was" (Joh. 2:9). Ik zou als volgt kunnen zinspelen op dit Schriftwoord: Er zijn vele mensen bij wie de Geest water in wijn zou willen veranderen, dat wil zeggen hun verdorven neigingen veranderen in heilige bewegingen der genade, maar zij weten dat niet en zij willen het ook niet zien.

2. Als u niet schuldig bent aan onopmerkzaamheid ten aanzien van de werkingen van de Geest, verootmoedig u dan over de gebreken van het vlees, dat u niet altijd de werkingen van de Geest kunt aannemen, al kent u ze wel. U kunt in Joh. 14, waar Christus over het zenden van de Geest spreekt, lezen dat de wereld Hem niet kan ontvangen. Hij zegt niet dat de wereld Hem niet ontvangt, maar dat zij Hem niet kan ontvangen, om de onbekwaamheid van het vlees aan te tonen, dat de mens geen heilige werkingen kan koesteren. Rollock vergelijkt bij deze tekst het hart van een natuurlijk mens met nat hout dat niet gemakkelijk kan aangestoken worden. "De natuurlijke mens begrijpt niet de dingen, die des Geestes Gods zijn; want zij zijn hem dwaasheid, en hij kan ze niet verstaan, omdat zij geestelijk onderscheiden worden" (1 Kor. 2:14). En: "Het bedenken des vleses is vijandschap tegen God, want het onderwerpt zich der wet Gods niet, want het kan ook niet" (Rom. 8:7). Het is niet alleen maar een enkel nalaten van de daad, maar een onbekwaamheid in de ziel. Dit is ons gebrek, dat wij de werkingen van de Geest in ons vlees niet kunnen omarmen en aannemen, al kennen wij ze.
3. Verootmoedig u, omdat u deze werkingen, al zijn ze u bekend, niet in een heilige praktijk en oefening kunt brengen. Er zijn veel mensen die de werkingen van de Geest ontvangen, maar helaas, zij zijn met deze bewegingen der genade niet werkzaam. De Geest spoort hen aan om beter te bidden, beter te luisteren naar het Woord, heiliger te leven, en toch blijven zij nog steeds dezelfde. En al nemen zij zich soms voor beter te gaan leven, hoe spoedig zijn die voornemens vergeten! Die mogen in dezen wel met Job klagen: "Mijn voornemens zijn afgebroken, ja de gedachten mijns harten" (Job 17:11, Eng. vert.). Ongetwijfeld waren daar goede gedachten bij. Het is alsof hij wilde zeggen: "Ik was voornemens zo en zo te leven, als God mijn voorspoed gelaten had, maar nu zijn die voornemens afgebroken en mijn gedachten zijn verijdeld, en ik ben bedrogen in mijn eigen gedachten". Velen van ons kunnen deze klacht ook wel uiten, dat onze voornemens verijdeld zijn. De Geest heeft menige goede begeerte in uw hart opgewekt en toch hebt u die heilige begeerte niet in daden kunnen omzetten. Maar het betaamt ieder kind van God uit te spreken en zich voor te nemen en met David in praktijk te brengen: "Ik zal belijdenis van mijn overtredingen doen", en deze zo te belijden als in Psalm 32:5.
1. Verootmoedig u over de ontvankelijkheid van onze natuur om alle zondige neigingen te koesteren. Wat zijn wij ongelijk aan onze Zaligmaker! De verzoeker kwam tot Hem, "maar vond niets in Hem" (Joh. 14:30). Hij kon zich bij Hem niet vasthechten op een verzoeking. Maar de verzoeker komt tot u en vindt iets in u. Hij vindt een ontvankelijke natuur in u die zich bij de verzoeking die hij u voorstelt, aansluit. De natuur van Christus was als een glas van kristal met zuiver water gevuld. De duivel schudde het glas, maar het bleef toch helder. Maar als de duivel tot ons komt, treft hij ons aan als een plas water. Hij raakt de plas maar aan en wat komt dan de modder tevoorschijn! Op een mesthoop kunnen wel kruiden en bloemen groeien, maar als u erin spit, wat zal dan de stank daarvan al gauw de

aangename geur van de bloemen wegnemen! Hoewel onze natuur niet zo slecht schijnt als zij is, toch zal het blijken wie wij zijn als de duivel erin wroet. Het hart van een mens kan vergeleken worden met een tondeldoos, de verdorvenheid van de natuur is als tondel in die doos. Welnu, laat de duivel een vuursteen tegen het staal strijken, dat wil zeggen met een verzoeking komen die past bij onze verdorvenheid en wat staan wij dan spoedig in vuur en vlam! De natuur van Christus was als ijzer. Die nam de vuurspranken niet op, maar de duivel verzoekt ons en onze natuur is als tondel voor die verzoeking. Wat is er dan reden voor ons om ons te verootmoedigen en ons zeer te vernederen als wij denken aan de ontvankelijkheid van onze natuur voor de ingevingen van de duivel.

2. Verootmoedig u over de gevoelens van afkeer in onze natuur tegen de werkingen van de Geest. In de staat der rechtheid was onze natuur als de rivieren in Egypte. Voordat zij in bloed veranderd werden, waren de vissen die daarin leefden echt in hun element. Maar toen zij eenmaal in bloed veranderd waren, stierven al de vissen. In de staat der rechtheid was onze natuur in haar element waarin de werkingen van de Geest in ons waren. Maar toen onze natuur veranderd werd in bloed door de val, verlieten de werkingen van de Geest ons. De woorden die op onze tekst volgen, vermelden het tegenovergestelde van onze natuur: "Het vlees begeert tegen de Geest". Met Geest wordt niet bedoeld ons wedergeboren deel, maar de werkingen van Gods Geest. De verdorven natuur strijdt tegen Gods Geest in Zijn bewegingen en werkingen.

Er staan in de Schrift drie uitdrukkingen die de vijandschap van de menselijke natuur tegen de Geest van God aangeven: de Geest smarten aandoen, de Geest wederstaan en de Geest der genade smaadheid aandoen. Welnu, al deze aanduidingen geven de hevigheid van de vijandschap aan en dat de natuur van de mens een dodelijke vijandschap in zich omdraagt tegen de werkingen van de Geest.

#### *Tweede toepassing van onderrichting*

Ik zal nu door middel van onderwijs enkele conclusies vermelden die uit deze leer getrokken kunnen worden en die zijn van tweeërlei aard. Ten eerste zal ik enkele algemene stellingen naar voren brengen. Ten tweede zal ik enkele bijzondere richtlijnen geven betreffende de werkingen van de Geest.

1e. De werkingen van de Geest zijn soeverein en vrijwillig. Zij komen zoals de Geest het behaagt: in wie Hij wil en in welke mate Hij wil. "De wind blaast waarheen hij wil", dat wil zeggen dat de werkingen van de Geest worden meegedeeld aan wie God wil. De Geest van God wordt een "vrije Geest" genoemd (2 Kor. 3:17). Hij is een heilige Geest als men let op Zijn vruchten, maar een vrije Geest als men de redenen van Zijn werkingen beschouwt. En daarom zegt de apostel Jakobus: "Naar Zijn wil heeft Hij ons gebaard door het Woord der waarheid" (Jak. 1:18). De Geest van God werkt vrij.

2e. Niemand ervaart altijd de werkingen van de Geest in dezelfde mate. Hoewel de zon altijd aan het firmament staat, heeft zij toch niet altijd dezelfde kracht. Zo is de Geest niet altijd in dezelfde mate in de wedergeborenen aanwezig. De wind in de lucht is soms zacht en op andere tijden onstuimig. Zo is het ook met de Geest in het hart van degenen die God vrezen: zij bezitten Hem niet altijd in dezelfde mate.

3e. De mensen wandelen meer naar de neigingen van de boze geest dan naar de werkingen van de goede Geest. Het is een opmerking die godgeleerden afleiden uit de verzen 19 en 22 die op mijn tekst volgen, waar staat dat "de werken des vleses

openbaar zijn". En daar vermeldt de apostel een hele lijst van. Maar als hij de werken van de Geest gaat bespreken, geeft hij deze niet die benaming, maar noemt ze "vruchten des Geestes", om ons te laten weten dat de mensen meer wandelen naar het vlees dan naar de Geest. Het komt openbaar, dat de meeste mensen in hun weg eerder de leiding van het vlees volgen dan van de Geest. En daarom spreekt de apostel over mensen "die wandelen naar de eeuw deze wereld (...) en van den geest die nu werkt in de kinderen der ongehoorzaamheid", niet naar de werkingen en ingevingen van de Heilige Geest.

4e. Er zit meer vrucht en profijt in het wandelen naar de werkingen van Gods Geest dan naar de zondige neigingen van de boze geest. En dit leid ik af uit het verschil in de verwoording als de apostel een lijst opmaakt van de werken van het vlees en van de Geest: "De werken van het vlees zijn openbaar (...), maar de vruchten van de Geest...". Om u te tonen dat er geen vruchten en geen profijt uit de zonde voortkomen, zegt de apostel ergens anders: "Wat vrucht dan hadt gij toen van die dingen, waarover gij u nu schaamt? Want het einde derzelve is de dood." (Rom. 6:21). De zonde brengt geen vrucht voort, maar smart en schaamte. De zonde is een daad van het vlees. Het is het slavenwerk van de duivel. De zonde is een daad en het is een daad van het vlees; er zit geen profijt in. Maar de Geest heeft vruchten, om u te tonen dat, wanneer u de werkingen van de Geest opvolgt, er voor u vrucht en profijt uit zal voortvloeien. "Want wie in zijn eigen vlees zaait, zal uit het vlees verderfenis maaïen; maar die in den Geest zaait, zal uit den Geest het eeuwige leven maaïen" (Gal. 6:8). Er zit geen voordeel in als men het vlees volgt, maar er is wel veel profijt in als men de Geest volgt.

Luther had een goede verklaring voor deze woorden van Paulus: "Laten wij de werken der duisternis afleggen en de wapenen des lichts aandoen". De zonde wordt een werk der duisternis genoemd en als u let op de tegenstelling, moet u de genade het werk des lichts noemen, maar die wordt zo niet genoemd. Die noemt men het wapen des lichts, niet de mantel des lichts maar het wapen des lichts. Welnu, waarom wordt het tegengestelde zo verschillend aangegeven? Het is (aldus Luther) hierom: de zonde wordt een werk der duisternis genoemd, niet een wapen, om aan te tonen dat de zonde geen kracht kan uitoefenen tegen de toorn van God. Maar genade wordt het wapen des lichts genoemd; als wapen is genade tot sieraad en verdediging. Genade is derhalve datgene wat de ziel versiert en u bewaart voor de toekomstige toorn.

Ik zal dit onderdeel besluiten met hetgeen de apostel Paulus zegt: "Want het bedenken des vleses is de dood; maar het bedenken des Geestes is het leven en vrede" (Rom. 8:6). Dan is er vrede in deze wereld en eeuwig leven in de toekomstige. Voor iemand die hier wandelt volgens de leiding van de Geest heeft het veel voordeel, en het eeuwig leven en gelukzaligheid hier namaals.

## TIENDE PREEK

(uitgesproken op 8 december 1650)

***"En ik zeg: Wandelt door den Geest en volbrengt de begeerlijkheden des vleses niet"***

(Gal. 5:16).

Ik ga nu over tot de speciale raadgevingen betreffende de werkingen van Gods Geest.

1e raadgeving: Als de Geest van God heilige begeerten in uw hart opwekt, laat u die bewegingen dan niet vergaan voor u die in werkzaamheden hebt omgezet. Heilige begeerten moeten gevolgd worden door heilige besluiten, die weer gevolgd moeten worden door heilige werkzaamheden. Het is een verzuim van vele christenen dat zij heilige bewegingen in hun gemoed laten vergaan, zodat zij tot een ontijdig einde komen. Het is goed voor ons om Daniël na te volgen: "Hij nam voor in zijn hart, dat hij zich niet zou ontreinigen met de stukken van de spijs des konings, noch met den wijn zijns dranks; daarom verzocht hij van den overste der kamerlingen, dat hij zich niet mocht verontreinigen" (Dan. 1:8). Hij bleef niet louter steken in de begeerte en in het voornemen, maar hij maakte daaruit zijn besluit op, en hij deed zijn uiterste best om zijn voornemen uit te werken. Maar wat ons aangaat, wij kunnen (zoals ik u boven zei) met Job wel klagen: "Uitgerukt zijn mijn gedachten, de bezittingen mijns harten" (de gedachten van de heilige begeerten van ons hart, Eng. vert.) (Job. 17:11). Die zouden gevolgd moeten worden door heilige besluiten en uitgevoerd door heilige werkzaamheden.

2e raadgeving: Als de Heere u de werkingen van Zijn Geest vergunt te geven, moet u zich niet inbeelden dat u het wezen van de Persoon des Geestes in u hebt. Dat is de dwaling van de familisten en dat is niet minder dan godslastering vanwege het feit dat men de werkingen van de Geest niet onderscheidt van de Persoon des Geestes. Zij zijn van mening dat in een gelovige niet alleen de genadegaven van de Geest zijn, maar ook de Persoon des Geestes. Maar dat is niet anders dan van de mensheid een godheid maken. Laat ik om dat te verklaren een voorbeeld bij wijze van vergelijking gebruiken. Wij zeggen wel dat de zon die aan de hemel staat in een huis of in een raam staat, maar als wij dat zeggen bedoelen we niet dat het lichaam van de zon daar is, maar alleen dat het licht, de warmte en de invloed van de zon daar is. Dus, hoewel de Schrift ons leert dat de Heilige Geest in ons woont, wordt daarmee niet bedoeld alsof de Persoon van de Heilige Geest in ons is, maar alleen de werkingen en de genadegaven van de Geest zijn daar. Daarom zijn beide uitdrukkingen "gij zijt de tempel van de Heilige Geest" en "de Heilige Geest woont in u" volgens Paraeus' beeldspraak.

3e raadgeving: Pas op dat u de werkingen van de Geest niet aanziet voor de bedriegerijen van de satan. Ik heb u de kenmerken hierboven genoemd, hoe u de werkingen van de Geest kunt onderscheiden van de bedriegerijen van de satan. Ik zal u alleen deze aanwijzing geven, en dat is een onfeilbare hoofdregel, dat alle werkingen die niet in overeenstemming zijn met het geschreven Woord van de duivel zijn en niet van God. Ik heb u twee teksten uit de Schrift gegeven waarin de Geest en het Woord

zijn samengevoegd. Let er daarom op, of al uw werkzaamheden overeenkomen met het geschreven Woord.

4e raadgeving: Pas op dat u niet iedereen gelooft, die zegt dat hij door de Geest geïnspireerd wordt. Er zijn in deze tijd veel opgeblazen leraars die in werkelijkheid meesters in dwalingen zijn, maar van wie men zou denken dat zij discipelen van de waarheid zijn die zeggen dat zij geïnspireerd worden als niemand anders erbij is. Maar het is zoals de apostel Johannes gezegd heeft: "Geloof niet een iegelijken geest", dat wil zeggen iedere valse leraar, "maar beproeft de geesten, of zij uit God zijn, want vele valse profeten zijn uitgegaan in de wereld" (1 Joh. 4:10). Men noemt hen geesten, omdat zij met zoveel overtuiging voorgeven dat zij de Geest hebben. Welnu, opdat u deze mensen zou kunnen kennen, zal ik deze kwestie bespreken.

*Vraag: Hoe kunnen wij mensen kennen die voorgeven de Geest te hebben, terwijl zij die niet hebben?*

Eerste antwoord: Zulke mensen die voorgeven de Geest te hebben, zijn altijd trots op de gaven van de Geest. Hun verwaande denkbeelden dat zij de Geest hebben, verheft hun hart tot een hoge mate van hoogmoed. Dat is een zeker kenmerk: degenen die werkelijk door de Geest worden aangedreven, zijn altijd nederig. Zo was het met Paulus: "...naar mijn gevoel; en ik meen ook de Geest Gods te hebben" (1 Kor. 7:40). Paulus wist ook dat hij de Geest bezat en toch sprak hij met ootmoed en niet pochend en beledigend zoals velen. Zo sprak hij bij een andere gelegenheid: "Ik ken een mens in Christus, voor veertien jaren (of het geschied zij in het lichaam, weet ik niet, of buiten het lichaam, weet ik niet, God weet het), dat de zodanige opgetrokken is geweest tot in den derden hemel (...) en gehoord heeft onuitsprekelijke woorden, die het een mens niet geoorloofd is uit te spreken" (2 Kor. 12: 24). Wel, wie was die man? Het was niemand anders dan hijzelf. Het was bescheidenheid die hem deed spreken in de derde persoon. Daarom is het een bewijs dat degenen die roemen dat zij de Geest hebben en vol ijdele eer zijn, in feite niet de Geest van Christus hebben, Die een Geest der zachtmoedigheid en nederigheid is.

Tweede antwoord: Degenen die veel ophef maken over de Geest en de middelen der genade en de prediking verachten, hebben niet de Geest van God. In de tijd van het Nieuwe Testament, toen visioenen en inspiratie nog in gebruik waren, onderwees de Geest mensen niet onmiddellijk, maar verwees hen naar de uitwendige prediking. Een heel bekend voorbeeld hiervan vindt u bij de moorman uit Ethiopië aan wie toen hij op zijn wagen de profeet Jesaja las, de Geest niet de betekenis daarvan verklaarde, maar Hij gebod Filippus erheen te gaan om het uit te leggen. Zo ook toen Christus Zich aan Paulus openbaarde, onderwees Hij hem niet Zelf, maar gebod hem naar Damaskus te gaan en daar zou hem verteld worden wat hij doen moest. Eenzelfde voorbeeld vinden wij bij Cornelius. De Geest onderwees hem niet onmiddellijk, maar Hij gebod hem om Petrus te laten halen en die zou hem vertellen wat hij moest doen. Uit deze voorbeelden zien wij hoe de Heere de prediking heeft geëerd. Daarom hebben degenen die veel ophef maken over de Geest en daarmee de prediking minder achten, daar zij het onmiddellijke onderwijs van de Geest verwachten, ongetwijfeld niet de Geest van God.

Derde antwoord: Degenen die voorgeven de Geest te hebben en zich eerder beroemen en pochen op de werkingen van de Geest omtrent openbaringen voor de toekomst dan op tegenwoordige werkingen tot heilige plichten, worden misleid door het bedrog van de satan. In onze dagen zijn er velen die zich voorwenden om u mogelijke gebeurtenissen in de toekomst te voorspellen, maar dat kan niet anders zijn



dan bedrog van de satan, omdat de gave van de Geest om toekomstige zaken te voorspellen thans heeft opgehouden en niet in de kerk voortduurt. Het is wel waar (dat ontken ik niet) dat de duivel door een bijzondere openbaring van God een toekomstige gebeurtenis kan voorspellen, maar ik ben er zeker van dat de astrologen het niet kunnen met behulp van de sterren. Zo verscheen de duivel ook aan Saul in de gedaante van Samuël en zei: "Morgen zult gij en uw zonen bij mij zijn; ook zal de HEERE het leger van Israël in de hand der Filistijnen geven" (1 Sam. 28:19). Wel hoe anders is de duivel tot de kennis hiervan gekomen dan door een bijzondere openbaring van God die de HEERE toeliet om de goddeloze Saul te misleiden? Of, de duivel kan ook toekomstige gebeurtenissen te weten komen door zijn grote kennis die hij heeft van de profetieën van de Schrift. De duivel kan deze profetieën die voor ons duister zijn wel weten en daarom lezen wij in de Schrift dat de duivel de oorlogshandelingen heeft voorspeld. Zo heeft de duivel door middel van het orakel van Delphi aan Alexander voorspeld dat zowel de Chaldeese als de Griekse monarchie onder zijn macht zouden komen; de duivel heeft hem dat verteld. Dus als mensen het op zich nemen om met beslistheid toekomstige dingen die mogelijk zullen gebeuren te voorspellen, mag ik zeker zeggen dat het van de duivel komt en niet van God.

5e raadgeving: Nog een raadgeving omtrent de werkingen van de Geest is de volgende: breng uzelf in de meest gunstige omstandigheden waaronder u de werkingen van de Geest zou mogen verkrijgen. Er zijn drie gunstige omstandigheden die ik u wil aanbevelen.

1. Begeef u veel in heilige gesprekken met goed gezelschap. Omgang met degenen die de Geest bezitten waardoor zij geestelijke zaken kennen, is een veelbelovende gunst voor u om de werkingen van de Geest ook te verkrijgen. Wat Christus heeft gedaan terwijl Hij op aarde was, wil Hij nog doen door Zijn Heilige Geest. U kunt lezen dat Jezus, toen de twee discipelen naar Emmaüs gingen en met elkaar spraken en samen overlegden, bij hen kwam en met hen meeding. Christus wil bij diegenen komen met de werkingen van Zijn Geest die over heilige zaken spreken.
2. Bezoek trouw de Goddelijke instellingen. Die zijn als het badwater dat de engel op zekere tijden in beroering brengt. Een tekst, waard om alle aandacht aan te besteden, leest men in Jesaja, waar de HEERE zegt, dat "uw leraars niet meer als met vleugelen zullen wegvliegen (niet meer in een hoek zullen gedreven worden, Eng. vert.), maar uw ogen zullen uw leraars zien; en uw oren zullen horen het woord desgenen die achter u is, zeggende: Dit is de weg, wandelt in dezelve" (Jes. 30: 20, 21). Let op de samenhang. U zult uw leraars zien en in hen zal een stem gehoord worden, dat wil zeggen: die van de Geest. De genademiddelen zijn die middelen die de Geest in Zijn werkingen aan ons overbrengen. Daartoe kan ik ook het gezegde van Zacharia bijbrengen, dat de twee olijftakken zich door middel van de twee gouden pijpen ontdeden van hun olie en zo liep die in de kandelaar. Die kandelaar is de kerk; de olie is de werking van Gods Geest en die werking loopt door de genademiddelen. Dat zijn de gouden pijpen die de werkingen van de Geest in ons hart brengen. Het gaat met de werkingen van de Geest en met de heilige instellingen als met het bloed en de energie door de aderen en de slagaderen. Want zoals die het bloed en de energie vervoeren naar elk deel van het lichaam, zo voeren de genademiddelen de genadeweldaden en de vertroosting van de Geest naar ieder gelovig lid van Christus. Woon de prediking van het Woord trouw bij en gebruik ook naarstig de gebeden. Dat zijn de middelen waardoor u de Geest zult ontvangen. Christus voert dit als een aanmoediging aan tot bidden: "Indien dan gij,

die boos zijt, weet uw kinderen goede gaven te geven, hoeveel te meer zal de hemelse Vader den Heiligen Geest geven dengenen die Hem bidden?" (Luk. 11:13). Nader daarom tot God in het gebed en dat zal een middel zijn om de Geest in uw hart te brengen.

3. Ga veel in het eenzame in heilige overdenking. Christus kon zeggen dat Hij alleen was en toch zei Hij: "Ik ben niet alleen, maar de Vader is met Mij". Dus als u alleen bent in overdenking, bent u niet alleen, omdat de Geest bij u wil zijn in Zijn heilige werkingen. Toen Izak uitging om te overdenken en te bidden, staat er dat hij Rebekka zag, die weldaad waarom hij zo lang gebeden had. Zo mag ik ook tot u wel zeggen: wees veel bezig in overdenking en de Geest waarom u gebeden hebt, zal u gegeven worden. Toen Elia in de berg was, bemerkte hij dat de HEERE in de stilte meekwam. Zo zal ook de ziel uiteindelijk merken dat de Heilige Geest, al komt Hij niet in een sterke wind of in onstuimige gevoelens, wel meekomt in de stille stem van heilige overdenkingen.

6e raadgeving: Zie meer uit naar de heiligende werkingen van de Geest dan naar de optrekkende vertroosting van de Geest. De reden is, dat u de bewerkingen van de Geest meer nodig hebt dan de vertroosting van de Geest. U kunt naar de hemel gaan zonder vertroosting, maar u kunt niet naar de hemel gaan zonder genade. Hoewel het optrekkend werk van de Geest mijn leven vertroost, is het toch het heiligend werk van de Geest dat mijn ziel zalig maakt. Het verzegelend werk van de Geest, waardoor ik mag roepen: "Abba, Vader", geeft vertroosting, maar het heiligende werk van de Geest waardoor ik de werkingen van het vlees dood (Rom. 8:13-15), is de grond van die troost.

7e raadgeving: Tenslotte, pas op dat u zedelijke overredingen niet aanziet voor de werkingen van de Geest. Dat is een nuttige raadgeving. De mensen zijn, als zij een goede begeerte hebben, geneigd dit aan de Geest toe te schrijven, terwijl er duizend goede begeerten in uw binnenste kunnen zijn die louter afkomstig zijn van zedelijke overredingskracht. De natuur zelf kan een verwoorpene wel ver doen gaan! Wat leest men immers van spranken van blijdschap bij Herodes! Hij hoorde Johannes de Doper gaarne. Men leest immers ook van momenten van vrees en verschrikking bij Felix en van een vlaag van berouw en droefheid bij Judas! Toch kwam dit alles van de kracht van zedelijke overreding en het waren niet de zaligmakende werkingen van de Geest. Opdat u zich niet zou vergissen met betrekking tot zedelijke overreding, zal ik u vier verschillen aanreiken tussen zedelijke overreding en de werking van de Geest.

1. Zedelijke overreding kan iemand wel aanmoedigen om het goede te doen, maar dat verandert nooit de genegenheden. En daarom leest men van mensen die "de liefde der waarheid niet aangenomen hebben" (2 Thess. 2:10). Dit geeft te kennen dat men de waarheid kan aannemen als begrip en niet in liefde. Vandaar bestaan er deze uitdrukkingen: "de waarheid spreken in liefde" en "de waarheid betrachten in liefde". Wat u ook doet, u moet het in liefde doen. Welnu, zedelijke overreding kan u wel aanzetten om een goede daad te doen, maar dat haalt niet uw liefde uit tot hetgeen u doet.
2. Zedelijke overreding dwingt iemand om het goede te doen, maar die geeft hem geen kracht om de dingen te doen waartoe hij overreed wordt. Zedelijke overreding kan iemand een oog geven om te zien wat gedaan moet worden, maar de Geest geeft niet alleen een oog maar ook een hand en Die helpt ons om dat goede te doen waartoe Hij ons overtuigt.
3. Zedelijke overreding beweegt mensen om het goede te doen meer op hoop van beloning of uit vrees voor straf dan uit liefde tot genade of heiligheid. Dan ziet

men meer op hetgeen God geeft dan op wat Hij eist en dan heeft men meer op met de beloning van genade dan met de genade zelf.

4. Zedelijke overredingen zijn gedeeltelijke overredingen. Die zetten iemand aan om wat goeds te zoeken, maar niet alle goed; goed dat gemakkelijk gedaan kan worden, maar geen moeilijke plichten, uitwendig goed, maar geen inwendig goed. Maar de werkingen van de Geest zijn universeel. Er is geen goede daad, of de Geest spoort iemand daartoe aan.

### **Toepassing van vertroosting**

Bedenk in het algemeen welke reden van vertroosting wij hebben doordat de Heere ons had beloofd meer van Zijn Geest te geven dan Hij onder de wet uitdeelde. "En het zal zijn in de laatste dagen: Ik zal uitstorten van Mijn Geest op alle vlees" (Hand. 2:17). De Geest openbaart thans de zaken helderder en overvloediger. In de laatste dagen spreekt de Geest nadrukkelijk. Voorheen zag men de zaken meer duister, maar nu zien wij van aangezicht tot aangezicht, dat wil zeggen duidelijker. Er zal nu een vollediger openbaring van de Geest zijn: "wanneer het licht van de maan zal zijn als het licht van de zon en het licht van de zon zevenvoudig als het licht van zeven dagen" (Jes. 30:26). Vandaar die belofte, dat "de aarde vol zal zijn van kennis des HEEREN gelijk de wateren de bodem der zee bedekken" (Jes. 11:9). In voorgaande eeuwen werd de verborgenheid van Christus niet zodanig bekend gemaakt aan de kinderen der mensen zoals deze nu aan ons wordt geopenbaard door de Geest. Dank God daarvoor. Dit is een algemene vertroosting, dat er voor het Nieuwe Testament meer van de Geest werd bewaard dan onder het Oude Testament werd uitgedeeld.

Maar in het bijzonder zijn er zes vertroostingën die ik aan degenen zal voorleggen die naar de leiding en de werking van Gods Geest wandelen.

1. De Geest van God wil voor u een zekere Leidsman zijn om aan u de waarheid te ontdekken en u in alle waarheid te leiden. Zo heeft de Zaligmaker het gezegd: "Hij zal u in alle waarheid leiden", dat wil zeggen in alle waarheid die nodig is tot zaligheid. Een dergelijk woord kunt u vinden bij dezelfde evangelist, waar staat: "De Geest zal u alle dingen leren", dat wil zeggen alle dingen die een uitverkorene noodzakelijk moet kennen om zalig te worden. De Geest van God openbaart de verborgenheden der zaligheid aan Zijn volk en daarom kunnen we lezen: "Hetgeen het oog niet heeft gezien en het oor niet heeft gehoord en in het hart des mensen niet is opgeklimmen, hetgeen God bereid heeft dien die Hem liefhebben; doch God heeft het ons geopenbaard door Zijn Geest" (1 Kor. 2:9, 10). De Geest maakt ons evangeliewaarheden bekend en openbaart verborgenheden van het evangelie: "De geestelijke mens onderscheidt alle dingen, maar hijzelf wordt van niemand onderscheiden" (1 Kor. 2:15). Hij bezit de Geest van God, Die hem in staat stelt om te onderscheiden welke leer waar of vals is. En, zegt de apostel, hij wordt van niemand onderscheiden. Dat wil zeggen: hijzelf is zo overtuigd van de waarheid van de leer dat anderen hem niet kunnen verleiden.
2. De Geest is niet alleen een Gids om u te leiden, maar ook een Zegel om u te verzekeren van uw kindschap. "Want zovelen als er door den Geest Gods geleid worden (dat wil zeggen die wandelen naar Zijn leiding en werking), die zijn kinderen Gods" (Rom. 8:14). "En overmits gij kinderen zijt, zo heeft God den Geest Zijns Zoons uitgezonden in uw harten, Die roept: Abba, Vader!" (Gal. 4:6). Dat wil zeggen: Hij geeft u een nadere verzekering en verzegeling van uw kindschap, opdat u met meer vrijmoedigheid uw hart mag uitstorten in de boezem

van uw Vader.

3. De Geest wil u als een Getuige zijn van uw vereniging met Jezus Christus. Zo zegt de apostel: "En hieraan kennen wij, dat Hij in ons blijft, namelijk uit den Geest, Dien Hij ons gegeven heeft" (1 Joh. 3:24) "Hieraan kennen wij dat wij in Hem blijven, en Hij in ons, omdat Hij ons van Zijn Geest gegeven heeft" (1 Joh. 4:13). O, tracht daarom de Geest in uw hart te verkrijgen en volgt Zijn leiding en Zijn werking op. Daardoor zult u verzekerd worden van uw vereniging met Christus.
4. Wandelt door de Geest en dat zal een zekere waarborg voor u zijn, dat u in de verdoemenis niet zult komen maar overgezet bent in de staat der zaligheid. "Er is geen verdoemenis voor degenen die in Christus Jezus zijn, die niet naar het vlees wandelen, maar naar den Geest" (Rom. 8:1). Het zal voor u een bewijs zijn, dat u verlost bent van het verderf.
5. Weet ook, dat u bevrijd bent van de vloek en de heerschappij van de wet. "Maar indien gij door den Geest geleid wordt, zo zijt gij niet onder de wet" (Gal. 5:18). U moet dat niet zo opvatten, alsof u niet onder de wet der zeden zou staan als een regel des levens, maar alleen dat u verlost bent van de vloek der wet, daar bent u niet meer onder.
6. Tenslotte, als u de Geest van God hebt en volgens Zijn leiding wandelt, dan zal dit uw troost zijn: u zult de begeerlijkheden van het vlees niet volbrengen.

En dit brengt mij bij de tweede lering, te weten: *het wandelen door de Geest is voor de gelovigen een bijzondere ondersteuning, zodat zij de begeerlijkheden van het vlees niet zullen volbrengen.* Hoewel zij de werken van het vlees wel doen en die zonden waartoe de duivel en hun eigen hart hen aansporen, toch zullen zij de begeerlijkheden van het vlees niet volbrengen. Maar daarover meer in de volgende preken.

## ELFDE PREEK

(uitgesproken op 15 december 1650)

***"En ik zeg: Wandelt door den Geest en volbrengt de begeerlijkheden des vleses niet"*** (Galaten 5:16).

Tot hiertoe heb ik gehandeld over de plicht: "Wandelt door den Geest" en nu ga ik de vrucht die aan deze plicht verbonden is, behandelen: "en volbrengt (Eng. vert.: gij zult niet volbrengen) de begeerlijkheden des vleses niet". In het behandelen daarvan zal ik u eerst een verklaring ervan geven en dan de leer aangeven. Twee zaken moeten wij ontvouwen: ten eerste, wat wordt bedoeld met de begeerlijkheden des vleses en ten tweede, wat wordt bedoeld met het volbrengen van die begeerlijkheden.

*Vraag 1: Wat wordt bedoeld met deze uitdrukking: "de begeerlijkheden van het vlees"?*

Antwoord 1: Als u de natuurlijke verlangens van het lichaam aanziet voor begeerten van het vlees, dan kan deze tekst niet waar zijn. Want wij mogen de natuurlijke begeerte van het lichaam bevredigen en dat doen wij ook. Als die begeerte honger is, voldoen wij daaraan door spijs; als het om dorst gaat, door drinken; is er vermoeidheid, dan door rust. Dus als u de begeerten van het vlees aanziet voor de natuurlijke verlangens van het lichaam, is het geoorloofd dat u daaraan mag voldoen. Daarom kunnen wij dat hier niet zo opvatten.

Antwoord 2: Wij kunnen die ook niet beperken tot de zonde van onkuisheid, maar wij moeten die veel ruimer nemen voor de zondige lusten en begeerten die men niet moet volbrengen.

Deze lusten en begeerten van de verdorven natuur moeten we in tweeërlei opzicht beschouwen.

- Ten eerste als een macht die de radicale ongeschiktheid ten goede in de menselijke natuur aantoonst en de geneigdheid tot het kwade.
- Ten tweede als een werking duiden zij op die boze lusten tot de zonde die uit de verdorven natuur voortkomen. En zo vat ik de betekenis op van deze Schriftplaats "en volbrengt de begeerlijkheden des vleses" niet. Dat wil zeggen: wandelt volgens de ingevingen en werkingen van de Geest en dan zult u die zondige lusten die voortkomen uit de verdorven natuur niet opvolgen.

*Vraag 2: Maar een volgende vraag is: wat wordt bedoeld met het niet volbrengen van de begeerlijkheden des vleses?*

Hierop antwoord ik: dit moeten wij niet zo verstaan, alsof wij geen enkele lust van het

vlees in ons zouden vinden. Maar als u wandelt volgens de werkingen van de Geest, dan zult u niet met zo'n sterke neiging en overgave van de wil aan de begeerten tot zonde toegeven als goddeloze en onbekeerde mensen. Zo zult u de begeerten van het vlees niet volbrengen.

Voor ik ga handelen over de leer die hieruit volgt, zal ik de volgende zaken laten voorafgaan.

1. Deze vrucht kan men óf bevelenderwijs óf belovenderwijs opvatten; óf als een voorschrift dat u behoort na te volgen, óf als een belofte, die u zult volbrengen. En de vertalers van de Bijbel stonden schijnbaar als verlegen, hoe zij deze woorden zouden weergeven. Beza vertaalt ze als een bevel: "volbrengt niet", de Vulgata: "gij zult niet volbrengen", die ook door onze vertalers is gevolgd. Maar het is niet van belang hoe men het opneemt.
2. Deze belofte (want zo schijnt men dit te moeten opvatten) moet niet absoluut genomen worden, maar voorwaardelijk. Mijn mening is als volgt: God belooft dit niet absoluut, maar op de volgende voorwaarde: Als u wandelt door de Geest, op deze voorwaarde, zult u niet de begeerlijkheden van het vlees volbrengen.
3. Er staat niet dat u geen lusten van het vlees zult gewaar worden (want wie is er die deze niet heeft?), maar u zult ze niet volbrengen.
4. In onze vertaling leest men "de begeerlijkheden des vleses", maar in het Grieks staat er "de begeerlijkheid des vleses", in het enkelvoud. Wat kan dan de reden zijn dat het toch in het meervoud staat, hoewel het woord enkelvoud is? Omdat de zonde van onze natuur, hoewel die één massa zonde is, toch vele zonden in zich bergt. En er kan aan deze vertaling deze toepassing ontleend worden: hoewel de zonde van onze natuur een eenheid is, toch bevat ze in de kiem al de zonden die er in de wereld zijn.
5. Wat betreft de vrucht die aan deze woorden verbonden is, er behoeft in uw hart geen reden tot twijfel over te blijven dat deze vrucht niet de uwe zal zijn, als u de voorwaarde nakomt. Wandelt door de Geest en God zal u zodanig bewaren, dat u de begeerlijkheden van het vlees niet zult volbrengen. Dat leid ik af uit de bewering van de apostel: "En ik zeg: Wandelt door den Geest en volbrengt de begeerlijkheden des vleses niet". "En ik zeg", alsof de apostel wilde zeggen: "Dat is het wat ik tot u heb te zeggen in de Naam des Heeren, dat als u door de Geest wandelt, u de begeerlijkheden van het vlees niet zult volbrengen".

*Nu ik deze bijzonderheden heb vooraf laten gaan, volgt hier de lering:*

"Wandelen volgens de leiding en de werkingen van de Geest is een bijzonder middel om een mens te bewaren voor het toegeven aan de lusten van het vlees met zo'n sterke en volle overgave van de wil als goddelozen en onbekeerden, wanneer die zondigen tegen God".

Dat onderwerp is heel vruchtbaar. De belofte moet men niet absoluut nemen, alsof u die lusten in 't geheel niet zult volbrengen, maar vergelijkenderwijs: u zult niet zodanig zondigen als de goddelozen. U zult wel zondigen, maar u zult niet naar ongerechtigheid in uw hart omzien, zoals de uitdrukking in Psalm 66:18 luidt. U zult de zonde niet doen (1 Joh. 3:9), zoals goddelozen die van de zonde hun werk maken.

Als ik dit punt bespreek, zal ik alleen deze zaak afhandelen, namelijk u aantonen hoe de goddelozen zondigen en de lusten van het vlees volbrengen en dat allen die God vrezen en die wandelen volgens de leiding van de Geest niet zodanig zondigen.

*Het verschil tussen de zonden van de goddelozen en de zonden van degenen die God vrezen.*

1. Degenen die door de Geest wandelen, zullen niet zo gewillig en niet zo moedwillig zondigen als goddeloze mensen doen. "Want zo wij willens zondigen, nadat wij de kennis der waarheid ontvangen hebben, zo blijft er geen slachtoffer meer over voor de zonden" (Hebr. 10:26). Degenen die God vrezen, zondigen niet met zo'n sterke overgave van de wil als goddeloze mensen doen. Zondigen doen zij en ook met hun wil, maar er is in hun wil veel weerstand tegen die wil. Er is geen volle toestemming van de wil en ook geen volledige overgave en neiging van het hart. Daarom heeft de apostel Paulus gezegd: "Het kwade dat ik niet wil, dat doe ik" (Rom. 7:19). Paulus zegt ons dat hij wel het kwade deed, maar hij vertelt ook dat hij het kwade dat hij deed niet wilde. Iemand die God vreest, zwicht soms voor de zonde als voor een tiran die hem overweldigt, maar nooit voor zo iemand als zijn natuurlijke heerser. Goddelozen willen het kwade dat zij doen, maar degenen die God vrezen, willen het goede dat zij niet doen. Goddeloze mensen zondigen met hun gehele wil, omdat er geen enkel deel van hun wil is vernieuwd. Daarom zegt de psalmist als hij over een goddeloze spreekt: "Gij geeft uzelf over om kwaad te spreken" (Eng. vert. Psalm 50:19). Opmerkelijk is het verschil in uitdrukking betreffende Achab en Paulus. Er staat van Achab dat hij zichzelf verkocht had om te doen wat kwaad was in de ogen des Heeren, maar er staat van Paulus dat hij "verkocht was onder de zonde". Zij waren beiden verkocht onder de zonde, maar er is dit verschil in: Achab had zichzelf verkocht, maar Paulus werd verkocht. Hij had zichzelf niet verkocht. Achabs daad was een moedwillige en opzettelijke daad, hij verkocht zichzelf, maar Paulus was verkocht onder de zonde. Dat was niet moedwillig, maar tegen zijn wil.

2. Degenen die door de Geest wandelen, volbrengen de lusten van het vlees niet zo onbeschaamd als de goddeloze mensen doen. Goddeloze mensen bedrijven goddeloosheid voor de zon en schamen zich niet. Daarom zegt de HEERE door middel van Zijn profeet: "Zijn zij beschaamd, omdat zij gruwel bedreven hebben? Ja, zij schamen zich in het minst niet, weten ook niet van schaamrood te maken" (Jer. 6:15). "Maar gij hebt een hoerenvoorhoofd, gij weigert schaamrood te worden" (Jer. 3:3). De goddelozen hebben de schaamte afgeworpen en daarom zegt de profeet Zefanja: "Doch de verkeerde weet van geen schaamte" (Zef. 3:5). Zij schamen zich niet als zij goddeloos gehandeld hebben. Die hoer vond een jonge man en "zij greep hem aan en kuste hem; zij sterkte haar aangezicht (met een onbeschaamd aangezicht, Eng. vert.) en zeide tot hem: Dankoffers zijn bij mij, ik heb heden mijn geloften betaald" (Spr. 7:13, 14). Zo zondigen goddelozen schaamteloos en schamen zich niet als zij gruwelen bedreven hebben.

Maar degenen die God vrezen, zondigen zo niet. "Wat vrucht dan hadt gij van die dingen, waarover gij u nu schaamt?" zei de apostel. En Ezra zei: "Mijn God, ik ben beschaamd en schaamrood om mijn aangezicht tot U op te heffen, mijn God; want onze ongerechtigheden zijn vermenigvuldigd tot boven ons hoofd" (Ezra 9:6). Degenen die God vrezen, zondigen niet zo schaamteloos als goddeloze mensen doen.

3. Degenen die door de Geest wandelen, zijn ook niet zo vol grootspraak als goddelozen. Mensen die God niet vrezen, zijn trots op hun goddeloze daden. En daarom zegt de psalmist tegen Doëg: "Wat beroemt gij u in het kwaad, o, gij geweldige?" (Ps. 52:3). Het schijnt dat Doëg niet alleen die onschuldige priesters heeft gedood, maar dat hij zich beroemd heeft op zijn lage goddeloosheid. Vandaar dat er staat dat de apostel Paulus weende over sommigen die "vijanden van het kruis van

Christus waren, welker heerlijkheid was in hun schande" (Fil. 3:18,19), dat wil zeggen in hun zonde.

Iemand die bekeerd is, kan wel de zonde doen en die verbergen, ja, hij kan de zonde nog wel vergoelijken. Hij kan de zaak verminderen en bewimpelen, van zich afschuiven en voor alles zich verontschuldigen, maar wij lezen nooit van iemand die wedergeboren is dat hij zich beroemt op zijn kwaad. Iemand die God vreest, kan door zijn zonde dichtbij de hel komen, zelfs aan de rand daarvan, maar hij verheugt zich nooit in zijn schande en pocht niet op zijn zonde.

4. Mensen die God vrezen, zondigen niet met zoveel vreugde als goddeloze mensen. De profeet Jeremia vertelt ons iets van sommigen "welke, wanneer zij het kwaad doen, springen op van vreugde." (Jer. 11:15) Voor een dwaas is het een vermaak om kwaad te doen, zo zegt de wijze man ons. Met een dwaas bedoelt Salomo een goddeloze. Zij zijn als diegenen die zich verblijden om kwaad te doen en zich verlustigen in de weerspanning van de goddeloze. Goddeloosheid is het vermaak dat een goddeloze heeft in zijn zonde. Degene die God vreest, weet dat zij die behagen scheppen in ongerechtigheden, veroemd zullen worden. Daarom durft hij niet met vergenoeging te zondigen zoals anderen doen. Hij bezit de wijsheid liever om erover te treuren, zoals David: "Want ik maak U mijn ongerechtigheid bekend, ik ben bekommerd vanwege mijn zonde" (Ps. 38:19).

5. Degenen die God vrezen beramen en bedenken de zonden niet voor zij die bedrijven zoals de onbekeerden doen. Het is wel waar, dat degenen die God vrezen kunnen toegeven aan de lusten van het vlees en de zonde doen, maar zij zijn niet zo listig om ze van tevoren te bedenken. "Die de zonde doet is uit den duivel." (1 Joh. 3:8). Er staat niet: wie zondigt, maar wie de zonde doet, dat wil zeggen wie zijn werk maakt van zondigen (kantt.). Het woord is afgeleid van handwerkslieden die kundig en bekwaam zijn in hun werk. Degenen die God vrezen zijn onervaren in de zonde, maar goddelozen zondigen met bekwaamheid. Vandaar dat er staat: "Wijs zijn ze om kwaad te doen" (Jer. 4:22). David deelt ons mee: "De hovaardigen hebben leugens tegen mij gestoffeerd" (Ps. 119:69). Het is erg als men liegt, maar nog erger als men een leugen "smeedt". Het is een uitdrukking die ontleend is aan smeden die, als zij een stuk ijzer een bijzondere vorm willen geven, het in het vuur brengen. Goddeloze mensen zijn zo kundig in de wijze van zondigen alsof zij daarin leerjongens moeten worden. Daarom lezen wij van hen dat hun tong "bedrog koppelt" (Ps. 50:19). Er staat dat Christus op de jongste dag de werkers der ongerechtigheid zal verdoen. Allen doen wij ongerechtigheid, maar niet allen zijn werkers der ongerechtigheid; dat wil zeggen dat men geen werk van de zonde maakt en ook niet bedreven is in de vervloekte kunst van de zonde.

6. Degenen die God vrezen, zondigen niet zo opzettelijk en niet zo met voorbedachten rade als de goddeloze mensen doen. Iemand die God vreest, kan weliswaar tot zonde vervoerd worden door het geweld van een verzoeking en door zijn eigen verraderlijke geest, maar hij zondigt niet met opzet, of dat hij bij zichzelf rustig overdenkt hoe hij de zonde zou kunnen bedrijven. "Wee dien, die ongerechtigheid bedenken, en kwaad werken op hun legers; in het licht van de morgenstond doen zij het" (Micha 2:1). Van goddeloze mensen staat geschreven dat zij de ogen sluiten om slechte dingen te bedenken. Dat is een houding die aantoon hoe ingespannen men denkt, omdat als men de ogen open doet, er vele voorwerpen bijgebracht worden waardoor de gedachten afgeleid worden. Zo beramen, bedenken en beraadslagen goddeloze mensen hoe zij de zonde kunnen bedrijven. Goddelozen zijn mensen die hierop studeren.



Maar bedenk, dat God op de oordeelsdag u niet alleen rekenschap zal afvragen van uw daden, maar ook van hetgeen u hebt beraamd en van de overleggingen van uw verstand, hoe u deze of die zonde zou kunnen bedrijven, al is die nooit door u uitgevoerd. Dan zal God "openbaren de raadslagen der harten" (1 Kor. 4:5). De psalmist deelt ons mee dat een goddeloze "onrecht op zijn leger bedenkt; hij stelt zich op een weg die niet goed is" (Ps. 36:5). Hij bedenkt onrecht; daar hebt u zijn overleggingen, en hij stelt zich op een weg die niet goed is; dat is een nadere verklaring ervan. Iemand die God vreest, kan terzijde afgeleid worden op een zondige weg door de duivel en zijn eigen hart. Iemand die God vreest, kan "overvallen worden door een zonde" (Gal. 6:1), zoals de apostel ons meedeelt, hetgeen inhoudt dat hij er vandaan is gegaan, maar een goddeloze gaat niet van de zonde weg, maar "hij stelt zich op een weg die niet goed is".

Het is wel waar, dat moet ik toegeven, dat er in iemand die God vreest in zekere zin opzet kan zijn in het zondigen, maar toch is hierin een groot verschil tussen iemand die God vreest en een goddeloze. Er is een verschil tussen het bedenken van een zondige daad en een overweging om een gelegenheid te vinden om de zonde te begaan. Iemand die God vreest, kan wel een zondige daad bedenken; hij kan de zonde wel in zijn verbeelding uitvoeren, maar iemand die God vreest, overlegt niet bij zichzelf om een gelegenheid te vinden waardoor hij het kwade kan doen. Er was bij David overleg toen hij overspel bedreef, maar hij overlegde niet bij zichzelf hoe hij daartoe een gelegenheid kon vinden. Hij ging niet naar het dak van zijn paleis met de gedachte dat hij daar wel een vrouw zou zien om haar te begeren. Maar toen hij daar was, stelde de duivel hem een gelegenheid voor en toen de gelegenheid geboden werd, overlegde hij wel bij zichzelf hoe hij die vuile zonde zou bedrijven. Hetzelfde kan gezegd worden betreffende het overleg omtrent de dood van Uria, want al heeft hij dit met opzet gedaan, de kracht van de verzoeking die toen over hem kwam, dreef hem daartoe. Maar goddelozen beramen hoe zij gelegenheden kunnen vinden om de zonde te doen. Zij zijn zichzelf een duivel. Terwijl zij beramen om kwaad te doen, lokken zij de duivel uit om hen te verzoeken.

7. Degenen die God vrezen, volbrengen de lusten van het vlees niet zo begerig en doelbewust als goddeloze mensen, die erop uit zijn hun lusten met verlangen te volbrengen. De overspelige gedachten van de goddelozen worden vergeleken bij het hinniken van welgevoederde hengsten, hetgeen een heel sterke begeerte is, en ook wel bij de vurigheid van een paard dat de strijd tegemoet rent. Goddelozen zijn net zo vurig in het opvolgen van hun lusten als een paard dat het slagveld oprent ooit kan zijn. We lezen in Exodus 32 dat het volk lag in het boze, hetgeen het verlangen van hen aantoonde om het kwade te doen. Wat was Amnon verlangend om zijn lust te bevredigen, zozeer dat hij er ziek van was. En wat voelde Achab zich ziek om de wijngaard van Naboth! Zulke hevig neigingen hadden ze tot hun begeerten. Maar degenen die God vrezen, hoewel zij ook zondigen, doen dat niet met zulk verlangen en daarom toont de apostel hierin het verschil tussen degenen die God vrezen en de goddelozen: de goddelozen bedrijven allerlei ongerechtigheid en allerlei ongerechtigheid met lust. Er staat van de goddelozen dat hun hart hun verfoeiselen en gruwelen nawandelt.

8. Godvrezende mensen zondigen niet zo vastberaden als goddeloze mensen. Goddelozen zijn zo vastbesloten hun lusten te bevredigen, dat zij er niet af te krijgen zijn. Als God de mensen gebiedt hun afgoderij na te laten, zeggen zij: "Nee, maar wij hebben de vreemden lief en wij zullen nog het kwade doen". Op een andere keer, toen zij wierook gerookt hadden voor de koningin des hemels en toen de HEERE hun het

bevel gaf hun afgoden te verlaten, zeiden zij: "Aangaande het woord, dat gij tot ons in den Naam des HEEREN gesproken hebt, wij zullen naar u niet horen" (Jer. 44:16). Zij waren vastbesloten hun goddeloze weg te vervolgen. Een goddeloze is zo gesteld op zijn zonde dat het zijn slaap wegneemt. "Want zij slapen niet, zo zij geen kwaad gedaan hebben; en hun slaap wordt weggenomen, zo zij niet iemand hebben doen struikelen" (Spr. 4:16).

Maar degenen die God vrezen, zondigen niet met zoveel vastberadenheid. Het is wel waar dat iemand die God vreest een voornemen kan hebben om een zonde te doen waarvan hij weet dat het zonde is, maar een weinig goede raad zal hem ervan afbrengen. Dat is heel opmerkelijk bij David. Wat was hij vast van plan Nabal en zijn hele gezin te doden; en wat was dat een bloedig voornemen! Ja, hij had zich met een eed daartoe verbonden en was op weg zijn bloedige besluit uit te voeren. Maar ten laatste kwam Abigail hem tegen en wat was hij door haar goede raad spoedig van zijn bloedige besluit afgebracht! "Gezegend zij de HEERE, de God Israëls, die u te dezen dage mij tegemoet gezonden heeft! En gezegend zij uw raad en gezegend zijt gij, dat gij mij te dezen dage geweerd hebt, van te komen met bloedstorting" (1 Sam. 25:32, 33). Degenen die God vrezen, zijn niet zo vastberaden het kwade te doen. Een weinig goede raad brengt hen ervan af en zij danken God voor zo'n raad waardoor het voorkomen is en u die de raad gegeven hebt.

9. Zij zondigen niet zo met genoeg als de goddelozen. Goddeloze mensen zondigen met genoeg, omdat zij echt in hun element zijn als zij zondigen. Goddeloze mensen zijn als zwijnen die in de modder liggen, zij liggen daar graag. Maar als er een schaap in de modder ligt, wat valt dat het dier zwaar! Het is een genot voor een schaap om in een groene wei te zijn. Goddeloze mensen wandelen en staan niet alleen in de zonde, maar zitten erin, wat aangeeft dat zij er genoeg in vinden. Maar dat is niet zo met degenen die God vrezen! Er is zoveel verschil tussen de zonde in iemand die God vreest en een goddeloze als tussen vergif in een mens en in een padde. Een padde is voldaan met vergif, omdat het met zijn natuur overeenkomt, maar wat valt vergif in een mens verkeerd! Zo is ook het verschil tussen de zonde in iemand die God vreest en in een goddeloze. Een goddeloze is vergenoegd met de zonde, omdat dit iets natuurlijks voor hem is, maar zonde in iemand die God vreest, is als vergif in het lichaam van een mens; dat is een kwelling en een marteling voor hem.

10. Voor iemand die God vreest, is zonde geen gewoonte zoals voor de goddeloze mensen. Een goddeloze maakt een gewoonte van zondigen. Het is voor hem de weg die hij bewandelt en daarom zegt David: "Doorgrond mij, o, God! En ken mijn hart; beproef mij en ken mijn gedachten. En zie, of er bij mij een schadelijke weg is". (Ps. 139:23, 24). Er kan in iemand die God vreest een schadelijk werk zijn, maar er is in hem geen schadelijke weg. De goddelozen zijn gewoon geworden aan een schadelijke weg en de profeet zegt: "Zal ook een Moorman zijn huid veranderen? Of een luipaard zijn vlekken? Zo zult gijlieden ook kunnen goed doen die geleerd zijn kwaad te doen" (Jer. 13:23). De zonde in een goddeloze is als het water van een rivier. Men zag het gisteren en men kan het ook vandaag zien, het is daar altijd. Als zij in de weg van zonden zijn, dan zijn zij in hun eigen loopbaan. Maar de zonde in iemand die God vreest, is als water van een springvloed, u kunt het vandaag zien, maar morgen is het weg. Zonde is niet iets gewoons bij hen.

11. Zij die door de Geest wandelen, geven zich niet met zoveel genot aan de zonde over als de goddelozen. De profeet David geeft als kenmerk van de goddelozen, dat zij "ongerechtigheden werken in hun hart"; dat wil zeggen, dat hun zonde uit hun hart voortkomt. Vandaar dat zij ook betiteld worden als degenen "wier hart verfoeilijke

dingen nawandelt". Zij zondigen naar hartelust, maar het hart van iemand die God vreest, wordt niet zodanig door de zonde ingenomen. Van de goddelozen staat geschreven dat zij de zonde onder hun tong verbergen als een zoete bete, maar voor degenen die God vrezen, is de zonde, hoewel die ook in hun mond is, daar als een bittere bete; die smaakt hun niet. Een goddeloze is net zo toegeeflijk wat de zonde betreft, hoewel hij weet dat het zijn ondergang betekent, zoals David was tegenover Absalom; hij handelt er zacht mee. Maar met degene die God vreest is het anders, want al wordt die overvallen door een zonde, dan neemt hij daarover wraak. En daarom zegt Paulus: "Zo vind ik dan deze wet in mij; als ik het goede wil doen, ligt het kwade mij bij. Want ik heb een vermaak in de wet Gods, naar den inwendigen mens". Mijn inwendige mens is vernieuwd en daarom zegt hij: "Ik zelf dien wel met het gemoed de wet Gods, maar met het vlees de wet der zonde" (Rom. 7:21, 26). Mensen die God vrezen, verlustigen zich niet in een zondige weg.

12. En tenslotte, zij zondigen ook niet met zoveel boosaardigheid als de goddelozen. De psalmist bidt tegen zulke zondaren een profetisch gebed: "HEERE, wees niemand van hen genadig, die trouwelooslijk ongerechtigheid bedrijven" (Ps. 59:6). Zij die God vrezen en door de Geest wandelen, zondigen nooit in die mate dat zij de Geest der genade smaadheid aandoen. Zij zondigen onbedachtzaam, maar nooit zo boosaardig.

Welnu, neem deze bijzonderheden alle tezamen en u zult zien dat de tekst waar is: "Indien gij door den Geest wandelt, zult gij de begeerlijkheden des vleses niet volbrengen", dat wil zeggen: u zult niet zondigen op de wijze en in de mate als goddelozen dit doen.

#### *Eerste toepassing*

U, die de Geest van God deelachtig bent, dank God dat u zo'n bewaring geniet, die u behoedt om zodanig te zondigen als goddeloze mensen. Waarom anders zondigen de goddelozen zodanig, omdat zij de Geest van God niet hebben? Hebt u niet dezelfde zondige neigingen als de slechtste van hen? De verfoeilijke daden van andere mensen zijn slechts een weergave van uw eigen hart. U hebt reden om God te danken, omdat u anders meer zonden zou bedrijven dan u doet. En de zonden die u bedrijft, zou u dan op een ergere wijze doen, moedwilliger, met meer lust en opzettelijker. Dank daarom God in dit opzicht voor Zijn Heilige Geest.

#### *Tweede toepassing*

U kunt hieruit het geluk vernemen van iemand die God vreest en de ellende van een goddeloze. Het geluk van iemand die God vreest, is dat hij de Geest heeft die hem ervoor bewaart om te zondigen zoals anderen doen. En de Schrift spreekt in dit opzicht over een Godzalig mens, alsof hij helemaal geen zonde had. "Een iegelijk die uit God geboren is, die doet de zonde niet, want zijn zaad blijft in hem; en hij kan niet zondigen, want hij is uit God geboren" (1 Joh. 3:9). Dat moet men niet absoluut nemen, alsof hij geen zonde had, maar vergelijkenderwijs: hij kan niet zondigen zoals goddeloze mensen. "Deze dingen schrijf ik aan u, opdat gij niet zondigt", zegt de apostel. En net als er van Job geschreven staat, dat hij "in dit alles niet zondigde". Deze uitspraken moet men niet absoluut nemen, maar vergelijkenderwijs. Niet dat degenen die God vrezen in 't geheel niet zondigen, maar dat zij niet zondigen op de wijze zoals goddelozen dat doen. "Gij zult uw woning bezoeken en niet zondigen" heeft Job gezegd. Wat een eer wordt hier toch gelegd op degenen die God vrezen, dat

de Schrift daarom zodanig melding van hen maakt alsof zij in 't geheel niet zondigen, omdat zij niet zondigen zoals de goddelozen.

Maar zie ook de ellende van de goddelozen. Wat zijn diegenen toch in een ellendige toestand die de Geest van God niet bezit ten om een beteugeling te zijn voor hun zondige natuur! Wat zijn diegenen dienstknechten van de zonde, wat zijn zij vazallen van hun eigen lusten! Als de duivel hen verzoekt van buitenaf en hun lusten van binnenuit, hebben zij niet de Geest van God om hen te weerhouden. Goddelozen zondigen zoals degenen die God vrezen het niet kunnen. En daarom heeft de HEERE gezegd: "Hij heeft het tegen Hem verdorven; het zijn Zijn kinderen niet; de schandvlek is hun" (Deut. 32:5). Weliswaar geef ik toe dat er wel iets valt af te dingen op die bijzonderheden die ik met betrekking tot uw praktijk heb opgesomd. Er kan ook iets van de wil in uw zonde zijn, wat genot, wat beraadslaging. Maar toch, wees niet moedeloos. Als uw hart er maar niet volledig aan toegeeft; als er maar niet zo'n sterke overgave van de wil tot de zonde is als bij goddelozen wordt gevonden.

## TWAALFDE PREEK

(uitgesproken op 15 december 1650)

***"Want het vlees begeert tegen den Geest, en de Geest tegen het vlees; en deze staan tegen elkander, also dat gij niet doet, hetgeen gij wildet"***

(Galaten 5:17).

Nadat ik in verschillende preken het vers over "wandelen door de Geest" heb behandeld, ga ik thans over tot de behandeling van het vers dat over de strijd tussen vlees en Geest gaat. Ik zal nu alleen de eerste zin van de tekst ontfouwen en de andere in het vervolg afhandelen.

De eerste aanval die in deze geestelijke strijd wordt gedaan, is die van het vlees: "Het vlees begeert tegen de Geest". Om deze twee zaken te verklaren moeten wij twee vragen beantwoorden.

Wat wordt bedoeld met vlees? Wat wordt bedoeld met de Geest? En daarna, wat bedoeld wordt met "het begeren van het vlees tegen de Geest".

*Vraag 1: Wat wordt bedoeld met het vlees?*

Antwoord: Met het vlees wordt de bedorven natuur van de mens als gevolg van de erfzonde bedoeld. Die verdorvenheid kan men verstaan óf als een hebbelijkheid óf als een werking. Als men het vlees beschouwt als een hebbelijkheid, dan geeft het de oorspronkelijke, totale onbekwaamheid tot het goede van de menselijke natuur aan. Maar neemt men het als een werking, dan duidt het op onze verdorven neigingen tegenover de genade. En zo vat ik het op in deze tekst: "het vlees begeert tegen de Geest", dat wil zeggen: als de Geest van God door Zijn goddelijke kloppingen met heilige werkingen op ons hart slaat, is er in het vlees een tegenstand tegen deze werkingen door die te onderdrukken en het hart tot het kwade te voeren.

De verdorvenheid van de natuur kan men om de volgende redenen vlees noemen:

1. Omdat de ziel onmiddellijk na haar vereniging en samenvoeging met het lichaam met verdorvenheid werd besmet. Weliswaar bestaat er onder godgeleerden verdeeldheid over het feit wanneer de ziel die verdorvenheid krijgt, daar zij toch door de Schepper ingegeven wordt en derhalve rein is. Maar over het algemeen is

de conclusie van hen die erover schrijven, dat zij achten dat het schepsel zijn natuurlijke verdorvenheid krijgt, onmiddellijk na de vereniging van de ziel met het lichaam. En om deze reden denken sommigen dat de verdorven natuur vlees genoemd wordt, omdat de mens zodra ziel en lichaam samengevoegd worden, de natuurlijke verdorvenheid heeft.

2. De verdorven natuur wordt vlees genoemd, omdat deze verdorvenheid van de natuur ons blijft zolang wij vlees en bloed met ons omdragen. Zolang u vlees hebt, zult u zonde hebben. Het lichaam des doods wordt niet eerder tenietgedaan dan met de dood van het lichaam en daarom kan men de verdorvenheid vlees noemen.
3. Omdat de werkingen van de verdorven natuur een mens van nature net zo lief zijn als zijn eigen vlees. "Niemand heeft ooit zijn eigen vlees gehaat" en dat is de reden dat de Schrift het een "rechterhand" en een "rechteroog" noemt. De verdorvenheid van de natuur is zeer nauw met de mens verbonden.

*Vraag 2: Wat wordt bedoeld met de Geest?*

Antwoord: Sommigen verstaan erdoor de ziel van een wedergeboren mens, maar dit schijnt niet in de samenhang te passen, daar dit de strekking van deze tekst ergens anders heenvoert, hoewel deze er ook bij ingesloten kan worden. Daarom wordt door de Geest verstaan de bewegingen en werkingen van Gods Geest. En er staat dat daar het vlees tegen begeert. Het is duidelijk dat dit erdoor verstaan moet worden, omdat het woord Geest ook zo wordt genomen in het voorafgaande vers en in het vers dat op mijn tekst volgt. Dus ik versta door de Geest de bewegingen en werkingen van Gods Geest in de ziel. En in deze betekenis wordt het woord Geest in de meeste teksten van deze brief gebruikt.

*Vraag 3: Wat wordt hier bedoeld met begeren?*

Antwoord: Als er staat "begeert tegen de Geest", kunt u opmerken dat er niet staat "werkt tegen de Geest" en ook niet "handelt tegen de Geest". Hoewel de zonde van een werkzame aard is, is ze niet altijd actief. Maar hoewel zij niet altijd werkzaam is, begeert zij wel altijd. Er is in de natuur een tegengestelde neiging ten opzichte van het werk van Gods Geest in het hart.

In de woorden van de tekst kunt u drie delen opmerken:

- 1e. Een dubbele strijd: "Het vlees begeert tegen de Geest en de Geest tegen het vlees".
- 2e. Een dubbele oorzaak: zij staan tegenover elkaar, de één tegenover de ander; het vlees tegenover de Geest en de Geest tegenover het vlees.
- 3e. Hier is ook een tweërlei gevolg: "alzo dat gij niet doet, hetgeen gij wildet". Het vlees begeert tegen de Geest, zodat u niet het goede kunt doen dat u wilde en de Geest begeert tegen het vlees, zodat u niet het kwade kunt doen dat u zou willen.

Voor ik de lering hieruit ter sprake breng, zal ik eerst enkele bijzonderheden ter overweging geven.

1. Deze strijd tussen vlees en Geest werd niet gevonden in de staat der rechtheid. Toen was er een harmonie tussen de werkingen van Gods Geest en al de vermogens van ziel en lichaam beide: "God heeft de mens recht gemaakt".
2. Deze strijd zal ook niet gevonden worden in de staat der heerlijkheid, want dan zullen wij geheel geestelijk zijn en niet meer vleselijk, want het vlees zal dan geheel afgedaan hebben.

3. Deze strijd wordt ook niet gevonden in jonge kinderen. Het is wel waar dat er in kinderen ook een verdorven natuur is en zondige neigingen, maar daar is, wat wij noemen, nog geen daadwerkelijke tegenstand, omdat zij nog geen genade kunnen oefenen en nog geen dadelijke zonden doen.
4. Deze strijd wordt niet gevonden in de onbekeerde staat. Zolang iemand geheel onbekeerd is, heeft hij geen zaligmakende werkingen in zich en er kan geen tegenstand zijn tenzij er twee tegengestelde grootheden zijn.
5. Deze strijd duurt de hele tijd van dit leven. Daaraan kan geen einde komen, tenzij dit leven is geëindigd. U zult de werkingen van de zonde pas kwijtraken, als u het lichaam des vleses aflegt.
6. Zelfs in de meest heiligen is deze strijd tussen vlees en Geest. En degenen die de meeste genade hebben, zijn het gevoeligst voor de strijd tussen vlees en Geest.
7. Zelfs bekeerde mensen kiezen dikwijls meer de zijde van de neigingen van het vlees dan dat zij zich aansluiten bij de werkingen van de Geest. Zij zondigen meer dan dat zij gehoorzaam zijn, zij kleven eerder zondige neigingen aan dan dat zij de goddelijke werkingen koesteren. Sommigen leiden dit af uit het verschil in uitdrukking van de apostel, als hij zegt: "De werken des vleses nu zijn openbaar", want dat zegt hij niet zo van de vruchten des Geestes, waarmee hij aangeeft, dat de mens geneigd is eerder het vlees aan te hangen dan de Geest.
8. Deze neigingen van de verdorven natuur huizen niet alleen in het minderwaardige deel van de mens, namelijk het vermogen van begeerte, die opwekt tot vraatzucht, zinnelijke lusten en het vermogen van kwaadheid, die opwekt tot opvliegende afgunst en toornigheid, maar die zetelt ook in het betere deel, hoewel de roomsen ons anders willen doen geloven. De edeler delen en de verstandelijke vermogens van de mens zijn ook verdorven geworden. U bent ijdel geworden in uw verstand en verbeelding. Uw verstand is bevlekt en uw wil is opstandig, uw hartstochten zijn ontregeld, uw hogere vermogens zijn verontreinigd.

Nadat ik deze bijzonderheden heb neergelegd, ga ik thans over om de lering ter sprake te brengen en dat is de volgende: De werkingen of de neigingen van onze natuur tot de zonde strijden altijd tegen de werkingen van Gods Geest, Die ons aanspoort tot het goede.

Ik zal niet uitweiden om deze zaak te bewijzen. Het staat duidelijk te lezen in het Woord en het is in ieders ondervinding gegrift. Daarom zijn er in de bespreking hiervan verschillende vragen die ik zal afhandelen en daarna zal ik de toepassing maken.

#### *Vraag 1: Waarin bestaat deze strijd tussen vlees en Geest?*

Eerste antwoord: Door in het hart neigingen tot zonde in beweging te brengen wanneer de Geest de zonde ontraadt. Zo zegt de apostel Paulus het uit naam van degenen die wedergeboren zijn: "Toen wij in het vlees waren, wrochten de bewegingen der zonde, die (bij tijden) door de wet zijn, in onze leden, om den dood vruchten te dragen" (Rom. 7:5). Niet alleen in de onbekeerde staat ontstaan neigingen van de verdorven natuur tegenover de Geest van God, maar ook in iemand die wedergeboren is. "Maar een iegelijk wordt verzocht, als hij van zijn eigen begeerlijkheid (dat is van zijn erfzonde) afgetrokken en verlokt wordt" (Jac. 1:14). En zo spreekt ook Paulus van zichzelf, als hij al bekeerd is: "Maar ik zie een andere wet in mijn leden, welke strijdt tegen de wet mijns gemoeds, en mij gevangen neemt onder de wet der zonde, die in mij woont" (Rom. 7:23). De apostel noemt de zonde een wet, omdat die macht over

hem uitoefende en hem gevangen leidde. De wet in zijn leden streed tegen de wet in zijn gemoed door hem tot zonde te verlokken.

Tweede antwoord: Door de goede werkingen van de Geest, Die ons tot het goede aanspoort, uit te blussen en te onderdrukken. Het ambt van de Geest is niet alleen om getuigenis af te leggen van onze genade en ons aandeel aan Christus te bewijzen, maar ook heilige werkzaamheden in ons hart op te wekken. Welnu, het vlees doet wat het kan om al deze goede werkingen uit te blussen. Vandaar komt het dat Paulus over zichzelf klaagt, dat hij het goede dat hij zou willen doen, niet doet en het kwade dat hij niet wil, wel doet (Rom. 7:19). Dit kwam voort uit de verdorvenheid van de natuur, waarover hij in dit hele hoofdstuk klaagt en hierin bestaat hoofdzakelijk de tegenstand tussen vlees en Geest.

Derde antwoord: Door u te hinderen als u met goede plichten bezig bent. Als het vlees de overhand niet kan krijgen om ervoor te zorgen dat u de plicht niet doet, zal het trachten om u de plicht verkeerd te laten doen en daarin ligt juist de voornaamste zondigheid. "Het willen is wel bij mij (zegt Paulus), "maar het goede te doen, dat vind ik niet" (Rom. 7:18). Alsof hij wilde zeggen: "Ik heb altijd een boze natuur bij mij die mij belemmert en mij zo verzwakt, dat ik het goede dat ik zou willen doen, niet doe". Hierin bestaat de strijd tussen vlees en Geest.

*Vraag 2: Hoe staat het vlees de Geest tegen om tot zonde te verlokken?*

De Geest ontraadt de zonde, het vlees verlost tot zonde. Op welke wijzen maakt het vlees zich op om tot zonde te verlokken, om daardoor te strijden met de Geest?

Eerste antwoord: Over het algemeen is de wijze waarop het vlees zich opmaakt om de Geest tegen te staan heel sluw en listig. Vandaar dat Paulus zegt: "Want de zonde, oorzaak genomen hebbende door het gebod, heeft mij verleid en door hetzelfde gedood" (Rom. 7:11). Met zonde bedoelt hij niet de dadelijke zonde, maar de erfzonde. De zonde van de natuur is heel listig om te verleiden, zoals dat blijkt uit het volgende:

- Uit de namen die de Schrift geeft aan de zonde van de natuur, namelijk "begeerlijkheden der verleiding". In de zonde is een grote mate van verleiding, volgens de vermaning van de apostel: "Maar vermaant elkander te allen dage, zolang als het heden genaamd wordt, opdat niet iemand uit u verhard worde door de verleiding der zonde" (Hebr. 3:13).
- De zonde van de natuur is verleidelijk, zoals blijkt uit de ondervinding van Gods volk. "Want de zonde oorzaak genomen hebbende uit het gebod, heeft mij verleid en door hetzelfde gedood" (Rom. 7:11).
- Omdat deze zonde van de natuur veroorzaakt, dat het hart "arglistig is meer dan enig ding en dodelijk" (Jer. 17:9). Het hart is bedriegelijk en daarin zeer listig.

Tweede antwoord: In het bijzonder zijn er zeven manieren waardoor de verdorven natuur de mens tot zonde verleidt.

1. Door de zonde te vernissen met de kleur van de genade. Zoals een lichtzinnige vrouw zich soms wel kleedt met het meest eerbare gewaad, opdat men haar niet verdenkt, zo kan uw hart de zonde met een vernis bedekken, zodat u daar sneller door verlost zult worden. Zoals gewoonlijk het schone aanzien van de genade bedekt wordt met de onsierlijke verdorvenheid van ons hart (bij voorbeeld dat tederheid van het geweten betiteld wordt met onnodige nauwgezetheid, ijver noemt men wel voorbarigheid, een heilige wandel onnodige, stipte nauwgezetheid, lijdzaamheid in het lijden lafhartigheid en laagheid van gemoed) zo kan aan de andere kant uw verdorven

hart een laag vernis van genade over uw vuile zonden leggen. Velen hebben de vuile zonde van hebzucht overdekt met de deugd van matigheid en zuinigheid; hoogmoed noemt men deftigheid; dronkenschap heet goede kameraadschap; verkwisting noemt men wel milde grootmoedigheid. Zulk vernis legt de wereld over het misvormde gelaat van de zonde.

En zoals hun praktijk is, zo is ook hun mening. Hoeveel ketterijen die men in Eusebius aantreft en in andere schrijvers, worden nu betiteld met "nieuw licht". Wat worden de verleidingen van satan betiteld als de werkingen van de Geest! Wat wordt een losse wandel betiteld met christelijke vrijheid! Dit overtrekken van de zonde met de vernis van schijnbare genade komt voort uit onze verdorven natuur en is één manier waarop zij het vlees tot zonde verleidt.

2. Door u ervan te overtuigen dat er sommige zonden zijn, waarvoor u niet bang hoeft te zijn dat u die zult bedrijven. De duivel heeft in dit opzicht een groot voordeel op de mens. Ons eigen hart zegt ons soms, dat er enkele zonden zijn die zo vuil zijn en zo in strijd met onze natuurlijke gesteldheid, dat wij denken dat wij zo'n mate van genade bezitten dat wij die zeker nooit zullen bedrijven. Zo was het met die goddeloze Hazaël. Toen de profeet hem voorzegde wat voor kwaad hij aan Israël zou doen, dat hij "hun sterkten in het vuur zou zetten, hun jonge manschap met het zwaard zou doden, hun kinderen verpletteren en hun zwangere vrouwen zou opensnijden", kon Hazaël dat niet geloven. Want hij zei: "Maar wat is uw knecht, die een hond is, dat hij deze grote zaak doen zou?" (2 Kon. 6:12, 13). Zo heeft het hart van Petrus hem ook misleid: "Al zouden allen U verlaten, ik geenszins". Maar wat heeft zijn hart hem misleid! Zelfs iemand die God vreest, kan zo door zijn eigen hart bedrogen worden. De mensen willen niet geloven dat hun hart zo slecht is en als hun hart eenmaal zover is om te denken dat er sommige zonden zijn die het nooit zal bedrijven, wordt zo iemand daardoor gerust en als gevolg daarvan des te gemakkelijker daartoe gedreven. Zo maakte David ernst met kleinere overtredingen (want zijn hart sloeg hem omdat hij de slip van Sauls mantel had afgesneden), maar hij had nooit kunnen denken dat hij in zulke grove en schandelijke zonden zou vallen als overspel en doodslag. Zo werd zijn hart gerust en het misleidde hem.

3. Het vlees verlokt tot zonde door de mens plezier en genot te beloven, als men de zonde bedrijft, maar het verbergt het nadeel en het kwaad dat eruit voortkomt. En wat worden daar duizenden door verleid! "Een iegelijk wordt verzocht, als hij van zijn eigen begeerlijkheid afgetrokken en verlokt wordt" (Jac. 1:14). Er staat dat wij door onze begeerlijkheden verlokt worden. Het woord is heel nadrukkelijk; het is beeldspraak, afgeleid van hengelaars die het aas aan de vis laten zien, maar niet de haak. En zoals vissers met de vis handelen, zo doet de duivel met uw verdorven natuur. Hij zal u het vermaak laten zien, maar niet het gevaar van de zonde; het aas, maar niet de haak. De apostel Petrus zegt: "verlokkende de onvaste zielen" (2 Petrus 2:14). Het is uw eigen hart dat u verlokt. Zoals de duivel, voordat Adam een zondige natuur had, dit middel tegen hem gebruikte, zo gebruikt thans uw eigen hart dat tegen u. "Als u zult eten", zei de duivel, "zullen uw ogen geopend worden en gij zult als God wezen, kennende het goed en het kwaad". De duivel verborg de haak. Hij toonde hun niet dat zij uit het paradijs verdreven zouden worden, maar hij verborg het gevaar en zo verlokte hij hen. Welnu, uw eigen verdorven hart spoort u op dezelfde wijze aan. "Der goddelozen raadslagen zijn bedrog", heeft de wijze Salomo gezegd (Spr. 12:5). "De goddeloze doet een vals werk; maar voor degene die gerechtigheid zaait, is trouwe loon" (Spr. 11:18). Het werk van een goddeloze voert tot "schijnloon", maar alleen voor degenen die God vrezen, is het loon zeker.



4. Door u over te halen om kleine en mindere zonden te koesteren en daarbij te beloven dat als men slechts hieraan toegeeft, men nooit lastig gevallen zal worden om grotere zonden te doen. Dat is een voorname misleiding van het hart, waardoor duizenden verstrikt zijn geworden. Kleine zonden zijn als een inlaatklep voor grotere zonden. Een kleine dief die in het huis wordt gezet, kan de deuren openen om grotere en sterkere binnen te laten. U weet dat een wig die klein en aan één kant dun is, plaats maakt voor een grotere. Kleine zonden voeren ons tot grotere zonden. Ik heb een verhaal gelezen van een jongeman die door de duivel en zijn eigen hart verzocht werd tot drie zonden: om zijn vader te doden, bij zijn moeder te liggen en dronken te worden. De eerste twee wilde hij niet doen, omdat die gruwelijk waren en tegen de natuur, maar, zo dacht hij: "Ik zal aan de laatste toegeven, omdat dat de minste is". Dat was echter al voldoende, want toen hij dronken was, doodde hij zijn vader en verkrachtte hij zijn moeder.

Pas dus op voor deze verleiding van de zonde. Uw hart zal u niet direct tot alle zonden aanporren, maar het zal trachten u stap voor stap van mindere tot grotere zonden mee te trekken tot u daarin afschuwelijke zonden begaat. "Ziet", zegt de apostel Jacobus, "een klein vuur, hoe grote hoop houts het aansteekt" (Jac. 3:5). Als men aan kleine zonden toegeeft, kan dat een aanleiding zijn om vele grote zonden te bedrijven. Pas daarom op dat u niet misleid wordt door de verdorven inspraken van de natuur.

5. Het vlees zal u tot zonde verleiden op de volgende grond: het is maar een kleine zonde. Het is maar een kleine zonde (Lot zei van Zoar: "Is ze niet klein?"), maar bedenk dat dit louter een gedragslijn van de zonde is om u in het verderf te storten. Want hoewel, wat de daad betreft, sommige zonden minder erg zijn dan andere, zijn ze ten opzichte van het Voorwerp alle gelijk. Er is geen kleine God tegen Wie wij zondigen en daarom kan er ook geen kleine zonde zijn. De zonde moet men niet afmeten naar de daad, maar naar het Voorwerp. Als men een gewoon mens een klap geeft, wordt dat niet zo erg aangerekend, maar wat is het misdadig als men iemand die voornaam is een klap geeft. Dus als uw hart tot u zegt, dat het slechts een kleine zonde is, zeg dan: "De God tegen Wie ik zondig, is geen kleine God en de prijs die moet opgebracht worden om deze zonde te vergeven, kan niet gering zijn en de hel die bereid is voor de straf op een kleine zonde is geen kleine helse kwelling". Waak daarom over uw hart in dit opzicht.

6. Uw hart kan u verleiden om te zondigen onder het voorwendsel dat iets goeds erop kan volgen als u die zonde begaat. En hoevelen zijn al in deze strik verward geraakt! Hierdoor werden de dochters van Lot verstrikt om bij hun eigen vader te liggen, onder het voorwendsel dat zij zaad van hun vader in leven zouden houden. Zij zagen dat het niet waarschijnlijk was dat er een nageslacht uit hun vader zou voortkomen en dus dachten zij dat de kerk des Heeren zou uitsterven. Dat was hun oogmerk en daarom waagden zij te zondigen om een zaad in leven te houden. Dat gaat uitdrukkelijk tegen de Schrift in, die verbiedt dat wij het kwade zouden doen opdat het goede eruit zou voortkomen. "Zult gij goddelooslijk tegen God spreken en bedrieglijk met Hem handelen?" En als wij het kwade mogen doen onder voorwendsel dat het goede eruit voortkome, kan om dezelfde reden het verraad van Judas goedgepraat worden vanwege het grote goed dat uit de dood van Christus is voortgekomen.

Maar laat ik u zeggen, dat wanneer u zondigt opdat het goede eruit voortkome, dit de weg is om het goede dat u voor ogen had, te verliezen. Toen Saul bezig was de Filistijnen te achtervolgen, vaardigde hij een wreed bevel uit. Hij gaf bevel aan het volk en verplichtte hun onder ede, dat zij geen kruimel voedsel zouden gebruiken tot

aan de avond, opdat hij zich aan zijn vijanden zou kunnen wreken. Sauls voorwendsel was wel goed, maar aangezien hij een ongepast middel gebruikte, zodat het volk, dat anders een veel heerlijker overwinning zou hebben kunnen behalen, zwak en uitgeput werd door gebrek aan voedsel. Als mensen dus zondige middelen gebruiken om het goede te bereiken, is het rechtvaardig dat God hun het goede dat zij beogen, onthoudt.

7. Tenslotte zal uw bedorven hart u zeggen, dat u gerust kunt zondigen en toch behouden worden. Zo heeft het hart van Petrus hem misleid. Hij ging de zaal van de hogepriester binnen en waagde zich op de plaats waar de gelegenheid tot zonde was en dacht dat hij er niet in verwickeld zou raken. De Israëlieten trouwden wel met vreemde vrouwen en dat was de aanleiding waardoor zij uiteindelijk tot het aanbidden van vreemde goden vervielen. Blijf daarom weg van de gelegenheid tot zonde. Een goed gezegde van Salomo is: "Zal iemand op kolen gaan dat zijn voeten niet branden?" (Spr. 6:28) Zijn bedoeling is, dat iemand niet een hoer gezelschap kan houden en kuis blijven. Als u de gelegenheid van de zonde tegemoet loopt, voert u dat tot het doen van de zonde. U zult u niet op ijs wagen of op gladde plaatsen omdat u daar de kans loopt te vallen en als u van het ene wenst verschoond te blijven, wees dan niet zo vermetel om het andere te wagen.

#### *Eerste toepassing*

U, die vlees en bloed en een zondige natuur met u omdraagt, en die de strijd van het vlees tegen de Geest bij u waarneemt, overweeg bij uzelf waartegen het vlees in u strijdt. Het is niet minder dan tegen uw onsterfelijke ziel, zoals de apostel Petrus u zegt: "Geliefden, ik vermaan u als inwoners en vreemdelingen, dat gij u onthoudt van de vleselijke begeerlijkheden, welke krijg voeren tegen de ziel" (1 Petrus 2:11). Het oogmerk van het vlees is de ziel te verderven in deze strijd. Caesar sprak in een strijd die hij eens in Afrika voerde tegen de aanhangers en medestanders van Pompejus, dat hij in andere veldslagen gewoonlijk om roem en eer streed, maar hier en nu was hij genoodzaakt te strijden voor zijn leven.

Bedenk, dat uw kostelijke ziel op het spel staat in deze strijd. Daarom vermaan ik u om met Gods Geest te strijden tegen het vlees en niet met het vlees tegen de Geest.

#### *Tweede toepassing*

Als u door een zonde wordt overvallen, geef dan niemand anders de schuld dan uw eigen hart. Geef God de schuld niet en ook de duivel niet.

1. God niet, want Hij heeft de mens recht gemaakt. Hij heeft een zuivere, onbevleete ziel aan de mens gegeven, maar de mens heeft "veel vonden gezocht". Geef uzelf daarom de schuld. "Niemand, als hij verzocht wordt, zegge: Ik word van God verzocht; (...) maar een iegelijk wordt verzocht, als hij van zijn eigen begeerlijkheid afgetrokken en verlost wordt" (Jac. 1:13, 14).

2. Geef de duivel de schuld niet. Het ligt in de natuur van de mensen om de schuld van hun eigen verdorven bestaan geheel op de duivel te schuiven, als zij in de zonde vallen. Het is wel waar dat Adam en Eva dat ook deden, maar daar was reden toe. Zij hadden geen zondige natuur die hen verzocht, maar nadat zij gevallen waren, verzocht hun zondige natuur hen wel en niet de duivel. Van David staat er dat de satan opstond en hem aanporde om het volk te tellen. Maar dat zegt David zelf zo niet. Maar hij zegt: "Ik heb zeer gezondigd, en ik heb zeer zottelijk gedaan". David beschuldigde zijn eigen hart en de reden daarvan is dat het hart van een mens een groter aandeel heeft in het aanporren tot zonde dan de duivel. Wat zou de duivel immers kunnen doen als wij niet van binnen een neiging tot de zonde hadden? Toen de duivel naar Christus kwam,

vond hij bij Hem geen oorzaak waaraan hij houvast had en daarom kon hij bij Hem niet de overhand verkrijgen. "De overste dezer wereld komt en heeft aan Mij niets", zei Christus (Joh. 14:30). Maar bij ons is dat anders. Verzoeken komen in aanraking met verdorvenheden die erbij passen. Als de duivel bij u komt, staat uw hart spoedig in vuur en vlam zoals vlas in het vuur of buskruit waarin een vonk vuur ligt. Geef dus niet de duivel de schuld, maar uw eigen hart. De duivel en de wereld konden u niet te pakken nemen, ware het niet dat uw eigen hart, dat als een valse verrader in uw boezem verblijft, uw ziel verraderlijk overlevert aan de strikken en verzoeken van de satan.

## DE TIENDE PREEK

(uitgesproken op 22 december 1650)

***"Want het vlees begeert tegen den Geest, en de Geest tegen het vlees; en deze staan tegen elkander, also dat gij niet doet, hetgeen gij wildet"***  
(Galaten. 5:17)

*Derde vraag: Wat zijn de eigenschappen van deze vijand en van deze strijd?*

Er zijn negen of tien eigenschappen van deze vijand, onze verdorven natuur.

1. Het vlees is een machtige vijand tegen de Geest. Het is geen zwakke vijand, maar hij is sterk. Daarom zegt de apostel: "Dat dan de zonde niet heerse in uw sterfelijk lichaam" (Rom. 6:12). In een onwedergeborene is het vlees als een machtige vorst die onbepaald heerst; het vlees is als de kracht van een wet over hen. En in de wedergeborenen is de zonde een overweldigende tiran, die een deel van de ziel van een gelovige in zijn macht heeft. Paulus klaagde dat hij verkocht was onder de zonde. Hoewel hij na zijn bekering zichzelf niet verkocht om goddeloosheid te bedrijven, werd hij toch gevangen genomen door het vlees als door een machtige, overheersende tegenstander. Zoals overwinnaars hun gevangenen verkopen, zo was het met Paulus. Godgeleerden vergelijken de verdorven natuur gewoonlijk met de grote Goliath en de genade met de kleine David; Goliath had meer kracht, maar David behaalde de overwinning. Hoewel de verdorvenheid machtig is, zal de genade tenslotte toch de overwinning behalen. De macht van het vlees kan blijken uit de volgende voorbeelden:

- Uit de namen die in de Schrift aan de verdorven natuur worden toegekend. Die wordt daar "een sterkte" genoemd. Iemand kan gemakkelijk een gewoon woonhuis innemen, maar het is moeilijk een bolwerk te veroveren. Zij wordt ook een wet genoemd, "de wet der zonde". Zij heeft dezelfde macht over de ziel als de wet heeft

over de onderdanen van een koninkrijk. Er staat dat zij heerst, zoals een vorst de macht heeft over zijn volk.

- Dat het vlees machtig is, blijkt uit de geweldige kracht die men aan het werk moet zetten om deze vijand te onderdrukken. Niets minder dan de kracht van de almachtige God kan deze verdorven werkingen onderdrukken. En daarom zegt de apostel: "Want de wapenen van onze krijg zijn niet vleselijk, maar krachtig door God, tot nederwerping der sterkten" (2 Kor. 10:4). Het is een wapen dat gescherpt wordt door de kracht van de Godheid, die deze sterkten moet neerwerpen.
- De verdorven natuur is sterk, omdat die aan het werk gezet wordt door een machtige geest, de duivel. Die port u aan tot zonde en dat maakt de verdorvenheid van uw hart zo krachtig. De zee beweegt vanzelf, omdat er stroming in staat, maar als er een woedende storm ontstaat, dan raast en buldert de zee. Zo is het ook met uw verdorven natuur. Als er geen duivel was, zou u toch een duivel voor uzelf zijn en zonde bedrijven. Maar als de duivel inwerkt op de zee van uw verdorven natuur, wat woedt en zwelt ze dan! "Hij is de overste van de macht der lucht, van den geest, die nu werkt in de kinderen der ongehoorzaamheid" (Ef. 2:2).
- Omdat het vlees dikwijls de overhand heeft op de Geest is dat een bewijs dat het machtig is. De apostel zal u zeggen dat niet alleen in onbekeerde mensen, maar ook in bekeerden het vlees vele malen heerschappij voert over de Geest. "De wet is geestelijk, maar ik ben vleselijk, verkocht onder de zonde" (Rom. 7:14). De apostel spreekt van zichzelf als iemand die wedergeboren is. Hij zegt niet dat hij zichzelf heeft verkocht; dat was een eigenschap van de goddeloze Achab. Maar er wordt bedoeld dat die verdorven natuur hem gevangen leidde onder de zonde, net als een overwinnaar zijn gevangene wegvoert.
- Het vlees is een machtige vijand, omdat er in wedergeboren mensen een groter mate van vlees is dan van Geest. U hebt meer zonde in u dan genade, meer van de verdorven natuur dan van de vernieuwde natuur. In de beste van Gods kinderen is er meer onkunde dan kennis, meer hoogmoed dan nederigheid en in 't algemeen meer zonde dan gehoorzaamheid. Dit kan men opmaken uit de lijst van de werken van het vlees en de vruchten van de Geest die hier worden opgesomd. Er zijn zeventien zonden als vruchten van het vlees en maar zeven genadegaven als vruchten van de Geest. Dat geeft aan, dat er in uw hart meer van de oude natuur is dan van de nieuwe, meer van de oude zuurdesem dan van het nieuwe deeg, meer schuim dan goud. En God laat dat in Zijn kinderen toe om hen nederig te houden en in voortdurende afhankelijkheid van Hem. De ziel van de rechtvaardigen wordt pas volmaakt als zij in de hemel komen. Ondertussen is het de bewonderenswaardige kracht van Christus om die vonk der genade levend te houden temidden van een zee van verdorvenheid.

2. Is het vlees een machtige vijand, het is ook een boosaardige vijand van de Geest. Het bedenken des vleses is vijandschap tegen God" (Rom. 8:7) en die boosaardigheid tegen de Geest blijkt op tweeërlei wijze.

- Het vlees laat geen goed in zich over. "Ik weet, dat in mij (dat is in mijn vlees) geen goed woont", zei de apostel (Rom. 7: 18). Hoewel er in een mens wel wat goeds kan zijn, in het vlees, dat is in zijn zondige natuur, is geen goed.
- Het vlees is nergens mee tevreden dan met de dood van het schepsel in wie het woont; het is een zeer verderfelijke vijand. Het doodt niet alleen de werkingen van de Geest, maar het is hatelijk tegenover de mens. En daarom zegt de apostel Paulus: "De zonde, oorzaak genomen hebbende door het gebod, heeft mij verleid,

en door hetzelfde gedood" (Rom. 7:11). En verder: "Indien gij naar het vlees leeft, zult gij sterven" (Rom. 8:13). Met niets minder dan de dood en de eeuwige verdoemenis van de ziel stelt het vlees zich tevreden. Dat is een bewijs dat de boosaardigheid van het vlees inderdaad groot is.

3. De verdorven natuur is een algemene vijand van de Geest en die algemeenheid blijkt in drie opzichten:

- Het vlees zetelt in de gehele mens, in alle delen van uw lichaam en in alle vermogens van uw ziel. Het vlees is in de ziel net als de ziel in het lichaam; en de wijsgeren leren dat de ziel in het hele lichaam zit. Zoals de hele ziel in het hele lichaam zit en de hele ziel in elk deel van het lichaam, zo ook zitten verdorvenheid en zonde in uw ziel. De hele verdorvenheid van de natuur zit in de hele ziel en in elk deel ervan in uw lichaam, in uw ogen, uw oren, handen, in alle delen ervan niet alleen in het wellustige en in het hartstochtelijke, maar ook in de edeler delen, zoals in de wil, het verstand en het oordeel. Het is overal in elk deel van de mens.
- Het bevat in wezen alle zonde in zich. Niets bevat zo wezenlijk alle kwaad in zich dan de verdorven natuur. Zoals wij van de eerste mens kunnen zeggen, dat elk mens in hem was begrepen, zo kunnen we van de zonde zeggen: de eerste zonde droeg elke zonde in zich, dat wil zeggen: in wezen. "Maar de zonde oorzaak genomen hebbende door het gebod, heeft in mij alle begeerlijkheid gewrocht" (Rom. 7:8). De verdorven natuur heeft een neiging in zich tot alle dadelijke zonde in de wereld. Ik kan dat illustreren met een ei. Een ei bevat potentieel en in de kiem alle delen van de vogel, er ontbreekt alleen nog de warmte van de hen om hem uit te broeden en voort te brengen. Zo bevat ons verdorven vlees alle zonde in zich en evenals de hen het kuiken voortbrengt, zo broedt de duivel de zonde uit.
- Het stelt zich tegen alle genadegaven van Gods Geest. Andere zonden (neem maar welke u wilt) werken de tegengestelde genade tegen; bepaalde zonden voeren slechts een bepaalde tegenstand uit. Bijvoorbeeld: de zonde van hoogmoed stelt zich op tegen nederigheid; wellust tegenover kuisheid; dronkenschap tegen nuchterheid; onrecht tegen rechtvaardigheid, toorn tegen zachtmoedigheid, haat tegenover liefde. Zo ook met alle andere zonden, zij plegen slechts een bepaald verzet tegen bepaalde genadegaven. Maar het vlees pleegt algemeen verzet tegen alle genade.

4. Het vlees is een onverzadigbare vijand, onverzadigbaar in twee opzichten:

- Met betrekking tot de zonde, omdat als u vandaag aan de neigingen van de zonde toegeeft, de verdorven natuur niet tevreden zal zijn. Als u vandaag toegeeft aan de zonde, moet u het morgen weer doen, ja alle dagen. De verdorven natuur is als die vier dingen waarvan Salomo spreekt, die nooit te verzadigen zijn en ook zoals hij elders spreekt: "De hel en het verderf worden niet verzadigd; also worden de ogen des mensen niet verzadigd" (Spr. 27:20). Dat wil zeggen: de verdorven natuur in het zien en de zondige wellust in het hart veroorzaken een overspelig oog dat nooit te verzadigen is.
- Met betrekking tot de straf en ook tot de zonde. Stel dat de zonde ziekte veroorzaakt in uw lichaam of armoede in uw bezittingen, toch wilt u de zonde niet nalaten. De zonde heeft geen minder oogmerk dan de verdoemenis van uw ziel.

5. De verdorven natuur is een onvermoeibare vijand van de Geest. Stel dat het vlees al de voorgaande eigenschappen bezit en deze ontbreekt, dan zou er hoop zijn dat het

uiteindelijk uitgeput zou raken. Maar dit is de natuur van de verdorvenheid: zij is een onvermoeibare vijand van de Geest. Dingen die een natuurlijke werking hebben, zijn in hun werk onvermoeibaar. Het vuur is nooit vermoeid van het branden en het water niet van de werking van eb en vloed, omdat het natuurlijke scheppingen zijn. De zon raakt nooit vermoeid om zijn baan te doorlopen, omdat de beweging ervan natuurlijk is. De zonde is voor u iets natuurlijks; u bent erin geboren en getogen en daarom is de werking ervan onvermoeibaar. Deze strijd tussen vlees en Geest is een strijd zonder wapenstilstand.

6. De verdorven natuur is een inwendige vijand. Die woont niet alleen bij ons, maar in ons. En daarom heeft Paulus gezegd: "Niet ik, maar de zonde die in mij woont" (Rom. 7:20). Een vijand die van buiten een stad aanvalt, kan niet veel schade berokkenen, als de muren sterk zijn en goed bemand, maar als er verraders van binnen zijn en ook aanvallers van buiten, brengt dat die stad in gevaar. Bedenk, dat u niet alleen de duivel van buiten hebt, maar uw verdorven natuur van binnen, de zonde die u altijd zoekt te verraden. Er bestaat groter gevaar van één kleine dief die binnen wist te komen dan van al de rovers buiten. De verdorven natuur is die kleine dief, die altijd probeert u aan de duivel te verraden.

7. Deze verdorvenheid van de natuur is een voortdurende vijand van de Geest. Er is niets wat zo aanhoudend werkt als de verdorven natuur. Het oog ziet niet altijd, de zee is niet altijd in beweging, de zon schijnt niet altijd, maar de verdorven natuur werkt altijd. De Geest kan geen goede werking voortbrengen, of het vlees tracht die tegen te houden en uit te blussen. De duivel verzoekt niet altijd en de wereld valt u niet altijd lastig, maar het vlees staat de Geest altijd tegen.

8. Het vlees is een geslepen vijand van de Geest. Het handelt meer door vleierij dan door geweld. "Een iegelijk wordt verzocht, als hij van zijn eigen begeerlijkheid afgetrokken en verlost wordt" (Jac. 1:14). Dat is beeldspraak, ontleend aan vissers, die het aas laten zien, maar de haak verbergen. Het vlees werkt sluw en subtiel.

9. Het is een gewelddadige vijand van de Geest. Als de apostel de Thessalonicenzen tot heiligheid vermaant, gebiedt hij hun niet te wandelen "in kwade beweging der begeerlijkheid, gelijk als de heidenen die God niet kennen" (1 Thess. 4:5). Niet te wandelen in de hartstocht van de begeerlijkheid, zoals er in het oorspronkelijke staat. De verdorven natuur is een ingeworteld kwaad in de mens en daarom wordt zij wel "een brandende begeerte" genoemd. En wat is feller en geweldiger dan een brandend vuur? De verdorven natuur zet de ziel in brand en dus wordt zij ook vergeleken met een paard dat ten strijde rent. Men noemt de verdorvenheid ook wel het trekken tot de zonde met wagenzelen, om daarmee de vurigheid van de zondaar aan te tonen. De verdorvenheid is fel, geweldig en heftig.

10. De verdorvenheid is in alle mensen een even grote vijand. Zij is niet in de een meer en in de ander minder, maar in allen gelijk. Allen zijn er evenveel mee besmet en de reden daarvan is, dat alle mensen in Adam gelijk zijn. Anders zouden sommige mensen meer in Adams zonde delen dan anderen, wat onmogelijk is. Wij zijn allen kinderen van Adam en zijn derhalve allen evenveel verontreinigd. Toch is dit waar, dat de dadelijke verdorvenheid in sommigen meer naar buiten komt dan in anderen. Sommigen zijn goddelozer, ongebondener, hartstochtelijker dan anderen, omdat in

sommigen sterke natuurlijke neigingen en meer overheersende verdorvenheden zijn tot bepaalde zonden dan in anderen en toch is niemand meer verdorven in zijn natuur dan een ander. Daarom hebt u, die wedergeboren bent net zoveel reden om uw verdorven en zondige natuur te bewenen als elke duivel in de hel. Dit waren dus de eigenschappen van deze vijand die strijd voert tegen de ziel.

### *Eerste toepassing*

Laat de overdenking hiervan u aansporen tot dankbaarheid, dat niettegenstaande de verdorven natuur al deze eigenschappen heeft te weten: dat zij zo'n machtige, boosaardige, algemene, onverzadigbare, onvermoeibare, inwendige, listige, en gewelddadige vijand is zij toch niet de bekerende genade kon tegenhouden.

Dank God dat de bekerende genade deze vijand heeft overwonnen en hem, niettegenstaande zijn macht, boosaardigheid en listigheid, tot onderwerping heeft gebracht.

Dank God voor de versterkende genade. Dit is een van de wonderen in de wereld, dat een kind van God zoveel verdorvenheid in zich heeft en dat die verdorvenheid de genade niet kan uitroeien. Dat wonder blijkt uit het volgende. Adam, die geen zondige natuur had en die alleen zag dat hij een veranderlijk schepsel was dat overgelaten was aan zijn eigen vrije wil, viel echter toen hij door de duivel verzocht werd. En engelen in de hemel die in zich geen boze natuur hadden en van buiten ook niet werden verzocht door de duivel, vielen ook. Maar u die zowel van buiten een verzoekende duivel hebt en een verdorven natuur van binnen, zal niet vallen. O, dank daarvoor de Heere! Dat komt doordat u deel hebt aan een onveranderlijk verbond, omdat u verkoren bent door een onveranderlijke God. Bent u daarom eenmaal in het genadeverbond, dan wordt u daar altijd in bewaard. Loof God voor deze Zijn onveranderlijke genade jegens uw arme ziel, waardoor u bewaard wordt tot de zaligheid waarin de kinderen Gods behoed worden voor afvallen.

### *Tweede toepassing*

Laat dit u ook aanzetten tot waakzaamheid tegen de neigingen tot zonde in uw verdorven natuur. Als het vlees al deze eigenschappen bezit, is er dan geen reden dat u de wacht houdt over uw eigen hart? Dit is de reden dat u behoort te waken: omdat uw verdorven natuur veel voor heeft op de genade.

1. Het vlees is al langer in u dan de genade. Daarom staat er eerst: "Het vlees begeert tegen de Geest", daar heeft het veel op voor. Als in een oorlog een geregelde veldslag wordt geleverd, zal het leger dat het eerst stelling neemt zeker in zijn eigen voordeel een terrein kiezen. Uw verdorven natuur, die strijdt tegen de Geest, was het eerste in het veld en heeft zo voordeel van windrichting en terrein. U bent als zondaar geboren met een boze natuur en niet met een Godvrezende natuur. Daarom staat er in de tekst dat het vlees begint met de strijd. Waak daarom over het vlees dat dit op u voor heeft.
2. Het vlees heeft niet alleen het voordeel van de tijd, maar ook van het getal. Er is meer vlees in u dan er vrucht van de Geest in u is, meer en onderscheiden zonden dan genade. In de beste tuin staat meer onkruid dan dat er bloemen staan; er is meer verdorvenheid dan genade in de beste ziel.

Ik kan wel een beroep doen op uw ervaring, of u evenveel genade beoefend hebt als zonden begaan. In het hoofdstuk waarin mijn tekst staat, worden in de lijst zeventien zonden genoemd, maar er staan maar zeven genadegaven, om aan te tonen dat er meer vlees in ons is dan Geest. Er zijn zwermen begeerlijkheden en

ijdele gedachten, maar ach, wat zijn er weinig goede gedachten en heilige werkingen van de Geest van God in de besten!

3. Wat ons gestel betreft, is het vlees in het voordeel. De verdorvenheid past beter bij onze natuur dan de genade. Genade is bovennatuurlijk, maar de zonde zit in onze natuur en kiest de zijde van de natuur. De weg der genade is omhoog; de weg ten hemel gaat tegen wind en stroom in. De verdorvenheid heeft het voordeel van beide. Waak daarom in dit opzicht over uw hart.

#### *Derde toepassing*

Laat bij u Gods lof uitbreken, als u ziet dat de verdorvenheid zoveel kwade eigenschappen heeft en u niet meer kwade praktijken hebt. Het is genade dat uit zo'n kwade wortel niet meer vergiftige vruchten voortkomen. Als God de duivel en uw eigen hart hun gang zou laten gaan en u aan uw eigen lusten zou overgeven, zou er geen zonde zijn die door de mens bedreven wordt, die u ook niet zou doen. Dan zou u een gevelesde duivel zijn. Dank God, dat uw praktijk niet in alles overeenkomt met uw gezindheid en dat uw leven niet zo slecht is als uw hart.

Dank God ook voor andere mensen: het is een wonder dat goddeloze mensen, die geen nieuwe natuur hebben om de oude natuur tegen te staan, niet meer kwaad in de wereld bedrijven. Het is God, Die hun boze natuur in bedwang houdt. Als God de goddeloosheid van de goddelozen niet zou beteugelen, zou het in de wereld allang een chaos zijn geworden door hun buitensporige praktijken.

#### *Vierde toepassing*

Als het nu zo is, dat de verdorven natuur al deze eigenschappen heeft, verootmoedig u dan onder het gevoel van uw verdorven natuur. Ondanks dat u begiftigd mag zijn met vele uitnemende gaven en genade, verneder u echter om deze reden, dat u, hoewel u de goddelijke natuur deelachtig bent, toch ook een verdorven natuur hebt die altijd tegenstand biedt. Hoewel de pauw van alle vogels op aarde de mooiste veren bezit, heeft hij lelijke poten. Hoewel de zwaan de witst mogelijke kleur heeft, heeft hij toch een zwarte huid en zwarte poten. Zo moet ook u die rein en onbesmet in uw leven bent, echter bedenken dat u een zwarte huid hebt en vuile voeten, zondige genegenheden en boze neigingen die voortkomen uit de verdorven natuur.

De volgende overwegingen dienen ons aan te sporen tot nadenken over en waken tegen de verdorven natuur in ons:

1. Het is een droevige gedachte die ons tot verootmoediging en waakzaamheid moet aansporen, dat u net zoveel boosheid in uw hart hebt als de slechtste mens die er op aarde leeft.
2. De verdorvenheid is zeer oud in ons, zij was er al vóór we geboren werden. Voor u ter wereld kwam, was de zonde al in uw natuur aanwezig. Want zodra er leven in u was, had u zonde.
3. Deze verdorvenheid van de natuur blijft steeds bij ons zolang we op de wereld zijn. Ons lichaam wordt vergeleken met een aarden vat en de Schrift leert ons dat ten aanzien van melaatsheid in een aarden vat het zodanig was, dat als er iets onreins in gelegd werd, al het wassen en schuren dat men eraan zou kunnen doen het vat niet rein maakte, maar dat het verbroken moest worden. Zo is het ook met u. Het vat van uw lichaam moet verbroken worden, voordat uw verdorvenheid kan worden weggenomen.
4. Deze verdorvenheid is iets wat u gemakkelijk overvalt. Neigingen tot zonde in uw natuur zijn als spranken vuur in een hoop vlas. Zij sluiten gemakkelijk aan bij uw



natuur en sporen u aan tot het doen van het kwade. Wees er daarom van overtuigd dat u een strikte, nauwgezette wacht over uw hart moet houden.

## VEERTIENDE PREEK

(uitgesproken op 24 december 1650)

***"Want het vlees begeert tegen den Geest, en de Geest tegen het vlees; en deze staan tegen elkander, also dat gij niet doet, hetgeen gij wildet"***  
(Galaten. 5:17).

*Vraag 4. Om welke reden laat God toe dat in wedergeborenen de verdorven natuur zo strijdt met de Geest? Waarom handelt God met ons in de wedergeboorte niet zoals Hij deed in de schepping door ons volmaakt te doen zijn?*

Dat is een vraag die waard is om besproken te worden. God bemint niet één zonde en toch laat Hij alle zonden die er zijn toe en ook dit lichaam der zonde, deze ene zonde, waar in wezen elke zonde in zit. Als antwoord hierop zal ik vijf redenen aanvoeren.

Eerste reden: De verdorven natuur wordt juist in bekeerde mensen overgelaten om hen te vernederen. Net als bij de Israëlieten in de woestijn, toen zij gebeten werden door vurige slangen en gestoken door schorpioenen, was dat ook om hen te vernederen. Terwijl wij in de woestijn van deze wereld verkeren, hebben wij een verdorven natuur die ons altijd aankleeft, waardoor wij ook zo gestoken worden. En deze vurige slang der zonde moet ons vernederen voor de Heere. God heeft het in de natuur zo beschikt, dat schepselen die zeer voortreffelijk zijn de een of andere

duidelijke wangestalte hebben. We kunnen dat zowel onder de vogels als onder de dieren zien. Onder de vogels heeft de pauw, een vogel met de mooiste veren, de lelijkste poten. De zwaan, een vogel met de witste veren, heeft echter de zwartste huid. De arend, een vogel met het scherpste gezicht en de hoogste vlucht, is echter de vraatzuchtigste onder de vogels. Onder de beesten is de leeuw het mooiste en het heerlijkste onder alle beesten, maar het is toch de wildste en de wreedste. De vos is zeer sluw en toch is het een schepsel met de vieste geur. Zo heeft God het ook beschikt in de natuur en zo is het bij Zijn eigen kinderen wat betreft de genade. Hoewel zij vele uitmuntende gaven en talenten kunnen hebben, laat Hij deze verdorvenheid in hen om hen te vernederen.

Wat de apostel Jacobus in hoofdstuk 4 zegt, is opmerkelijk. Als hij in het achtste vers gesproken heeft over de verdorven natuur, vermaant hij in het volgende vers de mensen zich te vernederen, om aan te tonen dat de overweging dat men een verdorven hart heeft, een aansporing behoort te zijn tot verootmoediging. Een gezegde van Foxe was, dat zijn genade hem meer schade deed dan zijn zonden. Dit raadsel verklaarde hij als volgt: dat hij menigmaal hoogmoedig was op zijn gaven en genade, maar vernederd vanwege zijn zonde.

Nadat de apostel Paulus zulke buitengewone openbaringen had gehad, werd hem een doorn in het vlees gegeven, een engel des satans om hem met vuisten te slaan, opdat hij zich niet bovenmate zou verheffen (2 Kor. 12:7). Het is wel waar dat deze tekst op verschillende wijzen wordt uitgelegd. Sommigen verklaren deze doorn in het vlees als de zonde van wellust en gebrek aan zelfbeheersing, maar dat kan niet, omdat hij zelf verzekert dat hij de gave der onthouding had. Anderen zeggen dat het een lichamelijke kwaal was en dat het jicht was of een of andere hevige pijn in zijn lichaam. Maar de meerderheid van de uitleggers verschilt van dit alles en verklaart het als de verdorven natuur en dat die doorn in het vlees een of andere scherpe verzoeking en neiging tot zonde was die uit die verdorvenheid van de natuur en het overblijfsel van de begeerlijkheden voortkwam.

Maar dan kan men tegenwerpen: "Hoe kan men de verdorven natuur een engel des satans noemen?"

Daarop antwoorden Godgeleerden, dat die zo genoemd wordt, niet alsof dit een verzoeking van de duivel was, maar die wordt zo genoemd, omdat de duivel het middel is om onze zondige natuur tot zonde aan te porren. Deze doorn in het vlees werd in Paulus gelaten om hem te vernederen en dat is eigenlijk de ware reden dat God de wedergeboorte niet zo volmaakt wil doen zijn als de schepping, omdat Hij ons nederig wil houden. Het is dus zo, dat nederigheid, de beste genadegave, voortkomt uit de slechtste wortel, onze zonde en dat hoogmoed, de ergste zonde, voortkomt uit de beste wortel, onze genade. Wat is God wijs en goed, dat Hij door deze doorn het vlees steekt en daardoor het kwade vocht van hoogmoed uit ons hart uitlaat.

Tweede reden: Om voor de wedergeborenen onderscheid te maken tussen aarde en hemel, tussen het verblijf op de pelgrimsweg en het vaderhuis. In de hemel zijn de geesten van de rechtvaardigen volmaakt (Hebr. 12:23), maar dat zijn ze niet op de aarde. Als de geest hier volmaakt zou zijn, zouden wij geheel geest zijn en geen vlees hebben. In de woestijn waren er schorpioenen en vurige slangen, in Kanaän niet. Deze wereld is een woestijn en zolang wij hier zijn, zullen de vurige slangen der zonde ons bijten, maar als wij in de hemel komen, zullen wij de zonde te boven zijn. Het verderfelijke woont nu in onze ziel zoals het lichaam in een huis en zolang de ziel in het lichaam verblijft, zal de zonde daar in de ziel wonen. Maar als wij in de hemel zijn, zal het verderfelijke onverderfelijke aandoen. Dan zullen wij niet alleen

verlost zijn van de natuurlijke verdorvenheid van het lichaam, maar ook van de zedelijke verdorvenheid van de ziel door de zonde.

Derde reden: De voornaamste reden van dit alles is, dat God het zo toelaat, opdat u temeer de Middelaar moge dierbaar achten. Als u geen zonde had, zou u God alleen prijzen als Schepper en niet Christus als Middelaar. De zonde maakt dat u de Zaligmaker op hoge prijs stelt. Zo was het ook met Paulus: "Ik ellendig mens, wie zal mij verlossen van het lichaam dezes doods? Ik dank God, door Jezus Christus, onzen Heere" (Rom. 7:24, 25). Alsof hij wilde zeggen: "Als ik volmaakt zou zijn geweest, zou ik God als Schepper hebben gedankt, zoals Adam in het paradijs, maar nu ik een zondige natuur heb, doet het mij Christus als Middelaar, Die mij van de zonde verlost, op hoge prijs stellen". Wij zijn gevallen en met geen andere hulp dan die van Christus zouden wij kunnen opstaan. Wat moesten wij dan met nederige dankbaarheid tot God opzien, Die ons dwars door de val de hulp die wij verkrijgen door Jezus Christus en de hoop die wij op Hem hebben, op hoge prijs leert stellen.

Vierde reden: God laat de verdorvenheid in de natuur blijven om Zijn volk te beproeven, welke zijde zij in deze strijd zullen kiezen. Hier staan twee kampementen opgeslagen, leger tegenover leger, en de Heere laat het vlees in u blijven om u te beproeven welke zijde u zult kiezen. Zult u de sterkste zijde aanhangen? Of zult u de opkomende Zon aanbidden? Wel, als u de eerste kiest dan zult u de zijde van het vlees kiezen, want dan zal het vele malen en ook dit keer overwinnen, hoewel uiteindelijk de uitkomst en de overwinning aan de zijde van de laatste zal zijn met de Geest. Nu, indien u wilt strijden tegen het vlees en u met de Geest tegenover de neigingen tot zonde wilt stellen, zal de Heere u hiermee op de proef stellen. De Kanaänieten en de Jebusieten werden met opzet in het land overgelaten om de Israëlieten te beproeven, of zij de ware dienst des HEEREN zouden aanhangen. Zo laat God ook de verdorvenheden in ons blijven om de waarheid van onze genade te beproeven.

Vijfde reden: De Heere laat de neigingen tot zonde in het hart van Zijn eigen kinderen blijven, opdat Hij die neigingen tot zonde zou gebruiken om hen voor het bedrijven van de zonde te bewaren. Dat is een geheimvolle en verborgen overweging. God beschikt dat zodanig, dat wij tegen die zonden waarmee wij het veelvuldigst verzocht worden, het meest zullen waken. Iemand die plotseling verzocht wordt, kan bezwijken, maar als iemand dikwijls achtervolgd wordt met neigingen tot zonde, maakt God in Zijn wijsheid gebruik van deze neigingen om de zondige daden te voorkomen. Als David dikwijls achtervolgd zou zijn geworden door de neigingen tot die grote, afschuwelijke zonden van overspel en moord, dan zou hij tijd gehad hebben om zich te bedenken en zo zouden de zondige daden voorkomen zijn. Hetzelfde geldt voor de verloochening van Petrus. Maar de beide dienstknechten van God werden plotseling verrast.

Dat zijn de redenen waarom God de wedergeboorte hier zo onvolmaakt laat.

*Vraag 5. De volgende vraag is, welke raadgevingen u dient op te volgen, opdat de neigingen van het vlees die tot zonde opwekken niet de overhand op de Geest verkrijgen.*

Eerste raadgeving: Als u niet wilt dat het vlees met zijn zondige neigingen de overhand over u krijgt, weersta het dan terwijl het alleen nog maar neigingen zijn, voordat ze uitbreken in daden. Verbrijzel een basilisk in het ei. Trap de zonde, dat vuur van de hel, uit als het nog een vonk is, als het nog een ingeving, een neiging is. Wij zeggen u dat het gemakkelijker is een vijand buiten te houden dan hem buiten te werpen als hij eenmaal is binnengekomen. Zo is het ook gemakkelijker de zonde

buiten te houden dan eruit te drijven. De zonde als neiging is als een vijand in de buitenwijken, die nog niet in de stad gekomen is. En als u niet wilt toegeven aan deze neigingen, weersta die dan zolang ze neigingen zijn. Smoor ze terwijl ze nog neigingen zijn. Als men een ziekte tijdig onderkent, voordat het lichaamsvocht zich ophoopt, kan die gemakkelijk genezen worden. Handel met uw zonden net als Farao, die bevel gaf wat met de kinderen van de Israëlieten moest gebeuren. Hij wilde niet wachten tot de kinderen tot rijpheid van jaren waren gekomen, maar hij beval de vroedvrouwen ze te doden zodra ze geboren waren. Dat was een wrede daad, maar doe dit met uw zonden en dat zal in u een daad van barmhartigheid zijn ten opzichte van uw ziel. Wat Farao met zeer veel wreedheid deed, doe dat met wijsheid ten opzichte van uw zonden: dood ze tijdens de geboorte.

Er zijn drie krachtige redenen waarom u zo doen moet.

1. Omdat u, als u neigingen weerstaat als het nog neigingen zijn, er zeker van kunt zijn, dat u niet zult ervaren dat de ingevingen van de duivel zich samen met de neigingen van het vlees tegen u zullen keren. Het bewijs is er: als er in uw natuur een neiging is tot zonde en u volgt die neiging op, dan zal de duivel zich aansluiten bij uw verdorvenheid om ervoor te zorgen dat u die zonde weer doet. De duivel kent niet de neigingen tot zonde die in uw hart zijn, maar hij komt die te weten als u zulke neigingen opvolgt. Stel dat u verzocht wordt tot wellust en u zwicht ervoor; daardoor komt de duivel te weten welke begeerte er in uw hart was en ook de liefde tot die zonde en dus zal hij klaar staan om u te verzoeken die zonde weer te bedrijven. Weersta daarom de neigingen als ze nog neigingen zijn en op die manier zult u de duivel beletten dat hij zijn ingevingen zal voegen bij de zondige lusten van uw eigen hart.
2. Als u de begeerten niet weerstaat zolang het nog begeerten zijn, zal er in uw natuur een vuriger, heftiger geneigdheid ontstaan tot de zonde dan tevoren. De zonde daadwerkelijk bedrijven is niet de manier om een zondige begeerte te doen ophouden en te onderdrukken, maar juist om die te versterken. Het is, als het ware, olie op het vuur werpen om het nog feller te doen branden. Daarom is de manier om zondige begeerten te onderdrukken die te weerstaan als het nog begeerten zijn. In de wijsbegeerte zeggen we, dat daden de beginselen versterken. Als iemand een beginsel van genade heeft en hij beoefent die genade, dan versterkt dat het beginsel. Zo is het ook met de zonde. Een zonde in daden omzetten doet een grotere geneigdheid daartoe ontstaan en daarom betaamt het u zondige neigingen te onderdrukken, opdat zij u niet verder voeren tot zondige daden. Als zondige ingevingen gepaard gaan met zondige begeerten, verwekt de begeerte het toegeven, het toegeven verwekt de daad, de daad de volharding hierin; daarna genot, vervolgens gerustheid en dan smaad en minachting met betrekking tot bestraffing en tot de middelen ter verbetering.
3. Als u de zonde in de begeerte er niet onder houdt, zal het moeilijker voor u zijn om de verdorvenheid te onderdrukken. Als er een huis in brand staat en u kunt het vuur binnen houden, bestaat er geen gevaar voor een grote brand, maar als het vuur uitbreekt tot in de open lucht en de wind krijgt er vat op, zal het buitengewoon gaan branden. Zo zal het ook met u gaan met betrekking tot uw zonde. Als u de zonde niet in de begeerte ten onder houdt, zal het moeilijk zijn om haar naderhand te onderdrukken. Wij nemen medicijnen in om ziekte te voorkomen. Gezondheid van lichaam en ziel is ook gemakkelijker te bewaren dan te herstellen. Een zweer die men verwaarloost, kan kanker worden en het ene na het andere deel kan daardoor aangetast worden, tot er geen gezond vlees meer overblijft.

Tweede raadgeving: Blijf bij alle uitwendige gelegenheden van die zonde vandaan waarvoor u een neiging hebt deze te begaan, welke zonde dat dan ook is. Stel dat het hoogmoed is, draag dan geen kleren die de aanleiding tot hoogmoed kunnen bevorderen. Stel dat het dronkenschap is, blijf van slecht gezelschap vandaan. Als het onreinheid is, blijf van de deur van een hoer vandaan. Vermijd zorgvuldig de gelegenheden tot zonde. Het geval van Jozef is zeer navolgenswaardig. Er staat dat, toen zijn meesteres dag aan dag hem aansprak, hij niet naar haar hoorde om bij haar te liggen of bij haar te zijn. Hij ontweek zoveel mogelijk haar gezelschap. Dit is dan ook de raad en het bevel van de Heere: houd u ver van een verkeerde zaak. De gelegenheden tot zonde zijn als het ware de opwekkers van de verdorven natuur. Wat zou anders de reden kunnen zijn, dat iemand die niet aan de zonde denkt, maar als hij een gelegenheid krijgt, een neiging heeft om die zonde te bedrijven? Waag het daarom niet om de gelegenheden tot zonde op te zoeken. En als u ooit een neiging hebt tot een of andere zonde, blijf dan bij de uitwendige gelegenheid daartoe vandaan. Een godgeleerde legt uit dat mensen die het wagen de gelegenheid tot zonde op te zoeken, net eender zijn als degenen die tot God bidden of zij zich niet zullen branden, maar die hun vingers in het vuur steken. U die tegen de begeerten tot zonde bidt, zorg er ook voor dat u de gelegenheden tot zonde ontwijkt. Gods kinderen moeten zich onthouden van alle schijn des kwaads (1 Thess. 5:22) en de rok haten die van het vlees bevlekt is (Judas : 23). Een Nazireeër moest zich niet alleen onthouden van wijn, maar ook niet iets van de bast van de wijnstok gebruiken (Num. 6:3, 4).

Derde raadgeving: Tracht het vlees te ontwapenen. Zoals degenen die God vrezen wapenen hebben waarvan de onderdelen zijn opgesomd in het zesde hoofdstuk van Efeze, zo heeft het vlees ook zijn wapenen om zich te versterken. Het vlees is gewapend met macht, tracht die te overwinnen. Het is gewapend met haat, met een onverzadigbare begeerte tot uw verderf, met menige aandrang tot zonde. Tracht het te ontwapenen van al zijn valse voorstellingen, van al zijn listen. U moet in dit geval met de zonde doen zoals de Filistijnen met de Israëlieten. Toen zij bevreesd waren dat de Israëlieten oorlog zouden voeren met hen, gebruikten zij deze tactiek: zij lieten niet toe dat er een ijzeren wapen onder hen gevonden werd en ook geen smid in gans Israël om deze wapenen te maken. Doe net als de Filistijnen: ontwapen de zonde. Neem elke gelegenheid weg die de verdorven natuur kan aangrijpen om een overtreding in u tot stand te brengen. U moet doen zoals de Rechabieten. Hun was verboden wijn te drinken en zij wilden voor geen enkele verzoeking of aandrang bezwijken om dat verbod te breken. Ontwapen de zonde door haar gelegenheden weg te nemen.

Vierde raadgeving: Redeneer niet met de boze begeerten, maar weersta ze veeleer. Het is de dwaasheid van velen dat zij met de verzoeken tot zonde redeneren, terwijl er niemand is die ooit met vlees en bloed te rade gegaan is en die uiteindelijk er niet is door overwonnen. Beschouw het vlees als uw vijand, maar laat het nooit uw raadgever zijn. Het vlees is een grote huichelaar, het tracht met zo'n list binnen te dringen, het komt met zulke sluwe aanvallen, dat het een mens tot zonde verschalkt. Redeneer er daarom niet mee. Door te redeneren met het vlees zal het u net zo gaan als onze eerste voorouders met de duivel; na het redeneren zijn ze tot eten vervallen. Het vlees zal u zeggen dat die en die zonde profijtelijk is voor u en dat een andere zonde tot genot is en goed van pas komt. Daarom, wacht u voor de zonde en weersta het vlees liever dan dat u ermee redeneert.

Vijfde raadgeving: Doe veel aan de beoefening van de doding der zonde en aan die plichten die daartoe strekken en dat zal een bijzonder middel zijn om u te bewaren. Er zijn drie plichten die ik u daartoe zal aanbevelen: geestelijke waakzaamheid, gebed en vasten. Twee van deze plichten kunt u bij elkaar voorgeschreven vinden door de Zaligmaker: "Waakt en bidt, opdat gij niet in verzoeking komt" (Matth. 26:41). Het vlees zal u blijven aanvallen en de satan valt u aan door middel van uw vlees en daarom is het nodig dat wij steeds waken en bidden. Waak voortdurend voor de gelegenheden tot zonde. Waak over de uitwendige zintuigen van uw lichaam en over de inwendige vermogens van de ziel. Bid voortdurend, opdat de zondige neigingen onderdrukt mogen worden. Bid niet zoals Augustinus, die beleden heeft dat hij voor zijn bekering, door het licht van de natuurlijke consciëntie, gebeden heeft tegen de begeerte van onkuisheid en de zonden van zijn jeugd, maar dat hij bang was, dat God zijn gebed zou verhoren. Bid niet zo, maar laat het vasten gepaard gaan met de plicht van het gebed. Dat was de gewoonte van Paulus. Hij zei: "Ik bedwing mijn lichaam (dat is mijn verdorven natuur) en breng het tot dienstbaarheid" (1 Kor. 9:27). Met het lichaam kan niet bedoeld zijn het lichaam in natuurlijke zin, zoals diegenen denken die daartoe hun lichaam martelen en kwellen met zweepslagen, die vasten en pelgrimstochten maken. Maar met het lichaam wordt hier aangeduid het lichaam des doods. Door vasten, bidden en waakzaamheid hield Paulus de werkingen van de verdorven natuur eronder. Een kleine moeite helpt niet, maar wij moeten zo waakzaam zijn als worstelaars of schermers die heel vaardig zijn om hun tegenstanders neer te slaan voordat zij hen neerslaan.

Zesde raadgeving: Tenslotte, wees bedreven in het Woord der gerechtigheid; dat zal een voornaam middel zijn om u te bewaren dat het vlees niet over de Geest heerst. Zoals Christus met de duivel deed, zo moet u doen met de duivel van uw vlees. "Er staat geschreven", zei Hij. Stel uzelf met het geschreven Woord tegen de duivel en uw eigen hart. Wees zo goed thuis in het Woord van God, dat er zich geen verzoeking aan u kan voordoen, of u kunt tegenargumenten uit het Woord halen. Wij moeten heel nauwgezet zijn in het gebruik van het zwaard des Geestes, het Woord van God, en het in de ingewanden van het zondige vlees steken. Als in dit bijzondere geval deze gedragslijn gevolgd werd, zou u minder gekweld worden door een verzoekende duivel en uw verdorven hart.

### *Toepassing*

Het gebruik dat ik zal maken van hetgeen u hebt gehoord, zal tot vertroosting zijn van hen die in hun gemoed terneergeslagen zijn. Ik denk, dat ik menig Godvrezende hoor zeggen: "Wee mij, in mijn eigen ziel ervaar ik gevoelig dat mijn boze hart al die verkeerde eigenschappen heeft die u genoemd hebt en mijn ziel is daarvan getuige. Ik gebruik wel de middelen die u voorgeschreven hebt. Ik blijf van de gelegenheden tot zonde vandaan. Ik waak tegen de zonde en bid ertegen. En toch, God weet het, dat ik mijn boze hart er niet onder kan houden.

Aan ieder die in oprechtheid des harten en onder gevoel van zonde deze klacht uit, heb ik vier woorden van troost.

1. U moet nooit verwachten dat de verdorvenheid van uw natuur zolang u in dit leven bent geheel uitgeroeid zal worden, die wordt slechts gedeeltelijk onderdrukt. De verdorven natuur zal zodanig in u blijven, als die beesten die door Daniël genoemd worden: "hun heerschappij werd weggenomen, maar hun leven werd verlengd tot tijd

en stonde toe" (Dan. 7:12). De heerschappij van de zonde wordt weggenomen en de zonde zal niet over u heersen, maar het bestaan van de zonde blijft. Het lichaam des doods zal in ons leven zolang wij in het lichaam leven. De verdorven natuur zal in u leven, maar zij zal niet heersen, net als die boom waarvan Daniël vermeldt, waarvan de takken afgekappt waren, maar de stam bleef nog in de aarde staan. U kunt dadelijke zonden afkappen, maar bedenk, de wortel blijft. Klimop dat tegen een muur groeit, kan alleen ontworteld worden als men de muur afbreekt. Zo kunt u de zonde in uw natuur (die als klimop is dat in een muur gegroeid is) er pas uitkrijgen, als uw lichaam is afgebroken. Er is een belofte voor Gods kinderen, dat de zonde over hen niet zal heersen, maar nergens staat er, dat de zonde niet in hen zal blijven zolang zij hier zijn.

2. Er is een groot verschil tussen het zwichten voor de verdorven neigingen tot zonde in uw natuur en het volbrengen van de begeerlijkheden van het vlees. Ik weet dat er niemand van ons allen is, of hij bezwijkt in iets voor de begeerte van het vlees, maar niet allen volbrengen toch de begeerlijkheden van het vlees. U kunt aan de neiging toegeven waartoe uw zondige hart u aanspoort, en toch niet de begeerte tot zonde volbrengen. De Schrift geeft het verschil aan: "en verzorgt het vlees niet tot begeerlijkheden" (Rom. 13:14). Degenen die God vrezen, kunnen wel de begeerten van het vlees opvolgen, maar zij "verzorgen" het vlees niet tot zonde, zoals iemand doet voor zijn gezin, omdat hij het levensonderhoud wil geven. U bent niet iemand die "het vlees tot zonde verzorgt", daarom bemoedig en vertroost daarom uw hart. Hoewel de zonde in u is, zult u er niet om verloren gaan.

3. U die alle middelen gebruikt hebt en toch ervaart dat het vlees de overhand heeft op de Geest, bedenk dat sterke en machtige neigingen tot zonde niet altijd de kracht van de zonde bewijzen, maar de zwakheid van de zonde; eerder het verval van de zonde dan de volle kracht daarvan. Men heeft opgemerkt dat iets wat sterft, met alle macht worstelt en tegenstribbelt. Een vogel is een zwak schepsel, als u echter zijn kop eraf trekt, wat fladdert hij dan krachtig! Dat is niet een bewijs dat die vogel sterkte verkrijgt, maar dat zijn krachten hem verlaten. Zo kan het ook wel bij u zijn. U hebt sterke begeerten tot de zonde en u onderkent dat. Het kan dan wel zijn dat de zonde op haar laatste benen loopt. In de Schrift staat, dat de begeerlijkheden gekruisigd worden. Welnu, met het kruisigen van de zonde is het net als met die goddeloze, onboetvaardige moordenaar. Hij werd vastgebonden en vastgenageld door handen en voeten en toch raasde en tierde hij. Zo kan de begeerte die stervend is nog tekeergaan. Als men medicijnen voor het eerst inneemt, maakt dat iemand zieker dan de ziekte zelf; niet dat iemand werkelijk zieker is, maar alleen vanwege de medicijnen die zich door zijn lichaam verspreid. Zo kan het wel bij u zijn. Het woeden van de zonde komt, omdat God u medicijnen geeft. Hoewel dat krachtig toegaat, zal God het uiteindelijk doen strekken tot het uitzuiveren van de kwade dampen uit uw ziel.

4. Als de verdorven neigingen in uw ziel sterk zijn, buig de krachten van uw hart neer in gebed tot God, om deze verdorvenheden te onderdrukken. Als een maagd die verkracht werd, niet had geroepen, werd zij krachtens de wet schuldig gerekend en achtte men het dat zij toegestemd had (Deut. 22:24, 27). Hoe meer de duivel en uw verdorvenheden u verzoeken, hoe ernstiger u tot God moet bidden en om hulp roepen. Als u klaagt over die herhaalde aanvallen die de verdorven natuur en de duivel op u doen, en u tot God vlucht om hulp en bijstand, zal uw ziel geenszins om uw ongerechtigheid verloren gaan.

## VIJFTIENDE PREEK

(uitgesproken op 29 december 1650)

*"Want het vlees begeert tegen den Geest, en de Geest tegen het vlees; en deze staan tegen elkander, also dat gij niet doet, hetgeen gij wildet". (Galaten. 5:17).*

Vraag 6. Ik ga nu verder naar de laatste vraag:

*Hoe kan iemand weten dat neigingen tot zonde uit het vlees voortkomen, of dat zij louter van de duivel afkomstig zijn en dus zuiver satanisch zijn?*

- Voor ik deze vraag beantwoord, zal ik eerst aantonen welk nut dat heeft.
- Ten tweede zal ik er enkele stellingen aan vooraf laten gaan en dan zal ik u de oplossing van deze vraagstelling geven.



*Er ligt drieërlei nuttigheid in deze vraag:*

1. Het is nodig dit te weten, omdat onbekeerden, als zij tot zonde verzocht worden, de hele schuld op de duivel schuiven en niets daarvan op hun eigen hart. Als deze mensen al hun zonden op rekening van de duivel schrijven, doen zij hem niet helemaal recht. Zo heeft ook Eva al de schuld op de slang gestoken: "De slang heeft mij bedrogen en ik heb gegeten" (Genesis 3:13).

David had daarover andere gedachten. Hij werd verzocht en tot zonde aangepord in de volkstelling en wel door de satan, maar toch erkende hij: "Ik heb gezondigd en ik heb zottelijk gedaan" (2 Sam. 24:10). Van nature steken mensen, als zij tot zonde verzocht worden en als zij die ook begaan, de schuld op de duivel. En daarom is het goed voor ons dat wij het verschil weten, want wij moeten de duivel geen onrecht aandoen, maar, zoals men wel zegt: we moeten eerlijk blijven. Want soms staat hij er alleen maar bij en heeft niet de hand in onze zonden gehad.

De oplossing van dit vraagstuk is nodig, omdat bekeerde mensen (vooral degenen die bekommerd van hart zijn) zichzelf de schuld geven van die zonden, die terecht bij de duivel gelegd moeten worden. De duivel fluistert godslasterlijke gedachten in waartegen zelfs de natuur van de mens zich verzet en toch leggen zij de schuld daarvan op zichzelf. Dus terwijl de goddelozen enerzijds de duivel vals beschuldigen, beschuldigen anderzijds degenen die God vrezen zichzelf onterecht.

Omdat als men neigingen tot zonde louter laat voortkomen van de duivel, dan zijn die neigingen, al zijn ze onze last, niet onze zonde, indien wij daar niet voor zwichten en er aan toegeven. De duivel legt dan zijn aas aan onze deur, vaak net als een inbreker die onze ziel binnendringt, maar die door het geloof wordt tegengestaan. En als die eenmaal toch binnen komt, is dat dan onze zonde niet. Verzocht worden is geen zonde, maar het is zonde als wij aan de verzoeking toegeven. Zondige neigingen die uit de verdorven natuur voortkomen, al geeft u daar absoluut niet aan toe, die eerste opwellingen in het hart tot zonde zijn werkelijk zondig, omdat zij voortkomen uit de boze natuur die in u is. Zondige neigingen die uit een boos hart oprijzen, zijn zulke vruchten die uit een verdorven wortel voortkomen en daarom moeten wij die bewenen.

Om deze redenen is het nuttig de vraag te beantwoorden. Maar overdenk, voor ik daaraan toekom, de volgende waarschuwingen:

- (1) Of verzoeking nu komen van de duivel of uit onze verdorven natuur, u kunt er echter zeker van zijn dat zij beide zondig zijn en dat zij daarom allebei afgewezen moeten worden.
- (2) Wij moeten niet al te zorgvuldig zijn deze neigingen te onderscheiden, als wel ze te weerstaan, want als iemand meer nauwgezet is om ze te onderscheiden dan zorgvuldig om ze te weerstaan, is dat alleen maar weetgierigheid en geen oprechtheid.
- (3) Er is een kenbaar verschil tussen de neigingen tot zonde die van de duivel afkomstig zijn en de neigingen die uit de verdorven natuur voortkomen. Het is echter moeilijk aan te tonen waar het ondeelbaar punt van het verschil ligt. En ook deze reden is er die door een godgeleerde van deze tijd wordt gegeven: omdat de Schrift ook die verzoeking als schuldig aanmerkt waarvan Gods Woord zegt dat zij van de duivel afkomstig zijn. Ze worden daar aan het hart van de mens toegeschreven. Daarom wordt de schuld van de leugen van Ananias in Handelingen 5 in het derde vers op de duivel gelegd en in het vierde vers op de man zelf.

### **Over het herkennen van neigingen tot zonde die van de duivel afkomstig zijn**

Maar om nu de vraag te beantwoorden, deze kenmerken zijn er die ik u zal doorgeven om de neigingen tot zonde die ontstaan uit het vlees te onderscheiden van de neigingen die afkomstig zijn van de duivel.

1e. Neigingen tot zonde afkomstig van satan gaan gewoonlijk over onnatuurlijke zonden die weerzinwekkend zijn voor het licht van de natuur, zulke zonden waartegen zelfs het licht der natuur strijdt. En daarom rangschikken godgeleerden verzoeken tot godslastering en het slaan van de hand aan iemands eigen leven onder die van de satan, omdat zij onnatuurlijk zijn. Deze neigingen komen in eerste instantie niet voort uit het vlees, maar zijn van de duivel, omdat zij in strijd met de natuur zijn en derhalve niet uit de natuur voortkomen. Verzoeken tot onnatuurlijk kwaad zijn van de satan. De afschuw die men ertegen heeft, toont al van wie zij afkomstig zijn en daarom is kwaad van God denken louter satanisch, omdat het tegen het licht van de natuur is om lage, ongepaste gedachten van God te hebben.

Er is een goede opmerking gemaakt bij de geschiedenis van Job, waar staat dat het vuur Gods van de hemel viel en Jobs schapen verteerde. Wel, waarom ontruikt de duivel hem zijn schapen niet, zoals hij het deed met het overige vee, door de Chaldeeën en de Sabeeën die het gestolen hebben? Deze reden wordt daarvoor gegeven: de duivel kon het niet gedaan krijgen om Job God te laten lasteren en daarom liet hij vuur van de hemel vallen om zijn schapen te verteren, opdat hij dit zou beschouwen als onmiddellijk van God afkomstig, zodat hij Hem zou lasteren. Daarom is de duivel het voornaamste werktuig in al die verzoeken die Gods kinderen aansporen om God te lasteren. Niet dat er in de natuur van de mens niet het zaad aanwezig is van alle zonden, dus ook van godslastering! De menselijke natuur is ontvankelijk voor godslasterlijke verzoeken van de duivel, maar de eerste ingevingen daarvan komen gewoonlijk van de duivel. Daarom lezen wij, toen Judas uitging om Christus te verraden, dat de satan in hem voer. De neiging kwam van de duivel, omdat het een onnatuurlijke zonde was. Dat een knecht zijn meester, een goede meester, verraadt, wordt als een onnatuurlijke zonde beschouwd en daarom wordt die de duivel toegerekend. Hoewel Judas schuldig was, omdat hij deze verzoeking aanvaardde, legt de Schrift het toch de duivel ten laste dat hij de eerste bewegende oorzaak van deze onnatuurlijke zonde was. De zaden van onnatuurlijke zonden zijn echter in de natuur van de mens aanwezig. Derhalve schrijft de apostel de onnatuurlijke zonden die hij van de heidenen opnoemt, toe aan de lusten van hun hart.

2e. Neigingen die van de duivel afkomstig zijn, hebben gewoonlijk betrekking op grove zondige daden die hun zetel niet hebben in de genegenheden. De reden daarvan is, dat hoewel de zaden van deze grove zonden in de natuur aanwezig zijn, de mensen van nature het meest geneigd zijn tot geestelijke en inwendige zonden. De natuur spoort de mens aan tot inwendige zonden en de duivel tot grove, uitwendige zonden. En dat is de grote ellende van de mens, dat de verdorven natuur hem wel verzoekt tot zonden waartoe de duivel niet verzoekt. De leugen van Ananias wordt op rekening van de duivel gezet ("Waarom heeft de satan uw hart vervuld?"), zo wordt ook het zondig lasteren aan de duivel toegeschreven, omdat het een zonde is van een grovere aard. Het is het werk van de duivel om mensen tot grove, uitwendige zondige daden aan te zetten. Maar de verdorven natuur verlost u steeds tot die zonden die het meest passen bij uw verdorven genegenheden, zoals eigenliefde, ijdele eer, het zoeken van openbare toejuiching, geestelijke hoogmoed, vleselijk vertrouwen, snode plannen,

ijdele gedachten en dergelijke. Dat zijn de zwermen inwendige begeerten die uitgebroed worden in uw verdorven natuur en daartoe port uw natuur u aan.

3e. Verzoeking van satan gaan gewoonlijk gepaard met veel afschuw en vrees als zij voor de eerste keer worden ingegeven. Als een verzoeking zo sterk wordt opgedrongen dat men ervan beeft en dat men ervan gruwet, is dat een bewijs dat die van de duivel afkomstig is. De reden is dat de natuur tot zulke zonden aanspoort die voor de natuur het meest aangenaam zijn. De natuur ontsteekt geen brand in het gemoed.

4e. De verzoeking van de satan worden gewoonlijk ingegeven als er een geschikt voorwerp en een gepaste gelegenheid voorhanden zijn om de zonde te bedrijven. Bijvoorbeeld, als iemand wiens geest in beroering is, water ziet, zal de duivel hem verzoeken zichzelf te verdrinken, of als hij een mes ziet, zichzelf de keel af te snijden, of als iemand een schone vrouw voor zich ziet, hem te verzoeken tot onkuisheid. Verzoeking als deze komen gewoonlijk van de duivel. Weliswaar kan de duivel de verbeelding in beroering brengen, als er geen voorwerp is, maar dat is niet zo gebruikelijk. Maar wij lezen in de Schrift van voorbeelden van degenen die verzocht werden als de gelegenheden tot zonde aanwezig waren. Zo zag Eva dat die boom goed was tot spijs en een lust was voor de ogen (daar was het voorwerp) en toen kwam de verzoeking van de duivel. Zij nam en at. En zo ging het ook met David. Hij viel in die zonde van onreinheid toen hij naar het dak van zijn huis ging. Hij dacht niet aan onreinheid, maar toen hij op het dak van zijn paleis was en Bathseba naakt zag, verzocht de duivel hem tot die zonde en vervolgens sloot zijn natuur zich aan bij die verzoeking toen de gelegenheid werd geboden. Neigingen die afkomstig zijn van de verdorven natuur zijn er gewoonlijk, als er niet eens een gelegenheid geboden wordt. Als daarom iemand op zijn bed wereldse en hebzuchtige gedachten heeft, terwijl er geen gelegenheid aanwezig is, komt dit voort uit de verdorvenheid van zijn hart. Dus al die bespiegelingen en beschouwingen van het kwaad in de gedachten komen louter voort uit uw eigen hart. En ten aanzien van gelegenheden en verzoeking tot zonde, moet ik u zeggen, dat, hoewel de duivel daarin de eerste kan zijn, u uw eigen hart meer de schuld ervan moet geven dan de duivel, als u daarna zwicht voor de gelegenheid of de verzoeking.

5e. Neigingen tot zonde die afkomstig zijn van de duivel, vallen gewoonlijk plotseling op iemand aan. Vóór het moment waarop zulke neigingen worden ingegeven, dacht men daar in het geheel niet aan. Zulke neigingen zijn afkomstig van de duivel. Perkins zegt dat zij net als de bliksem plotseling een huis verlichten. Dat kunt u ook lezen van Petrus in Lukas 22:31: "Simon, Simon, ziet de satan heeft ulieden zeer begeerd om te ziften als de tarwe". Wat wordt daar dan mee bedoeld? Wel, het zag op die verzoeking waarmee de duivel Petrus verzocht om zijn Heere en Meester te verloochenen. Nu is het wel waar dat Petrus in zijn hart schuldig was, want het zaad van die zonde was in hem aanwezig, maar toch legt de Schrift de schuld op de duivel, daar hij de eerste was in de verzoeking, omdat Petrus vóór dat moment geen overleg in zijn gedachten van zoiets had gehad. Maar toen hij de zaal van de hogepriester binnenging om zich te verwarmen, verzocht de duivel hem daartoe en toen werd Petrus daarmee overvallen. Dus die verzoeking die in iemands gemoed opkomen waaraan hij tevoren in het geheel niet gedacht had, zijn oorspronkelijk van de duivel afkomstig. Maar neigingen tot zonde die voortkomen uit de verdorven

natuur komen met meer overleg, zijn langduriger en komen niet met zo'n geweld en zo ijlings als een verzoeking die van de duivel afkomstig is. De reden daarvan is, dat zij meer bij de natuur passen en zodoende minder kracht uitoefenen in het gemoed van een mens.

### **Eerste toepassing ter waarschuwing**

1. U moet weten dat, hoewel de genoemde verschillen er zijn tussen de neigingen tot zonde die afkomstig zijn van de duivel en die voortkomen uit de verdorven natuur, er toch geen zonde in de wereld bestaat, of die zou bedreven worden al was er geen duivel om te verzoeken, of al zou die er bijstaan als een toeschouwer. Het zaad van elke zonde is aanwezig in het hart van de mens en daarom heeft onze Zaligmaker gezegd: "Want uit het hart komen voort boze bedenkingen, doodslagen, overspelen, hoererijen, dieverijen, valse getuigenissen, lasteringen" (Matth. 15:19). Onze Zaligmaker spreekt erover in het meervoud om aan te geven dat er allerlei soorten van zonden in het hart van een mens zijn en allerlei zonden in allerlei gradaties. Als God slechts de teugels van onze natuur zou loslaten, wat zouden wij dan spoedig in allerlei kwaad uitbreken.
2. Weet ook, dat er in zondige daden gewoonlijk een samenwerking van de satan en het vlees is. Stel dat de verzoeking in het vlees begint. De duivel zal die verzoeking kracht bijzetten en als de duivel verzoekt, koestert het vlees die verzoeking en geeft daaraan toe. Dus, al is er verschil in de verzoeking, toch is er gewoonlijk samenwerking tussen het vlees en de duivel. Dus als de verdorven natuur begint, zal de duivel de aanval steunen en als de duivel begint, zal de verdorven natuur ermee instemmen en toegeven. De verdorvenheid is het getij en de verzoeking is de wind om de stroom van een zondige loop sneller te doen afvloeien.
3. Hoewel het waar moge zijn dat volgens onderzoek vele neigingen tot zonde, met name tot onnatuurlijke zonden, in eerste instantie van de duivel afkomstig zijn, toch is het hoofdzakelijk uw schuld als u aan die neigingen toegeeft. Het is opmerkelijk in het geval van David, dat hoewel de duivel hem verzocht heeft om het volk te tellen, hij met geen woord over de duivel spreekt als hij zich dit feit te binnen brengt, maar hij zegt: "Ik heb gezondigd, ik heb zeer gezondigd, ik heb zeer zottelijk gedaan" (2 Sam. 24:10). Petrus heeft Christus verloochend en de Schrift deelt ons mee dat de eerste neiging tot die verloochening van de duivel kwam. "De satan heeft u zeer begeerd om te ziften", zei Christus. Wel, dan zou Petrus hebben kunnen zeggen: "Het is wel waar dat ik mijn Meester heb verloochend, maar satan heeft ook schuld". Maar wij vinden geen enkel woord van Petrus tegen de duivel gericht, maar hij ging naar buiten en weende bitterlijk. Dus hieruit blijkt, dat hoewel neigingen tot zonde in eerste instantie van de duivel afkomstig zijn, u zelf toch schuldig bent en niet de duivel, als u aan die neigingen toegeeft.

### **Tweede toepassing van bestraffing**

A. Als het nu zo is dat het vlees tegenstand voert tegen de Geest, is hiermee die valse roomse opvatting te berispen die staande houdt dat de verkeerde begeerte geen zonde is. De roomsen ontkennen dat een neiging of een natuurlijke genegenheid in een mens tot zonde verkeerd is; en als het al zo zou zijn, zeggen zij dat dan die zonde weggewassen is in de doop. Zo waren de Farizeeën er ook onwetend van dat de neigingen van het vlees tot zonde verkeerd waren en het was een leerstuk onder hen dat de wet van God alleen de uitwendige daden betrof en dat de inwendige begeerten

van het hart in geen enkel opzicht zondig waren. Maar toen Christus de natuur van de geboden verklaarde, leerde Hij hun wel wat anders. Daarom zei Hij: "Gij hebt gehoord dat van de ouden gezegd is: Gij zult geen overspel doen. Maar Ik zeg u, dat zo wie een vrouw aanziet, om dezelve te begeren, die heeft alrede overspel in zijn hart met haar gedaan" (Matth. 5:27, 28). Hier toont Christus dat niet alleen uitwendige daden, maar ook inwendige begeerten tot zonde door de wet van God verboden worden. Zo beoordeelde Paulus toen hij nog Farizeeër was zijn leven volgens de uitwendige letter van de wet en dacht dat hij zodoende onberispelijk was. Paulus wist totaal niet dat de wet geestelijk was voordat hij bekeerd was. En daarom zegt hij: "Want ook had ik de begeerlijkheid niet geweten zonde te zijn, indien de wet niet zeide: Gij zult niet begeren" (Rom. 7:7). Let dus niet alleen op de uitwendige daden van uw leven, maar ook op de inwendige neigingen en begeerten van uw hart, want de wet gaat daar ook over.

B. Diegenen worden bestraft die, als zij toegegeven hebben aan zondige begeerten, geneigd zijn liever overal de schuld te leggen behalve bij hun eigen hart. Wij zijn geneigd om eerder op alles en nog wat de schuld van de zonde te schuiven dan op onszelf. Drie zijn er op wie men gewoonlijk de schuld legt: op God, op de duivel of op andere mensen.

1. Op God; zo deed Adam. "De vrouw die Gij bij mij gegeven hebt, die heeft mij van dien boom gegeven, en ik heb gegeten" (Genesis 3:12). Dus legde hij de schuld van zijn val op God Zelf. "Als U mij die vrouw niet had gegeven, zou zij mij niet hebben verleid en dan zou ik niet hebben gegeten".
2. Anderen leggen de schuld op de duivel en toch zouden wij onszelf verleiden als er geen duivel was die ons verzocht. De een noch de ander is immers geheel de schuldige. God heeft nooit de schuld en de duivel is soms de schuldige. De apostel Jacobus leert ons dat "God niemand verzoekt". En soms is de duivel niet de schuldige, omdat uw eigen natuur uw verzoeker is geweest. Zo verklaart diezelfde apostel, dat "een iegelijk wordt verzocht als hij van zijn eigen begeerlijkheid afgetrokken en verlokt wordt" (Jac. 1:14) De begeerlijkheid baart zonde! De duivel moge dan de vader zijn die de zonde verwekt, het vlees is echter de moeder, die de zonde ontvangt, koestert en baart. En de reden is dat de ingevingen van de duivel ons geen schade konden berokkenen, ware het niet dan wij onze verdorven neigingen hebben. De duivel kwam ook tot Christus, maar hij vond in Hem niets. De duivel schudde wel aan de fles, maar het was een kristallen glas met zuiver water. Er zat geen modder in. Maar hoewel u uitwendig mooi lijkt, als de duivel echter slechts in uw hart port, komt de modder van uw verdorvenheid al gauw tevoorschijn.
3. Er zijn er ook die de schuld van hun zonde op mensen leggen; zo heeft Aäron gedaan, toen Mozes hem bestrafte vanwege zijn afgoderij. "Gij kent dit volk, dat het in den boze ligt" (Exod. 32:22). Hij wilde graag de schuld van zich afschuiven en zich verontschuldigen over zijn eigen zondigheid door die op het volk te leggen. Toch baatte hem dat niet, want God rekende hem de zonde toe. Niets is meer natuurlijk dan dat wij ons verontschuldigen en onze zonde verbergen en daarom staat er dat de mensen hun overtredingen bedekken als Adam (Job 31:33). Als uw hart geen schuld had, zouden voorbeelden tot zonde u eerder aansporen om ze te verfoeien dan na te volgen.
4. Er zijn weer anderen die de schuld willen leggen op de boosheid van de tijd, terwijl u goed zou doen in boze tijden, als u geen slecht hart had. Als u een goed

hart zou hebben, zou u des te beter zijn naarmate de tijden slechter waren. Leg daarom de schuld van uw zonde waar die behoort te zijn: op de ondeugd van uw boze hart.

### **Derde toepassing van vermaning**

Begeert het vlees tegen de Geest, o, kies dan de zijde van de werkingen van de Geest tegen het vlees! Al bent u iemand die God vreest en al zal de zonde dan uw ziel niet veroordelen, zij kan echter wel uw consciëntie wonden en uw troost verduisteren. En hoewel uw zonden u, die een kind van God bent, niet zo kunnen schaden dat u erdoor verloren gaat, ze kunnen anderen wel kwaad doen. Dat is het juist wat Tostatus opmerkte bij 1 Kron. 21:1, waar staat dat de satan opstond tegen Israël en David aanporde om het volk te tellen. Let op, dat er niet staat dat de satan opstond tegen David, maar tegen Israël. De reden is, dat David een publiek persoon was en de duivel wist, dat als hij hem tot zonde kon aanporren, Israël ervoor boeten zou. Daarom stond de duivel op tegen Israël door David te verzoeken. Als u dus een publiek persoon bent en de duivel weet u zover te krijgen dat u zwicht voor de zonde, zullen anderen erdoor geschaad worden.

### **Vierde toepassing**

Gij die wedergeboren zijt, bedenk dat u vlees en bloed met u omdraagt. U hebt vlees dat tegen de Geest begeert, en in uw hart is weerzin aanwezig tegen de Heilige Geest van God. Ga daarom naar huis en klaag over de tegenstand en de ondeugd in uw hart. Zeg evenals Rebekka, toen zij de twee kinderen in haar schoot droeg die "zich samenstieten": "Waarom ben ik dus?" (Genesis 25:22). U draagt een Ezau en een Jakob in u om, natuur en genade, kwade neigingen die strijd voeren tegen goede begeerten. Wend u tot de Heere en zeg: "Waarom ben ik dus?" en met Paulus: "Ik, ellendig mens, wie zal mij verlossen uit het lichaam dezes doods?" (Rom. 7:24).

## **ZESTIENDE PREEK**

**(uitgesproken op 29 december 1650)**

***"Want het vlees begeert tegen den Geest, en de Geest tegen het vlees; en deze staan tegen elkander, alzo dat gij niet doet, hetgeen gij wildet"*** (Galaten 5:17).

Ik ga nu verder naar het tweede deel van deze strijd: *de Geest begeert tegen het vlees*. Het vlees is de aanval het eerste begonnen, omdat er al vlees in ons was vóór de Geest er kwam. Maar de Geest bindt de strijd ook aan en zoals het vlees begeert tegen de Geest, begeert de Geest ook tegen het vlees.

Voor ik dit punt verder uitwerk, zal ik een Schriftplaats ophelderen die daarmee in

strijd schijnt te zijn. In Eféze 6:12 staat: "Want wij hebben den strijd niet tegen vlees en bloed, maar tegen de overheden, tegen de machten, tegen de geweldhebbers der wereld, der duisternis dezer eeuw, tegen de geestelijke boosheden in de lucht". Deze Schriftplaats kan men op twee manieren met onze tekst in overeenstemming brengen.

- Ten eerste, als de apostel zegt: "wij hebben de strijd niet tegen vlees en bloed, maar tegen de overheden en machten", moet men dit gezegde niet letterlijk en absoluut verstaan, maar vergelijkenderwijs. En als wij vlees en bloed daar opvatten als de verdorven natuur, is de betekenis dat wij niet alleen te strijden hebben met vlees en bloed, de verdorven natuur vanbinnen, maar dat wij ook de duivel nog hebben vanbuiten tegen wie wij ons hebben te verweren.
- Maar de meer waarschijnlijke overeenstemming met deze Schriftplaats is de volgende: in mijn tekst staat, dat wij strijden tegen het vlees en in Eféze 6 staat dat wij niet te strijden hebben tegen het vlees. Welnu, hoewel hetzelfde woord in beide teksten gebruikt wordt, wordt het in verschillende betekenissen gebruikt. En opdat u zou weten hoe het in beide teksten wordt gebruikt, overweeg dan deze drie mogelijke betekenissen van het woord:
  - (1) Vlees en bloed betekent soms de verdorven natuur en zo moet men het gezegde van Christus verstaan: "Vlees en bloed heeft u dat niet geopenbaard" (Matth. 16:17).
  - (2) Vlees en bloed kan ook het natuurlijke lichaam van een mens beteken en zo wordt het gebruikt in 1 Korinthe 15:50: "Vlees en bloed kunnen het Koninkrijk Gods niet beërven". Dat wil zeggen: zoals wij nu leven in de wereld met ons lichaam zoals het een natuurlijk, verderfelijk, sterfelijk lichaam is, is dat niet geschikt voor de heerlijkheid en de gelukzaligheid in de hemel.
  - (3) Vlees en bloed wordt in de Schrift ook gebruikt voor goddeloze mensen en zo wordt het in Eféze 6:12 gebruikt: "Wij hebben den strijd niet tegen vlees en bloed", dat wil zeggen niet zozeer tegen de goddeloze mensen, als wel tegen de duivel, de vorst der duisternis van deze wereld.

Hier hebt u dus de overeenstemming van de twee teksten.

De Geest begeert tegen het vlees. Dat wil zeggen: *de bewegingen en werkingen van Gods Geest verzetten zich tegen de neigingen tot zonde van de verdorven natuur.* zodat wij hieruit de volgende leerstelling kunnen afleiden: ***De bewegingen en de werkingen van Gods Geest strijden in de wedergeborenen tegen de neigingen tot zonde die voortvloeien uit de verdorven natuur.***

In het behandelen van deze leer wil ik het volgende doen:

1. Aantonen wat de natuur van deze strijd is.
2. Aantonen waarin die bestaat.
3. Aantonen hoe u de strijd die de Geest voert tegen de neigingen tot zonde kunt onderscheiden van de strijd tegen de zonde die in de consciëntie van een natuurlijk mens gevonden kan worden.
4. U raadgevingen schenken in deze strijd.

#### Vraag 1: **Wat is deze strijd?**

Antwoord: *Wat deze strijd niet is:* er zijn vier soorten strijd tegen de zonde die niet beantwoorden aan de strijd die de Geest voert.

1e. Er kan een strijd tegen de zonde zijn door de zonde zelf. De ene verdorvenheid kan strijden met de andere en een kleinere zonde kan dikwijls overwonnen worden door

een grotere. Dat vindt men dikwijls in natuurlijke mensen. Iemand die hoogmoedig is, moet iets hebben om zijn hoogmoed te voeden en omdat hij hoogmoedig is, wil hij in voornaam gezelschap zijn en deftig en rijk gekleed gaan. Gierigheid, een tegenovergestelde ondeugd, kan een belemmering voor hoogmoed zijn. Zo zal iemand die verkwistend is, die zijn dagen doorbrengt met fuiven, pret maken en onmatige liefde tot de wereld, zichzelf wel wijsmaken dat hij te veel geld uitgeeft. Zo kan dus de ene verdorvenheid strijden tegen de andere en toch beantwoordt dit niet aan de strijd van de Geest tegen de zonde.

2e. Er kan een strijd tegen de zonde zijn in de natuurlijke genegenheden, waarin de natuur zichzelf zoekt te handhaven. Vrees houdt menigmaal brute schepselen terug van hetgeen waartoe hun natuurlijke begeerte hen zou voeren. De wolf zou graag schapen verscheuren, maar zijn vrees voor de herder weerhoudt hem daarvan. Zo is het ook gelegen met toom tegenover vrees. Iemands toorn spoort hem aan om gelegenheid te zoeken zich te wreken aan de man op wie hij boos is, maar een andere hartstocht (vrees) zegt hem: "Als u de man doodt op wie u boos bent, zal de wet u aangrijpen". Dit komt helemaal niet voort van de Geest.

3e. Er is een strijd die ontstaat uit iemands natuurlijke geaardheid. Sommige mensen hebben zo'n heldhaftige, edelmoedige aard, dat zij van nature al strijden tegen vele ondeugden. Luther heeft gezegd dat hij nooit werd verzocht tot de zonde van hebzucht, omdat hij zo'n edelmoedige, vrijgevige geest had. Een gezegde van Plutarchus was: "Ik zou liever willen dat de mensen zouden zeggen dat er nooit zo iemand in de wereld geweest is als Plutarchus dan dat men zou zeggen, dat Plutarchus onbetrouwbaar of wispelturig is". Deze heiden had zo'n edele aard, dat hij alle laagheid verachtte.

4e. Er is een strijd die ontstaat door het licht van de rede, ondersteund door een natuurlijke consciëntie, die iemand voor de zonde beteugelt. De heidenen konden door het licht van de natuurlijke consciëntie zonde zien en verfoeien. Zij achtten het iets minderwaardigs zich over te geven aan lage, beestachtige lusten. De consciëntie is de spion van God en de opzichter van de mens. Zij is de stadhouder van God om hem tegen de zonde te waarschuwen.

Welnu, dit alles vindt men in onbekeerde mensen en beantwoordt niet aan de strijd van de Geest tegen het vlees, zoals hierna aangetoond zal worden.

Maar om u duidelijk te maken wat deze strijd wel is, antwoord ik *dat de strijd van de Geest tegen het vlees een machtige, onverzoenlijke tegenstand is die opgewekt wordt door de werkingen van Gods Geest in wedergeboren zielen tegen al de neigingen tot zonde die voortkomen uit de verdorven natuur*. Dat is een eenvoudige en volledige omschrijving van deze strijd.

Vraag 2: De volgende vraag is, ***waarin de strijd van de Geest tegen het vlees bestaat***.

Antwoord: Deze strijd van de Geest tegen het vlees heeft betrekking op twee zaken: ten eerste, om de zonde te voorkomen; ten tweede, om aan te sporen tot het goede.

Ten eerste, met betrekking tot de zonde doet de Geest de volgende vijf zaken:

1. Hij verlicht iemand en openbaart de zonde aan zo iemand, die hij nooit tevoren zo heeft gezien. Zo zei Paulus: "Ik had de begeerte niet geweten zonde te zijn, indien de wet niet zeide: Gij zult niet begeren" (Rom. 7:7). De Geest van God openbaarde aan Paulus de zonde door de wet en de ontdekking van een vijand is een zekere mate van tegenstand.
2. De Geest rust niet slechts in het openbaren van de zonde, maar Hij biedt weerstand



tegen de neigingen van de zonde die voortkomen uit de verdorven natuur. De Geest begeert tegen het vlees, dat wil zeggen: Hij verzet Zich tegen de neigingen van de verdorven natuur. Dat is de betekenis van de tekst.

3. De Geest zet de consciëntie aan het werk om iemand te weerhouden van en te bestraffen over het koesteren van kwade neigingen, en zijn hart te maken tot een verblijfplaats van de zonde. Hij overtuigt de wereld van zonde (Joh. 16:18).
4. De Geest heiligt de natuur van een mens en wast hem van het vuil der zonde (1 Kor. 6:11). Daarom wordt de Geest van Christus de Heilige Geest genoemd, vanwege het heiligende werk van de Geest in de harten van Gods kinderen. De Geest is niet alleen Zelf heilig, maar de Auteur en Bewerker van de heiligheid in de harten van de gelovigen.
5. De Geest van God onderdrukt de neigingen tot zonde. Hij biedt niet alleen tegenstand, maar Hij helpt een mens om de neigingen tot zonde te doden. "Maar indien gij door den Geest de werkingen des lichaams doodt, zo zult gij leven" (Rom. 8:13), zo heeft de apostel gezegd. En u hebt daar zelfs een belofte voor in het vers dat aan mijn tekst voorafgaat: indien u door de Geest wandelt, zult u niet de begeerlijkheden des vleeses volbrengen. Hij zegt niet, dat u ze niet zult doen, maar u zult ze niet volbrengen. Zij zullen niet zoveel macht en overwicht over u hebben als over goddeloze mensen.

Zo ziet u hoe de Geest, met betrekking tot de zonde, tegen het vlees strijdt.

Ten tweede, biedt de Geest, met betrekking tot het doen van het goede, tegenstand tegen het vlees op verschillende manieren:

1. Door iemand te verlichten en aan hem te openbaren wat het goede is. Zo heeft de HEERE door middel van de profeet beloofd: "En uw oren zullen horen het woord desgenen die achter u is, zeggende: Dit is de weg, wandelt in denzelve" (Jes. 30:21). De Geest openbaart iemand wat zijn weg, zijn werk en zijn plicht is.
2. Niet alleen dat, maar de Geest wekt heilige werkzaamheden en heilige voornemens in u op om die plicht te verrichten. Hij wijst u niet alleen de weg, maar dringt er bij u op aan die weg te bewandelen.
3. De Geest ondersteunt iemand in het doen van het goede, als het vlees het verhindert. "Wij weten niet, wat wij bidden zullen, gelijk het behoort, maar de Geest Zelf bidt voor ons met onuitsprekelijke zuchtingen" (Rom. 8:26).
4. Hij deelt steeds meer genade mee aan Zijn volk, waardoor zij in staat gesteld worden datgene te doen wat goed is. Hij geeft voortdurend toedieningen van de Geest van Jezus Christus.

Zo ziet u dus waarin de strijd van de Geest tegen het vlees bestaat, zowel met betrekking tot de zonde als tot het goede.

**Vraag 3: *Aangezien er in goddelozen ook een strijd tegen de zonde kan zijn (zoals ik u al heb aangetoond) die voortkomt uit de natuurlijke consciëntie, waaruit blijkt dan het verschil tussen die strijd die ontstaat uit de natuurlijke consciëntie en de tegenstand tegen de zonde die afkomstig is van de Geest van God?***

Deze vraag wordt door menig schrijver van deze eeuw behandeld. Door Perkins in zijn verhandeling *over het vlees en de Geest* en ook door Downname in zijn "Christelijke oorlog", en vele anderen. Daarom zou ik u willen verwijzen naar die geschriften om die te lezen, maar ik wil deze kwestie niet helemaal weglaten. En opdat u het verschil zou mogen weten, zal ik het in de volgende bijzonderheden verklaren. Er is verschil:

1. In de manier waarop deze strijd gestreden wordt;

2. in de omvang van de strijd;
3. in de tijdsduur van de strijd;
4. wat betreft de beginselen waaruit deze strijd ontstaat; wat betreft de uitkomst en het einde van deze strijd.

1. Wat betreft de wijze waarop deze strijd gestreden wordt, is er een drieërlei verschil:

1e. De tegenstand die er in een onwedergeborene is, is onvrijwillig. Als de consciëntie hem niet zou kwellen, zou hij nooit over de zonde bekommerd zijn. Hij gaat deze strijd niet aan als een vrijwilliger, maar eerder als iemand die tot die taak gedwongen wordt door de indrukken van zijn natuurlijke consciëntie. Hij komt niet op het strijdtoneel als een dappere kampioen, maar hij wordt erheen gesleept. De consciëntie is Gods verspieder en de toezichthouder van de mens en daarom zal de consciëntie, of iemand dat nu wil of niet, hem in het aangezicht vliegen, zodat de tegenstand van de natuurlijke consciëntie een onvrijwillige tegenstand is. Het bedrijven van de zonde is vrijwillig, maar de tegenstand is onvrijwillig. De consciëntie van een goddeloze is als het licht van een kaars voor een dief: het schijnt nog in zijn gezicht terwijl hij bezig is te stelen.

Maar bij degenen die God vrezen is het geheel het tegenovergestelde. Het bedrijven van de zonde is niet vrijwillig (Rom. 7:9). De tegenstand in hen is een vrijwillige tegenstand. Zij verblijden zich als de Geest Zijn ambt uitoefent, als de genade in het vernieuwde deel de verdorvenheid van het hart onderdrukt. Van de goddelozen staat er *dat zij willens onwetend zijn*, maar de apostel leert ons dat degenen die God vrezen gewillig zijn om in alle dingen eerlijk te leven. Een goddeloze is er inderdaad afkerig van om te strijden tegen de verdorvenheid. Zijn hart is graag altijd in het huis der vreugde, zoals de wijze man ons leert (Pred. 7:4). Hij heeft niet graag dat zijn consciëntie hem beroert. Hij zou liever de stem van zijn consciëntie smoren. Hij is onwillig om tegen het vlees te strijden. Maar zij die God vrezen zijn daartoe zeer gewillig. Daarom kunt u lezen, dat zij zuchten om van de last ontheven te worden (want de zonde is de grootste last). Zij liggen onder de zonde als onder een last en zouden die graag van zich afwerpen.

2e. De strijd die in de goddelozen is, is slechts een strijd zonder ernst. Het is net als bij de kinderen die samen aan het spelen zijn en die gaan worstelen en vechten, maar het is alleen voor de grap, niet om elkaar pijn te doen. Of net als degenen die aan het schermen zijn, die vele uitdagende bewegingen maken en die elkaar wat licht verwonden, maar niet de bedoeling hebben elkaar te doden. Het is er niet mee als een soldaat die op het slagveld komt met de bedoeling zijn vijand te doden.

Maar zo is het wel met degenen die wedergeboren zijn. In hun strijd met de zonde trachten zij in alle ernst deze te doden. Zoals de apostel Paulus zegt: "Ik kamp also, niet als de lucht slaande; maar ik bedwing mijn lichaam en breng het tot dienstbaarheid" (1 Kor. 9:26, 27). De woorden in het Grieks zijn zeer nadrukkelijk. Het is beeldspraak, ontleend aan worstelaars, waarbij de kampioenen strijden voor hun leven. Het woord betekent: een vijand bont en blauw slaan, hem zoveel ik kan beschadigen. Daarom zegt Paulus: Ik sla niet in de lucht, maar ik sla in alle ernst het lichaam terneer. "Maar die van Christus zijn, hebben het vlees gekruisigd" (Gal. 5:24), heeft dezelfde apostel gezegd, waartoe wij ook een belofte hebben, dat "indien wij door den Geest de werkingen des lichaams doden, zo zullen wij leven" (Rom. 8:13).

3e. De strijd die voortvloeit uit de natuurlijke consciëntie is een onordelijke

tegenstand, net als bij mensen die in een opstootje vechten. Maar degenen die wedergeboren zijn, strijden tegen de zonde als manschappen in een leger. De onordelijkheid van de strijd in de consciëntie van degenen die niet wedergeboren zijn, blijkt uit het feit dat die strijd in verschillende vermogens plaatsvindt. Een goddeloze heeft de wil en het verlangen om deze of gene zonde te bedrijven. Nu is er geen wedergeboren deel in zijn wil. Er is niets in hem wat tegen zijn wil is, maar er kan wel wat tegen zijn in het verstand en dikwijls is dat zo. Daarom, hoewel goddelozen begeren deze of gene goddeloze daad te doen, maakt hun verstand hun wijs, dat zo'n zonde hen niet alleen onteert, maar hen hiernamaals zal verdoemen. Dus is de strijd in een goddeloze in verschillende vermogens en is derhalve onordelijk.

Maar in degenen die wedergeboren zijn, is de strijd een ordelijke strijd in hetzelfde vermogen, niet de wil tegen het verstand en het verstand tegen de wil, maar de wil tegen de wil, het verstand tegen het verstand en de genegenheden tegen de genegenheden. Het vernieuwde deel daarvan strijdt tegen het onvernieuwde deel. Zo tracht het geheugen, voor zover dat bekeerd is, heilige waarheden vast te houden en de herinnering aan het kwade eruit te werpen. Het wedergeboren deel staat op tegen het onwedergeboren deel. In de genegenheden is de strijd ook in hetzelfde vermogen. De liefde die wij tot God en de hemelse dingen hebben, strijdt tegen de eigenliefde, de liefde tot de wereld en de liefde tot de zonde.

Dat zijn de verschillen tussen de strijd tegen de zonde die men vindt in wedergeborenen en onwedergeborenen, met betrekking tot de wijze van strijden.

2. Wat betreft de omvang van deze strijd blijkt het verschil uit de volgende drie bijzonderheden:

1e. De strijd van de natuurlijke consciëntie tegen de zonde reikt slechts zover als het tegenstaan van de zonden van het leven, de uitwendige zonden, maar strekt zich niet uit tot de zonde der natuur, de inwendige zonden. De reden is, dat de natuurlijke consciëntie niet weet dat de natuurlijke verdorvenheid zonde is en als de natuur geen oog heeft om de zonde te ontdekken, heeft zij ook geen hand om haar tegen te staan. Zolang Paulus onbekeerd was, wist hij niet dat de begeerte zonde was. Dus valt de erfzonde niet onder de waarneming van de natuurlijke consciëntie. Wij lezen wel dat de natuurlijke consciëntie in goddeloze mensen zover gaat, dat zij hen beschuldigt van de zonden van het leven, zoals Kaïn van zijn doodslag, Achab van zijn afgoderij, Saul van zijn wreedheid en Judas van zijn verraad. Maar de natuur kan zich niet verzetten tegen de natuur. Zij kan de takken besnoeien, maar niet de wortel.

Maar het is anders met een consciëntie die verlicht is door de Geest van God. Die voert strijd met de inwendige neigingen en werkingen van de zonde. Nadat Paulus tot bekering was gekomen, klaagde hij over de wet der zonde die in zijn leden was en over het lichaam des doods. Daarom hoort men hem uitroepen: "Ik ellendig mens, wie zal mij verlossen uit het lichaams dezes doods?" (Rom. 7: 24). De natuurlijke consciëntie kan iemand overtuigen van een zonde van het leven, maar alleen de vernieuwde consciëntie zal iemand bestraffen over de zonde van de natuur.

2e. Reikt de natuurlijke consciëntie niet tot de zonden van de natuur, zij reikt ook niet tot de natuur van de zonde. Ik bedoel het volgende: de natuurlijke consciëntie strijdt nooit tegen de natuur van de zonde, maar alleen tegen de straf der zonde. Zij bestraft iemand niet over de zonde door deze te beschouwen als gedaan tegen een heilig God en tegen de heilige, reine wet. Het is de straf der zonde en niet de natuur van de zonde waartegen de natuurlijke consciëntie zich verzet; niet omdat de zonde de ziel

verontreinigt, maar omdat de zonde de ziel verderft; niet omdat de zonde het beeld Gods uitwist, maar omdat de zonde de mens zodanig gevangen houdt, dat hij het aangezicht van God niet zal zien; niet omdat God de zonde haat, maar omdat God de zonde straft.

Maar degenen die wedergeboren zijn, strijden niet alleen, door de Geest, tegen de zonde van hun natuur, maar ook tegen de natuur van hun zonde, tegen hun zonde, niet omdat die hun ziel verderft, maar omdat die hun ziel verontreinigt; niet omdat die de consciëntie kwelt, maar omdat die hun hart bevlekt. Een natuurlijk mens is bang voor de zonde zoals een kind bang is voor vuurwerk, niet omdat het bang is om het aan te steken, maar omdat het bang is dat het zijn vingers zal verschroeien. Dat is het voornaamste verschil, want een kind van God onthoudt zich van zonde terwille van de Heere en niet alleen vanwege vrees voor de hel. Degenen die God vrezen, willen niet zondigen tegen de reinheid, heiligheid, autoriteit en goedheid Gods en daarom onthouden zij zich van de zonde. *De natuurlijke mens is (zo zegt Augustinus) bang om in de hel te branden, maar hij is niet bang om te zondigen.*

3e. De natuurlijke consciëntie kan wel tegen de zonde strijden, maar beantwoordt lang niet aan de strijd van de Geest, omdat zij slechts zover gaat als openbare, grove zonden en niet verborgen en kleine zonden bereikt. Vervloeken is zo'n afschuwelijk kwaad dat iemands eigen hart hem dat zelf zegt. Het is zoals de wijze man het heeft gezegd: "Dikwijls weet uw eigen hart wel dat u zelf anderen gevloekt hebt". De natuurlijke consciëntie zal u niet zo vaak beschuldigen over verborgen zonden en boezemzonden zoals geestelijke hoogmoed, afzwervende gedachten in de heilige plichten en leegheid van hart. Maar als de Geest van God door middel van een vernieuwde consciëntie komt om van zonde te overtuigen, strekt Hij Zich uit tot verborgen zonden. Hij bereikt zowel de begeerten zelf als de daden. Zo was het ook met de apostel Paulus. Hij zei: "Maar de zonde, oorzaak genomen hebbende door het gebod, heeft in mij alle begeerlijkheid gewrocht" (Rom. 7:8). Terwijl de erfzonde zich nog maar roerde in de begeerten, eer dat zij tot daden kwam, was de apostel zich daarvan al bewust. Zo staat er ook van Hizkía, een kind van God, dat hij zich vernederde vanwege de hoogmoed van zijn hart, voor de verheffing van zijn hart, waarvan geen mens hem nog kon beschuldigen.

Dat zijn de verschillen tussen de strijd die de natuurlijke consciëntie voert tegen de zonde en de strijd die de Geest voert tegen de verdorvenheid.

### **Eerste toepassing**

Nu dat zo is, dat zowel de Geest begeert tegen het vlees als het vlees tegen de Geest in degenen die wedergeboren zijn, dan ziet u de reden waarom het leven van de wedergeborenen niet zo zondig is als dat van de goddelozen. Het is niet zo, dat degenen die bekeerd zijn een betere natuur hebben dan de onbekeerden, want de beste op aarde heeft net zo'n slechte natuur als de slechtste op aarde en als de heerlijkste heilige in de hemel op aarde gehad heeft. De ware reden is, dat iemand die God vreest de Geest bezit Die tegen het vlees begeert. Hij heeft de Geest Die met de verdorvenheid strijdt en daarom doet hij de zonde niet zoals de goddelozen doen. "Als u door de Geest wandelt, zult u de begeerlijkheden des vlees niet volbrengen". En in overeenstemming daarmee heeft de apostel Johannes gezegd: "Een iegelijk die uit God geboren is, die doet de zonde niet, want Zijn zaad blijft in hem; en hij kan niet zondigen, want hij is uit God geboren" (1 Joh. 3:9). De zinsnede "hij kan niet zondigen" moet men niet absoluut nemen, maar vergelijkenderwijs. Hij zal niet op

dezelfde wijze zondigen, niet in die mate, en onder die omstandigheden als de goddeloze doet, omdat hij uit God geboren is en het zaad der genade in hem blijft. Dat is de reden, waarom degenen die God vrezen niet leven als de goddelozen. Degenen die God vrezen, hebben een andere Geest in zich dan de natuurlijke mens. Zij hebben de Geest van Christus, terwijl de anderen slechts de geest der wereld hebben.

### **Tweede toepassing**

Leer God te danken, dat u, hoewel u zo'n boze natuur hebt, de Geest in u hebt, Die de werkingen van de verdorven natuur kan onderdrukken. Gij allen die wedergeboren zijt door het onvergankelijke zaad van het Woord, die de Geest hebt om uw verdorvenheden eronder te houden, welk kwaad zou u niet doen en welk goed zou u niet nalaten, als de Geest van u zou onthouden worden? Wat zal er van die mens worden die de Geest mist? Zal hij niet een woonstede voor zwermen boze lusten worden en een kooi voor elke onreine vogel? Als uw hart niet een schatkamer van de Geest is, zal het een werkplaats van de duivel zijn. Als het niet de tuin van Christus is, waar Hij het zaad der genade zaait, zal het de kweekplaats van de duivel zijn, waar niets anders dan zonde zal groeien en bloeien. O, dank daarom God, dat u, aangezien u zo'n boos hart hebt, de werkingen van de Geest hebt om te strijden tegen de begeerten van het vlees.

### **Derde toepassing**

Bid God dat Zijn Geest Zijn ambt in u moge volbrengen. U hoeft uw hart niet te vragen om u tot zonde te verzoeken, maar het is wel nodig dat u de Geest smeekt om Zijn werk in uw hart te doen. Zend elke dag dat gebed van David op: "Heere, neem Uw Heilige Geest niet van mij". Aangezien ik elke dag zondige begeerten heb, laat ik dan elke dag de werkingen van Uw Geest mogen hebben. Aangezien de satan mij elke dag tot zonde wil overhalen, laat Uw Geest mij dan elke dag overreden tot het goede.

## **ZEVENTIENDE PREEK**

(uitgesproken op 29 december 1650)

*"Want het vlees begeert tegen den Geest, en de Geest tegen het vlees; en deze staan*

***tegen elkander, also dat gij niet doet, hetgeen gij wildet'***  
(Galaten 5:17).

Ik kom nu tot het derde verschil wat betreft deze strijd tussen een onwedergeborene en een wedergeborene, en dat is met betrekking tot de tijd, waarbij de volgende bijzonderheden te verhandelen zijn:

1. De tijd wanneer deze strijd begint.
  2. De duur van de strijd.
  3. Hoe dikwijls deze strijd terugkomt.
1. De strijd tussen de natuurlijke consciëntie en de zonde kan al beginnen zodra iemand het licht der natuur heeft en zolang hij in een onwedergeboren staat verkeert. De apostel deelt ons mee, dat "de heidenen die de wet niet hebben, van nature de dingen doen die der wet zijn" (Rom. 2:14), dat wil zeggen, dat de natuurlijke consciëntie de kracht van de wet in zich omdraagt en dat die macht over hen heeft, zodat zij niet in vele boosheden zullen uitbreken die in strijd met het licht van de natuur zijn. Dus de tijd, dat een natuurlijke consciëntie kan strijden tegen de zonde kan zijn *zolang iemand verkeert in een bittere gal en een samenknoping van ongerechtigheid is*.  
Maar de tijd dat de strijd des Geestes begint, is pas als God u overzet in de staat der genade.
  2. Wat betreft de tijdsduur, hoe lang deze strijd voortduurt, de natuurlijke strijd duurt maar een ogenblik. Dat is slechts een voorbijgaande berisping van de consciëntie, net als een bliksemflits voor iemands gezicht: die komt plotseling en is even plotseling verdwenen. Zo is nu ook de tegenstand in de consciëntie van een natuurlijk mens. Óf een vrolijke ontmoeting, óf zinnelijk genot vermindert al snel de indrukken van de natuurlijke consciëntie.  
De strijd van de Geest daarentegen is een blijvende strijd tot het wedergeboren deel in zekere mate de overwinning heeft behaald over de begeerte waartegen de strijd gaat. De Geest blijft in zo iemand zijn hele leven, vanaf de eerste dag van zijn bekering tot de laatste dag, zijn sterfdag.
  3. De strijd in een natuurlijke consciëntie is daar maar zelden. Die weerhoudt iemand maar nu en dan, bij vlagen. Als de apostel het over de heidenen heeft, toont hij dat hun consciëntie hen slechts met tussenpozen beschuldigde, want zo moet men de woorden lezen. De tegenstand tegen de zonde in een onwedergeborene is geen voortdurende tegenstand, maar de strijd van de Geest is een blijvende strijd in degenen die God vrezen en evenals deze strijd langdurig is, is die er ook dikwijls. Nauwelijks wordt iemand die God vreest, verzocht tot een grove zonde, of de Geest zal een ingeving inwerpen die tegen die zonde ingaat. Dit is het derde verschil waaruit men de strijd van de Geest kan onderscheiden van de strijd in een natuurlijke consciëntie.

Ik kom nu tot het vierde verschil. De strijd verschilt wat betreft het beginsel of de bewegende oorzaak waaruit hij ontstaat.

Ie. De tegenstand in een natuurlijke consciëntie ontstaat uit een beginsel van slaafse vrees, maar de strijd van de Geest in iemand die God vreest, ontstaat uit een beginsel van liefde tot God en haat tegen de zonde. Dat blijkt uit het volgende. Kain riep uit: "Mijn straf is groter dan ik haar kan dragen" (Eng. vert.), Gen. 4:13. Hij klaagt er niet over dat zijn zonde te groot was om te dragen, maar zijn straf.

Ile. Een goddeloze die vanuit een natuurlijke consciëntie tegenstand biedt tegen de zonde kan vergeleken worden met een dief die het stelen nalaat, niet uit haat tot diefstal of uit liefde tot het recht, maar alleen omdat hij bang is dat hij opgehangen zal worden vanwege zijn diefstal. Zo is het ook met goddeloze mensen. Zij onthouden zich alleen van zonde en zondige daden uit slaafse vrees voor de hel en de verdoemenis, niet uit liefde tot God.

Ik kan dit nog verder met het volgende voorbeeld duidelijk maken. Er is verschil tussen een mijnwerker in een kolenmijn en iemand die schoon is. Een mijnwerker zal geen houtskolen aanraken als die branden, maar hij raakt ze wel aan als ze zwart zijn. Maar iemand die schoon is, raakt ze niet aan, niet als zij branden en ook niet als zij zwart zijn. Goddeloze mensen onthouden zich van zonden, omdat zij als vurige kolen zijn, maar degenen die God vrezen, hebben een weerzin tegen de zonden, omdat zij als zwarte kolen zijn. Zij hebben God lief en haten de zonde en daarom zegt de apostel Paulus: "Hetgeen ik wil, dat doe ik niet, maar hetgeen ik haat, dat doe ik" (Rom. 7:15). Hij zegt niet: het kwade dat ik niet wilde doen en het kwade dat ik graag wilde nalaten, maar het kwade dat ik haat, dat doe ik. Hieruit leiden Godgeleerden af, dat iemand die God vreest tegen zijn verdorvenheden strijdt uit haat daartegen, niet omdat hij de straf vreest, maar omdat hij de zonde haat. Goddelozen ontwijken de zonde, maar niet omdat zij het kwaad van de zonde haten, maar omdat zij de straf daarover vrezen. Bileam wilde het volk niet vloeken, toch staat er: "hij had het loon der ongerechtigheid lief". Hoewel hij de straf vreesde, haatte hij de zonde niet. Degenen die God vrezen, hebben een weerzin tegen de zonde uit een beginsel van haat daartegen.

Er zijn vier geestelijke beginselen waaruit de strijd van iemand die God vreest ontstaat.

1. Omdat zonde begaan wordt tegen een heilig God. Dat was het beginsel van Jozef: "Hoe zoude ik dan dit een zo groot kwaad doen, en zondigen tegen God?" (Genesis 39:9).
2. Omdat zondigen het verbreken van de heilige wet is. Zo zegt Paulus: "Hetgeen ik haat, dat doe ik. En indien ik hetgene doe, dat ik niet wil, zo stem ik de wet toe, dat zij goed is" (Rom. 7:16). Alsof hij wilde zeggen: ik strijd tegen de zonde vanuit de toestemming die in mijn consciëntie is ten opzichte van de wet, dat zij goed is.
3. Nog een beginsel waaruit degenen die God vrezen tegen de zonde strijden, is uit haat tegen de natuur van de zonde zelf. Zo heeft David beleden, dat hij door Gods bevelen verstand verkreeg en daarom alle leugenpaden haatte (Ps. 119:104).
4. Degenen die God vrezen strijden tegen de zonde uit liefde tot Jezus Christus. Aangezien Christus voor de zonden gestorven is, willen zij trachten aan de zonden te sterven. Het is zoals de apostel heeft gezegd: "De liefde van Christus dringt ons; als die dit oordelen, dat indien Eén voor allen gestorven is, zij dan allen gestorven zijn. En Hij is voor allen gestorven, opdat degenen die leven, niet meer zichzelf zouden leven, maar Dien, Die voor hen gestorven en opgewekt is" (2 Kor. 5:14, 15).

Het vijfde verschil in de strijd is het volgende: de strijd tussen het vlees en de Geest en de strijd tussen de natuurlijke consciëntie en de zonde verschillen wat betreft de afloop en de uitkomst. Er is een vierderlei verschil in afloop en uitkomst.

- 1e. De uitkomst van de strijd van een natuurlijke consciëntie met de zonde is,

dat deze de mens laat in zijn onrust en de zonde ongedood laat. Dit was nu juist het geval met Judas. Zijn consciëntie vertelde hem dat hij had gezondigd door zijn Meester te verraden en als gevolg daarvan werd hij daarover zo gekweld dat hij heenging en zichzelf verhing. Ondanks dat bleef zijn zonde ongedood.

Maar het tegengestelde is waar in de strijd door de Geest. Die maakt niet alleen het hart rustig, maar doodt ook de zonde. Daarom kunt u lezen dat de apostel, nadat hij gesproken had over de strijd van de Geest tegen het vlees, ons meedeelt: "de vrucht des Geestes is blijdschap en vrede" (Gal. 5:22). Dat was de uitkomst van de strijd van de Geest. Die brengt niet alleen het hart tot rust, maar doodt ook de zonde. "Maar indien gij door den Geest de werkingen des lichaams doodt, zo zult gij leven" (Rom. 8:13).

2e. Een andere uitkomst van de strijd van de natuurlijke consciëntie is, dat het voor de natuurlijke consciëntie te moeilijk is iemands weerbarstige hartstochten te bestrijden en te onderdrukken. Goddeloze mensen zullen wel veel malen tegen de zonde strijden, maar let op de uitkomst en u zult zien dat de sterke begeerten van hun hart tot de zonde hen zullen overwinnen. Ik zal u drie voorbeelden hiervan geven in Saul, in Pilatus en in Farao.

- Wat Saul betreft, zijn consciëntie vertelde hem dat hij verkeerd deed door David te vervolgen en zijn consciëntie drong hem ertoe te belijden dat David rechtvaardiger was dan hij en dat hij goddeloos had gehandeld door op zijn leven te jagen. Ondanks dit alles overmeesterden Sauls weerbarstige hartstochten toch zijn verontruste consciëntie. Zijn eerezucht betreffende het koninkrijk deed hem voortgaan met het vervolgen van David.
- Zo vertelde de consciëntie van Pilatus hem, dat Jezus Christus, over Wie hij een oordeel moest vellen, een onschuldige Persoon was en daarom waste hij zijn handen en zei tegen het volk, dat hij geen oorzaak des doods in Hem vond. Dat was zijn consciëntie, maar zijn eerezuchtige hartstochten namen de overhand, aangezien hij vreesde dat hij hierdoor de gunst van de keizer zou verliezen. "Indien gij Dezen loslaat, zo zijt gij des keizers vriend niet", zo riep het volk (Joh. 19:12). Hij vreesde deze woorden van het volk en daarom handelde hij tegen zijn consciëntie in.
- En Farao's consciëntie vertelde hem, dat hij goddeloos handelde omdat hij Gods gebod om de kinderen Israëls te laten trekken niet gehoorzaam was en hij beleed dat hij gezondigd had en goddeloos gehandeld had voor het aangezicht des HEEREN en hij smeekte Mozes om voor hem te bidden. Maar merk op dat de eerezuchtige hartstochten van Farao de overhand kregen over zijn consciëntie en daarom ging hij nog door in de zonde toen de plaag over was.

Maar als de Geest van God komt strijden met de begeerlijkheden van het vlees, zal Hij, al zijn de hartstochten ongebreideld en weerbarstig, op den duur ze beteugelen en overwinnen. Al kan de Geest ze niet uitwerpen, Hij zal ze wel temeer werpen. Dan is het zoals de apostel Paulus zegt: "Ik bedwing mijn lichaam en breng het tot dienstbaarheid" (1 Kor. 9:27). Zo handelt iemand die God vreest met de zonde. Al kan hij die niet geheel uitroeien, hij zal toch trachten ze te onderwerpen.

3e. In het tegenstaan van de zonde houdt de natuurlijke consciëntie zich louter tevreden met de beteugelende daad, al volgt er geen doding van de verdorven begeerte. Toen de plagen nog over Farao waren, sprak zijn consciëntie, maar zijn zonde werd helemaal niet onderdrukt, maar alleen beteugeld. Daarom staat er geschreven: "Toen nu Farao zag dat er verademing was, verzwaarde hij zijn hart, dat hij naar hen niet hoorde, gelijk als de HEERE gesproken had" (Exod. 8:15). Zo staat er ook van Haman



toen hij zag, dat Mordechaï, zijn doodsvijand, door de koning werd verhoogd, en toen hij zag dat hij de gunst van de koning had verworven, dat hij zich bedwong (Esther 5:10). Dat wil zeggen, hij wilde op dat moment hem niet trachten te doden. En hoewel hij zich bedwong, bleef zijn wraakzuchtige gezindheid toch nog ongedood. Zo kan een dronkaard uitwendig bedwongen worden, terwijl echter zijn neiging tot de drank blijft. Maar de Geest van God bedwingt in Zijn strijd niet alleen de daad tot zonde, maar verzwakt en onderdrukt ook de begeerte. "Indien gij door den Geest de werkingen des lichaams doodt, zo zult gij leven" (Rom. 8:13). Daar hebt u de doding van de zondige daad en zo wordt ons ook bevolen: "Doodt dan uw leden die op de aarde zijn, namelijk hoererij, onreinheid, schandelijke beweging, kwade begeerlijkheid en de gierigheid" (Kol. 3:5) en ook: om de bewegingen en begeerlijkheden te kruisigen, dat wil zeggen, niet alleen de daad van de zonde tegen te houden, maar de zondige begeerten te doden.

4e. Ten slotte, de natuurlijke consciëntie brengt in de strijd tegen de zonde in iemand niet meer waakzaamheid tot stand tegen toekomstige aanvallen van de zonde. Maar als de Geest van God vandaag tegen de zonde strijdt, maakt Hij zo iemand de volgende dag waakzaam tegen alle zonde en zo al zijn dagen.

Zo heb ik dus de derde vraag afgehandeld, betreffende het verschil dat er bestaat tussen de strijd van de Geest tegen het vlees en van de strijd die alleen bestaat in de natuurlijke consciëntie van een onbekeerde tegen zijn lusten.

**Vraag 4: *Welke raadgevingen kunnen gegeven worden, als we zien dat de Geest in ons strijdt tegen het vlees, zodat wij, als wij die opvolgen, over de neigingen van het vlees tot zonde de overhand kunnen behalen.***

Dat is een nuttige vraag tot de beoefening van de Godzaligheid. Om die te beantwoorden zal ik u zeven richtlijnen geven.

1e. Luister naar wat uw consciëntie u zegt, als u tot een of andere zonde verzocht wordt. De consciëntie is Gods verspieder en de toezichthouder van de mens en de beambte van de Geest. Door naar de waarschuwingen van de consciëntie te luisteren, slaat u de directe weg in om de werkingen van de Geest te ontvangen en sluit u uw oor voor de neigingen der zonde. Het is het werk van de Geest om niet alleen met onze geest te getuigen, maar ook om ons met onze geest voor de zonde te waarschuwen en daarover te berispen. Luister daarom naar hetgeen uw eigen consciëntie spreekt, of die u op de volgende wijze zal afvragen: "Wilt u zo'n goeddoend God ontteren, uw kostelijke ziel eraan wagen en de wet die goed is verbreken?" Evenals de zonde de consciëntie doorwondt, zal daarentegen de ontwaakte, verlichte, geheiligde consciëntie de zonde zozeer beteugelen dat zij niet zal heersen in een kind van God.

2e. Als u wilt dat de Geest de overhand heeft over het vlees, zie dan wel toe dat u het vlees geen gelegenheid tot zonde biedt, opdat er uit de verdorven neigingen geen zondige daden voortkomen. Deze raad geeft de apostel aan de Galaten en hij vermaant hen dat zij hun vrijheid niet gebruiken tot een oorzaak voor het vlees, dat wil zeggen: doe niets wat een gelegenheid biedt voor het vlees om vat op u te krijgen. Het is wel waar dat het vlees kan zondigen zonder dat er een gelegenheid is en iemand kan een overspeler zijn, al heeft hij helemaal geen vrouw gezien en iemand kan een dief zijn, al heeft hij nooit gestolen en een moordenaar, al heeft hij nooit bloed vergoten. Maar de gelegenheden tot zonde maken de verdorven natuur sterker. Wijsgeren zeggen *dat daden de gewoonten versterken*. Dus hoe meer u de zonde bedrijft, hoe meer kracht zij opdoet. Vandaar dat de Nazireeërs die geen wijn mochten drinken ook verboden was iets te eten wat van de wijnstok afkomstig was. Zij mochten geen

rozijnen eten en ook niet de schil van de druif, opdat er geen gelegenheid tot zonde aan hen gegeven zou worden.

En als de wijze Salomo het kwaad van hoererij aangeeft, vermaant hij niet bij de deur van haar huis te komen. Het is op zichzelf geen zonde als men dicht bij iemands deur komt, maar omdat men dicht bij de deur van een hoer komt, kan dat een gelegenheid zijn om onreine en zinnelijke begeerten op te wekken. Daarom wordt ons geboden niet dicht bij haar deur te komen.

Het is opmerkelijk dat God Zich niet Baali wilde laten noemen, maar Ishi. (man, echtgenoot) In het woord Baali was niets kwaads, want het had de gewone betekenis van het woord "mijn man", zoals in Jesaja 54:5: "Uw Maker is uw Man". In het Hebreeuws staat er "uw Baal", dat is uw Heere en Man. Maar het was verboden, opdat de naam van een afgod die onder hen gewoon was (want zij noemden hun afgoden Baalim) geen aanleiding zou kunnen worden tot afgoderij.

Met hetzelfde doel maken godgeleerden veel gebruik van de tekst in Deut. 25:13, waar staat: "Gij zult geen tweeërlei weegstenen in uw zak hebben, een grote en een kleine". U zou denken, dat het toch geen zonde is als men die gewichten in de zak heeft? U zult zeggen: "Al heb ik ze in huis, ik koop of verkoop er nooit mee". U kunt wel zeggen, dat ze alleen maar in uw zak zijn en niet op uw weegschaal liggen, maar God zegt: "Gij zult ze niet in uw zak hebben, opdat het geen verzoeking voor u zal zijn om ze uit uw zak te halen en op uw weegschaal te leggen".

Zo was het de Israëlieten verboden om varkensvlees te eten, Leviticus 11:78. Nu leest u in Jesaja 65:4, dat de HEERE de Israëlieten van twee dingen beschuldigt: "Etende zwijnenvlees en er is sap (Oud-Nederlands: sop) van gruwelijke dingen in hun vaten". God heeft alleen het eten van zwijnenvlees verboden en toch veroordeelt Hij hier ook het sap (d.i. de soep ervan). Waarom? Omdat het eten van de soep voor hen een verzoeking zou kunnen zijn om het vlees ook te eten. Pas daarom op dat u het vlees geen gelegenheid biedt, opdat u daarin niet verstrikt raakt.

We hebben een voorbeeld hiervan dat door Augustinus wordt verhaald van een zekere Alippius, iemand die op aandrang van vrienden meegenomen werd om aanwezig te zijn bij de gladiatorenengevechten van de Romeinen. Maar toen hij daar eenmaal was, besloot hij de hele tijd zijn ogen te sluiten, zodat hij, hoewel lichamelijk aanwezig, met het hart afwezig zou zijn. Maar na een groot gejuich van de mensen bij het vallen van een van de strijders opende hij zijn ogen en raakte ingenomen met dat bloedige, barbaarse schouwspel. Pas daarom op om toe te geven aan gelegenheden tot zonde.

3e. Als u niet wilt dat het vlees de overhand krijgt over de Geest, laat dan geen zonden in uw gedachten en overleggingen vernachten. Zonden laten vernachten in uw voorstelling en beschouwing verzwakt de werkingen en bewegingen van de Geest en versterkt de neigingen tot zonde in uw hart. De profeet Ezechiël spreekt daarvan in hoofdstuk 23:19: "Doch zij vermenigvuldigen haar hoererijen, gedenkende aan de dagen van haar jeugd". Lichamelijke onreinheid wordt veroorzaakt door het beschouwen van de zonde in de gedachten en het is de weg om uw hart af te schermen tegen de werkingen van de Geest.

4e. Als u zou willen dat de Geest de overhand heeft, weersta dan uw zondige lusten direct en bestrijd ze. Wacht niet te lang voor u met de strijd begint. Veelal wachten de mensen zolang voor zij beginnen, zodat zij al overwonnen zijn voordat zij begonnen zijn te strijden. Sta daarom gereed om de zonde in de kiem tegen te staan. Doe net als Farao, die niet wilde dat de kinderen van de Hebreëen tot mannen uitgroeiden, maar die ze doodde zodra zij geboren waren. Handelt u ook zo met

uw zonden.

5e. Koester de werkingen van de Geest, als u ervaart dat zij u van de zonde terughouden. Laat de werkingen van de Geest in u blijven en zij zullen de begeerlijkheden van het vlees buiten houden.

6e. Sluit geen verdrag met de zonde. Als u gaat redeneren met de zonde, hebt u reden om aan de overwinning te twijfelen. Het vlees is een doodsvijand en u moet dat doden, of u wordt zelf gedood. Er kan geen vredesverdrag tussen het vlees en de Geest tot stand komen. Deze strijd is van een zodanige aard, dat er gedurende het hele leven geen vredesverdrag en ook geen wapenstilstand is. Er staat ergens een behartigenswaardige opmerking, als u Gal. 1:16 vergelijkt met Hand. 26:19. In Galaten leest u het verslag van de bekering van Paulus. "Zo ben ik niet terstond te rade gegaan met vlees en bloed" (dat wil zeggen, met mijn verdorven hart), overwegend welke onveiligheden ik zou kunnen ontmoeten en door welke gevaren ik misschien zou heen moeten. En in Handelingen, waar u kunt lezen dat Paulus dezelfde geschiedenis vertelt aan Agrippa, zegt hij: "Daarom, o, koning Agrippa, ben ik dat hemels gezicht niet ongehoorzaam geweest". Een geleerd iemand zegt hiervan: om aan te tonen dat het redeneren en te rade gaan met vlees en bloed een soort ongehoorzaamheid is aan het hemels gezicht. Al geeft men niet toe aan het vlees, het is toch een soort ongehoorzaamheid om het vlees te raadplegen. Ga daarom nooit een verdrag met uw zonde aan.

7e. Weersta de zonde zonder onderscheid, dat wil zeggen iedere zonde en doe dat in oprechtheid. Als u het kleed haat dat met het vlees besmet is, zult u ook het vlees haten. Herodes deed veel dingen, maar hij liet zijn Herodias niet weggaan.

(uitgesproken op 5 januari 1651)

***"Want het vlees begeert tegen den Geest, en de Geest tegen het vlees; en deze staan tegen elkander, also dat gij niet doet, hetgeen gij wildet."***

(Galaten 5:17).

**Ik ga nu verder naar de oorzaak van deze strijd, vanwaar het komt dat het vlees begeert tegen de Geest en de Geest tegen het vlees.** De apostel wijst de reden aan: ***"deze staan tegen elkander"***, de een tegen de ander.

Die woorden behoeven niet veel verklaring; alleen het gezegde van de apostel, als hij meedeelt dat het vlees en de Geest in dezelfde mens aanwezig zijn en dat die tegen elkander staan, de een tegen de ander.

Wat deze zaak aangaat, besluit ik hieruit: *dat tegengestelde beginselen in dezelfde persoon aanwezig kunnen zijn.* Weliswaar kunnen tegengestelde beginselen in dezelfde persoon niet in een hevige mate, in de hoogste trap aanwezig zijn, maar zij kunnen er in een mindere en lagere trap zijn en zo is het hier. De apostel verhaalt ons van het vlees en de Geest in dezelfde wedergeboren mens en dat deze tegen elkander staan, de een tegen de ander, dat wil zeggen niet in de hoogste mate maar in een mindere mate. In de hoogste mate kunnen zij daar niet zijn, omdat er in de hemel volmaakte genade is, zonder zonde en in de hel is er algehele zonde en geen genade. Maar op aarde zijn wij deels zondig en is de genade ook ten dele. Daarom kunnen deze tegengestelde beginselen die in een wedergeborene in een mindere mate zijn toch wel naast elkaar bestaan. Deze twee staan tegenover elkaar. Het is onmogelijk om zich een bitterder tegenstand en een rechtstreekser tegenstelling op aarde in te denken dan tussen het vlees en de Geest. Er is geen grotere tegenstelling tussen licht en donker, tussen hemel en hel, vuur en water dan tussen vlees en Geest. Tegenstelling is meer dan vijandschap, want vijanden kunnen nog verzoend worden, maar tegengestelde beginselen kunnen niet tot één worden. Het ene tegengestelde beginsel kan nog wel het andere uitbannen, maar ze kunnen niet tot één beginsel worden. Water kan wel vuur uitblussen, maar kan niet vuur worden. Licht kan duisternis verdrijven, maar zij kunnen niet tot één worden. De tegenstelling van de Geest tegen het vlees bestaat in al het goede dat de Geest wil en wat het vlees niet wil, al het goede waartoe de Geest opwekt en waar het vlees vanaf wil houden. Dat is de tegenstelling en dat is de oorzaak van de strijd in wedergeboren mensen.

*Leerstelling: Er bestaat een wederzijdse, onverzoenlijke tegenstelling tussen het vlees en de Geest, tussen natuur en genade in de harten van wedergeboren mensen.*

- Ik noem het een wederzijdse tegenstelling, omdat het niet een eenzijdige tegenstand is. Het vlees staat tegenover de Geest en de Geest tegenover het vlees.
- Vervolgens noem ik het een onverzoenlijke tegenstelling, omdat, hoewel vijanden met elkaar verzoend kunnen worden, tegengestelde beginselen nooit tot elkaar kunnen komen.
- In het behandelen van deze zaak zal ik alleen de waarheid ervan aantonen en dan met een toepassing tot beoefening der Godzaligheid besluiten.

Eerste bewijs: Deze tegenstelling blijkt uit de tegenovergestelde namen die in de Schrift zowel aan het vlees als aan de Geest worden gegeven. Hier in de tekst wordt de verdorvenheid *vlees* genoemd en de genade wordt *Geest* genoemd. De verdorvenheid

wordt *duisternis* genoemd, maar de genade wordt *licht* genoemd (Rom. 13:12). De verdorvenheid wordt genoemd *een wet des doods*, maar de genade wordt genoemd *de wet van de Geest des levens* (Rom. 8:2). De verdorvenheid wordt *de besmetting des vleses* genoemd (2 Kor. 7:1), maar de genade wordt genoemd *de reinheid van de Geest* (1 Tim. 4:12). Dus met deze tegengestelde namen die zowel aan het vlees als aan de Geest worden gegeven, wordt de tegenstelling van beide uiteengezet.

Tweede bewijs: Beide hebben een tegengesteld beginsel en zijn van een tegengestelde oorsprong. De verdorvenheid wordt, ten eerste, het werk van de duivel genoemd. "Hiertoe is de Zoon van God geopenbaard, opdat Hij de werken des duivels verbreken zou" (1 Joh. 3:8). Maar de genade wordt het werk Gods genoemd (Fil. 1:6). Verder wordt de verdorvenheid genoemd *de begeerte van de duivel* (Joh 8:44). Maar de genade wordt genoemd *de vrucht des Geestes* (Gal. 5:22). Dus ontstaan ze uit een tegengestelde oorsprong. "Hetgeen uit het vlees geboren is, dat is vlees; en hetgeen uit den Geest geboren is, dat is geest" (Joh. 3:6).

Derde bewijs: Hun daden zijn tegengesteld en zij hebben tegengestelde uitwerkingen. Er staat dat het vlees begeert tegen de Geest en de Geest tegen het vlees. Zij zijn tegengesteld in hun werkingen en daarom wordt in de Schrift de zonde genoemd een daad tegen God. De zonde veroorzaakt dat een mens tegen Gods wil wandelt, maar de Geest trekt een mens in de wegen Gods. De zonde is de Delila die een mens nooit loslaat, maar hem met aandrang wil pressen om zich aan de verzoeken tot zonde over te geven.

Vierde bewijs: Zij zijn tegengesteld in hun oogmerk en uitkomst. Het oogmerk van het vlees is om de ziel te verderven, maar de bewegingen en werkingen van de Geest zijn gericht op de behoudenis van de ziel. Ons wordt bevolen dat wij ons onthouden zullen van de vleselijke begeerlijkheden die strijd voeren tegen de ziel. De apostel zegt ons: "indien wij naar het vlees leven, zo zullen wij sterven, maar indien wij door den Geest de werkingen des lichaams doden, zo zullen wij leven" (Rom. 8:13). De zonde voert ons tot de dood, maar de genade tot het eeuwige leven. En daarom zegt dezelfde apostel: "Want de wet des Geestes des levens in Christus Jezus heeft mij vrijgemaakt van de wet der zonde en des doods" (Rom. 8:2).

Uit deze bewijzen blijkt dat het vlees en de Geest tegenover elkaar gesteld zijn, de een tegen de ander.

### **Eerste toepassing van onderrichting**

Als het nu zo is dat de een tegenover de ander staat, laten wij dan de tegenstelling tussen het vlees en de Geest overdenken en daaruit de volgende drie leringen trekken.

Ie. Leer de vrije genade en barmhartigheid Gods bewonderen, dat, niettegenstaande deze tegenstelling van het vlees tegen de Geest in uw binnenste, dit niet toorn en gramschap in God opwekt, maar veel eerder medelijden en ontferming. Hierin komt Gods grote liefde tot Zijn volk openbaar. God handelt zo met ons zoals wij zouden doen met iemand die vergif ingenomen had. Wij zouden medelijden met zo iemand hebben, maar vergif in padden verfoeien wij. Als God de zonde ziet in Zijn volk die hen kwelt als vergif in het lichaam, wekt dit in Hem, hoewel zij zo'n zondige natuur hebben en zodoende ook de genade tegenwerken, toch geen toorn, maar gunst en medelijden op. Een behartigenswaardige constatering kunnen wij doen als wij twee schriftplaatsen met elkaar vergelijken, Genesis 6:5, 6 en Genesis 8:21.

In Genesis 6 staat, dat de HEERE zag dat van de mens het gedichtsel der gedachten zijns harten te allen dage alleenlijk boos was en daarom zei God: "Ik zal den mens (...) verdelen van den aardbodem" (Genesis 6:7). Zijn verdorven natuur en de vruchten en

daden daarvan verwekten God tot toom.

Maar vergelijk deze tekst met hoofdstuk 8:21. Daar leest men dat God de aardbodem niet meer zal vervloeken om des mensen wil, *omdat het gedichtsel van 's mensen hart boos is van zijn jeugd aan*. Dat is een vreemde redenering. Men zou denken dat het dan juist andersom zou zijn, maar God brengt er geen vloek over, maar verbindt er veeleer een belofte aan. Het is alsof Hij zeggen wilde: "Hoewel Ik de mens zou kunnen verdelgen net als in de vloed, toch zal Ik het niet doen, al is het gedichtsel van zijn hart te allen dage boos. Ja, al is zijn hart nog zo boos". Dit moest ons Gods genade leren bewonderen, dat niettegenstaande de tegenstand van onze natuur tegen de heiligheid dit toch in God geen toorn, maar veeleer medelijden en barmhartigheid tot ons opwekt.

2e. Leer de genade en barmhartigheid van God bewonderen, dat ondanks de tegenstand die er in onze natuur tegen de Geest is, er een onweerstaanbaarheid is in de werking van de Geest als het om bekerende genade gaat, zodat de Geest een mens overwint en de sterkten van de natuur verbreekt en dat de Geest van God uit die tegengestelde beginselen andere tegenstellingen doet ontstaan. Want zo doet de Heere, als Hij beveelt dat "het licht zou schijnen uit de duisternis". O, bewonder de almacht van Gods genade, dat ondanks de tegenstand van uw natuur deze toch niet de bekerende genade kan weerstaan!

3e. Bewonder de genade van God, dat ondanks het tegengestelde beginsel dat in uw natuur is, er in de wedergeborene toch de werking van de genade aanwezig is, en daar eeuwig blijft, zodat u de genade oefent terwijl u ervaart dat u een beginsel van zonde in u hebt en dat de staat van uw genade eeuwigdurend is en dat deze tegenstelling nooit in staat zal zijn de genade geheel of uiteindelijk te overwinnen. Bewonder het, dat deze vuurvonk niet door de vloed van verdorvenheden verzwolgen wordt en dat deze tegenstelling in uw hart tegen de genade deze genade niet zal verderven. Als u eenmaal in de staat der genade bent, blijft u er eeuwig. Laat dit daarom tot vermeerdering van uw aanbidding zijn! Adam had volmaakte gerechtigheid, maar daar was geen eeuwigdurendheid in, maar u hebt onvolkomen genade en toch hebt u daarin vastheid, zodat u er niet uit zult vallen.

### **Tweede toepassing van verootmoediging**

Deze leer betreffende de verdorvenheid van de natuur moet inderdaad hoofdzakelijk strekken tot vernedering van dit hoogmoedige hart van de mens, dat zo ontaard is en uit zo'n heerlijke staat gevallen is. Wees nederig, o, mens! Al hebt u een beginsel van genade, toch hebt u ook iets in u, wat tegenstand tegen de genade in zich omdraagt. U hebt een tegengesteld beginsel tegenover een beginsel van genade. "Het vlees begeert tegen de Geest en de Geest tegen het vlees en deze staan tegen elkander".

Nu, hier zal ik niet alleen spreken tot onbekeerden, maar ook tot bekeerden. Dat de volgende zeven overwegingen u tot vernedering mogen aansporen:

1e. Bedenk dat het vlees en daardoor de tegenstand tegen de genade eerder in u aanwezig was dan de genade. Het was al in u eer de Geest der genade daar kwam. Godgeleerden beschouwen de worsteling van Ezau en Jakob in de baarmoeder van Rebekka als een zinnebeeld van de verdorvenheid en de genade in een wedergeboren mens. Zij worstelden al in de baarmoeder en het is opmerkelijk dat Ezau, de goddeloze zoon, het eerst geboren werd en Jakob, de Godvrezende zoon, het laatst. Dat is een gepaste gelijkenis van natuur en genade, die in het hart van een wedergeboren mens met elkaar strijden. Maar bedenk dat de zonde de oudste van de twee is! Eer u de

Geest in u had, had u vlees. De natuur is de oudste broer, ja zodra de vereniging van ziel en lichaam tot stand kwam, was de zonde ook in de ziel aanwezig. Ja, niet alleen had u al zonde voordat u genade kon beoefenen, maar voordat u uw redelijk verstand kon gebruiken. Ik herinner mij dat Augustinus in zijn *Belijdenissen* iets verhaalt van een klein kind dat een ander kind de borst van zijn moeder zag zuigen. Hij zei: "Voordat het kind kon spreken, zag ik dat er al een jaloerse natuur in zat. Het kind werd wit van jaloezie toen het het andere kind de borst van zijn moeder zag zuigen en dat deed mij denken aan mijn erfzonde".

Waarlijk, het is een groot voordeel voor het vlees, dat het eerst in een mens was. Als twee legers tegen elkaar gaan strijden, heeft het leger dat eerst op het slagveld aankomt veel voor op het andere dat later op het slagveld komt. Het vlees heeft tegen ons weer en wind mee. Het heeft veel voordelen als wij bedenken dat het eerst in ons was. Verneder u daarom!

2e. Verneder u bij de gedachte dat het vlees en die tegenstand van het vlees tegen de genade in uw natuur in een overvloediger mate in u aanwezig is dan genade. Het is niet alleen het eerste wat de tijd betreft, maar het is ook overvloediger. Hoewel een christen de Geest heeft, heeft ieder die wedergeboren is meer vlees. U hebt nu slechts de eerste vruchten van de Geest ontvangen, maar u hebt wel de hele oogst van zonde, de hele oogst van de oorspronkelijke verdorvenheid. In iemand die wedergeboren is, zijn meer zwermen begeerlijkheden en onheilige gedachten aanwezig dan genaderijke gedachten. Zoals er in een haag meer doornstruiken aanwezig zijn dan vruchtbare bomen, zo zijn er in het hart van een mens meer doornen van verdorvenheid dan vruchtbare bomen der genade. Zoals er op een akker meer distels en onkruidplanten zijn dan rozen en lelies, is er in een hart meer verdorven natuur dan ware genade. De zonde groeit er van nature, maar de genade is er alleen door goddelijke planting. De verdorvenheid is natuurlijk, maar de genade is bovennatuurlijk. Met het oog hierop is het gezegde van de apostel opmerkelijk. Hij vermaant ons: "Want gelijk gij uw leden gesteld hebt, om dienstbaar te zijn der onreinheid en der ongerechtigheid tot ongerechtigheid, also stelt nu uw leden om dienstbaar te zijn der gerechtigheid tot heiligmaking" (Rom. 6:19). Godgeleerden merken hieruit op, dat als de apostel over de zonde spreekt, hij drie zaken noemt: "der onreinheid", "der ongerechtigheid" en "tot ongerechtigheid". Maar als hij over genade en heiligheid spreekt, noemt hij slechts twee zaken, om aan te geven dat de zonde in u overvloediger is dan de genade. Doorzoek elk vermogen in een gelovige en u zult in elk vermogen meer zonde vinden dan genade.

Kijk maar eerst naar het verstand en daar zult u meer onkunde dan kennis vinden. Hiëronymus heeft zo van zichzelf beleden, dat hij meer waarheden niet kende dan wel. In het geheugen is meer vergeetachtigheid dan onthouden van het goede. U vergeet meer van het goede dan dat u onthoudt. De beste mens die er ooit geleefd heeft, onthoudt niet zoveel van een preek als dat hij ervan vergeet. Daarom geeft de apostel deze raad, dat wij met des te meer ernst aandacht schenken aan de zaken die wij gehoord hebben, opdat wij ze ons niet laten ontglippen zoals een gebarsten of lekkend vat leegloopt. Dit gezegde is een beeld dat ontleend is aan lekkende vaten.

Zo zijn er in de verbeelding ook meer ijdele, zondige en onreine overdenkingen dan er Godvruchtige, heilige beschouwingen zijn. In de genegenheden is meer liefde tot aardse dingen dan tot hemelse. U hebt meer mensenvrees dan Godsvrees en u treurt meer over verdrukking dan over zonde, over de straf meer dan over het kwaad van de zonde.

Als u alle mensen onderzoekt, zult u meer natuurlijke verdorvenheid in hen vinden dan heiligheid en genade. Daar doelt de apostel ook op in de lijst die hij geeft van de werken van het vlees en de vruchten van de Geest, waar hij zeventien zonden optelt en maar zeven genadegaven, om aan te geven dat er meer zonde dan genade in een mens is. De verdorvenheid is als de grote Goliath en de genade is als de kleine David. Maar hoewel de verdorvenheid sterk is en er meer van in ons aanwezig is dan genade, toch zullen wij ten slotte de overwinning behalen. Hoewel Goliath sterker is dan David, toch zullen, evenals David, al de wedergeborenen de goede uitslag krijgen en de uiteindelijke overwinning behalen.

3e. Bedenk tot uw vernedering dat de tegenstand van de natuur tegen de genade onvermoeibaar in u blijft werken. Als deze tegenstand zich slechts nu en dan zou vertonen bij de een of andere buitengewone gelegenheid, dan zou dat niet zo erg zijn, maar de verdorvenheid werkt onvermoeibaar de genade tegen. Genade en goede begeerten zijn bovennatuurlijk en zijn voor ons die vlees en bloed zijn soms moeilijk. Maar verdorven neigingen tot zonde zijn natuurlijk voor de mens en dingen die op natuurlijke wijze werken, werken onvermoeibaar. Zoals de zee nooit moe wordt van het stromen en de zon niet van het doorlopen van haar baan en zoals het vuur nooit moe wordt van branden, zo is ook de verdorven natuur nooit moe van het tegenstaan van de Heilige Geest. Onze hele loop naar de hemel is bergopwaarts en gaat tegen wind en stroom van zowel verdorvenheden als verzoeken in.

4e. Verneder u, om reden dat deze tegenstand van de natuur onophoudelijk tegen de genade blijft werken, zelfs tot uw sterfdag toe. Als die slechts nu en dan tegenstand bood en dan moe werd, of als die beperkt was tot een zeker tijdperk van een mensenleven, zou het nog wel gaan, maar deze verdorvenheid zal zichzelf tegen de genade openbaren zolang als u leeft. U kunt nog wel afkomen van dadelijke zonden, maar u kunt uw hart nooit ontdoen van dit verdorven natuurlijk beginsel. Een opmerkelijke uitspraak van Cyprianus in dit verband is: "Het kost meer om één zonde weg te nemen dan vele". Zijn bedoeling is, dat het moeilijker is deze ene zonde van de natuur weg te nemen dan vele zonden van het leven. Wat de dadelijke zonden betreft, de zonden die u het afgelopen jaar achtervolgd hebben, zullen u wellicht nu niet kwellen, en de zonden waarmee u nu gekweld wordt, daarna niet meer, maar de verdorvenheid van uw natuur heeft u vorig jaar gekweld en ook dit jaar en dat zal zo al uw dagen blijven. Al knipt u de takken van de klimop aan een muur eraf, die zit echter zo vast in de voegen en openingen van de muur, dat u de klimop pas kunt uittrekken als u de muur afbreekt. Zo is het ook met ons. De wortel van uw zonde kan er pas uitgetrokken worden, als God de muur van uw lichaam afbreekt.

Dat werd onder de ceremoniële wetgeving afgebeeld in een huis dat besmet was met een invretende melaatsheid. Al het afschrappen en wegschuren van het stof kon het huis niet reinigen. Daarom gaf God het bevel dat het huis afgebroken en verplaatst moest worden. De verdorvenheid van onze natuur is net als deze melaatsheid, die met niets kan genezen worden dan met het afbreken van de muur van het huis. Daarom kan niets behalve de dood van het lichaam het lichaam des doods volkomen teniet doen. Dat melaatse huis is een beeld van uw verontreinigd lichaam en het afschrappen is een zinnebeeld van uw pogingen om uw hart schoon te vegen van de zonde. En ondanks dat alles kon het huis toch niet gereinigd worden tenzij het afgebroken werd. Het huis van uw lichaam kan ook niet geheel gezuiverd worden en de zonde daaruit worden uitgeroeid, tenzij het afgebroken en in het stof gelegd wordt.



Ik herinner mij dat een geleerde schrijver de onboetvaardige moordenaar aan het kruis als een zinnebeeld aanmerkte van de verdorvenheid van onze natuur. Toen hij aan het kruis genageld was en (naar men zegt) aan handen en voeten gebonden was, was er slechts één lid dat niet gebonden was en dat was zijn tong. En daarmee begon hij Jezus Christus te beschimpen. *En zo is nu ook, zegt deze schrijver, onze natuur. Als iemand op zijn sterfbed ligt en geen hand of voet meer kan verroeren, heeft hij zelfs dan nog een natuur die aangestoken is door het vuur van de hel waarmee hij tegen God zondigt.* O, laat dit ons toch zeer vernederen voor het aangezicht van God!

5e. Bedenk dat deze tegenstand in uw natuur tegen de genade, al is die in strijd met de genade, bij uw natuur past. De verdorven natuur verzoekt de mens tot die zonden die het meest passen bij zijn vlees en bloed. De duivel verzocht Christus in de woestijn, toen Hij honger had: "Zeg dat deze stenen broden worden" (Matth. 4:3). Dat was een verzoeking die precies paste bij de omstandigheid waarin Christus verkeerde, want Hij had veertig dagen en veertig nachten gevast en Hij had honger. De duivel kwam met een gepaste verzoeking en als de duivel al de verzoeken aanpast aan onze omstandigheden, doet de natuur dat nog meer, omdat het eigen hart van de mens nog beter weet wat bij zijn begeerten past dan de duivel. Weliswaar weet de duivel wat de begeerten van een mens zijn door middel van zijn daden, anders kan hij dat ook niet weten. Maar onze natuur is zo verdorven dat zij verzoeken voordraagt die het meest aangenaam zijn voor vlees en bloed en zulke zonden voorstelt waartoe wij óf door gewoonte óf uit begeerte het meeste geneigd zijn.

Daar spreekt de apostel Jacobus over, zoals ik al eerder opgemerkt heb, als hij zegt, dat "een iegelijk verzocht wordt als hij van zijn eigen begeerlijkheid afgetrokken en verlokt wordt" (Jac. 1:14). Het is beeldspraak die ontleend is aan vissers die het aas aanpassen aan de vis die zij willen vangen en zij vissen niet altijd met hetzelfde aas. En zo is het hier ook. Uw verdorven natuur speelt voor visser en legt een zodanig aas aan dat het best past bij ieders begeerte. Verneder u daarom bij de gedachte dat de zonde zo passend is bij uw verdorven natuur.

6e. Verneder u, omdat uw verdorven natuur u vervoert om zulke zonden te bedrijven, waarvan u in uw hart geloofde dat u daar nooit in zou vallen. Wij vinden daarvan een heel goed voorbeeld in Hazaël die van de profeet Eliza hoorde welk kwaad hij de kinderen Israëls zou aandoen, dat hij "hun sterkten in het vuur zou zetten en hun jonge manschap met het zwaard doden, hun jonge kinderen verpletteren en hun zwangere vrouwen opensnijden" (2 Kon. 8:12). Hij zei: "Maar wat is uw knecht, die een dode hond is, dat hij deze grote zaak doen zou?" (vers 13) Hij kon dat niet geloven en toch heeft hij het gedaan en erger dan de profeet hem gezegd had.

Hier is derhalve reden om zich te vernederen. Er is in uw natuur zulk kwaad in de kiem aanwezig, dat u aansporen zal tot zonde waarvan u zich niet kon voorstellen dat die daar huisde. Waarom zou Christus anders Zijn discipelen hebben vermaand zich ervoor te wachten dat hun hart bezwaard zou worden met brasserij en dronkenschap en zorgvuldigheden der wereld? Maar, ach, wat was er voor gevaar voor deze arme discipelen om in deze zonden verstrikt te worden? Zij waren toch voortreffelijke discipelen van Christus en toch hadden zij de zaden van deze boosheden in hun natuur.

Een opmerking van Richard Capel is, *dat een Godvrezend iemand op de een of andere tijd vóór zijn dood óf door de duivel, óf door zijn eigen hart verzocht zal worden om elk gebod van de wet te overtreden en aan elk artikel van de geloofsbelijdenis te*

*twijfelen*. Denk daarom niet dat u zo vast staat in uw overtuiging dat u nooit in een dwaling zult vallen. En u die een heilig leven leidt, wees niet al te gerust of te verzekerd door te denken dat u nooit zult vallen zoals die en die. Bedenk dat u een even boos hart hebt en als God de duivel, uw eigen verdorven natuur en een gelegenheid laat samenwerken, dan zou u in een even erge zonde vallen als wie ook in de wereld. Er is in uw natuur zo'n tegenstand tegen de genade dat u daardoor vervoerd zou kunnen worden tot de meest onnatuurlijke en grove zonden die in de wereld gebeuren. Het was een goed gezegde van Augustinus, toen hij iemand in de zonde zag vallen: *Tu hodi, ego cras*. "Gij vandaag en ik morgen"; als God mij niet bewaart.

7e. Bedenk dat die tegenstand in u een algehele tegenstand is. Als er een tegenstand was tegen sommige genadegaven en niet tegen alle, zou het nog enigszins verzachtend zijn. Of als er slechts een tegenstand was in sommige delen en niet in alle, dan zou het nog wat dragelijk zijn. Maar als die tegenstand universeel is, in elk aspect, wat is dat dan ondragelijk! Al bent u Godvrezend, want niet alleen de goddelozen, maar ook u die Godvrezend bent: uw gehele lichaam en ziel is verontreinigd. Het is wel waar dat er in elk deel van uw ziel genade is, maar ook zonde. Er is onwetendheid in uw verstand, vergeetachtigheid in uw geheugen, weerspanning in uw wil, ongeregeldeheid in uw hartstochten, hardheid in uw hart en vrees in uw consciëntie. Nu is het waar, dat al is elk vermogen besmet, toch is elk deel in degenen die God vrezen ook wedergeboren. De verdorvenheid is in de ziel zoals de ziel in het lichaam. De hele ziel is in het hele lichaam en de hele ziel is in elk deel van het lichaam. Precies zo is het met de oorspronkelijke verdorvenheid: die is helemaal in elk mens en helemaal in elk deel van de mens. Iemand heeft deze opmerking gemaakt: er is meer verdorven natuur in de ziel dan er ziel is in het lichaam, want al is de hele ziel in het hele lichaam en in elk deel daarvan, toch is zij niet op dezelfde wijze in elk deel van het lichaam als in het hele lichaam. Zij is in groter mate in het geheel dan in de delen. Maar er is meer verdorven natuur in een mens dan dat er ziel in het lichaam is. Want al is de ziel in het lichaam, zij is slechts in elk lid van het lichaam tot een bijzonder gebruik. Zij is in het oog om het te laten zien, niet om te werken en in de hand om die te laten werken, niet om te zien. Zij is in het oor om dat te laten horen, niet om te lopen en in de voet om te laten lopen en niet om te horen. Maar de zonde is in de ziel niet tot afzonderlijke werkingen, maar zij is in elk mens en in elk deel aansporend en verlokkend tot allerlei kwaad. Dat is het universele van die verdorvenheid die in de natuur van de mens gevonden wordt, waarom er een grote reden is dat wij ons vernederen.

## NEGENTIENDE PREEK

(uitgesproken op 19 januari 1651)

***"Want het vlees begeert tegen den Geest, en de Geest tegen het vlees; en deze staan tegen elkander, also dat gij niet doet, hetgeen gij wildet."***  
(Galaten 5:17).

Nadat ik de vijandschap en de tegenstand die er is tussen het vlees en de Geest heb ontvouwd, kom ik nu toe aan het beantwoorden van twee consciëntiegevallen in verband met deze leer.

- De eerste is deze: *Als het vlees zo'n tegenstand tegen de genade in zich omdraagt, wat zijn dan de redenen dat het God behaagt zulke tegengestelde beginselen in de harten van hen die wedergeboren zijn te laten?*
- Ten tweede, *als er nu zo'n tegenstand is die nooit verzoend kan worden, wat heeft het dan nog voor doel als men het vlees tegenstaat?*

Eerste vraag: ***Wat zijn de redenen dat God zelfs in wedergeboren mensen zo'n tegenstand tegen de genade toelaat?***

Antwoord: Ik zal deze vraag door middel van de volgende vier bijzonderheden beantwoorden:

1e. God doet dat om Zijn genade des te helderder te doen uitkomen. God zou Zijn goedheid hebben getoond als de mens nooit gevallen was, maar nu hij gevallen is, toont God hem Zijn genade. Het doel van onze verlossing is, dat Gods genade en barmhartigheid zouden triomferen. En u kunt hiervan een duidelijk teken zien, als God de genade in u werkt terwijl daartegen in uw hart zo'n tegenstand was. Dat is grote ontferming! Hoewel u in uw natuur een tegengesteld beginsel tegen de genade hebt, zal toch de bekerende genade overwinnen. En hoewel deze de verdorvenheid niet wegneemt, zal zij die wel onderdrukken. Hoewel de genade wordt weerstaan, zal zij nooit verdreven worden. De genade zal uiteindelijk overwinnaar zijn, al heeft zij zolang wij in dit leven zijn altijd te strijden.

2e. Het behaagt God juist in de harten van wedergeboren mensen zo'n tegenstand tegen de genade te laten blijven, opdat zij Jezus Christus op hogere prijs zouden stellen. Als u geen tegengesteld beginsel tegen de genade had gehad, zou u God alleen hebben aanbeden als de Schepper, maar nu u een beginsel van zonde in u hebt, krijgt u de noodzakelijkheid voor u te zien van een Middelaar. Adam had in de staat der rechtheid geen Zaligmaker nodig. Maar voor u die door de zonde gevallen bent en een beginsel van vijandschap in uw natuur hebt, kan niets deze vijandschap wegnemen dan de kracht van een Zaligmaker door het werk der heiligmaking en niemand dan een Zaligmaker kan u verlossen van de schuld van deze vijandschap, en dat is Jezus Christus, zoals de apostel het zegt: "Ik dank God door Jezus Christus, Die mij van het lichaam der zonde bevrijd heeft!" Hij is het door Wie u bevrijd wordt van de schuld en de vijandschap.

3e. De Heere laat deze verdorvenheid van de natuur in het hart van Zijn volk om in hen een grotere en diepgaander mate van verootmoediging op te wekken.

Verootmoediging zou in ons niet beoefend zijn geworden als de Heere de overblijfselen van de oorspronkelijke verdorvenheid niet in het hart van Zijn uitverkorenen had gelaten. U zou zich wel tot in alle eeuwigheid in God verlustigd hebben, maar u zou dan niet die oorzaak tot verootmoediging gehad hebben als de zonde geheel uitgeroeid zou zijn geweest. Zo ging het ook met Paulus, een uitnemende apostel. Hem werd een doorn in het vlees gegeven, een engel des satans om hem met vuisten te slaan, opdat hij zich niet bovenmate zou verheffen.

Er zijn vier verklaringen die aan deze woorden gegeven worden.

- Sommigen wijzen erop dat deze doorn in het vlees sloeg op Hymeneus en Alexander, door wie Paulus zeer gekweld werd, maar dit heeft geen grond.
- Anderen schrijven het toe aan een of andere buitengewone lichamelijke ziekte, maar dat kan nauwelijks bewezen worden.
- Anderen denken aan een bijzondere zonde of begeerte tot onreinheid. Maar dat kunnen we niet aannemen, omdat Paulus de gave der onthouding had en wenste dat alle mensen waren zoals hij, wat dit betreft.
- Maar de geleerdste en voortreffelijkste verklaarders verstaan hier door de doorn in het vlees de zonde van de natuur. Hij wordt een engel des satans genoemd, omdat de duivel zich aansluit bij de natuur van de mens en de verdorvenheid van het mensenhart gaande maakt.

Welnu, waarom werd die doorn in het vlees in Paulus gelaten? Was het niet om hem te vernederen, opdat hij zich niet bovenmate zou verheffen? Zo liet de HEERE ook de schorpioenen in de woestijn om de Israëlieten te verootmoedigen en de Heere laat de verdorvenheid in uw natuur om u te vernederen, opdat u niet opgeblazen zou worden in uzelf, maar dat u, als u de verdorven werkingen van uw natuur gewaar wordt, temeer walgelijk en vernederd in uw eigen ogen moge zijn.

4e. De Heere laat deze verdorven natuur in u ter oefening van uw genade. Genade wordt nooit beter geoefend dan wanneer zij tegengestaan wordt. Hierdoor wil God de echtheid van uw genade en de oprechtheid van uw hart beproeven, of u zich aansluit bij de Geest en Zijn zijde kiest tegen het vlees. Zo liet de HEERE Kanaänieten in het land om de Israëlieten te beproeven, of zij zich niet bij hen zouden aansluiten. Zo wordt een tegengesteld beginsel van de genade in ons overgelaten om ons te beproeven, of wij de zijde van het vlees kiezen, of de werkingen en ingevingen van de Geest des Heeren zullen volgen.

**Tweede vraag: *De volgende vraag was met welk doel een mens moet strijden tegen de verdorvenheid van zijn hart, aangezien wij toch deze verdorvenheid tot aan ons graf meedragen.***

Wij hebben gehoord dat tegengestelde beginselen nooit met elkaar verzoend kunnen worden. Wat is het doel dat wij daarom toch moeten strijden tegen de verdorvenheid, terwijl er geen einde komt aan deze strijd?

Ik zal drie argumenten noemen om aan te tonen, dat er toch een goede reden is dat u ertegen blijft strijden, hoewel het waar is dat u de tegenstand tegen de genade in uw hart niet kunt verdrijven.

1e. Als u de verdorvenheid van de natuur niet tegenstaat, zal die met groter kracht en geweld uitbreken in uw leven. U hebt nu een onreine natuur, maar als u die niet tegenstaat, krijgt u een goddeloos leven. Laat uw natuur haar gang gaan en zij wordt als een akker die niet bemest is, overwoekerd met doornen en distels. "Uit het hart komen voort boze bedenkingen, doodslagen, overspelen, hoererijen, dieverijen, valse getuigenissen, lasteringen" (Matth. 15:19). Als wij boze gedachten in ons hart

niet onderdrukken, breken zij uit, zoals u ziet, in kwade en onbetamelijke levenspraktijken. Zie hieruit, dat, hoewel u de oorspronkelijke verdorvenheid niet kunt verdrijven, u haar niet alleen in uw hart zult hebben, maar ook zichtbaar in uw leven, als u haar niet tegenstaat.

2e. Hoewel u deze tegenstand in de natuur niet kunt verdrijven of teniet doen, kunt u ze toch wel onderdrukken. Teniet doen kunt u die niet, maar u kunt ze wel verzwakken. Verdrijven kunt u ze niet, maar terugdringen wel. U kunt ermee doen, wat Jozua heeft gedaan met de Gibeonieten. Hij spaarde hun leven, maar maakte hen tot houthouwers en waterputters. De Israëlieten wierpen de Kanaänieten er niet uit, maar maakten hen cijnsbaar. Zo ook hier, al kunt u de verdorven natuur niet uitdrijven, u kunt haar wel ten onder houden. En hoe meer u strijd voert met uw verdorven hart, hoe meer u in staat zult zijn de verdorvenheid eronder te houden.

Het is een opmerkelijke wet die de HEERE aan de Joden heeft gegeven betreffende een huis dat besmet was met de plaag van de melaatsheid. God gebood het volk, dat als er melaatsheid in een huis was, zij elke steen in dat huis moesten afschrappen en als het door afschrappen niet gereinigd kon worden, moesten zij vervolgens het huis afbreken. Uw natuur is zo'n melaats huis. De plaag van de melaatsheid heeft uw natuur verontreinigd en de Heere gebiedt u met uw natuur te handelen zoals de Joden met hun huis moesten doen. Zij moesten elke steen afschrappen. Zo moet u ook werkzaam zijn om uw hart te reinigen. Veeg uw hart met de bezem der heiligmaking en als dat allemaal niet helpt, zal dit huis van u wanneer het bij het sterven afgebroken zal worden, gereinigd zijn. Maar zolang u op aarde leeft, strijd dan tegen de werkingen van uw verdorven natuur en al kunt u die niet uitdrijven, u kunt ze wel onderdrukken. Onze genade zal in dit leven nooit zo sterk zijn dat wij onze verdorvenheid kunnen uitdrijven en geheel onderdrukken, maar als u er toch naar streeft deze strijd vol te houden, zult u uw verdorvenheid zodanig ten onder houden, dat zij nooit uw genade zal uitblussen.

3e. Bedenk dat niet te strijden met uw verdorven natuur een bewijs is, dat u geen genade in u hebt. Er is geen tegenstand als er één beginsel is. Voor tegenstand moeten er twee zijn. "Deze staan tegen elkander". Zoals de verdorven natuur tegen de genade is, is de genade tegen de verdorven natuur. Daarom, als u stil ligt en niet strijdt tegen uw verdorvenheid, is dat een duidelijk bewijs dat u geen genade hebt.

### **Eerste toepassing**

Nu, laat deze tegenstand in ons hart tegen de genade ons steeds waakzaam en vol zorg over ons eigen hart maken. U weet maar niet hoe ver de tegenstand en de verdorvenheid van uw hart u voor dat u sterft kan vervoeren. Denk niet: "Ik zal echt nooit in die en die zonde vallen". Wees niet gerust, u hebt een natuur in u die u kan aanzetten tot de ergste zonde die ooit op aarde is bedreven. Ik heb u iets gezegd over een opmerking van Richard Capel, *dat een christen, voordat hij sterft, wel verzocht wordt elk gebod van de wet te verbreken en elk artikel van de geloofsbelijdenis te betwijfelen*. U hebt in u een tegenstand tegen alle genade en daarom een neiging tot alle zonde. Houd daarom een waakzaam oog over uzelf. Petrus was niet wantrouwend genoeg over zichzelf, toen hij tegen Christus zei, dat al werden ze ook allen Hem geërgerd, zou hij nimmermeer aan Hem geërgerd worden. "Ja", zei hij, "al zou ik met U sterven, dan zal ik U toch niet verloochenen". En toch heeft Petrus beide gedaan! Hij ergerde zich aan Hem en hij verloochende Hem en nog wel met een vloek en een eed. Als Petrus zijn eigen hart had gekend, zou hij zoiets nooit gezegd hebben. De vromen weten maar niet waartoe de verdorvenheid van hun natuur hen brengen kan.

Het kan wel zijn dat u een heilig en begenadigd christen bent. Uw levenswandel is onberispelijk in de plaats waar u woont, maar bedenk, als God uw natuur loslaat, met welk een onstuimig geweld u dan tot de zonde getrokken zult worden. Hazaël had niet gedacht, zoals ik eerder opgemerkt heb, dat er zo'n goddeloosheid die de profeet hem voorzegd had in zijn hart was. Daarom zei hij: "Maar wat is uw knecht, dat hij een hond is, dat hij deze grote zaak doen zou?" (2 Kon. 8:13). Ja, Christus Zelf waarschuwde Zijn discipelen, *dat zij zich zouden hoeden voor brasserijen en dronkenschappen en zorgvuldigheden des levens*. Men zou denken: een vreemde waarschuwing voor zulke mensen als zij. Men zou denken dat het een zinloze waarschuwing was voor zulke mensen. De discipelen waren op die tijd ook niet uitgehongerd, dat zij zich schuldig zouden maken aan brasserijen en zij die geen huis hadden en geen dak boven hun hoofd, zouden zich niet overgeven aan dronkenschap. Zij die de eerste levensbehoeften niet hadden, waren toch niet verstrikt in de zorgvuldigheden des levens. Dit was wel erg vreemd. Toch wist Christus dat zij de zaden van deze zonden in hun natuur hadden en zoals zij die hadden, hebben wij allemaal die ook. En daarom behoren wij een wantrouwend oog over ons eigen hart te hebben. Evenals in de eerste schepping alle schepselen in de kiem in de chaos waren en alleen de werking van de Geest nodig hadden om hen voort te brengen, zo is er in onze natuur het zaad van alle kwaad en er is alleen maar een gelegenheid en een verzoeking nodig om het tevoorschijn te brengen.

### **Tweede toepassing**

Bedenk, dat al is deze tegenstand in uw hart tegen de genade, u niet moedeloos moet zijn. Al ontdekt u meer dan ooit in uw leven die verdorvenheid in uw natuur, wees niet ontmoedigd. Wat dit betreft, zijn er meer Godvrezende zielen die nooit tevoren meer verdorvenheid of meer geweld ervaren hebben dan thans. Zij dachten dat de zonde dood was, maar nu zien zij dat zij leeft. Zij dachten dat de kracht ervan verzwakt was, maar nu zien zij dat haar prikkel scherper is geworden.

Om de volgende overwegingen moeten zij niet moedeloos worden:

1. Omdat dit het gevolg kan zijn, niet van een toename van de zonde in uw natuur, maar van een klaarder ontdekking van de zonde; niet dat het voorwerp is vermenigvuldigd of vergroot, maar omdat uw gezicht helderder is geworden. Iemand die God vreest, ziet meer verdorvenheid in zijn natuur dan ooit tevoren. Dit komt niet omdat er meer verdorvenheid is dan er tevoren werkelijk was, maar omdat de Heere hem een helderder gezicht in zijn eigen hart heeft gegeven. Ik kan dat illustreren met de volgende vergelijking. Op een donkere, sombere dag ziet u geen stof of motjes in uw kamer op en neer dansen, maar laat de heldere stralen van de zon daar binnen schijnen, en dan ziet u stof in overvloed. Welnu, dat stof was daar tevoren ook, maar u hebt het niet gezien, omdat de zon het u niet liet zien. Zo is het ook met de mens. Voor de bekering hebben zij begeerlijkheden in overvloed in hun hart, maar zij zien die niet omdat de Zon der gerechtigheid hen niet beschenen heeft. U kunt een opmerkelijk gezegde van Paulus lezen in Rom. 7:13: "Maar de zonde is mij de dood geworden, opdat zij zou openbaar worden zonde te zijn". De zonde was tevoren zonde, maar de zonde "was pas openbaar geworden zonde te zijn" toen hij bekeerd werd. En nu, zo zegt hij, word ik de werkingen van mijn verdorven natuur gewaar. Zolang ik Farizeeër was, zag en kende ik mijzelf niet zo walgelijk en zondig als nu. Dus als het licht in de ziel doorbreekt, verschijnen die zonden die daar verborgen lagen en die slechts splinters leken, komen nu tevoorschijn als balken en die zo klein leken als

- muggen, komen nu zo groot als kamelen tevoorschijn.
2. Het kan het gevolg zijn van meer genade en tere oprechtheid in uw consciëntie dan in vorige tijden. Vroeger was uw consciëntie hard, dichtgeschroeid en ongevoelig, terwijl zij zich niet verweerde tegen een besef van zonde, maar nu heeft de Heere de consciëntie doen smelten en vertederd. God heeft uw consciëntie gemaakt niet als gedroogd vlees maar als rauw vlees. Degenen die God vrezen, mogen dan over de verdorvenheid klagen en denken dat zij daarvan meer hebben dan ooit tevoren, maar dat komt omdat zij teerder en gevoeliger zijn. Als iemand zijn vinger bezeerd heeft, denkt hij dat hij die nooit zoveel raakt als dan en dat komt door de teerheid van dat lid. Zo is het ook, als God uw hart gebroken en zacht gemaakt heeft: dan wordt de verdorvenheid van uw hart meer gevoeld dan voor die tijd. Voor een goddeloze is de zonde als een klap op zijn rug, maar voor iemand die God vreest, is de zonde als een vuistslag op zijn oog.
  3. Bedenk, dat hoewel u de verdorvenheid van uw natuur gewaar wordt en er meer van ziet dan u ooit tevoren ervan gezien hebt, u er toch gerust verzekerd van kunt zijn dat u uiteindelijk de overwinning zult behalen. Met het oog hierop kan ik dat gedeelte over Rebekka heel goed aanhalen, die toen zij gewaar werd dat de kinderen "zich samen stieten" in haar buik, zei: "HEERE, waarom ben ik dus?" En de HEERE zei tot haar: "Twee volken zijn in uw buik", dat wil zeggen de oorsprong van twee volken. Ezau en Jakob, twee soorten volk "zullen zich uit uw ingewand vaneen scheiden; en het ene volk zal sterker zijn dan het andere volk; en de meerdere zal den mindere dienen" (Genesis 25:23). Daarom zegt men: "Er waren twee soorten volken in haar baarmoeder en die scheidden zich van elkaar af." Dat is zonde en genade. Van het ene staat er dat het sterker is dan het andere, dat wil zeggen de nakomelingen van Ezau zullen een tijdlang sterker zijn dan de Israëlieten, want zij hebben hen eens verslagen. Maar wat is nu de troost? Wel, de meerdere zal de mindere dienen. En zo is het ook gebeurd dat de Edomieten de Israëlieten hebben gediend. Zo kan ik ook, net als van Ezau en Jakob, zeggen dat de verdorven natuur sterker is dan de genade in menig kind van God en die is ook ouder dan de genade. Maar hier is uw troost: "de meerdere zal de mindere dienen". De genade zal de overwinning behalen.

### **Derde toepassing**

Ik leid hieruit af, dat al behoeft u niet moedeloos te zijn met betrekking tot die verdorvenheid, u wel zeer verootmoedigd moet zijn bij het gevoel van deze tegenstand, dat wil zeggen van uw natuur tegen de genade. Als u alleen maar onbekwaam was tot enig goed, zou dat al een zaak van vernedering voor u moeten zijn. Als u alleen maar tegenstand in u had tegen de genade, zou dat een reden zijn om u nog meer te vernederen, maar aangezien u een totaal tegengesteld beginsel in u hebt tegen de genade, is dat een nog groter reden om verootmoedigd te zijn. Een vleselijk gemoed is niet slechts een vijand van God, maar de vijandschap zelf. Wat de Geest ons aanraadt, raadt het vlees ons af en wat de Geest wil, wil het vlees niet. Daarom is er een goede reden voor u om vernederd te zijn.

### **Vierde toepassing**

Leer om alle dadelijke zonden die in uw leven zijn uitgebroken, terug te voeren tot de oorsprong, dat is tot dit tegengesteld beginsel van de natuur. U zondigt niet omdat de duivel u verzoekt en ook niet omdat u in slecht gezelschap verkeert, maar omdat u een verdorven natuur hebt. Een uitspraak van een geleerde theoloog is, *dat een christen*

*vele vijanden heeft waartegen hij moet strijden, maar dat hij er maar één heeft die de genade overwint en dat is het vlees.* Ware het niet vanwege de verdorvenheid van binnen, of alle verzoeken zouden niet anders voor u zijn dan zij voor Christus waren. De verzoeker kwam tot Hem, maar vond in Hem niets. De verzoeken waren bij Hem als een vuurvonk die in de zee geworpen werd. Maar de duivel komt tot u en de wereld komt tot u en zij vinden geschikte stof in u, een geschikte natuur om daarop een inval te doen en om zich met de verzoeking te verenigen. Breng daarom de dadelijke zonde maar terug tot haar oorsprong. Dat deed Paulus ook. "Ik dan doe datzelfde niet meer", zei hij. Maar wie geeft hij dan de schuld? Niet de duivel en ook niet de wereld, "maar de zonde die in mij woont" (Rom. 7:17), dat wil zeggen de boze, verdorven natuur. Het is mijn verdorven natuur die mij tot het kwade aftrekt en mij verhindert het goede te doen. Als u zo uw zonde zou terugvoeren tot haar oorsprong, wat zou u dat redenen tot droefheid en vernedering geven!

Van David staat er dat de duivel hem aanporde om het volk te tellen, maar hij geeft de schuld niet aan de duivel, maar aan zichzelf. Hij zei: "Ik heb gezondigd en ik heb zottelijk gedaan". Wij zijn allen overtreders van de baarmoeder af. Klaag niet over het kwaad van uw leven, maar leg de schuld bij uw verdorven natuur. Dat deed David ook op een andere plaats. Hij voerde die twee grote boosheden van moord en overspel terug tot de verdorvenheid van zijn natuur. Hij zei: "Zie, ik ben in ongerechtigheid geboren en in zonde heeft mij mijn moeder ontvangen" (Ps. 51:7). Zo deed ook Augustinus in zijn *Belijdenissen*: toen hij bekende dat hij uit een boomgaard gestolen had, stak hij niet de schuld op zijn honger en ook niet op het gebrek aan fruit, want hij had thuis beter fruit, maar dat hij alleen stal om zijn verdorven natuur te bevredigen.

#### Vijfde toepassing

Nu er een tegengesteld beginsel is in uw natuur tegen de genade, o, sluit u dan toch niet aan bij dit tegengesteld beginsel tegen de Geest. Zou u zich bij een vijand aansluiten? Waarom is dit tegengestelde beginsel in u? Is het niet om uw ziel te verderven en te verdoemen? Daarom zei de apostel: "Onthoudt u van de vleselijke begeerlijkheden, welke krijg voeren tegen de ziel" (1 Petrus 2:11). Het vlees streeft ernaar om u te verdoemen, maar de Geest begeert u te behouden. Kies daarom geen partij voor de vijand. En toch, hoeveel mensen zijn er die zich aansluiten bij de verdorven begeerten van hun hart als die hen tot het kwade aansporen! De apostel zegt ons, dat wij geen schuldenaars aan het vlees zijn, om naar het vlees te leven (Rom. 8:12), alsof hij wilde zeggen: "U bent niets aan de verdorven natuur verschuldigd en waarom wilt u daaraan toegeven?" Het is eerlijk in iemand als hij zijn schulden wil betalen, maar u bent niets verschuldigd aan de verdorven natuur. U bent schuldenaars aan de Geest. "Indien gij door den Geest de werkingen des lichaams doodt, zo zult gij leven" (Rom. 8:13).

Geef daarom niet toe aan het vlees, of zoals dezelfde apostel zegt: "Verzorgt het vlees niet tot begeerlijkheden" (Rom. 14:13). Als er een vijand in uw huizen komt, voorziet u dan zijn leger van voedsel? Zendt u wapenen aan de vijand om u te verderven? Dat is het wat mensen doen, als zij zich verbinden met het vlees tegen de Geest. Voor zover iemand "het vlees verzorgt tot begeerlijkheden", verbindt hij zich daarmee ook om de Geest tegen te werken, te weerstaan, uit te blussen en te bedroeven.

Zo heb ik nu de wederzijdse strijd tussen vlees en Geest behandeld en ook de wederzijdse oorzaak van deze strijd: "Deze staan tegen elkander".



## TWINTIGSTE PREEK

(uitgesproken op 26 januari 1651)

***"Want het vlees begeert tegen den Geest, en de Geest tegen het vlees; en deze staan tegen elkander, also dat gij niet doet, hetgeen gij wildet".***  
(Galaten 5:17).

Ik wil nu verder gaan met het tweeledige gevolg van deze dubbele strijd, die ook op twee dingen wijst: *Het vlees begeert tegen de Geest, zodat u niet het goede kunt doen dat u zou willen en de Geest begeert tegen het vlees, zodat u niet het kwade kunt doen dat u wilt.* De woorden zijn niet moeilijk en daarom zal ik niet veel ter verklaring zeggen. Augustinus verstaat de betekenis van deze woorden "zodat u niet doet, hetgeen gij wildet" als: *u kunt niet het goede doen dat u zou willen.* Musculus verstaat onder: "gij doet niet hetgeen gij wildet" beide, alsof hij zeggen wilde: *het vlees begeert tegen de Geest en dus kunt u niet het goede doen dat u wilde en de Geest begeert tegen het vlees, zodat u niet het kwade kunt doen dat u wilde.*

De leerstelling die vloeit uit het eerste deel is: ***De verdorvenheid van het vlees leidt dikwijls zelfs de wedergeborenen van hun heilige werkzaamheden af en stoort en belemmert ze daarin.***

Om deze zaak te bevestigen hebben we niet alleen het getuigenis van de apostel, dat dit zo met andere mensen was, maar het was ook zijn eigen ervaring. U hoort hem klagen dat het willen wel bij hem was, maar het goede te doen vond hij niet; als hij het goede wilde doen, lag het kwade hem bij.

Ik zal deze leer in twee delen uitsplitsen en aantonen dat deze verdorvenheid van de natuur met betrekking tot het goede twee kwade gevolgen of uitwerkingen heeft.

- Ten eerste verhindert zij iemand het goede te doen.
- Ten tweede hindert zij iemand in het doen van het goede.

Dat zijn de bijzonderheden waarbij ik zal stilstaan en ik ga nu met de eerste beginnen:

### **De verdorven natuur verhindert iemand om het goede te doen.**

Om dat te illustreren, is er een geschikt zinnebeeld in de geschiedenis die in Genesis 38 wordt verhaald over Tamar, die een tweeling in haar buik had: Perez en Zera. Nu vermeldt de geschiedenis dat Zera eerst zijn hand uitstak en de vroedvrouw bond een scharlaken draad aan zijn hand, maar Perez worstelde met Zera en kwam er zodoende eerst uit. Godgeleerden voeren deze geschiedenis aan teneinde aan te geven dat iemand die God vreest en zich tot zijn plicht begeeft, op Zera gelijkt, maar de

verdorven natuur, die op Perez lijkt, verhindert de geboorte van Zera. De verdorven natuur verhindert de wedergeborenen het goede te doen.

### **Vijftien listen die de verdorven natuur gebruikt**

Ik zal u nu tonen wat die sluwe streken zijn van de natuur van een mens die hem verhinderen het goede te doen en hier volgen vijftien listen die de verdorven natuur met dit doel gebruikt.

#### **Eerste list:**

Het vlees verhindert ons het goede te doen door een mens ervan te overtuigen dat hij boven het gebruik van de plichten staat. Dat is een ingeving die van de hoogmoedige, fantasierijke natuur afkomstig is. Plichten, zo zegt de dwaze Familist, zijn maar vleselijke vormen en alleen voor de lagere soort christenen, niet voor degenen die tot een hogere statuur zijn uitgegroeid en mensen van hogere gezindheid zijn. De verdorvenheid grijpt dit motief vaak aan om het gebruik van de plichten te verwaarlozen. Dit werd al gezien in de dagen van de apostel. De apostel Paulus zegt: "Er zijn twisten onder u (...) een iegelijk van u zegt: Ik ben van Paulus, en ik van Apollos; en ik van Cefas en ik van Christus" (1 Kor. 1:12). Hier beschuldigt de apostel niet alleen degenen die tot partijschappen opriepen onder de apostelen, maar hij veroordeelt ook een vierde soort die zeiden dat zij van Christus waren. Waarom zou de apostel zulke mensen veroordelen? Wel, de betekenis hiervan is deze: de apostel veroordeelt verkeerde geestdrift. Die mensen waren er zo ver vandaan om het op te nemen voor Paulus of de andere apostelen, dat zij allen voor Christus waren, dat wil zeggen, dat zij voorstanders waren van openbaringen en inwendige verlichting. Welnu, de apostel veroordeelt diegenen die zo in Christus roemden om daarmee de ingestelde predikdienst openlijk af te keuren.

Ik zal u de volgende drie bijzonderheden voorhouden om u tegengif te geven tegen deze besmetting van de verdorven natuur:

- (1) In de heerlijkste tijden van de kerk is in het Woord toegezegd dat godsdienstplichten en genademiddelen onder de gelovigen in gebruik zullen blijven. Zo zegt Johannes in Openbaring 11:15: "En de zevende engel heeft gebazuind en er geschieden grote stemmen in den hemel, zeggende: De koninkrijken der wereld zijn geworden onzes Heeren en van Zijn Christus, en Hij zal als Koning heersen in alle eeuwigheid". En in het negentiende vers volgt er: "En de tempel Gods in de hemel is geopend geworden, en de ark Zijns verbonds is gezien in Zijn tempel", dat wil zeggen ***dat er evangelie-instellingen moesten zijn in de zuiverste tijden van Gods kerk, nadat de antichrist zou zijn vernietigd***. Toch moest er dan ook een tempel zijn en daarin de ark van Gods verbond, waarmee evangelie-instellingen worden bedoeld.
- (2) De Schrift zegt ons dat de sterkste christenen vertrouwd moeten zijn met de godsdienstplichten. Zo zei de apostel Paulus tegen hen in de brief aan de Romeinen, dat hij ervan overtuigd was, dat zij vol waren van goedheid, vervuld met alle kennis en ook machtig waren om elkander te vermanen (Rom. 15:14). Ondanks dit zei hij: "Ik heb u te stoutelijker geschreven u dit indachtig te maken". Alsof hij zeggen wilde: "Hoewel u vervuld bent met kennis en goedheid, toch moet ik u indachtig maken uw plicht te doen". Voor de sterken was het ook nodig geoefend te zijn in de plichten en de genademiddelen.
  - Ten eerste, om hun verstand te bevestigen in de kennis en de liefde der waarheid. "Ik heb u niet geschreven, omdat gij de waarheid niet weet, maar

omdat gij die weet" (1 Joh. 2:21).

- Ten tweede om hun geheugen te versterken in het onthouden van de waarheid, "Maar ik wil u indachtig maken" (Judas:5), hoewel u dit eenmaal hebt geweten.
- Ten derde, om hun genegenheden nog meer op te wekken tot de liefde van de waarheid (2 Petrus 1:12).

U moet bezig blijven in het gebruik van de plichten tot u in de hemel komt. We lezen dat zolang de Israëlieten in de woestijn waren de HEERE manna van de hemel zond, maar toen zij eenmaal in Kanaän waren gekomen, hield het manna op. Dus, zolang u in de woestijn van deze wereld bent, moet u met het manna van de genademiddelen gevoed worden, maar als u in de hemel gekomen bent, dan en niet eerder als dan, zullen de genademiddelen ophouden. Alleen het hemelse Jeruzalem had geen tempel, Openbaring 21:22, 23. Daarom zijn die allen temeer verschrikkelijk ondankbaar die van het zolang verkeren onder de middelen der genade geen ander gebruik maken dan hoogmoedig uit te roepen dat zij boven de middelen staan.

### **Tweede list:**

Een andere list die de verdorven natuur erop nahoudt, is het voorwendsel dat sommigen dringende, buitengewone zaken en bezigheden in de wereld hebben en die maken zij tot een verhindering voor de plicht. Zij zullen u zeggen dat hun omstandigheden dat noodzakelijk maken en dat zij maar al te weinig tijd hebben om hun beroep uit te oefenen. Daarom hopen zij dat God hen daarin zal verschonen, al doen zij niet zoveel aan hun plichten als andere mensen. Net als deze mensen waren ook degenen die genodigd werden tot het grote avondmaal, dat Lukas verhaalt, die als uit één mond zich begonnen te verontschuldigen. De een had een stuk grond gekocht en moest erheen om het te bezien, een ander had een juk ossen gekocht die hij moest gaan proberen en weer een ander had een vrouw getrouwd en kon niet komen. Dat zijn nu zulke voorwendsels die in de verdorven natuur gevonden worden, waarmee het beroep in de wereld als ontheffing wordt aangegrepen voor de plichten jegens God. Om deze verkeerde opvatting uit de weg te ruimen zal ik u de volgende vier bijzonderheden voorhouden:

1. God heeft nooit verordend dat ons persoonlijk beroep als mens onze algemene roeping als christenen zou verdringen, of dat burgerlijke plichten de godsdienstplichten zouden verdringen. Het verstandig beheren en plannen van uw wereldse zaken zou u tijd genoeg verschaffen om uw godsdienstplichten te verrichten. Door heilige voorzichtigheid en beleid maakt men tijd vrij voor gebed en het horen van het Woord.
2. Bedenk dat Gods weg om u te zegenen in uw uitwendige beroep is om veel bezig te zijn in uw godsdienstplichten. Er was een man die maar één hectare land had en het land van een rijke heer lag naast het zijne. Het land van de arme man bracht vrucht voort en dat van de rijke heer was onvruchtbaar. Toen kwam de heer naar hem toe en vroeg naar de oorzaak. "O, mijnheer", zei hij, "elke morgen maak ik mijn land nat met gebeden en tranen". Dat is de weg om in de wereld gezegend te worden: geef de Heere het Zijne en Hij zal u het uwe geven. "Zoek eerst het Koninkrijk Gods en Zijn gerechtigheid" en dan zullen alle andere dingen u gegeven worden.
3. U zegt dat u uw beroep moet uitoefenen en daarom uw plicht jegens God moet verzuimen. Bedenk dat God hierdoor opgewekt kan worden om in uw uitwendige

bezigheden te blazen. Zonder Gods zegen is het tevergeefs "vroeg op te staan en laat op te blijven, en brood der smarten te eten", zoals de psalmist zegt. Veelal legt God een vloek in uw uitwendige omstandigheden, omdat u Hem de plichten van de godsdienst onthoudt.

4. Tenslotte, God was vertoornd op Mozes en ook op de Israëlieten omdat zij hun plicht verzuimden, hoewel zij dringender zaken ter verontschuldiging konden aanvoeren dan u. Mozes was onderweg en men zou denken dat dit voor hem een goed excuus was dat hij zijn kind niet had besneden en toch was God zo ontstemd over dit verzuim van hem, dat Hij hem tegenkwam in de herberg en het zag ernaar uit dat Hij hem zou hebben gedood. God wilde hem geen ontheffing geven om Zijn instelling niet waar te nemen, hoewel de noodzakelijkheid van de reis als verontschuldiging voor Mozes kon aangevoerd worden. Zo was het ook bij de Israëlieten. God was vertoornd op hen terwijl zij in de woestijn waren, omdat zij deze instelling van de besnijdenis verzuimden en toch hadden zij een verontschuldiging voor zich kunnen aanvoeren, dat zij van de ene plaats naar de andere trokken, nu eens hier hun tenten opsloegen en dan daar. En hoewel dit voorwendsel heel redelijk scheen te zijn, behaagde dit de HEERE toch niet. Dit kan ons leren dat niet onze wereldse bezigheden en ook niet onze dringende wereldse zaken ons kunnen vrijstellen van het verrichten van onze plicht jegens God.

### **Derde list:**

Een andere list van de verdorven natuur is deze: iemand neemt zich voor en belooft zijn plichten te volbrengen, maar pas als zijn tegenwoordige toestand en omstandigheid is veranderd. Zo iemand gaat zitten en zegt: "Als ik in andere omstandigheden verkeerde, zou ik meer godsdienstplichten jegens God verrichten dan nu, maar in de omstandigheden waarin ik thans verkeer, heb ik geen tijd en gelegenheid". Dat is een zeer schoonschijnende list waardoor uw verdorven hart u tracht van uw plicht af te houden. Stel dat u een jonge man bent en in dienst bent en uw hart geeft u het volgende in: "O, als ik toch eens baas was, wat zou ik dan vele uren in de dienst des Heeren besteden!" Of u bent arm en u zegt: "O, als ik rijk was, wat zou ik dan milddadig zijn!" Of u bent iemand zonder ambt, maar als u overheidspersoon was, wat zou u dan veel goed doen! Dat was de ijdele verbeelding van Absalom!

Maar bedenk, dat als uw omstandigheden veranderd zouden zijn en uw hart bleef onveranderd, zou u nog dezelfde mens zijn, al waren uw omstandigheden anders. En u, die zo bedrogen bent door uw bedrieglijk hart of misschien nog bedrogen wordt, wil ik de volgende bijzonderheden voorhouden:

- Weet, dat het louter bedrog des harten is, als u denkt dat indien uw omstandigheden veranderd werden, u dan een ander mens zou zijn. Het blijkt bedrog te zijn, omdat indien u in uw huidige omstandigheden niet goed doet, kunt u ook niet goed doen in elke andere omstandigheid, als uw hart hetzelfde blijft. De oorzaak is, dat uw boze hart u verkeerd doet zijn in uw huidige omstandigheden. Als dat zo blijft, zult u in andere omstandigheden ook verkeerd doen. Als u een slechte knecht bent, zult u ook een slechte baas zijn en als u een slecht kind bent, zult u een slechte vader zijn. Als u niet vroom bent in de ongehuwde staat, zult u ook niet vroom zijn in de gehuwde staat, tenzij uw hart is vernieuwd. Als uw hart niet veranderd wordt, zal uw leven niet veranderen.
- Bedenk, dat er in elke andere omstandigheid die u zo ideaal vindt en waarnaar u

verlangt, misschien meer strikken, meer hindernissen en ongemakken zijn dan in de huidige omstandigheid waarover u klaagt. U bent nu jong en u klaagt dat u geen tijd hebt om te bidden. Wat zou u dan doen als u de zorg voor een huis en een gezin had? Een openbare positie brengt meer verleidingen en meer hindernissen met zich mee dan een gewone positie; bedrieg u daarom niet.

#### **Vierde list:**

Een andere list van de verdorven natuur om een mens van zijn plicht af te houden, is een lelijk masker te trekken over het schone gelaat van de godsdienstplichten. Evenals het vlees om een mens tot zonde uit te lokken die zonde een vernis zal geven om die te doen lijken op het schone gelaat van de genade, zo zal aan de andere zijde om een mens van de plicht af te houden, het hart het schone gelaat van de godsvrucht besmeuren met vleselijke vooroordelen. Judas kleineerde die zeer voortreffelijke en gedenkwaardige daad van Maria (wat betreft die eervolle milddadigheid die zij aan Christus betoonde door het breken van de fles met zalf) als een verkwistende, buitensporige verspilling (Matth. 26:8). Zo zal uw verdorven hart u ingeven: "Wat is ijver voor God anders dan vermetelheid en onbescheidenheid? En wat is heiligheid anders dan laaghartigheid? Wat is lijdzaamheid, geen kwaad voor kwaad vergelden, anders dan een ziekelijk karakter? En wat is wandelen met God anders dan een monnikenleven leiden? Wat is een nauwgezette zorg om de sabbat te heiligen? Het is slechts Judaïsme. En wat is een tere consciëntie hebben anders dan nodeloze angstvalligheid?" Als mensen hierdoor hun verdorven hart toelaten op deze wijze vleselijk te redeneren, worden zij verhinderd veel goeds te doen. Als u daarom dit bedrog weggenomen wilt hebben, moet u trachten de natuurlijke luister en schoonheid te zien die er in heiligheid gevonden wordt en ook de vuilheid die er in de zonde te vinden is.

#### **Vijfde list:**

Een andere manier waardoor het hart van een mens hem bedriegt, is door hem voor te wenden een of ander geringer goed te doen en daardoor het doen van een groter goed te verzuimen. Op deze wijze leiden de duivel en het eigen hart een mens menig keer af. Een opmerking van Greenham is dat in vele gezinnen elke kleinigheid het gebed verhindert. Dat is de natuur van een mensenhart om zich door elke kleinigheid van de plicht en het waarnemen van de godsdienst te laten afleiden. Zo was het ook met de Farizeeën. Zij verdienden de munte, de dille en de komijn en verzuimden daarmee de barmhartigheid en de ernstiger en gewichtiger zaken van de wet. Vele mensen stellen zich tevreden met het lezen van een hoofdstuk thuis en verzuimen de prediking van het Woord en de openbare gebeden. Dat is louter listig bedrog van iemands eigen hart. Er zijn oude ketters geweest die zo in het bidden opgingen dat zij alle overige dienst van God nalieten.

Hiertegen wil ik alleen dit zeggen, dat diegenen die de ene plicht de andere laten verdringen, moeten bedenken dat de plichten niet tegenover elkaar staan, maar dat de een aan de ander ondergeschikt en dienstbaar is. Ik kan van de godsdienstplichten wel zeggen, wat de Schrift zegt van de lampen in het heiligdom, die zo opgesteld waren dat de een de ander aanstak. Zo zijn de plichten zodanig door God geordend dat de ene plicht de andere ondersteunt en past bij de ander. Het gebed past bij het horen van het Woord, het horen past bij het mediteren en het mediteren is weer gepast voor het gebed, en zo is het met al de plichten. Daarom maken degenen die de ene plicht de andere laten verhinderen die zaken tegengesteld die de Heere met elkaar in

overeenstemming heeft gebracht.

### **Zesde list:**

Een andere list die het vlees gebruikt, is deze: als het mensen niet helemaal kan overreden de plicht te verzuimen, zal het echter wel proberen hen te doen verslappen in de plicht. Het kan wel zijn dat uw verdorven hart u niet zover krijgt om te stoppen met het gebed en het horen van het Woord zodat u deze plichten nooit meer zult waarnemen. Het zal echter proberen zoveel van u gedaan te krijgen, dat uw bidden zeldzamer zal zijn dan u gedaan hebt en dat u het Woord niet zo vaak meer zult horen als u voorheen gedaan hebt. Zoals het bedrieglijk hart ons van kleine zonden tot grote zonden voert, zo is ook de list van het vlees om ons van het maar zelden doen van de plicht ten slotte zover te brengen dat wij het helemaal niet meer doen. Om u tegengif te geven tegen deze besmetting van de natuur, zal ik de volgende overwegingen u voorleggen:

- (1) Het is een list van uw hart u niet direct helemaal te laten stoppen met de plicht, maar u langzamerhand te laten minderen, Openbaring 2:4. De gemeente te Eféze is langzamerhand veracht. Zij heeft eerst haar eerste liefde verlaten en toen haar eerste werken. En de oorzaak is, omdat uw hart en de duivel hiervan weten dat als afname langzaam gaat, het minder waarneembaar is, maar als een verzuim algeheel is, het dan door de natuurlijke consciëntie wordt opgemerkt. Men moet soms bidden en soms het Woord horen, anders zal de consciëntie van zo iemand gaan spreken, maar langzame achteruitgang wordt niet zo bewust opgemerkt. Daarom zullen de duivel en uw eigen hart u laten bidden en het Woord laten horen, maar niet zo vaak als u voorheen gedaan hebt. Dat is een strik waar vele van Gods kinderen in gevangen zijn geraakt.
- (2) Bedenk dat de ziel in een even groot gevaar verkeert bij langzaam verval en achteruitgang als bij algeheel verzuim. Een lek in een schip, al is het maar klein, zal ten slotte even zeker en zelfs gevaarlijker een schip laten vergaan (omdat het onmerkbaarder gaat) als een geweldige storm. Een kwijnende tering doodt mensen even zeker als een hevige, brandende koorts. Weliswaar kan een koorts of de pest iemand in drie dagen doen sterven, maar een tering brengt iemand even zeker naar zijn einde en in zijn graf.

### **Zevende list:**

De verdorven natuur zal u wijs maken dat u de plichten beter kunt nalaten vanwege het onveranderlijke besluit Gods. De verdorven natuur zal u zeggen dat indien u voorbestemd bent om verloren te gaan, al uw bidden en al het horen van het Woord u nooit zullen behouden. En als u tot de zaligheid verkoren bent en u gaat niet zo vaak het Woord horen en u bidt niet zoveel, dit toch niet uw eeuwige ondergang zal bewerken. Dit bedrog is vast geworteld in het hart van al de kinderen der mensen. Als antwoord daarop zal ik u alleen de volgende drie dingen voorhouden:

- (1) Als het over uw plicht gaat, moet u niet te rade gaan bij Gods verborgen besluit, maar bij Zijn geopenbaarde Woord. "De verborgen dingen zijn voor den HEERE, onzen God, maar de geopenbaarde zijn voor ons en onze kinderen, tot in eeuwigheid, om te doen al de woorden dezer wet" (Deut. 29:29). Wij moeten wat betreft het doen of niet doen van onze plicht niet kijken naar de besluiten van God, maar wij moeten kijken naar Zijn geopenbaarde wil, die ons verplicht ons bezig te houden met de godsdienstplichten en met de praktijk der godzaligheid. Wij moeten de verborgen oorkonden van de hemel niet onderzoeken, maar de Schriften. Het

was een goed gezegde van die heilige man, Bradford: "Een mens moet pas naar de universiteit van de predestinatie gaan, als er op de middelbare school een goed fundament gelegd is van gehoorzaamheid en bekering".

- (2) Bedenk dat hetzelfde besluit dat het einde van iemand bepaalt, ook de middelen bepaalt om dat einde tot stand te brengen. Als het besloten is dat u zult verloren gaan, heeft dezelfde God besloten dat u overgelaten zult worden in zulke wegen die naar de verdoemenis leiden. En als het besloten is dat u zalig zult worden, heeft God ook besloten, dat u in die wegen zult wandelen die tot het eeuwige leven leiden. Dat zegt u de apostel: "Want wij zijn Zijn maaksel, geschapen in Christus Jezus tot goede werken, welke God voorbereid heeft, opdat wij in dezelve zouden wandelen" (Ef. 2:10). Niet alleen onze gelukzaligheid, maar ook onze heiligheid is door God besloten.
- (3) U die zwicht voor dit motief in de natuur, zult aan dit motief niet toegeven in andere zaken. U redeneert zo niet in wereldse zaken. Zou iemand als volgt redeneren: "God heeft van alle eeuwigheid besloten hoe lang ik op aarde zal leven en dus omdat het besluit onherroepelijk is, gebruik ik geen voedsel meer en draag ik geen kleding"? U zou zo iemand eerder krankzinnig achten dan als iemand die zijn verstand gebruikt. Wie voedsel weigert, een voorschrift van God om in leven te blijven, is een zelfmoordenaar. En iemand die de godsdienstplichten nalaat onder voorwendsel van Gods besluit, is een zielenmoordenaar. Zoals het in de natuur is, is het hier ook in de genade. Als God het einde heeft besloten, heeft Hij ook de middelen die daartoe leiden besloten.

#### **Achtste list:**

U zult zeggen, als gevolg van de ingeving van een zichzelf bedriegend hart: "Ik kan geen enkel goed doen". Dat is het excuus van velen. Zij willen daarmee zeggen: "Als ik kon, zou ik wel meer bidden; als ik maar meer kon onthouden, zou ik meer naar het Woord gaan luisteren. Maar omdat ik daartoe niet in staat ben, schrik ik terug van mijn plicht. Ik weet wel dat dit mijn ellende is, dat ik niet lees en niet naar het Woord ga luisteren en niet bid en als ik die plichten wel waarneem, ben ik nog ellendiger, omdat ik zondig als ik ze wel waarneem". Dat is het excuus van de natuur. Bedenk daarbij het volgende als antwoord:

- (1) Uw onmacht maakt uw verplichting ten opzichte van de wet der zeden niet teniet. Al bent u niet in staat uw plicht te doen, dat ontslaat u niet van de eis tot uw plicht. U bent gebonden aan de plicht, al kunt u die niet goed doen. Al bent u het vermogen om te gehoorzamen kwijt, daarom heeft God niet het gezag om te bevelen afgelegd. De natuurlijke onmacht kan geen excuus zijn voor moedwillige verwaarlozing.
- (2) Stel dat dit waar is dat u de plicht niet kunt volbrengen, bedenk dan echter dat uw onmacht hierin rekening moet houden met Gods belofte, niet met uw eigen kracht. U bent onmachtig, maar God is niet onmachtig! U bent onder een belofte. Begin uw plicht te doen en God heeft Zijn Geest ter ondersteuning beloofd.
- (3) Bedenk dat er minder zonde is in het volbrengen van de plicht, al zondigt u in de wijze waarop u die verricht, dan dat u die geheel nalaat. Iemand zondigt minder die bidt en het niet goed doet dan iemand die helemaal niet bidt. Gebreken in de plicht verbreken inderdaad een deel van het gebod, maar algeheel verzuim verbreekt het hele gebod. De plicht is hoofdzaak, maar het gebrek is bijkomstig.

## EESENTWINTIGSTE PREEK

(uitgesproken op 16 januari 1651)

*"Want het vlees begeert tegen den Geest, en de Geest tegen het vlees; en deze staan tegen elkander, also dat gij niet doet, hetgeen gij wildet."*  
(Galaten 5:17).

Ik ga nu verder om enkele andere uitvluchten u voor te houden die de verdorven natuur maakt om ons van onze plicht af te leiden. Ik heb er u al acht voorgehouden; de volgende is:

### **Negende list:**

Wat zegt het vlees iemand over de strengheid die men in de plichten opmerkt? "Als u zich aan de heilige plichten wijdt, geeft u uzelf alleen maar over aan een star levenspatroon en berooft u uzelf daardoor van vele geoorloofde genoegens". De roomsen zeggen dat het Calvinisme de mensen melancholiek en zwaarmoedig maakt. Dat kan een sterk vooroordeel zijn voor vele ongeoeffenden in de weg van heiligmaking. Ik heb hierop drie dingen te antwoorden:

1e. Er is thans onder het evangelie in de godsdienstoefeningen niet zoveel gestrengheid als onder de wet. De godsdienst onder de wet was een heel strenge dienst. Men moest zijn ossen uit de stal offeren en zijn schapen uit de kudde. Men moest uit alle streken van Judea eenmaal in het jaar naar Jeruzalem om daar te aanbidden. Zo zegt de apostel van de besnijdenis, dat het een juk was dat noch onze vaders noch wij konden dragen. Maar wat betreft de godsdienstplichten thans, onder het Nieuwe Testament, eist God niet dat u uw beesten aanbiedt tot een offerande, maar dat u uw lusten opoffert. Hij eist niets wat moeizaam en pijnlijk is; Hij eist niet de besnijdenis van uw vlees, maar de besnijdenis van uw hart. Diegene die over de strengheid van de evangelieplichten klaagt, zou nog veel meer klagen als hij een Jood was. De instellingen onder het evangelie zijn gemakkelijk. Christus roept degenen die



vermoeid en belast zijn om tot Hem te komen en zij zullen rust vinden; Zijn juk op zich te nemen en van Hem te leren, want Zijn juk is zacht en Zijn last is licht. Die uitnodiging is om de christelijke godsdienst aan te nemen in tegenstelling tot de joodse, die een zwaar juk was. Maar "neem Mijn juk op u, want het is zacht", zei Christus, dat wil zeggen: loop de christelijke loopbaan en u zult rust en troost vinden voor uw ziel.

2e. U die van de godsdienstplichten afgehouden wordt, omdat u bang bent dat u daardoor in uw vreugde en blijdschap in de wereld beknot wordt, bedenk dat de plichten van de godsdienst uw vreugde niet geheel wegnemen, maar alleen in goede banen leiden en uw blijdschap niet wegnemen, maar verhogen. Godsdienst is niet een houweel om uw vreugde bij de wortel uit te roeien, maar een snoeimes om uw weelderige takken af te snoeien.

3e. Weet, dat er niemand meer reden tot vreugde heeft dan zij die het meest nauwgezet en zorgvuldig zijn in het betrachten van de godsdienstplichten. Er is "blijdschap en vrede in het geloven", zoals de apostel u zegt (Rom. 15:13). Dat is er niet vóór het geloven en ook niet zonder te geloven. En zoals de apostel Petrus het zegt: "Gelovende, verheugt u met een onuitsprekelijk en heerlijke vreugde" (1 Petrus 1:8). Dat wordt niet gezegd van de vreugde die er in de hemel zal zijn, maar van de blijdschap die gelovigen hier op aarde hebben. Liefde tot Jezus Christus en geloven in Jezus Christus vervullen de ziel met blijdschap en heerlijkheid in dit leven. U mag alle aspecten opnoemen van uitwendige blijdschap, maar de blijdschap van een gelovige is een onuitsprekelijke blijdschap, een heerlijke vreugde.

#### **Tiende list:**

Een andere verontschuldiging van de verdorven natuur is, dat u al genoeg gedaan hebt, dat u al zoveel jaren aan godsdienst gedaan hebt, zoveel jaren belijder van de godsdienst geweest bent en wat moet u dan nog meer? Zo dacht Jehu ook, dat hij genoeg gedaan had door de Baal uit te roeien en daarom hoefde hij niet de kalveren af te breken. Dat is een uitvlucht die menigmaal het hart van verder voortgaan in de godsdienst aftrekt. Daar heb ik drie dingen op te zeggen:

1e. Het volk van God heeft deze verontschuldiging in vorige tijden nooit gebruikt. Nee, zij zijn van een geheel tegengesteld gevoel geweest. Paulus zegt u dat hij de dingen die achter waren, vergeten was en dat hij zich uitstrekkend tot hetgeen voor hem lag, naar de prijs jaagde (Fil. 3:14), dat wil zeggen: ik denk niet meer aan al mijn vorige plichten en werkzaamheden. Ik wil daarin niet met voldoening rusten, maar ik zal voortjagen. Al heb ik veel goeds gedaan, ik wil nog meer goed doen. O, wees daarom voor de toekomst zo zeer bezig in uw plicht, alsof u in het verleden er nooit in bezig geweest was.

2e. De Schrift gebruikt uw zeer ijverig bezig zijn in de plicht in het verleden als een argument om nog meer bezig te zijn in de toekomst. Hebt u voorheen veel gebeden en naar het Woord geluisterd? Ga in het vervolg nog meer luisteren. Dit gebruikt de apostel als een argument voor de Korinthiërs, dat zij, zoals zij overvloedig waren geweest in geloof, in woord, in kennis en in alle naarstigheid en liefde, ook overvloedig zouden zijn in liefdadige bijdragen aan de arme heiligen die in Jeruzalem waren (2 Kor. 8:7 e.v.). Hij wil zeggen: zoals u overvloedig geweest bent, wees zo ook overvloedig in deze genade. Paulus heeft hetzelfde gezegd tegen Filemon, die barmhartigheid bewees aan Onesimus. Wel, u hebt barmhartigheid bewezen, u hebt de ingewanden der heiligen verkwikt, verkwik ook deze. Dus als u veel werk hebt gemaakt van de plichten, is dat een argument dat u voortaan daarin nog meer bezig

behoort te zijn.

3e. U die zich verontschuldigt dat u in het verleden al zoveel werk gemaakt hebt van uw plichten en thans slordig bent in hetgeen u thans behoort te doen, u zou zo niet redeneren met betrekking tot zaken van dit leven. Waar is hij die dit zou zeggen: ik heb vorig jaar zoveel geld ontvangen, dat ik dit jaar geen geld meer wil hebben? Zo ziet u maar hoe onredelijk uw argument in die zaak is. De mensen denken dat zij in tijdelijke zaken nooit genoeg kunnen doen, maar na enige inspanning in het geestelijke vinden zij het al gauw goed en zijn tevreden.

### **Elfde list:**

Een andere uitvlucht van de verdorven natuur is deze: het vlees zegt u dat u niet zoveel in de zonde geleefd hebt en daarom hoeft u niet zoveel plichten te doen. Wij zijn immers geen mensen die in openbare zonden uitbreken. Dat is een listig bedrog van het mensenhart en daarom zal ik wat meer van deze uitvlucht zeggen. Er zijn vijf bijzonderheden die ik als antwoord zal voorleggen:

1e. Deze uitvlucht riekt naar hoogmoed, luiheid en onkunde. Die riekt naar hoogmoed, alsof de veelheid van plichten de zondigheid van de zonde zou kunnen verzoenen. Die riekt naar veel luiheid, als het hart zulke arme uitvluchten en excuses aangrijpt om u van het verrichten van godsdienstplichten af te houden of die te verwaarlozen. En vervolgens riekt die naar veel onkunde alsof iemand die veel in de zonde leeft, veel werkzaam zou kunnen zijn in de plichten. Hoe meer men in de zonde leeft, hoe minder men zijn plichten doet. En als uw plichten uw zonden niet matigen, zullen uw zonden uw plichten doen afnemen.

2e. Bedenk dat de engelen en de heiligen in de hemel in het geheel niet meer schuldig zijn aan zonden en toch zijn zij veel werkzaam in de plichten; altijd zijn zij bezig in de plichten en nooit zondigen zij. Altijd zingen zij tot lof en prijs van God, maar nooit zondigen zij. En het is onze plicht om de wil van God te doen, zoals in de hemel, volstandig en met vreugde.

3e. Bedenk dat, al hebt u tot nu toe minder zonde gedaan, u toch meer schuld hebt (die ook aan kleine zonden kleeft) dan al uw plichten kunnen verzoenen of wegnemen. Diegene bedriegt zichzelf die denkt dat hij zijn plichten kan stellen tegenover zijn zonden om die te verzoenen, omdat er schuld en zonde zelfs aan onze plichten kleeft.

4e. Wel beschouwd blijkt datgene wat u als een uitvlucht aanvoert waarom u niet zoveel in uw plichten behoeft bezig te zijn, eerder een argument te zijn waarom u juist veel in uw plichten behoort bezig te zijn. Bijvoorbeeld, als u niet veel in de zonde leeft, hebt u temeer redenen om veel werkzaam te zijn in uw plichten en God te danken dat Hij u bewaard heeft voor die zonden waarin anderen gevallen zijn. U hebt redenen om veel in het gebed tot God te verkeren om weerhoudende genade, opdat u in het toekomstige niet in de zonde zult vallen.

5e. Bedenk, dat de Schrift ons vermeldt, dat die mensen die het minst in de zonde geleefd hebben, het meest de plichten hebben waargenomen. Van Zacharias staat geschreven dat hij "wandelde in al de geboden en rechten des Heeren, onberispelijk" en toch vermeldt ons de Schrift dat hij dikwijls in de tempel vertoefde. De Schrift vermeldt dat Cornelius een "godzalig" man was en iemand die God vreesde met geheel zijn huis, die "veel aalmoezen aan de armen gaf en "geduriglijk" tot God bad". Hoewel hij een godzalig en heilig man was, bad hij toch "geduriglijk" tot God. Dat staat er ook van Anna, Luk. 2:37. En de eerste christenen volhardden in de leer van de apostelen.

**Twaalfde list:**

Het vlees zal u zeggen dat er zijn die vroeger veel bezig geweest zijn in het volbrengen van hun plichten, maar die ze thans van zich afgeschud hebben en u zult dan zeggen: "Waarom zou ik dat ook niet kunnen doen?" Ik zie er die vroeger verlangden om preken te horen en nu horen ze er niet een meer. Er zijn er die veel en dikwijls gebeden hebben en die nu nooit meer bidden. Die vroeger veel werk maakten van hun plichten en die ze nu aan de kant geschoven hebben. Dat is een uitvlucht waar het boze hart van een mens nota van neemt. Daar heb ik drie dingen op te zeggen:

1e. Het is waar en het is des te meer te betreuren dat velen die vroeger vaak hun plichten hebben waargenomen, ze thans aan de kant geschoven hebben. Maar al is dat waar, pas op dat u niet in dezelfde zonde en in hetzelfde oordeel valt. De Schrift legt een zware schuld en een grote blaam op zulke mensen. Er zijn twee teksten die hierop slaan. De ene is Hosea 4:10, waar de HEERE klaagt dat men nagelaten heeft Hem in acht te nemen. Eenmaal zochten zij naar God en gaven acht op Zijn wegen, maar nu zijn zij ermee opgehouden. Een ander gedeelte dat hierop van toepassing is, vindt u bij de psalmist: "Hij laat na te verstaan tot weldoen" (Ps. 36:4). Vroeger deden zij veel goed, maar nu zijn zij daarmee opgehouden. De Schrift brandmerkt zulke mensen als goddeloze afvalligen.

2e. Bedenk dat u dit in andere zaken een ijdele uitvlucht acht. U die dit in geestelijke dingen redelijk vindt, beoordeelt dit als onredelijk in wereldse zaken. Als iemand u zou zeggen dat anderen hun handel gestaakt hebben en failliet gegaan zijn en waarom u dat ook niet zou doen, dan zou u dat heel onredelijk vinden en zeggen: "Hoewel anderen dwaas gedaan hebben en zichzelf van hun bezittingen beroofd hebben, is dat toch geen reden voor mij om dat ook te doen".

3e. Weet dat God degenen die veel werk gemaakt hebben van hun plichten en er nu mee opgehouden zijn, en tot Gods volk behoren, met een smartelijk kruis zal terugbrengen. God zal hun tot hun schande hun dwaasheid laten zien. Een voorbeeld daarvan vindt u in Hosea 2:6: De Kerk was daar van God afgeweken. Maar zei ze: "Ik zal henengaan en keren weder tot Mijn vorigen Man, want toen was mij beter dan nu". Toen ik mijn God diende en in Zijn wegen wandelde, waarvan ik nu afgedwaald ben, was het mij beter. Daarom zal ik wederkeren. Dat zal de taal zijn van allen die tot Gods volk behoren als zij hun plichten nagelaten hebben.

**Dertiende list:**

Dat is het excuus van sommigen, die gestopt zijn met hun plichten, omdat zij daarmee meer kwaad zouden voorkomen. Dat is een listige inwerping van het vlees. Dus zoals enerzijds de mens bedrogen wordt door zijn verdorven hart om de zonde te doen opdat het goede daaruit zou voortkomen, wil zijn hart hem anderzijds ervan overtuigen om de plichten na te laten, opdat er geen kwaad uit zou voortkomen. Beide bedriegerijen zijn de waanbeelden van de verdorven natuur en daaraan maken de roomsen zich schuldig. Want onder het voorwendsel dat gewone mensen niet in de dwaling zouden vallen, hebben zij aan hen het lezen van de Bijbel onthouden. Met het oog hierop vermeldt Augustinus van sommigen dat zij het Woord niet wilden horen of dat zij onder dit voorwendsel geen kennis wilden opdoen, omdat sommige mensen hoogmoedig zijn geworden op hun gaven en kennis. Met betrekking tot dit bedrog zal ik drie dingen zeggen:

1e. Het is een goede stelregel van de geleerden, dat men hetgeen op zichzelf goed is niet moet nalaten en dat men een zonde moet vermijden die in bepaalde gevallen een zonde kan zijn. Want anders zou u nooit uw plichten waarnemen. Het Woord horen en

bidden is wel goed op zichzelf, maar als u tijdens het luisteren wordt afgeleid of als uw gedachten onder het gebed afdwalen, is dat een bijkomend iets en daarom moet u niet onder voorwendsel om minder schuld te maken die plichten nalaten die op zichzelf goed zijn.

2e. Deze mensen die dit als een excuus gebruiken, nemen hun plichten niet waar, omdat zij dan daarin zondigen. Om dezelfde reden kunnen zij evengoed zeggen dat zij hun beroep in de wereld niet zullen uitoefenen, omdat zij daarin ook zondigen. En daarom zult u door dit excuus, al is het aannemelijk (en twijfelende christenen worden daardoor menigmaal verstrikt) niet alleen van uw godsdienstige plichten worden afgehouden, maar ook van uw burgerlijke plichten.

3e. Bedenk, dat u door het voorkomen van het verkeerde onder zo'n voorwendsel het gevaar loopt in een groter kwaad te vallen. De reden is, dat moedwillig verzuim en algeheel nalaten erger zijn dan geestelijke gebreken in de wijze waarop men zijn godsdienstplichten verricht. Het is niet zo'n grote zonde als men in het gebed afdwaalt als dat men in het geheel niet bidt. Dit excuus is daarom slechts een ijdel excuus van de verdorven natuur om ons de godsdienstplichten te laten verzuimen.

### **Veertiende list:**

Nog een excuus is het voorwendsel dat men onbekwaam is zijn plichten te volbrengen zoals het behoort. Het vlees zal u zeggen dat als u in staat was uw plichten beter te doen, u aangespoord zou worden om ze vaker te doen. Maar, helaas, u bent niet in staat uw plichten goed te doen. Als u het Woord beluistert, mist u het geloof om het Woord te geloven en het geheugen om het als een schat weg te leggen. Als u gaat bidden, kunt u uw gedachten er niet bij houden en u hebt geen gepaste uitdrukkingen. Vandaar dat het vlees voorwendt dat onbekwaamheid tot de plichten iemand maar beter van de plichten kan afhouden. Deze verontschuldiging heeft bij vele christenen die een verontrust geweten hebben de overhand.

Als antwoord dient u het volgende te bedenken:

1e. Bij vele christenen die onbekwaamheid voorwenden, kan het wel zijn dat de reden niet is dat zij niet kunnen, maar dat eerder vijandschap tegen de plichten de reden is van hun verzuim. In een van zijn brieven heeft Seneca een toepasselijke passage hiervoor: "De mensen wenden voor dat zij niet in staat zijn goed te doen, maar de ware reden is dat zij niet willen". Het is niet onbekwaamheid in de natuur, maar vijandschap in het hart die de reden is. Het is opmerkenswaard dat waar de apostel de onbekwaamheid tot de plicht noemt, hij daarbij ook de vijandschap van het hart van een natuurlijk mens tegen de plicht vermeldt. "Het bedenken des vleses is vijandschap tegen God", zegt hij, "want het onderwerpt zich der wet Gods niet; want het kan ook niet" (Rom. 8:7). Dus degenen die zich verontschuldigen met onbekwaamheid, hebben alle reden hun hart te onderzoeken, of hun verzuim van de plichten niet meer voortkomt uit tegenzin in hun beoordeling dan uit onbekwaamheid in hun genegenheden.

2e. Christenen zijn geneigd onbekwaamheid als excuus aan te voeren voor het verzuim van hun plicht, terwijl het in feite eerder het gevaar is dat aan die plicht verbonden is dat hun ervan afhoudt dan hun onbekwaamheid. We hebben daarvan een duidelijk voorbeeld in Mozes, een kind Gods. U kunt de geschiedenis daarvan uitvoerig vinden in het vierde hoofdstuk van Exodus. God beveelt Mozes naar Egypte te gaan en daar de zorg en de last van Zijn volk op zich te nemen. Maar wat zei Mozes? "O", zei hij, "wilt U mij daarheen zenden om dat volk te leiden? Ach, ik ben onbekwaam, ik kan niet goed spreken, noch gisteren, noch eergisteren, noch vanaf de

tijd dat U tot Uw knecht hebt gesproken, maar ik ben zwaar van mond en zwaar van tong". Dat was toch een aannemelijk excuus. En daarom zegt hij in het dertiende vers: "Och, HEERE! Zend toch door de hand desgenen, dien Gij zoudt zenden". Maar was Mozes' onbekwaamheid de werkelijke reden dat hij niet wilde gaan? Welnee. Daarom wordt in het negentiende vers ons de ware reden bekendgemaakt. "Ga heen", zei de HEERE, "keer weder in Egypte, want al de mannen zijn dood, die uw ziel zochten". Daar wijst de HEERE de reden aan. Mozes had vroeger een Egyptenaar gedood en men had naarstig naar hem gezocht. Toen God Mozes beval terug te gaan naar Egypte, was hij bang. Mozes zei dat niet tegen God, maar hij wendde onbekwaamheid voor. Toen vertelde de HEERE hem dat de mannen dood waren die zijn ziel zochten. En dan staat er in de tekst: "Mozes dan nam zijn vrouw en zijn zonen (...) en keerde weder in Egypteland".

### **Vijftiende list:**

De laatste list is een excuus is het ontbreken van vrucht in de plichten. Het vlees zal u ingeven: "Is het wel nodig dat u nog een godsdienstig leven blijft leiden? U hebt al menig gebed gedaan en menige preek gehoord en u bent er toch niet beter van geworden". Hierop antwoord ik:

1e. Dat u de plichten aan God verschuldigd bent, aangezien u Zijn scheepsel bent, al zou Hij u nooit vrucht in het dienen van Hem geven.

2e. De plichten zelf zijn vruchten. Het volbrengen daarvan is een beloning. Al zou God u nooit in de hemel brengen, dan hebt u toch gedeeltelijk een beloning, dat God u vergunt uw plichten jegens Hem hier te verrichten. "U hebt uw vrucht tot heiligmaking", zoals de apostel u zegt, "en het einde het eeuwige leven" (Rom. 6:22). Heiligmaking en plichtsbetrachting zijn de beloning van de plicht.

3e. Bedenk dat er een tweërlei vrucht is die met de plichten vergezeld gaat. Ten eerste een werkelijke vrucht; ten tweede een gevoelige vrucht. Soms is de vrucht waarneembaar en dan worden iemands genegenheden gaande gemaakt en zijn lusten onderdrukt. Maar hoewel vrucht niet altijd waarneembaar is, toch kan zij er werkelijk zijn. Iemand die God vreest, verkrijgt werkelijk iets goeds uit al de plichten die hij volbrengt. Wat voor goeds iemand ook doet, dat zal hij ontvangen, of hij nu dienstbaar is of vrij. Niemand zal de deuren van Gods huis tevergeefs binnentreden. De goddeloze Ahab die God slechts tijdelijk diende, heeft Hij met een tijdelijke beloning vergolden. Er is altijd vrucht die gepaard gaat met het betrachten van onze plicht.

Zo heb ik dan de listen en bedriegerijen van het vlees, waardoor het tracht een mens van zijn plichten af te houden, aan u voorgelegd en ik heb die ook alle beantwoord, opdat u niet misleid zou worden door deze sluwe listen van het vlees.

### **Toepassing**

Deze toepassing is gericht tot diegenen wier geweten hun zegt dat zij bedrogen zijn door sommige van deze listen van de verdorven natuur, zodat zij goede plichten hebben nagelaten. Zulke mensen zou ik de volgende vijf overwegingen willen geven:

1e. Iemand kan evenzeer naar de hel gaan vanwege het nalaten van goede plichten als vanwege het bedrijven van zonden. Het natuurlijke geweten zal u zeggen dat grote zondaren het Koninkrijk der hemelen niet zullen beërven, maar de Schrift zegt u ook, dat er mensen naar de hel gaan die het goede nagelaten hebben. Het is opmerkelijk dat de inhoud van het oordeel dat op de jongste dag door de Rechter der gehele wereld zal uitgesproken worden, niet zozeer gaat over het bedrijven van de zonde als wel over het nalaten van het goede, waarvoor de mens zal veroordeeld

worden. "Gaaf weg van Mij, gij vervloekten", zegt Christus, "want Ik ben hongerig geweest, en gij hebt Mij niet te eten gegeven; Ik ben dorstig geweest, en gij hebt Mij niet te drinken gegeven; Ik was een vreemdeling en gij hebt Mij niet geherbergd; naakt en gij hebt Mij niet gekleed; krank en in de gevangenis en gij hebt Mij niet bezocht" (Matth. 25:41-43). Louter om hetgeen zij nagelaten hebben, wordt het vonnis tegen hen uitgesproken. Het kan zijn dat u niet sterft als een dronkaard, een overspeler, een vloeker of een bedrieger, maar dat u sterft als iemand die nalatig is geweest in het doen van goede plichten! Ik zeg u dat deze beschuldiging tegen u ingebracht zal worden. Zo ziet men het ook bij de man die maar "één talent" had, dat Christus beval dat hij in de "buitenste duisternis zou geworpen worden". Wat was de oorzaak? Hij had het talent van zijn meester niet verduisterd, maar omdat hij het niet goed gebruikt had, werd dit vonnis over hem uitgesproken. Bedenk daarom, u die goede plichten nalaat, dat u ook naar de hel kunt verwezen worden, niet vanwege het misbruiken of verbeuzelen van uw tijd, maar vanwege het niet goed gebruiken ervan! De boom dreigde uitgehouwen te worden, niet omdat hij slechte vruchten had voortgebracht, maar omdat hij geen goede vruchten had voortgebracht.

2e. Bedenk dat degenen die voortdurend de godsdienstplichten verwaarlozen, in de Schrift gebrandmerkt worden als schandvlekken. "Hij laat na te verstaan tot weldoen" (Ps. 36:4), heeft de psalmist gezegd. En "zij hebben nagelaten den HEERE in acht te nemen" (Hos. 4:10). Maar overweeg bovenal die zware vloek bij de profeet Jeremia: "Stort Uw grimmigheid uit", zo zei hij, "over de heidenen die U niet kennen, en over de geslachten die Uw Naam niet aanroepen" (Jer. 10:25). In dit verband is ook die passage over de Ammonieten en de Moabieten heel opmerkelijk in Deut. 23:34, waar zij vanwege een nalatigheid, omdat zij de Israëlieten "niet tegengekomen zijn op de weg met brood en water, toen zij uit Egypte togen" buiten de tabernakel van Gods getuigenis werden gebannen (als ik het zo mag zeggen), zelfs tot in het tiende geslacht.

3e. Bedenk dat het nalaten van de plichten de mensen onbekwaam maakt tot de plicht, als zij daar weer aan beginnen. Sleutels die gebruikt worden, blijven schoon, maar als zij terzijde gelegd worden, wat roesten ze dan snel! Zo is het ook met uw hart! U zult roest oplopen als u de plichten terzijde legt. Vuur wordt niet alleen uitgeblust door water, maar ook door het onthouden van brandstof. Als er geen hout is, gaat het vuur uit! Onthoud daarom, dat de warmte van uw genegenheden snel zal verkoelen, als u geen brandstof aan uw plichten verschaft. Hoe langer wij een of andere plicht nalaten, hoe minder wij bekwaam zijn die te betrachten. Als een student zijn studie nalaat, zal hij des te meer onbekwaam worden deze weer op te vatten.

4e. Zondige en algehele nalatigheid van het goede mishaaft de Heere meer dan het veelvuldig bedrijven van het kwade. De woorden in Exodus 4:24 over Mozes zijn waard om er notitie van te nemen. God was daar meer vertoorned op Mozes over een zonde van nalatigheid dan over enige zonde van bedrijf die hij in zijn hele leven had gedaan. Er staat: "De HEERE kwam hem tegen in de herberg, en zocht hem te doden". Wat was er aan de hand? Wel, het ging er alleen over dat hij de besnijdenis van zijn kind toen het acht dagen oud was, had nagelaten. Dat verwekte de HEERE zo tot toorn, dat Hij Mozes zocht te doden en toch zou Mozes misschien geloofwaardiger voorwendsels hebben gehad voor zijn nalatigheid dan wij kunnen aanvoeren voor de vele plichten die wij nalaten. Ik heb dit vermeld om u het gevaar van de zonde van nalatigheid te tonen.

5e. Tenslotte, bedenk dat u dit excuus niet aanvaardt in andere zaken. Stel dat uw knechten zo met u handelen, als u hun beveelt een of ander werk te doen, of hun gebiedt een zekere dienst te verrichten. Als zij nalatig zijn en als u hen ter verant-

woording roept, zult u dan hun excuus aanvaarden, wanneer zij u zeggen dat zij uw goederen niet stelen uit uw winkel of uw geld uit uw kast? "Wij brengen u toch geen schade toe?" Zult u deze excuses nemen? Zeker niet.

Laat ik u zeggen dat u allen dienstknechten van de God des hemels bent. Hij is uw Meester en al kunt u zo'n excuus aanvoeren: "Heere, ik ben geen grote zondaar. Ik heb Uw Naam niet onteerd zoals anderen en ik heb Uw Naam niet gelasterd", God zal u ter verantwoording roepen, omdat u Zijn Naam niet hebt aangeropen.

Pas daarom op voor het nalaten van goede plichten en voor al die verborgen ingevingen van het vlees, die tot deze zonde leiden en pas op om excuses daarvoor aan te voeren.

## TWEEËNTWINTIGSTE PREEK

(uitgesproken op 26 januari 1651)

*"Want het vlees begeert tegen den Geest, en de Geest tegen het vlees; en deze staan tegen elkander, also dat gij niet doet, hetgeen gij wildet."*

(Galaten 5:17).

Nu ik hiervoor aangetoond heb door welke middelen en langs welke wegen het vlees de mensen van hun plichten tracht af te leiden, ben ik thans toegekomen om u te tonen hoe het vlees de mensen in de plichten tracht te hinderen. Dat is een heel praktisch punt en er zijn veel consciëntiegevallen die hier bijgebracht kunnen worden en bij de behandeling van deze zaak toepasselijk zijn.

Voor ik eraan toekom om u de vragen voor te houden die ik wil behandelen, zal ik tien gevolgtrekkingen of stellingen vooraf laten gaan met betrekking tot het hinderen in goede plichten bij Gods kinderen door het vlees.

### **Hoe het vlees tijdens het verrichten van goede plichten hindert**

1e. Het eerste is dit, dat de verdorvenheid van het vlees bij Gods kinderen krachtiger is om hen te hinderen in de heilige plichten dan hen daarvan af te leiden. Bij onbekeerde mensen heeft de verdorven natuur inderdaad meer de overhand om hen van de plichten af te houden. Maar bij degenen die wedergeboren zijn, is dat het tegenovergestelde. Degenen die God vrezen, zijn niet zozeer onderhevig aan afleiding van, als wel aan verhinderen tijdens de heilige plichten. Nalatigheid in de plichten is

iets wat ook waargenomen wordt door een natuurlijke consciëntie en dus worden Gods kinderen niet zo vaak op deze wijze overwonnen. Maar wat verandering tijdens de plichten betreft, daar neemt een natuurlijke consciëntie geen notitie van.

2e. Iemand die God vreest, wordt in het betrachten van de plichten meer verhinderd door zijn eigen hart dan door de duivel, de wereld of iets anders. Veelal geven wij ons beroep de schuld en dat de duivel ons bezighoudt, terwijl er meer redenen zijn om ons eigen boos hart de schuld te geven. Evenals het een eigenschap is van Gods kinderen om, als zij zondigen, hun verdorven natuur de schuld te geven en niet de duivel (zoals David ook deed), zo geven Gods kinderen als zij daarentegen in hun plichten gehinderd worden ook niet zozeer de duivel of de wereld de schuld, maar hun eigen hart. Het is zoals de apostel Paulus van zichzelf gezegd heeft: "Het willen is wel bij mij, maar het goede te doen, dat vind ik niet" (Rom. 7:18). Dat wil zeggen: Ik ben in mijzelf niet in staat om intens en ernstig in het dienen van de Heere bezig te zijn. Maar waar legt hij de schuld? Niet bij de duivel of de wereld, maar het is door "de zonde die in mij woont". En in het zesentwintigste vers zegt hij: "Zo dan, ik zelf dien wel met het gemoed de wet Gods, maar met het vlees de wet der zonde". Het is het vlees dat de kracht van een wet in zich bevat, waardoor wij in de dienst van God zondigen. Daarom, o mens, geef de duivel of de wereld niet de schuld, maar uw eigen hart.

3e. Een volgende stelling is, dat de verdorvenheid van het vlees die ons in de plichten hindert zowel in verborgen als in openbare plichten tot uiting komt en geweld uitoefent. Uw hart zal zich als u alleen bent, evengoed tegen u verheffen in het verkeer tussen God en uw ziel als in het openbaar. Uw eigen bevinding zal de waarheid hiervan toestemmen. Wat wordt u in de eenzame binnenkamer achtervolgd met afzwervende en afleidende gedachten! Ja, hoe moeilijk is het om bij openbare plichten de gedachten te concentreren en het gemoed in rust te houden, om u bij de godsdienstoefening te houden.

4e. Het hart van een mens is meer geneigd hem te hinderen in bijzondere plichten dan in gewone plichten. Daarom wordt iemand meer met zondige gedachten achtervolgd op een plechtige biddag dan op een gewone dag. Hebt u ooit de ernstige plichten van zelf onderzoek en meditatie beoefend? Als dat zo is, dan hebt u ervaren dat uw hart in die plichten meer in beroering is dan bij het lezen, horen en bidden. De reden daarvan is, dat de plichten die heel ernstig zijn, het meest bevorderlijk zijn voor de groei in genade van een christen. Daarom is in die plichten de natuur het meest onvermoeibaar bezig u te hinderen. En de duivel zal niet verstek laten gaan om uw hart gaande te maken om u in die plichten te hinderen waardoor zijn koninkrijk wordt aangevallen en beschoten.

5e. Hoe minder men zijn hart voorbereidt tot de plichten, hoe meer men vanwege de verdorven natuur gehinderd zal worden in de plichten. Greenham schenkt daar in zijn commentaren aandacht aan. Wat is de oorzaak dat christenen nooit kunnen bidden zonder afleiding en niet kunnen horen zonder afdwalende gedachten? "O, mens", zegt hij, "neem mijn ervaring ter harte: als u beter voorbereid zou zijn tot de plichten, zou u daarin minder afgeleid worden". Medicijnen doen een lichaam weinig nut als zij bij een volle maag ingenomen worden en als het lichaam niet daarop voorbereid is. Zo is het ook met plichten en genademiddelen. Die zullen u weinig nut doen, tenzij u eerst u daarop voorbereidt.

6e. Het vlees hindert ons meer in die plichten die door anderen gedaan worden dan in diegene die wij zelf betrachten. Als een prediker een preek uitspreekt, heeft hij tijdens het preken minder afdwalende gedachten dan hijzelf zou hebben als hij een



hoorder was. Waarom? Omdat op die ogenblikken zijn gedachten bezig zijn met de zaken die hij aan zijn hoorders moet overbrengen. Zo is het met ieder van u. Stel dat u in een gezelschap vooring in gebed. U zou dan minder kans lopen om afgeleid te worden in die plicht, omdat openlijke goedkeuring en respect voor het gezelschap waarvoor u bidt uw gedachten erbij houden, zodat zij niet afdwalen en u tijdens deze plicht in verwarring zou raken. Terwijl u, als u zich onder de anderen voegde in deze plicht, zorgelozer zou zijn en meer geneigd tot afdwalen. Dus u die wel nooit zult moeten preken of in het openbaar een gebed moet doen, let op uw eigen hart, want het vlees is eerder geneigd u in die plichten te hinderen waarin u zich samen met anderen voegt dan in diegene die uzelf betracht.

7e. De verdorvenheid van het vlees in de godsdienstplichten schijnt heviger te zijn, nadat u al lang op de weg bent dan toen u pas bekeerd was. Als iemand pas bekeerd is, kan hij bidden en wordt niet afgeleid, maar zijn liefde, lust en blijdschap en zijn gehele ziel zijn bij de beoefening daarvan betrokken. Maar na verloop van tijd en na enige voortgang op de weg der bekering begint hij wellicht wat ingezonken en vormelijk te worden en doet zijn werkzaamheden meer plichtmatig en uit gewoonte. Dat was hetgeen Augustinus opmerkte. Velen bidden als zij pas bekeerd zijn met veel gevoel en vurigheid en later met koudheid en dodigheid, terwijl zij die kracht en warmte van hun genegenheden die zij toen zij pas bekeerd waren in zich vonden, kwijt zijn.

8e. Er is geen plicht die u gedurende uw hele leven tegenover God volbrengt, of daar kleeft enige boze smet van het vlees aan. Al is de plicht op zichzelf goed, toch is er enige verkeerdheid in omdat deze van u afkomstig is. Bidden is goed en naar het Woord horen is goed, maar deze plichten worden als zij door het verontreinigde vat van uw ziel heengaan zo zeer bezoedeld, dat God rechtvaardig de zonden van de heilige plichten zelfs de wedergeborenen zou kunnen aanrekenen. "Als ik het goede wil doen", zegt Paulus, "ligt zelfs het kwade mij nabij". Weliswaar kunnen de natuurlijke neigingen van het vlees afgewend worden, maar toch blijft er een zondige smet over die aan de plichten kleeft. In Exodus 28:38 lezen we dat Aäron een plaat van louter goud op zijn voorhoofd moest dragen als hij in het heilige der heiligen binnenging, opdat hij de ongerechtigheid der heilige dingen van de kinderen Israëls zou dragen. En, zo zegt een godgeleerde, dit wijst ons erop, dat Jezus Christus, onze Voorloper, is binnengegaan in het Heilige der Heiligen en Hij draagt, door Zijn voorbede en Zijn zitten aan de rechterhand van Zijn Vader, die plaat van louter goud op Zijn voorhoofd en draagt daarmee niet alleen de ongerechtigheid van ons leven, maar ook de ongerechtigheid van onze heilige dingen. En als dat niet zo was en als er geen verdorvenheid kleefde aan al onze heilige plichten, dan zouden wij plichten aan God kunnen opdragen zonder de voorspraak van Jezus Christus. Maar omdat er geen plicht kan worden betracht zonder dat er een smet van zonde aan kleeft, kunt u niet voor God bestaan met het beste gebed dat u ooit gedaan hebt, of met de beste werkzaamheid die u ooit hebt verricht. Wij hebben Christus nodig, als Middelaar, niet alleen voor onze zonden, maar ook voor onze plichten.

9e. Het moeilijkste op aarde is om de gedachten zo nauw bij de plicht te houden dat het vlees u in de volvoering daarvan niet zal hinderen. Zoals Elifaz met Job redeneerde, zo mag iedereen dat wel doen met zijn eigen hart: "Waarom rukt uw hart u weg en waarom wenken uw ogen, dat gij uw geest keert tegen God, en zulke redenen uit uw mond laat uitgaan?" (Job 15: 12, 13) Zo mag iedereen wel met zijn eigen hart redeneren en zeggen: "Waarom rukt mijn hart mij weg, als mijn geest zich dicht bij God zou willen houden?" Augustinus heeft een uitmuntende opmerking

gemaakt bij 2 Sam. 7:27, bij de woorden van David: "Ik heb in mijn hart gevonden dit gebed tot U te bidden", alsof David te kennen wilde geven dat zijn hart in het bidden er vaak niet bij was, alsof David zich vele malen tot het gebed begaf, maar zijn hart er niet bij kon krijgen. Het is het moeilijkste op aarde, als u zich tot het gebed begeeft uw hart erbij te krijgen en als uw hart erbij is het erbij te houden.

10e. Ten laatste, het bloed van Jezus Christus wast de schuld en de onreinheid af die aan uw heilige plichten kleeft. God weet dat u, als u zich begeeft om tot Hem te bidden, een mens bent en niet een engel. U bent in uw wedergeboren staat onvolmaakt en daarom verwacht God niet van u dat uw godsdienstwerkzaamheden volmaakt zijn, omdat uw staat onvolmaakt is. Daarom ligt hierin uw troost, dat de gebreken in uw plichten u, die wedergeboren bent, niet zullen verdoemen. U kunt in uw plicht wel vaak gehinderd worden, maar die verhindering zal u niet verdoemen. Jezus Christus wast de smetten uit al uw plichten af. We lezen dat onder de ceremoniële wet het brandofferaltaar een rooster had, dat gemaakt was van koper netwerk, zodat het stof en de as er doorheen zouden kunnen vallen en dan weggedragen kon worden. Dat is een zinnebeeld van de voorbede van Christus. Al hebt u in uw werkzaamheden en uw overgave aan God veel gevoel en ijver, toch is er ook veel as van verdorvenheid in. En zoals het rooster gemaakt was om de as af te voeren, zo is Jezus Christus de Middelaar, Die al uw gebreken in de dienst des Heeren wegneemt. Dit moest de kinderen van God bemoedigen. Hoewel u in uw plichten gebrekkig bent, laat ze toch niet na. Hoewel u vergeetachtig bent als u het Woord gehoord hebt, laat het echter niet na. En hoewel u in het bidden afdwalende gedachten hebt, laat het bidden niet na, want het is het ambt van Jezus Christus om de ongerechtigheden van de heilige dingen te dragen.

Dat zijn de stellingen of gevolgtrekkingen die ik wilde vooraf laten gaan, voordat ik ertoe kom om de vragen te behandelen.

**Leerstelling: *De verdorven natuur heeft zelfs in degenen die wedergeboren zijn zodanig de overhand, dat deze hen dikwijls hindert in de heilige plichten.***

Bij de behandeling van deze leer zal ik de volgende bijzonderheden nagaan.

1. Ik zal bewijzen dat het zo is.
2. Ik zal u tonen hoe het vlees hindert in het doen van de plichten.
3. Aantonen waarin de belemmering van het vlees het meest openbaar komt.

1. Om dit punt te bewijzen hebben we niet alleen het getuigenis van Paulus, maar ook zijn eigen ervaring: "maar het goede te doen, dat vind ik niet" (Rom. 7:18). Het goede te doen betekent, hoe ik een plicht van het begin tot het einde moet volbrengen. Het is in het oorspronkelijke hetzelfde woord als in Filippenzen 2:12, waar ons bevolen wordt "onze zaligheid uit te werken met vreze en beven". Zoals hij over zichzelf klaagt en zoals hij ons zijn ondervinding doorgeeft, zo kunnen wij ook wel al onze bevinding aan die van hem ontleen en zeggen, dat wij "het goede te doen niet vinden". Zoals roest zich aan ijzer hecht, zo kleeft het vlees aan onze heilige plichten. Zegt ons eigen hart niet dat er over het algemeen veel van de wereld in is? Zijn er niet vele ijdele en onbehoorlijke gedachten in ons als wij de plichten jegens God volbrengen? En niet alleen in de plichten in zijn algemeenheid, maar in bijzondere plichten. Wat werpt het vlees tijdens het gebed vooroordelen naar binnen en verkeerde opvattingen, wat is er ongeloof en vergeetachtigheid! Wat laat het bij het mediteren de gedachten heen en weer dwalen, zodat u uw meditatie niet eens volledig aan het eind

kunt brengen. Wat vermengt het vlees de gesprekken met veroordelingen en ijdele eer. Wat hindert het vlees u als u tot het Avondmaal des Heeren gaat, zodat u geen goddelijke droefheid kunt beoefenen, zodat uw liefde niet ontvlamd is en u zich niet met blijdschap in Christus kunt verheugen.

Wat zijn er daarom redenen om te klagen, evenals Augustinus toen hij een schaapherder een steen zag binden aan de poot van een vogel. Toen die vogel probeerde omhoog te vliegen, werd hij steeds weer door die steen naar beneden getrokken. Zo is het nu precies eender met mijn ziel", zei hij. "Gaarne zou ik omhoog wil stijgen in heilige meditatie, maar er is een steen aan mijn been vast gebonden een verdorven natuur waardoor ik voortdurend naar beneden wordt getrokken".

## *2. Hoe hindert het vlees ons in heilige plichten?*

Ik zal mijn antwoord beperken tot de volgende twee bijzonderheden. De volgende twee manieren zijn er waarop het vlees ons in heilige plichten hindert:

- (1) Door de mensen aan te sporen hun plichten minder ernstig te doen en te verminderen.
- (2) Door ijdele en onbehoorlijke gedachten in te werpen.

(1) Door de mensen aan te sporen hun plichten te verminderen, mocht het zijn dat de natuur de overhand kan krijgen en men de plicht nalaat, of niet zo vaak de plichten waarneemt als men voor die tijd heeft gedaan: minder bidden en minder het Woord beluisteren. Hierin ligt een voorname list van het verdorven hart: het hart ervan te overreden dat men niet zo ijverig behoeft te zijn. Werkzaamheden nalaten doet de gewoonte namelijk afnemen. Slap en koud zijn in het bidden zal u op den duur zo ver brengen dat u helemaal niet meer bidt.

Welnu, tot degenen die zo door het vlees verstrikt zijn dat zij nalatig worden in hun plichten, heb ik drie dingen te zeggen:

- Ten eerste, er is voor u niet minder nood om te bidden en uw plichten te doen dan voorheen. En waarom zou u dan minder uw plichten doen? Er zijn voor u niet minder verzoeken van de satan en ook niet minder verdorvenheden in uw ziel en niet minder geestelijke behoeften of moeite en zorg in de kerk. Laat daarom de natuur in u niet de overhand krijgen om nalatig te worden in uw plichten.
- Ten tweede, zoals het wat betreft de zonde een list van het hart is om u van kleine zonden te brengen tot grote zonden, zo is het ook in de genade. Het is een list van de natuur om u van weinig te doen aan uw plichten uiteindelijk te brengen tot helemaal niets te doen.
- Ten derde, een geleidelijke vermindering en verval in de plichten kan net zo gevaarlijk voor uw ziel zijn als algehele nalatigheid. U kunt zowel om het ene als het andere naar de hel gaan, behalve dat totale nalatigheid God meer tot toorn verwekt. Hoewel iemand die ziek is vanwege een hoge koorts in groter gevaar is om op dit moment te sterven dan iemand die ziek is vanwege een slepende toring, toch zal de ene ziekte even zeker tot de dood voeren als de andere. Mensen die de godsdienst vaarwel zeggen, sterven aan een brandende koorts, maar als uw godsdienst in verval raakt, kunt u sterven aan een slepende toring. U kunt dan langzaam wegteren tot u enkel een geraamte in de godsdienst wordt en u geen sap of kracht meer in uw geest hebt om de heilige plichten te betrachten.

- (1) Het vlees hindert als u bezig bent in uw plichten voornamelijk door ijdele en onbehoorlijke gedachten in te werpen. Nu zijn die gedachten die het vlees inwerpt

van tweeërlei soort. Die zijn, wat de inhoud betreft, óf betamelijk, óf onbetamelijk.

1e. Het vlees zal gedachten inwerpen die wat de inhoud betreft wel betamelijk zijn, maar alleen zijn ze ontijdig. Ik kan hiervan zeggen wat de Schrift zegt van de regen. Regen op zijn tijd is een zegen, maar regen in de oogst is een vloek. Zo zijn goede gedachten op zijn tijd een zegen, maar een goede gedachte die in u opkomt en u afleidt van een goed werk dat u aan het doen bent, is zondig. Als u naar een preek luistert en dan aan bidden denkt en als u bidt en dan denkt aan het beluisteren van het Woord, dan zijn zulke gedachten ontijdig en derhalve zondig. Het is zoals bij het drukken: al zijn de letters nog zo fraai, als zij op de verkeerde plaats gezet worden, staat er onzin. Dat voorstel in Lukas 12:13 was wel geoorloofd: "Meester, zeg mijn broeder dat hij met mij de erfenis dele". Toch was dat niet de juiste tijd, omdat het gedaan werd terwijl Christus aan het preken was.

2e. Soms zal het vlees gedachten inwerpen die, wat de inhoud betreft, zondig zijn. Zo klaagde de profeet over de Israëlieten: "En zij komen tot u, gelijk het volk pleegt te komen en zitten voor uw aangezicht als Mijn volk en horen uw woorden, maar zij doen ze niet; want zij maken liefkozingen met hun mond, maar hun hart wandelt hun gierigheid na" (Ezech. 33:31). Zelfs tijdens hun plichten hadden zij zondige gedachten hoe zij hun hebzuchtige verlangens konden volvoeren.

3. De derde vraag is: *waaruit blijkt het, dat het vlees de overhand heeft als het ons in de heilige plichten hindert?*

Ik zal deze vraag beantwoorden met de volgende bijzonderheden:

- **Ten eerste, het vlees probeert de mensen te hinderen in de wijze waarop zij hun plichten doen.**
- **Ten tweede, in hun oogmerk, waarom zij hun plichten doen.**

Dat zijn de twee voornaamste pogingen van het vlees in deze zaak.

Ten eerste. *Het vlees hindert iemand in het doen van zijn plicht*

Het vlees hindert iemand vooral in de wijze waarop hij zijn plicht doet. De volgende verschillende methoden zijn er waardoor het vlees iemand hindert in de wijze waarop hij zijn plicht doet.

(1) Het vlees zorgt ervoor dat iemand zijn plicht lusteloos doet, zonder levendigheid. Zoals Salomo zegt: "Veel lezen is vermoeiing des vleses", en als dat zo is met veel lezen, waarom dan ook niet met godsdienstplichten. Als de gedachten daarmee bezet zijn, staan de duivel en iemands eigen natuur gereed om hem af te leiden en te hinderen. Vooral de natuur van een mens is geneigd om het gauw moe te worden. Vandaar dat u zulke dringende aansporingen krijgt, dat u toch niet vermoeid zou worden om wel te doen. En wat is hier anders de reden van dan dat de verdorven natuur van het menselijke hart geneigd is hem in heilige werkzaamheden gauw moe te maken. Dingen die van nature werkzaam zijn, werken zonder vermoeid te worden en daarom wordt de zon niet moe van het schijnen en het vuur niet van het branden en ook wordt de zee niet moe van de eb en vloedstroom, omdat die alle natuurlijke bewegingen zijn. Een mens bedrijft van nature de zonden en daarom zegt de Schrift dat men niet vermoeid wordt om ongerechtigheid te doen. Maar datgene te doen wat heilig is en in elke plicht de genade werkzaam te doen zijn, is niet alleen boven, maar tegen de natuur. Vandaar dat in de Schrift de hel vergeleken wordt met een put en de hemel met een berg. Nu is het voor een kind gemakkelijk om in een put te vallen, maar het is moeilijk om een berg te beklimmen. U kunt gemakkelijk in een bodemloze put

vallen, maar de weg naar de hemel is bergopwaarts, moeilijk om te beklimmen. Daarom staat er in het tweede hoofdstuk van Jesaja, *dat de berg des HEEREN vastgesteld zal worden op de top van de bergen en verheven zal worden boven de heuvelen*. Dit komt omdat de godsdienstplichten tegen de natuur zijn. Men moet tegen wind en stroom oproeien.

Ik herinner mij dat een Godgeleerde een verdorven mensenhart dat gehinderd wordt in de plicht vergelijkt met een vogel in het ei. Zolang die in het ei is, kan hij zich niet bewegen, maar zodra die vogel ook maar uitgebroed is en de schaal gebroken is, beweegt hij zich levendig. Zo is het ook met iemand zolang hij in zijn plicht gekweld wordt door het vlees: dan is hij als een vogel in de eierschaal die zich niet kan bewegen. Maar als de schaal eenmaal gebroken is, als de verdorvenheid van de natuur eenmaal doorbroken is en de genade de overhand krijgt, dan is hij als een vogel die uit het ei is die zich kan bewegen en krachtig en levendig kan werkzaam zijn in de heilige plichten.

De profeet Zacharia spreekt van hen die vleugels hadden en dat de wind in de vleugels was, om daarmee de snelheid en de vaart aan te duiden van deze hervormers van het land (zoals uitleggers de betekenis van die tekst weergeven). Maar wij hebben op weg naar de hemel geen vleugels en ook geen wind. Wij gaan van nature tegen wind en stroom op en wij worden geroepen om voortdurend te lopen, waardoor wij geneigd zijn vermoeid te worden, vooral als het bergopwaarts gaat. Hieruit blijkt de verdorvenheid van ons hart, dat wij onze plichten moeizaam verrichten. Dat is een blok aan het been dat ons hindert en daarom beveelt de apostel ons "alle last af te leggen en de zonde die ons lichtelijk omringt" (Hebr. 12:1). De verdorven natuur is een last en u weet dat als iemand in een loopbaan loopt met een last op zijn rug, hij dan spoedig uitgeput zal zijn.

(2) De verdorven natuur veroorzaakt dat u de plichten verricht met afzwervende gedachten. Zoals in de zee de ene golf de andere opvolgt en zoals in de lucht de wolken de regen volgen, zo volgt in het hart de ene ongepaste gedachte de andere op. De verdorvenheid van het mensenhart veroorzaakt dat men ijdele gedachten heeft. O, mens, terwijl u in Gods huis bent, is de duivel in uw hart, alsof hij in zijn werkplaats is om daar vele bespiegelende, ijdele gedachten te vormen in uw gemoed, waardoor u van God weggevoerd wordt. Er staat hierover een opmerkelijk en toepasselijk gedeelte als men twee schriftteksten met elkaar vergelijkt, allebei woorden van Salomo. In Prediker 2:14 leest men dat de ogen des wijzen in zijn hoofd zijn, maar dat de zot in de duisternis wandelt. Welnu, als men naar de natuurlijke positie van het oog kijkt, zetelt dat in het hoofd. Zoals dat bij een wijs man is, is dat ook bij een dwaas. Wat is dan toch Salomo's bedoeling, als hij zegt dat de ogen van een wijs man in zijn hoofd zijn? Zijn bedoeling is, dat de ogen van een wijs man een duidelijke richting hebben, zij dwalen niet af. Maar hoe is het oog van een dwaas? Dat zegt Salomo u in Spreuken 17:24, dat "de ogen des zots zijn in het einde der aarde", dat wil zeggen dat hij een afzwervend hart heeft en op geen enkele wijze ingespannen bezig is in de dienst van God. "Laat uw ogen rechthout zien en uw oogleden zich recht voor u heen houden" (Spr. 4:25). Dat is de raad van Salomo. De betekenis is, dat de gedachten van uw hart niet zullen afwijken, noch ter rechter, noch ter linkerzijde. Maar dat is de ellende van iemand die God vreest: het vlees veroorzaakt dat hij zijn plichten verricht met afzwervende gedachten. Augustinus klaagt: "Mijn hart heeft mij verlaten en ik kan het niet te pakken krijgen en als ik het te pakken krijg, kan ik het niet vasthouden". U weet hoe glibberig een aal is hoe steviger u die vastgrijpt, hoe meer kans er is dat hij uit uw

handen ontglipt. Zo is het ook met het hart. U kunt uw best doen uw hart erbij te houden, maar uw glibberig hart ontsnapt u, wat u ook maar probeert. En waar wordt dat anders door veroorzaakt dan door de verdorvenheid van uw natuur?

(3) Het vlees veroorzaakt dat u uw plichten doet en daarop vertrouwt, zodat u in de plichten rust. En als de duivel u niet kan hinderen door afleidende gedachten in te werpen, dan probeert hij u te hinderen door ijdele gedachten in te werpen om u gerust te stellen. Dat is een kwaad waartegen u moet waken. Wij zijn degenen, zegt de apostel tegen de Filippenzen, "die God in den Geest dienen, en in Christus Jezus roemen, en niet in het vlees betrouwen" (Fil. 3:3). Dat wil zeggen: wij vertrouwen niet op onze werkzaamheden. Vertrouw niet op leugenachtige woorden, heeft de profeet gezegd, gij die zegt: "des HEEREN tempel zijn deze". Dat was de list van de duivel. Als hij hen niet zo ver kon brengen dat zij de tempel zouden minachten, zou hij proberen hen tot een ander uiterste te voeren om hun betrouwen op de tempel te stellen en op het aanbidden aldaar en daarom noemt de HEERE dit leugenachtige woorden. Zo was het ook met de kinderen Israëls. De geschiedenis verhaalt over een strijd die door de Filistijnen gestreden werd tegen Israël, waarin er van Israël vierduizend sneuvelden. En toen zij dit grote verlies geleden hadden, ging het overblijfsel vragen naar de oorzaak waardoor de hand van God tegen hen was. Zij kwamen tot de conclusie, dat het was omdat de ark Gods niet bij hen was. Wel, zeiden zij, "laat ons van Silo tot ons nemen de ark des verbonds des HEEREN, en laat die in het midden van ons komen, opdat zij ons verlosse van de hand onzer vijanden" (1 Sam. 4:3). Dat deden zij, maar toen zij de ark bij hen gehaald hadden, zegt de geschiedenis ons dat zij in de tweede slag dertigduizend man verloren. Wat was nu de oorzaak dat zij nog minder succes hadden toen zij de ark bij zich hadden dan voor die tijd? De oorzaak was, dat zij op de ark vertrouwden, het uitwendige teken en getuigenis van Gods tegenwoordigheid en daarom strafte de HEERE hun vleselijk vertrouwen. Dat is een list van de duivel: als hij u in de plicht niet kan afleiden, zal hij proberen u erop te doen vertrouwen.

## DRIEËNTWINTIGSTE PREEK

(uitgesproken op 2 februari 1651)

***"Want het vlees begeert tegen den Geest, en de Geest tegen het vlees; en deze staan tegen elkander, also dat gij niet doet, hetgeen gij wildet."***  
(Galaten 5:17).

In de vorige preek heb ik u drie manieren getoond *waardoor de duivel en uw eigen hart proberen u van uw plicht af te leiden en daarin te hinderen. Ik ga nu verder om er nog enkele aan toe te voegen.*

(4) Het vlees zal proberen te veroorzaken dat u uw plichten ongelovig doet. Het geloof is het schild waarmee wij de duivel weerstaan. En de Schrift dringt er bij ons op aan: "Bovenal aangenomen hebbende het schild des geloofs, met hetwelk gij al de vurige pijlen des bozen zult kunnen uitblussen" (Ef. 6:16). De verdorven natuur tracht bovenal uw geloof te verzwakken. "O, onverstandigen en tragen van hart om te geloven", heeft onze Zaligmaker gezegd. Christus legt de schuld bij ons hart, aangezien dit het werk van het vlees is om u traag van hart te maken om te geloven en

op Jezus Christus te vertrouwen. "Die tot God komt, moet geloven dat Hij is en een Beloner is dergenen die Hem zoeken" (Hebr. 11:6). Zonder geloof kunt u geen enkele plicht verrichten die aangenaam is bij God en daarom is dit een oogmerk van de duivel, om u van uw geloof te beroven. Christus heeft tegen Petrus gezegd, dat de satan begeerd had hem te ziften als de tarwe, maar zei Hij: "Ik heb voor u gebeden, dat uw geloof niet zal ophouden" (Luk. 22:32). De satan koos Petrus' geloof uit boven al zijn andere genadegaven en daarom kwam de zorg van Christus het meest openbaar doordat Hij het geloof van Petrus bewaarde voor bezwijken. En zoals dat het werk van de duivel is, is dit ook zo vanuit ons eigen hart om ons van ons geloof te beroven. Maar Christus heeft voor ons gebeden en het ware geloof zal nooit ophouden.

(5) Een ander oogmerk van het vlees is, om u de plichten gedwongen te doen verrichten en niet vrijwillig. Het vlees brengt een mens in zo'n gestalte dat hij eerder naar de plicht gedragen moet worden dan dat hij erheen geleid wordt. Hij wordt naar zijn plicht gestuurd zoals een kind naar school, of zoals een beer naar de brandstapel, met veel tegenzin, terwijl hij van zijn plicht vandaan komt als een vogel uit de strik, opgelucht. 6e. Het vlees probeert te veroorzaken dat u uw plichten zonder troost verricht, zonder vreugde des harten. Dat is nu de grote list van het vlees: al kan het niet veroorzaken dat u uw plichten niet volbrengt, toch zal het vlees maken dat u nooit vreugde vindt in het beoefenen van uw plichten.

Zo heb ik u getoond wat die hindernissen van het vlees zijn met betrekking tot de wijze waarop wij de plichten volbrengen.

## **2. Het vlees bederft de oogmerken van de plichten**

De hindernissen van het vlees in de plichten worden niet alleen gezien in de wijze waarop men de plichten doet, maar ook in het oogmerk waarmee men zijn plichten doet. Hier zal ik u tonen hoe het vlees verkeerde oogmerken inwerpt terwijl u uw plichten doet. Als het vlees u niet kan hinderen in de wijze waarop, zal het u hinderen in het oogmerk waarmee u de plichten doet.

Ik zal u er een kort overzicht van geven, hoe het vlees mensen hindert in het doen van hun plichten, met betrekking tot hun oogmerken. Er zijn zeven verkeerde oogmerken die het vlees inwerpt als u uw plicht uitoefent.

1e. Het vlees werpt het zondige oogmerk in om u uw goede plichten eerder te laten verrichten uit ijdele eer dan tot de eer van God. Het is opmerkelijk wat we lezen in Galaten 5. De apostel eindigt dit hoofdstuk met deze vermaning: "Laat ons niet zijn zoekers van ijdele eer" (*Verlang niet naar ijdele eer*, Eng. vert.). Nadat hij hun aangetoond had, wat de vruchten van de Geest waren en hen vermaand had te wandelen door de Geest, gaf hij deze raad, dat zij geen ijdele eer moesten begeren, om daarmee aan te geven dat er in de natuur van de mens een geneigdheid is om hem in het doen van het goede opgeblazen te maken. Vandaar dat een uitdrukking van de apostel Jacobus was: "Of meent gij dat de Schrift tevergeefs zegt: De Geest, Die in ons woont, heeft Die lust tot nijdigheid?" (Jac. 4:5). Nijd is een vrucht van ijdele eer, een begeerte dat de gaven van iemand anders verdonkerd worden, zodat ons licht helderder moge schijnen. Vandaar dat er van sommigen onder de Filippenzen staat, dat zij Christus predikten uit nijd, dat wil zeggen dat zij hun gaven zo wilden laten zien om toejuiching te ontvangen, zodat zij Paulus de loef zouden kunnen afsteken. Het was hun ijdele eer waardoor zij Paulus zochten te overtreffen. Niet dat zij de eer van Christus op het oog hadden, maar hun eigen eer, daar zij niet de dingen zochten die van Christus zijn, maar wat van henzelf was.

2e. Nog een verkeerd oogmerk van het vlees is, dat u de plichten meer om uitwendig wereldlijk voordeel zult doen dan om inwendige en zaligmakende vrucht. Zo klaagde de HEERE ook over Zijn volk, dat "zij zich verzamelden om koren en most" (Hos. 7:14). Zij riepen niet om genade, maar om koren en most. Zij deden hun plichten om wereldlijk voordeel. Het vlees beoogt in de plichten nooit geestelijk voordeel en staat ook niet in de plichten en in de gemeenschap met Christus naar het doden van de verdorvenheid en naar het verlevendigen van heilige genegenheden, ter bevordering van het werk der genade en van heilige bevinding.

3e. Het vlees zet de mens eerder aan tot de plicht om het geweten te stillen dan te reinigen. Een dief geeft een hond vlees, maar dat doet hij om het blaffen van de hond tot zwijgen te brengen, zodat degenen die in het huis zijn niet wakker worden. Zo doet de mens ook met zijn geweten. Men doet zijn plicht, omdat het geweten als een blaffende hond is dat hem tegenhoudt en beschuldigt. Daarom doen mensen hun plicht, opdat zij het spreken van het geweten tot zwijgen brengen, dat anders hun in het gezicht zal vliegen. De zeelieden in het boek Jona baden, maar dat kwam alleen omdat het doodsgevaar hun natuurlijke consciëntie deed ontwaken.

4e. Het vlees zet een mens eerder aan tot de plicht uit vrees voor dreigementen over het nalaten van de plicht dan uit liefde voor het gebod dat de plicht voorschrijft. Het vlees bekommert zich nooit om het gebod Gods. Al wat het vreest, is de verschrikkelijke dreiging van Gods wet. Als de Schrift enkel bestond uit beloften en bevelen, dan zou een goddeloze er niets aan doen en toch er zich op beroemen, maar omdat er ook dreigementen mee gepaard gaan, zetten goddelozen zich tot plichten en heilige werkzaamheden. De rechtvaardige vreest het gebod, maar de goddeloze vreest het bevel nooit. Hij moge dan de bedreiging en de straf vrezen, maar iemand die God vreest, durft de plicht niet na te laten vanwege het gebod Gods. 5e. Het vlees zet zich eerder tot het doen van de plicht op hoop van een eeuwige beloning op de plicht dan uit een innerlijke, geestelijke voortreffelijkheid die de ziel in de plicht ziet. Welnu, hoewel God wel goed vindt dat wij liefde tot de beloning hebben, keurt Hij niet de liefde van een huurling goed.

6e. Het verdorven vlees zet de mens eerder aan tot de plicht om uitwendige oordelen af te wenden dan inwendige; lichamelijke oordelen eerder dan oordelen die over de ziel gaan. Zo riepen de heidense zeelieden, toen zij in een zware storm verkeerden en waarschijnlijk het leven erbij zouden verliezen, tot hun goden, opdat de storm daardoor zou bedaren en zij veilig aan land zouden kunnen komen. Iedereen viel aan het bidden. Welnu, dit is slechts een slaafs, vleselijk oogmerk tot de plicht, als iemand daartoe eerder aangezet wordt om lichamelijke oordelen te voorkomen dan geestelijke. Zo was het ook met de Egyptenaren. Er staat dat, toen God hun eerstgeborenen sloeg, Farao en de Egyptenaren tot de Israëlieten riepen: "Maakt u op en gaat heen, gij en uw schapen en uw runderen en gaat heen en dient de HEERE, uw God; en zij hielden sterk aan bij hen, want zij zeiden: Wij zijn allen dood". Voor die tijd wilde Farao hen niet laten gaan, maar toen hun vertrek zou strekken tot zijn eigen behoud, gelastte hij hen heen te gaan. Dat ligt in de aard van alle mensen: van nature zich eerder tot de plicht te zetten om lichamelijke verdrukkingen te voorkomen dan inwendige oordelen. Met het oog hierop spreekt de profeet Jeremia: "O, gij die nu op den Libanon woont, en in de cederen nestelt! hoe begenadigd zult gij zijn, als u de smarten zullen aankomen, het wee als ener barende vrouw!" (Jer. 22:23) Uitwendige oordelen, geen inwendige, zetten goddeloze mensen aan tot het doen van de plicht.

7e. Het vlees zet mensen aan tot het doen van de plicht, opdat zij met meer vrijheid en minder verdenking kunnen zondigen. Zo werd de apostel ertoe gedwongen



zichzelf te rechtvaardigen dat hij niet het Evangelie preekte "om een dekmantel te zijn voor de zonde". Dat ligt in de natuur van de mens. Zoals de hoer haar goddeloosheid wilde bedekken met haar dankoffers, zo bedekken veel goddeloze mensen hun zonde met het kleed van de godsdienst. En zo heeft ook onze Zaligmaker de schriftgeleerden en de Farizeeën veroordeeld, die de huizen van de weduwen opaten en onder een valse schijn lange gebeden deden. Zij deden niet verkeerd in de zaak zelf, maar zij deden lange gebeden om de huizen der weduwen op te eten. Zij namen een belijdenis van godsdienst aan, opdat zij geacht zouden worden als goede en rechtvaardige mensen op wie men gerust kon vertrouwen en zodoende konden zij de goederen en het geld van weduwen in hun bezit krijgen en hen zo misleiden. Want dit is, dunkt mij, de bijzondere strekking van die Schriftplaats.

Zo heb ik dan het leerstellige deel van dit punt beëindigd.

### **Toepassing**

De toepassingen die ik bij dit punt zal maken, zijn:

- ten eerste van onderricht en
- ten tweede van vertroosting.

Er zijn acht praktische leringen die ik zal trekken bij wijze van onderricht uit dit algemeen hoofddeel, betreffende het vlees dat wedergeboren mensen hindert in het doen van hun plicht.

### **Eerste lering:**

*Zie hieruit de grote ellende van onbekeerde mensen.* Als het vlees al degenen die God vrezen het zo moeilijk maakt om hun plicht te doen terwijl zij genade hebben, wat zal het vlees dan goddeloze mensen onbekwaam maken die helemaal geen genade bezitten. Mensen die nog in de natuurstaat zijn, zijn in een staat des doods en doden kunnen niet werken. Mensen die in de natuurstaat zijn, hebben geen kracht, volgens het zeggen van de apostel. Hij vergelijkt zo'n mens met iemand die in modder en slijk gevallen is en geen kracht heeft zichzelf te helpen. Het is beeldspraak, ontleend aan een lijk dat totaal niet in staat is zichzelf te helpen of zich te bewegen en daarom gebruikt de apostel dat woord: een lijk, onmachtig, hulpeloos.

De Schrift tekent een natuurlijk mens op vier manieren:

1. Als iemand die zijn kracht verloren heeft. Die geen enkele goede daad kan verrichten. Het gedichtsel van het hart der mensen is boos, alleen maar boos en dat te allen dage. Het hart des mensen is boos; er is geen goed in te vinden. Het is boos, dat wil zeggen geheel boosheid. Het is boos, dat wil ook zeggen: het is altijd en aanhoudend boos. Dat is de staat van een natuurlijk mens: het bedenken des vleses "onderwerpt zich der wet Gods niet en het kan ook niet" (Rom. 8: 7). Daar hebt u de krachteloosheid van de menselijke natuur.
2. De mens is krachteloos om goede neigingen te hebben: niet alleen krachteloos tot goede daden, maar ook tot goede gedachten. Dat stelt de apostel Paulus vast: "Wij zijn niet bekwaam van onszelf om iets te denken als uit onszelf, maar onze bekwaamheid is uit God" (2 Kor. 3:5).
3. Een natuurlijk mens is niet in staat een goed woord te spreken. Hij kan niet goed doen, niet goed denken en ook niet het goede spreken. Als Christus de Farizeeën bestraft, zegt hij tegen hen: "Gij adderengebroedsels! Hoe kunt gij goede dingen spreken daar gij boos zijt? Want uit den overvloed des harten spreekt de mond" (Matth. 12: 34).
4. Een natuurlijk mens kan niet het goede verstaan op zaligmakende wijze. "Hij

begrijpt niet de dingen die des Geestes Gods zijn; want zij zijn hem dwaasheid en hij kan ze niet verstaan, omdat zij geestelijk onderscheiden worden" (1 Kor. 2:14). Als iemand die God vreest in zichzelf al onbekwaam is om de goede plichten te vervullen, hoe veel te meer dan iemand die onwedergeboren is.

Eerste tegenwerping. Maar u zult zeggen: "Horen goddelozen niet het Woord en bidden zij niet en geven zij geen aalmoezen en doen zij niet vele plichten? Zijn dat geen goede werken? Hoe heb ik het dan, dat een mens onbekwaam is om het goede te doen?"

Antwoord:

Goede werken kan men op tweeërlei manieren beschouwen: formeel of zakelijk. Welnu, een goddeloze kan iets doen wat zakelijk goed is; zo is het met betrekking tot het horen van het Woord, het bidden en het geven van aalmoezen: deze plichten zijn zakelijk goed. Hij kan uitwendig de plichten doen, maar geen goddeloze ter wereld kan formeel goed doen, met alle vereisten en bijbehorende omstandigheden die in een goed werk noodzakelijk zijn. Er zijn vele bijbehorende omstandigheden tot het doen van het goede. De mens die het goede doet, moet in Christus zijn. Dezelfde daad waarvoor een goddeloze naar de hel verwezen wordt, zal iemand die God vreest, als hij deze daad doet, naar de hemel doen gaan. Dus de mens die het goede doet, moet deel aan Christus hebben. Wij hebben al het goede dat in ons is, aan Jezus Christus te danken, zoals de apostel vermeldt. Dus een mens moet in Christus zijn en daarom kan een goddeloze, hoewel hij iets kan doen dat zedelijk goed is, nooit een goed werk verrichten dat goed is voor God.

Tweede tegenwerping. Maar als goddelozen geen goede werken kunnen doen en als zij die doen dat zij dan zondigen, waartoe zou een goddeloze dan een goede plicht verrichten? Hij zondigt als hij niet bidt en hij zondigt als hij wel bidt. Wat heeft het daarom voor nut voor hem een van die plichten te doen?

Antwoord.

Ik geef toe dat dit een tegenwerping is die voor vlees en bloed heel goed van pas komt. Job drukt zich uit in de naam van een goddeloze: "Indien ik goddeloos ben", zo zegt hij, "waarom werk ik dan tevergeefs?" Alsof hij wilde zeggen: "Als ik bid en het Woord hoor, zondig ik; waarom zou ik me dan tevergeefs inspannen?" Dat was een tegenwerping die uit Jobs binnenste opwelde.

Maar om die vraag te beantwoorden:

- (1) Hoewel een goddeloze zondigt als hij zijn plicht doet, moet hij toch zijn plicht doen! Hij moet zijn plicht doen, maar niet zondigen in zijn plicht. Wat op zichzelf goed is, moet niet nagelaten worden, al volgt daar een bijkomend kwaad op. Op zichzelf is het goed dat iemand het Woord hoort en bidt en andere plichten doet, maar het is een bijkomend iets dat iemand daarin zondigt. Als men dat niet erkent, zou om dezelfde reden de zon niet moeten schijnen, omdat hij sommigen mensen oververhit maakt en hun een koorts bezorgt, of omdat hij de grond verdroogt en oververhit maakt.
- (2) Men zondigt minder als men zijn plicht doet, al zondigt men daarbij, dan dat men zijn plicht geheel nalaat.

Derde tegenwerping. Maar u zult zeggen: "Als een goddeloze zodanig onbekwaam is om zijn plicht te doen, waartoe zijn dan Gods geboden?"

Dat is een Pelagiaanse tegenwerping. "Drijft God dan niet de spot met de mensen?"

zeggen zij. God beveelt goddeloze mensen te bidden en zich te bekeren, maar zij zijn evenmin in staat om die plichten naar tevredenheid te verrichten als de aarde te bewegen.

Ik antwoord dat, al zijn de goddelozen zo onbekwaam, er toch een goede reden is dat God hen beveelt.

- (1) Om hun te tonen hoe zij eenmaal waren in de staat der rechtheid, toen zij volkomen in staat waren de wil van God te doen.
- (2) Hoewel God de mensen gebiedt te doen wat zij niet kunnen, is dit toch nuttig om hen te vernederen opdat zij daardoor hun onmacht zouden bewenen.
- (3) Hoewel God de mensen beveelt wat zij niet kunnen volbrengen, zal God echter aan alle uitverkorenen, al zijn zij nog onbekeerd, de een of andere tijd Zijn eigen kracht met Zijn eigen gebod meezenden en dat in hun ziel vrucht doen afwerpen. Zo ging er kracht vergezeld van Gods bevel tot de dode Lazarus uit, waardoor hij uit het graf kwam. God, Die een goddeloze beveelt zich te bekeren, kan een kracht in zijn hart zenden waardoor hij zich bekeert. Daarom is er een goede reden en heeft het groot nut dat God beveelt, al zijn natuurlijke mensen niet in staat om te gehoorzamen.

### **Tweede lering:**

Ik leid hieruit af *dat als het vlees zo onbekwaam is om het goede te doen, dit dan de dwaasheid laat zien van de pelagiaanse, roomse en arminiaanse dogma's, die de krachten en de bekwaamheden van de natuur verheffen en de vrije wil van de mens om bovennatuurlijk goed te doen.* Wat worden zij door deze Schriftplaats veroordeeld. Het vlees hindert zelfs degenen die God vrezen, zodat zij niet het goede kunnen doen, dat zij wilden. Wat zijn diegenen vijanden van Gods genade die de krachten van de natuur boven haar grenzen verheffen en dan nog wel onder het mom van het verhogen van Gods genade! Het is wel waar dat de mens het vermogen zelf niet verloren heeft, maar het recht gebruik; de mens heeft de rechtschapenheid van zijn wil verloren. Ik kan wel van hem zeggen dat zijn gebrek is ontstaan uit dezelfde oorzaak als bij Simson. Toen de vrouw zijn haarlokken had afgesneden, ontwaakte hij uit zijn slaap en zei: "Ik zal ditmaal uitgaan als op andere malen (...), maar hij wist niet dat de HEERE van hem geweken was" (Richt. 16:20). Zo kan ik ook wel zeggen van de mens: hij zou zich willen opmaken als op andere tijden, maar zijn haarlokken zijn afgesneden in de val van Adam, dat wil zeggen: datgene afgesneden waarin zijn kracht lag. Als men maar beter de val van de mens zou bestuderen, zou men niet zozeer de krachten van de natuur verheffen en bewonderen.

### **Derde lering:**

Ik leid hieruit af, *dat het de plicht is van iedere christen God de eer te geven voor al die zaligmakende gaven die iemand heeft om het goede te doen.* Als u in staat bent om iets goeds te doen, is het door Gods genade. Doe zoals Joab aan David deed. Toen hij de buitenplaatsen van de stad had ingenomen, liet hij David roepen, opdat die de eer van de overwinning zou krijgen. Hij die het werk deed, wilde toch David de eer geven. Doe ook zo tegenover Jezus Christus. Het kan zijn dat u uw plichten goed doet. Doe dan als Joab tegenover David en zeg niet: "Ik heb dit of dat gedaan, maar Christus heeft het in mij gedaan". Zeg net als de apostel: "Ik heb overvloediger gearbeid dan zij allen; doch niet ik, maar de genade Gods Die met mij is" (1 Kor. 15:10). En ook evenals de apostel op een andere plaats: "Ik leef, doch niet meer ik, maar Christus leeft in mij" (Gal. 2:20). Hij wilde zichzelf niets aanmatigen.

Het is Gods genade waardoor wij werken en dat erkent de dienstknecht in de gelijkenis: "Heere, Uw pond heeft tien ponden gewonnen". Hij zei niet: "Mijn arbeid en ijver", maar "Uw pond". Geef God de eer van al het goede dat u doet. Verhef de vrije genade Gods zowel voor het begin, de voortzetting als de voltooiing van de genade. Hij, Die eenmaal een goed werk in u begonnen heeft, zal het voleindigen tot op de dag van Jezus Christus en Hij, Die de Auteur is, zal ook de Voleinder van uw geloof zijn. Het is de genade van God waardoor wij in staat zijn iets te doen. "Het is God, Die in u werkt, beide het willen en het werken, naar Zijn welbehagen" (Fil. 2:13). De gehele keten van onze zaligheid moeten wij toeschrijven aan de genade van God. Bent u geroepen en bevestigd in uw genadestaat? Bewonder de genade en niet de natuur. Als de Geest van God ons niet leidt en staande houdt, zullen wij bezwijken (Hos. 11:3; Ezech. 34:16 en Rom. 8:14). "De God nu aller genade, Die ons geroepen heeft tot Zijn eeuwige heerlijkheid in Christus Jezus, nadat wij een weinig tijds zullen geleden hebben, Dezelve volmake, bevestig en fundere ulieden. Hem zij de heerlijkheid en de kracht in alle eeuwigheid. Amen" (1 Petrus 5:10, 11).

#### **Vierde lering:**

Maakt het vlees u onbekwaam om het goede te doen? *O, sta er dan naar een gezicht te krijgen van en te treuren onder een gevoel van de hindernissen en beletselen die u ervaart van het vlees.* Zo riep Paulus het uit: "Ik, ellendig mens" (Rom. 7:24). In Exodus 38:8 wordt melding gemaakt van een wasvat, een groot vat waarin de offeranden die het volk bracht, gewassen moesten worden. En in de Schrift staat dat de voet van dat wasvat gemaakt was van spiegels, om aan te geven, zoals sommigen zeggen, dat als men kwam om het offer te brengen het volk in die spiegel kon kijken en het eigen gezicht kon zien en welke vlekken daarop waren.. Dus als u tot uw plichten gaat, kijk dan! Daar zijn ook spiegels voor u om uzelf te zien. Zie op de hindernissen van het vlees die u belemmeren en verneder u. Van de bruid staat geschreven: "Keer weder, keer weder, o, Sulamith! (...) Dat wij u mogen aanzien" (Hoogl. 6:13). En dan wordt de vraag gesteld: "Wat ziet gijlieden de Sulamith aan?" En het antwoord is: "Zij is als twee heiren", om daarmee deze tegenstand aan te duiden. Evenals Rebekkea zei, toen de kinderen in haar buik samen stieten: "HEERE, waarom ben ik dus?" Zo moet u ook doen. U hebt een Ezau en een Jakob binnenin u, vlees en Geest. Klaag daarover bij de Heere en zeg: "Heere, waarom ben ik dus?" Waarom hindert en belemmert het vlees mij zo in al mijn werkzaamheden voor God?

### **VIERENTWINTIGSTE PREEK**

(uitgesproken op 2 februari 1651)

***"Want het vlees begeert tegen den Geest, en de Geest tegen het vlees; en deze staan tegen elkander, also dat gij niet doet, hetgeen gij wildet."***  
(Galaten 5:17).

Ik ga nu verder om nog wat praktische leringen te vermelden over dit punt betreffende het vlees en de hinder die het teweegbrengt, zelfs in mensen die God vrezen, "zodat zij niet kunnen doen wat zij willen". De vijfde lering volgt nu.

### **Vijfde lering:**

*Wat hebben zelfs de besten van Gods kinderen de voorspraak nodig van Jezus Christus bij elke plicht die zij voor God uitoefenen.* Als wij tot God zouden naderen met de onreinheden en belemmeringen van het vlees in onze plichten zonder Christus, dan zou God tot ons kunnen zeggen, zoals Eliza sprak tot de koning van Israël: "Zo waarachtig als de HEERE der heirscharen leeft, (...) zo ik niet het aangezicht van Jósafat den koning van Juda, opnam, ik zou u niet aanschouwen, noch u aanzien" (2 Kon. 3:14). Zo zou God, de Vader, tot ieder van ons kunnen zeggen: "Voorwaar, zo Ik niet op Jezus Christus zou zien, Ik zou u niet aanschouwen, noch u aanzien in enige plicht die u volbrengt". Of zoals Jozef tegen zijn broeders sprak: "Tenzij gij Benjamin met u mee brengt, zult gij mijn aangezicht niet meer zien". Zo ook: tenzij u Jezus Christus meebrengt, moet u niet verwachten dat u het aangezicht van God in gunst zult aanschouwen. We lezen in Exod. 28:36 dat Aäron, de priester des HEEREN, een gouden plaat op zijn voorhoofd moest dragen en daarop moest worden gegraveerd: "De heiligheid des HEEREN", om daarmee aan te geven, dat, als men op een of andere wijze God wil dienen, men de voorspraak van Jezus Christus nodig heeft. Die door Zijn Middelaarsbediening de ongerechtigheid van onze heilige dingen heeft gedragen. Al hebt u de hulp van de Geest in het uitoefenen van uw plicht, toch hebt u de voorspraak van Christus nodig om aangenaam bij God te zijn. Daarom lezen wij niet alleen van de voorbede van Christus, maar ook van de voorbede van de Geest. De Geest is de Voorspraak *in* ons en Christus de Voorspraak *voor* ons.

### **Zesde lering:**

*Als het vlees u hindert tijdens de plicht, wat is het dan hard nodig voor u als u uw plicht gaat doen, dat u waakt over uw hart en het wapent tegen de aanvallen en belemmeringen van het vlees!* Degenen die aan zee wonen, zijn tot behoud van hun veiligheid verplicht grote dijken en wallen te maken, om te voorkomen dat er een overstroming van de zee ontstaat. Maar voor degenen die verder landinwaarts wonen, doen kleine sloten al dienst. De verdorven natuur is als een zee en het is nodig dat u menige wal en dijk in uw hart maakt, anders zal de verdorven natuur een vloed van ijdele, ongepaste gedachten naar binnen laten komen.

Het is een goede commentaar van Henry Ainsworth op Numeri 4:23, waar staat dat allen uit het huis van Gerson van dertig tot vijftig jaar oud zich laten inschrijven om de strijd te strijden en het werk in de tabernakel te doen. Het woord dat "dienst doen" betekent, betekent ook oorlog voeren en zo vertaalt Ainsworth het ook. En waarom anders noemt de Schrift dit dan om aan te geven, dat wanneer men een of andere dienst voor de Heere doet, men dan een geestelijke strijd moet voeren. We lezen in 1 Petrus 4:7 van "waken in de gebeden" en in Kolossenzen 4:2 "waakt in hetzelfde met dankzegging". U dient niet alleen te waken voordat u bidt, maar onder het bidden van het gebed. Er is voor u niet alleen reden om te waken tegen de verhinderingen van het vlees, maar er zijn ook andere belemmeringen.

- Ten eerste van de wereld. Het is de wens van de apostel dat wij zonder zorg zouden zijn en dat wij de Heere dienen zouden zonder afleiding. Wereldse zorgen zijn een verhindering in heilige plichten en daarom hebben wij daartegen te waken.
- Ten tweede, worden wij ook gehinderd door natuurlijke gebreken en daartegen moeten wij waken. Zo begrijp ik ook Piscators commentaar op Matthéüs 26:41, waar Christus zegt, *dat de geest gewillig is, maar het vlees zwak*. Het vlees moet men daar niet opvatten als de verdorven natuur, maar als lichamelijk gebrek.

- Verder zijn er niet alleen verhinderings van de wereld en van de natuurlijke ongesteldheden, maar, ten derde, van de duivel worden belemmeringen en verhinderings ingeworpen. In dat geval moet u doen wat Abraham gedaan heeft, toen de vogels neerdaalden op zijn offer: hij joeg ze weg. *Het neerkomen van de vogels op de dode dieren van Abrahams offer is, naar het zeggen van John Diodati, een duidelijk zinnebeeld van de verhinderings die de duivel inwerpt als de uitverkorenen bezig zijn in een heilige plicht.* Welnu, doe ook zoals Abraham heeft gedaan. Die vuile, helse geesten worden in Matthéüs 13:4 vergeleken met de duivel. Als die u in uw godsdienstige verrichtings komen hinderen, moet u al die ongepaste, ijdele gedachten die de duivel inwerpt, verdrijven.

In het eerste hoofdstuk van Job lezen wij, dat er een zekere dag was, "dat de kinderen Gods kwamen, om zich voor den HEERE te stellen", en dat de satan ook in het midden van hen kwam. Met de kinderen Gods kunnen daar niet de engelen bedoeld zijn, want dan zou daaruit volgen dat de duivels in de hemel zouden zijn waar de engelen zijn. Daarom worden met de kinderen Gods *de kinderen van Job* bedoeld. In Genesis 6 worden de nakomelingen van Seth ook zo genoemd. "Gods zonen zagen de dochteren der mensen aan, dat zij schoon waren". Welnu, om tot mijn oogmerk te komen, van de kinderen van Job staat, dat zij op een dag voor de HEERE samenkwamen, dat wil zeggen, volgens verklaarders, op de sabbatdag. Welnu, er staat dat, toen zij op die dag voor de HEERE verschenen, de satan ook onder hen kwam. En u kunt er zeker van zijn, dat de satan met geen goede bedoeling kwam, maar om te proberen hen te verhinderen in die godsdienst oefeningen. Daarom, aangezien u niet alleen met uw eigen hart, de wereld en de natuurlijke gebreken te doen hebt, maar ook met de duivel die u hindert en afleidt, wat is het dan nodig dat u met de uiterste inspanning over uzelf waakt!

### **Zevende lering:**

*Als het vlees u hindert in de dienst van God, leer dan daaruit geen enkel vertrouwen te stellen op uw meest godsdienstige werkzaamheden.* Durft u het gewicht van uw ziel op zo'n zwak fundament te leggen? Als uw plichten bevlekt en vermengd zijn met zoveel ongerechtigheid, hoe durft u dan in uw plichten te rusten? Het is een gezegde van Job: "Al was ik rechtvaardig, ik zou niet met U pleiten" (Eng. vert.) en verder heeft hij gezegd: "Zo schroom ik voor al mijn smarten; ik weet, dat Gij mij niet onschuldig zult houden" (Job 9:28). In de Vulgata luidt dit: "Ik ben bevreesd voor al mijn goede werken". Verder heeft hij nog gezegd: "Indien ik mij wasse met sneeuwwater en mijn handen zuivere met zeep; dan zult Gij mij in de gracht induiken en mijn klederen zullen van mij gruwen" (Job 9:30, 31).

Al zou ik mij nog zo goed kwijten van mijn plicht, dan zou U nog veel ongerechtigheid in mij vinden. Als nu uw beste werken met zonde vermengd zijn, vertrouw dan voor uw zaligheid op Christus. Om deze lering op uw gemoed te drukken, zal ik u hier drie krachtige drangredenen voorleggen:

1. U hebt meer zondige daden die uit het vlees voortkomen dan werken van genade die door de Geest uit uw plichten voortkomen. En zult u dan rusten op zo'n plicht waarin meer zonden dan genade werkzaam zijn? Meer afzwervende gedachten dan heilige gedachten! U vergeet meer van een preek dan dat u ervan onthoudt en de zonde van uw natuur werpt meer afdwalende gedachten naar binnen dan de Geest van God heilige gedachten ingeeft. Uw genadegaven zijn als vijlsel van goud, maar uw zonden als hopen van stof. Hoe durft u daarom rusten op uw plichten om

- daaruit leven en zaligheid te verwachten?
2. Bedenk dat één omstandigheid in een plicht genoeg is om die zondig te maken, maar veel bijkomende omstandigheden zijn niet voldoende om een plicht goed te maken. Stel dat u bidt; één omstandigheid in uw gebed kan het zondig maken. Al is de wijze waarop u bidt goed, maar er is gebrek in uw oogmerk, of als het oogmerk goed is en uw beginsel is niet helemaal juist, dan is het niet goed. Er bestaat een regel in de wijsbegeerte, dat omstandigheden zwaarder wegen dan daden en zo is het ook in de godgeleerdheid. Eén omstandigheid kan een plicht gebrekkig maken, maar vele bijkomende omstandigheden samen kunnen een plicht niet goed maken.
  3. Bedenk dat u schuldig bent aan vele zonden in het verleden; en tegenwoordige plichten kunnen verleden zonden niet goedmaken. Stel dat een huurder zijn huur tegenwoordig netjes betaalt. Toch kan zijn betaling van de huur thans zijn achterstand van tien of twintig jaar niet goedmaken. Zo is het ook met u. U hebt veel schuld bij God voor het verleden en als er verdienste in uw plichten zou zijn (en die is er niet), zouden toch uw plichten van thans uw zonden uit het verleden niet kunnen goedmaken. Stel uw vertrouwen daarom niet op de plichten.

### **Achtste lering:**

*Hindert het vlees ons zodanig in onze plichten, dan kunnen wij daaruit de boze natuur van de zonde zien en de boosaardige eigenschap van de oorspronkelijke verdorvenheid.* Het is een leerstuk waarop wij nooit te veel de nadruk kunnen leggen. Daarom smee ik u, neem toch de moeite eens om vanuit dat leerstuk de boze natuur van de oorspronkelijke zonde te zien. Ik zou dit kunnen illustreren met het volgende voorbeeld: als u een vat vol vloeistof hebt, zal een beetje gal het bitterder maken dan een heleboel honing het zoet zal maken. Merk de boze natuur van de zonde op, hoe zij zowel uw persoon als uw werkzaamheden besmet. We lezen over een wet (in Num. 19:22) dat wie een onrein persoon aanraakt ook onrein wordt. Dat wordt gezegd van ceremoniële onreinheid, maar het geldt ook voor geestelijke zaken. U bent een onreine; alles wat u aanraakt, wordt onrein. U bezoedelt al uw plichten. Er staat een leerzame tekst in Haggai 2:12-14. Daar ging het over een consciëntiegeval over de wet, dat het volk moest vragen aan de priesters. De vraag was deze: "Als iemand heilig vlees draagt in de slip van zijn kleeft, en hij raakt met zijn slip aan het brood, of aan het moes, of aan de wijn, of aan de olie, of aan enige spijs, zal het heilig worden?" En de priesters zeiden: Neen. En Haggai zeide: Indien iemand die onrein is van een dood lichaam, iets van die dingen aanroert, zal het onrein worden? En de priesters antwoordden en zeiden: Het zal onrein worden". Hier kunt u uit opmaken dat heilige dingen geen gewone dingen rein en heilig konden maken. Maar als iemand die onrein was alleen maar heilige dingen aanraakte, werden zij onrein. Welnu, als u de betekenis hiervan wilt weten, het wordt verklaard door de profeet in het vijftiende vers: "Toen antwoordde Haggai en zeide: Alzo is dit volk, en alzo is deze natie voor Mijn aangezicht, spreekt de HEERE en alzo is al het werk hunner handen; en wat zij daar offeren, is onrein", dat wil zeggen, dat elk offer en elke plicht onrein is. In evangelietaal is de betekenis als volgt: als iemand nog in de natuurstaat is, zijn al zijn offers, dat wil zeggen als zijn plichten, onrein. "Want de onreine is alle ding onrein".

### **Toepassing van vertroosting**

Er zijn acht vertroosting die ik zal voorleggen aan degenen die de Heere vrezen en die zich bewust zijn van de veranderingen van het vlees in de godsdienstplichten.

1e. Weet tot uw troost, dat, als het vlees u hindert, u de Geest hebt om u in de plichten te helpen. De Geest helpt uw zwakheden met onuitsprekelijke zuchtingen. Het vlees is daar om uw hart te verharderen en uw geest dodig te doen zijn; maar u hebt ook de Geest van God om uw hart week te maken en uw geest te verlevendigen, zodat u kunt bidden met zuchting en gewezen. En al is de duivel bezig om u te verzoeken, Hij is sterker Die in u is, dan hij die in de wereld is, zo zegt Johannes.

2e. Bedenk dat een begeerte om die plichten die u niet kunt doen toch te doen, bij God gerekend wordt als gedaan te hebben. Het is opmerkenswaard wat u geschreven kunt vinden van Nehemia, als u twee Schriftplaatsen met elkaar vergelijkt. De eerste is Neh. 1:11, waar hij bidt: "Och, HEERE, laat toch Uw oor opmerkende zijn op het gebed Uws knechts (...) die lust heeft Uw Naam te vrezen". En in Neh. 5:15 "Maar ik heb also niet gedaan, om der vreze Gods wil". Dus wordt de begeerte van Nehemia om de HEERE te vrezen, door God aangemerkt als de vreze des HEEREN. De Heere zal de begeerte tot enige genade aanvaarden, de wil voor de daad. "Want indien tevoren de volvaardigheid des gemoeds daar is, zo is iemand aangenaam naar hetgeen hij heeft, niet naar hetgeen hij niet heeft" (2 Kor. 8:12). Zie toch welk een goede God u dient, Die het voornemen voor het volbrengen aanvaardt en de bedoeling voor de uitvoering, zoals immers blijkt uit vele getuigenissen van de Schrift.

3e. Het voelen van het gemis van een of andere genade of van de onbekwaamheid om een plicht uit te oefenen en over dat gemis bedroefd te zijn, wordt door God zo aangemerkt alsof dat gemis is vervuld. U zegt dat u niet kunt treuren, maar zou u willen treuren over uw zonden? Welnu, een gevoel van het gemis van een of andere genade wordt bij God aanvaard alsof men die bezit. Zo vatten sommigen de betekenis op van Rom. 8:26: "Want wij weten niet, wat wij bidden zullen, gelijk het behoort, maar de Geest Zelf bidt voor ons met onuitsprekelijke zuchtingen", dat wil zeggen: de Geest helpt ons om te treuren dat wij niet kunnen bidden of berouw hebben of onze plicht niet beter kunnen verrichten. Hierin ziet men de hulp van de Geest en dat zal God aanvaarden.

4e. Bedenk, dat God de oprechtheid van het hart aanvaardt, waar geen volmaaktheid van de genade is. U leeft onder het verbond der genade, waarin God de oprechtheid aanziet voor de volmaaktheid en God ziet liever de waarheid van de genade dan de grootheid van de gaven.

U klaagt dat u niet bidden kunt. Het is mogelijk dat u de gave van het gebed mist. U bent niet welbespraakt, maar u mist toch de ware begeerte niet en ook niet het sieraad van een zachtmoedige geest en een rein hart. God ziet liever ware genade dan grote gaven. U kunt dit zien in het geval van Mozes en Aäron. Aäron, de broer van Mozes, was welbespraakt, maar Mozes was een man "niet wel ter tale". Maar toen God Zich bediende van Mozes en Aäron betreffende het gewichtige werk van het bidden, toen Jozua streed tegen Amalek, verkoos Hij niet de welbespraakte Aäron om het gebed te doen, maar de stamelende Mozes. Mozes kon beter bidden dan Aron, hoewel Aron meer gaven had.

5e. Het is mogelijk dat u klaagt over het vlees dat u verhindert in uw plichten, terwijl het slechts de ongeschiktheid van uw natuurlijke lichaam is. Zo geven degenen die God vrezen menigmaal hun hart de schuld van hun ongeschiktheid in de plichten, terwijl het slechts ontstaat door ongesteldheid van het lichaam. U moet wel weten dat iemand soms lichamelijk onbekwaam is tot de plicht en dat die onbekwaamheid niet zondig is. Het is wel uw ellende, maar niet uw zonde. Zo was het met Paulus. Hij zei het volgende tegen de Galaten: "En gij weet, dat ik u door zwakheid des vleses het Evangelie de eerste maal verkondigd heb; en mijn verzoeking die in mijn vlees



geschiedde, hebt gij niet veracht noch verfoeid; maar gij naamt mij aan als een engel Gods, ja, als Christus Jezus" (Gal. 4:13, 14). Hiëronymus heeft deze woorden opgevat als het spreken over een lichamelijke zwakheid, waardoor Paulus niet in staat was te preken en toch staat er dat de Galaten hem hebben verdragen en hem in zijn lichamelijke gebrek niet hebben afgewezen. Zo meldt Paulus ook aan de Thessalonicenzen dat hij een en andermaal tot hen had willen komen, maar dat de satan hem verhinderd had. Sommigen denken dat deze verhindering kwam door vervolging, anderen dat het een storm op zee was, maar de meesten denken dat het een of andere lichamelijke ziekte was waardoor de satan hem verhinderde.

Dus als u een ziek en pijnlijk lichaam hebt en daardoor niet in staat bent uw plichten te doen, al is dat uw ellende, het is toch niet uw zonde. Geeft in zo'n geval daarom uw eigen hart niet de schuld, want in dit geval is het net als met een sterke, gezonde man die een mager en uitgeput paard berijdt. Zo wordt de ziel, hoewel zij levendig en krachtig is, soms gedwongen gelijke tred te houden met een zwak, ziek en vermoeid lichaam.

6e. Bedenk dat de Heere Zijn eigen werk in de plichten aanvaardt en bedekt wat van u is. Het water dat in de zee zout is, is in de rivieren zoet. De plicht die van u afkomstig is, is zout en brak, maar als deze komt door de rivier van Christus' bloed, verliest hij zijn vieze smaak. Wat is het in God een grote gunst, dat hij bedekt wat van ons is en aanneemt wat Zijn eigen werk is!

Er is een stelregel in de filosofie, dat benoeming van iets altijd van het grootste deel afgeleid wordt. God benoemt een mens naar het beste deel. Een mens zondigt in zijn gebed en hij oefent genade in zijn gebed. Hoewel wijn met water gemengd wordt en dat mengsel de wijn gedeeltelijk in kwaliteit verlaagt, toch wordt de hele beker wijn genoemd, omdat de wijn zijn smaak geeft en zijn kleur behoudt. Zo is het ook hier: hoewel er in uw hart een mengsel is van zonde en genade als u uw plicht doet, wordt toch het geheel een werk der genade genoemd.

7e. Hoewel het vlees u hindert in het verrichten van uw plicht, is er toch een groot verschil tussen iemand die God vreest en een onbekeerde in zo'n geval, zelfs al is de belemmering zowel in de een als in de ander aanwezig.

- Onbekeerden worden gehinderd door het vlees, maar zij hebben niet de Geest om hen te helpen tegen de verdorvenheid, zoals degenen die God vrezen dat wel hebben.
- Onbekeerden hebben geen nieuw beginsel van genade in hun hart om de verdorvenheid van het vlees tegen te staan, zoals degenen die God vrezen. Wedergeboren mensen kunnen niet zondigen (dat wil zeggen: zoals de onbekeerden), omdat er een zaad der genade "in hen blijvende is".
- Onbekeerden onderscheiden niet duidelijk de beletselen van het vlees en bewenen die ook niet gevoelig zoals degenen die God vrezen.
- Onbekeerden raken de boze werkingen van het vlees nooit kwijt, noch in deze wereld, noch in de toekomst. In dit leven hindert de zonde hen in hun plichten en in de toekomstige wereld werpen zij de plichten van zich af. Maar degenen die God vrezen, al worden zij door het vlees gekweld, zullen eenmaal van het vlees verlost zijn.

Zo heb ik dan het tweede deel van het dubbele gevolg van de strijd tussen vlees en Geest beëindigd, *namelijk dat u niet het goede kunt doen wat u zou willen.*

## **VIJFENTWINTIGSTE PREEK**

(uitgesproken op 9 februari 1651)

*"Want het vlees begeert tegen den Geest, en de Geest tegen het vlees; en deze staan tegen elkander, also dat gij niet doet, hetgeen gij wildet."*  
(Galaten 5:17).

Ik ga nu verder met de tweede lering uit deze woorden, en wel de strijd van de Geest tegen het vlees, zodat men niet het kwade kan doen dat men wilde.

De lering is de volgende: ***de Geest van God bewaart bekeerden dikwijls, zodat zij niet doen het kwade dat zij wilden.***

Bij de behandeling van deze lering zijn er drie bijzonderheden waarbij ik wil stil staan: Ik zal u aantonen:

1. Hoe de Geest iemand bewaart voor het kwade dat hij wilde doen.
2. Waarin dit werk van de Geest bestaat.
3. Hoe u het verschil kunt weten tussen de weerhoudende genade van de Geest als Hij een onbekeerde bewaart voor zonde en de vernieuwende genade van de Geest als Hij bekeerden bewaart voor het kwade.

Eerste vraag: *Hoe bewaart de Geest iemand voor het kwade dat hij doen wilde?*

Antwoord: Op deze vraag zal ik u bij wijze van antwoord vijf bijzonderheden aan de hand doen.

1e. De Geest bewaart iemand voor het doen van het kwade dat hij wilde door zijn oordeel te verlichten en hem het kwaad van de zonde in haar natuur te laten zien en het gevaar van de zonde in haar gevolgen. Zo lezen wij in Job 36:9 : "Dan geeft Hij hun werk te kennen, en hun overtredingen, omdat zij de overhand genomen hebben." Hier hebt u de verlichting van hun oordeel en dan volgt er in het tiende vers: "En Hij openbaart het voor hunlieder oor ter tucht en zegt, dat zij zich van de ongerechtigheid bekeren zouden". En in het twaalfde vers: "Maar zo zij niet horen, zo gaan zij door het zwaard door, en zij geven de geest zonder kennis". De zonde van onze natuur wordt beschreven als een staat van onwetendheid, om aan te geven dat een mens zonder de Geest blind is en de boosheden die hij begaat niet kan zien. Daarom moet de Geest de ogen van een mens openen en vandaar dat we lezen dat de apostel Paulus gezonden werd "om hun ogen te openen en hen te bekeren van de duisternis tot het licht en van de macht des satans tot God" (Hand. 26:18), waarmee te kennen gegeven wordt, dat er eerst een opening van de ogen moet plaats hebben en een verlichting van het verstand voor er een verlossing van de zonde kan geschieden.

2e. De Geest bewaart iemand voor de zonde door zijn consciëntie te laten werken om hem te weerhouden en te berispen, als hij tot de zonde verzocht wordt. De consciëntie is de stadhouder van God en de opzichter van de mens en als er zelfs geen natuurlijke consciëntie was, dan zou een onbekeerde alle denkbare boosheden begaan. Elke onbekeerde zou iedere zonde waartoe hij de gelegenheid had, bedrijven. Welnu, zoals de zonde de consciëntie na het bedrijven daarvan doorwondt, zo weerhoudt de consciëntie van de zonde voor het begaan daarvan. Het is de consciëntie die als een ijzeren hek en een koperen muur u voor vele zonden bewaart, waarin u anders zou vallen. Daarom ging Jozef te rade met zijn consciëntie: "Hoe zou ik dit zo'n groot kwaad doen?" en dit weerhield hem ervan die dwaasheid met zijn meesteres te begaan.

3e. Nog een manier waarop de Geest iemand voor de zonde bewaart, is door een beginsel van genade en heiligheid in een mens te leggen, dat een afkeer heeft van het beginsel van zonde in de natuur. En daarom zegt de apostel Johannes ons, dat "een iegelijk die uit God geboren is, de zonde niet doet, want Zijn zaad blijft in hem, en hij kan niet zondigen, want hij is uit God geboren" (1 Joh. 3:9). Wie uit God geboren is, heeft een nieuwe natuur en er is een nieuw beginsel in hem gelegd, dat strijdt met de zonde van zijn natuur.

4e. De Geest bewaart iemand voor het kwade door de een of andere tekst uit de

Schrift in zijn herinnering te roepen tegen die zonde waartoe hij wordt verzocht. Daartoe zegt David, dat hij het Woord des HEEREN in zijn hart verborgen had, opdat hij tegen Hem niet zou zondigen (Ps. 119:11). Op deze wijze versterkt de Geest het hart tegen de zonde. Het wordt ons dikwijls bij bijzondere gevallen genoemd. Salomo geeft zijn zoon deze raad, dat hij zijn woorden zou bewaren en "zijn gebod bij hem zou wegleggen", met dat doel: "opdat zij u bewaren zouden voor de vreemde vrouw". Zo zegt ook David: "Ik heb mij naar het Woord Uwer lippen gewacht voor de paden des inbrekers" (Ps. 17:4). Augustinus verhaalt van een jonge man die zich had overgegeven aan ontucht, dat het God behaagde de volgende tekst in zijn herinnering te brengen: "niet in brasserijen en dronkenschappen, niet in slaapkamers en ontuchtigheden" en dit als middel te gebruiken dat hij voortaan altijd zijn ontucht naliet.

5e. De Geest bewaart iemand voor het doen van het kwade dat hij wilde door zijn hart, als hij tot het kwade verzocht wordt, te bezetten met ontzag en vrees voor de tegenwoordigheid Gods. "Vrees de HEERE en wijk van het kwade". De wijze man voegt die beide samen, om u te laten weten dat, als het hart is bezet met de vreze Gods, dit een mens bewaart voor het kwade. En daarom spreekt Salomo op een vergelijkbare plaats met ditzelfde doel: *dat men door de vreze des HEEREN wijk van het kwade*. Een eerbiedige vrees voor die grote God is een goed middel dat bewaart voor de zonde.

Tweede vraag: *Waarin bestaat dat werk van de Geest als Hij iemand voor de zonde bewaart?*

Antwoord: In het algemeen bestaat het in drie zaken:

1. Met betrekking tot de soort zonde.
  2. Met betrekking tot de tijd en de plaats waar de zonde zou bedreven worden.
  3. En met betrekking tot de wijze van zondigen.
1. *Met betrekking tot de soort zonde.* De Geest bewaart een wedergeboren mens zodanig, dat hij nooit de zonde tegen de Heilige Geest begaat. Dat is niet, omdat het zaad van die zonde niet in iemand die God vreest aanwezig is zowel als in anderen! Dat wordt duidelijk aangetoond door Johannes in 1 Joh. 5:18. Nadat hij vermeld heeft dat er een zonde is tot de dood, zegt hij: "Voor dezelve zonde zeg ik niet, dat hij zal bidden". Dan zegt hij ons in het achttiende vers: "Wij weten, dat een iegelijk die uit God geboren is, niet zondigt; maar die uit God geboren is, bewaart zichzelf, en de boze vat hem niet". Dat wil zeggen, dat de boze over iemand die God vreest niet de overhand zal krijgen om deze zonde tot de dood te begaan. De genade in het hart zal die mens zo bewaren, dat de boze hem daartoe niet zal vatten.
  2. De Geest van God bewaart iemand zo, *dat hij de zonde die hij wilde begaan niet op die tijd en op die plaats zal doen*. Zo heeft de Geest David bewaard. In een boze opwelling besloot hij Nabal en zijn hele gezin te doden, maar Abigaïl die David tegemoet kwam, wist met goede argumenten spoedig Davids heetgebakerde gemoed tot bedaren te brengen. Hierin werd bijzonder het werk van de Geest gezien, zodat, hoewel David op die tijd en plaats besloten had zo en zo te handelen, de overheersende hand van Gods Geest hem daarvan terughield.
  3. Hoofdzakelijk bewaart de Geest iemand voor de zonde *met betrekking tot de wijze waarop hij het kwade doet*. Iemand die wedergeboren is, zal niet op die wijze zondigen zoals hij gedaan heeft voor hij tot bekering kwam. Ik heb u voorheen getoond hoe de Geest een mens bewaart, zodat hij de zonde niet uitvoert. Nu zal ik

u tonen hoe de Geest van God een wedergeboren mens bewaart om niet te zondigen op een wijze zoals hij dat vroeger deed.

*Er zijn zeven bijzonderheden die ik bij dit punt zal noemen.*

1. Iemand die wedergeboren is, zal niet zo onwetend zondigen als hij voorheen gedaan heeft. Paulus verhaalt ons van hem zelf, dat in zijn onbekeerde staat de Heere hem genade had bewezen, omdat hij "uit onwetendheid had gezondigd". Maar als iemand eenmaal tot bekering gekomen is, dan worden zijn ogen geopend en zal hij niet meer zo onwetend zondigen. Hierop wijst ook de vermaning van de apostel: "Als gehoorzame kinderen, wordt niet gelijkvormig aan de begeerlijkheden, die tevoren in uw onwetendheid waren" (1 Petrus 1:14) Voor zijn bekering wandelt een mens in de duisternis en dan is het zoals de wijze man heeft gezegd: "Zij weten niet waarover zij struikelen zullen" (Spr. 4:19). Een onbekeerde staat in een tijd van duisternis. Dan zondigt men en men weet het niet. Maar na de bekering ontsteekt God een licht in de ziel, waardoor men in staat gesteld wordt de boze natuur van de zonde te zien.
2. U kunt dan de zonde niet meer zo ongevoelig en met zo'n hard hart bedrijven als voorheen. Voor de bekering was u in uw consciëntie evenmin bekommerd over de zonde als over grint in de vingers van uw handschoen. Maar nu is de zonde als grint dat in uw ingewanden schuurt. Voorheen was u verhard en zoals de apostel het zegt, had u uw consciëntie "toegeschroeid als met een brandijzer". Verschroeid vlees is ongevoelig. Rauw en geschaafd vlees is teer! Voorheen was uw consciëntie voor geen enkele zonde gevoelig, terwijl als u nu zondigt, het als zwaardsteken in rauw vlees is. Voor de bekering heeft men de wet achter zijn rug geworpen. Maar iemand die bekeerd is, stelt die nu voor zijn ogen. Voorheen was u geheel ongevoelig, maar nu is de zonde als een dolk in uw hart.
3. U kunt dan niet meer zo gerust en met voldoening zondigen als vroeger. Voorheen wentelde u zich in de zonde als een zeug in het slijk, maar nu bent u als een schaap in de modder dat graag weer in de groene weide zou zijn. Ik heb u voorheen gezegd dat de verdorvenheid in iemand die God vreest als vergif is in het lichaam van een mens, lastig en pijnlijk. Maar de zonde in een goddeloze is als vergif in een padde, een natuurlijk iets. Voor uw bekering was u even tevreden met zonde en verdorvenheid in u als een padde die krachtens zijn natuur vergif in zich heeft. Maar nu, na uw bekering, kwelt de zonde u alsof er vergif in uw ingewanden zit. Voor een goddeloze is zonde zijn vermaak en zijn tijdverdrijf, maar voor iemand die God vreest, is zij zijn verdriet en zijn last.
4. U begaat de zonde niet meer zonder te vrezen, zoals in verleden tijden. Vroeger haastte u zich tot de zonde zoals een paard dat tot de strijd rent. De indruk van de vreze des Heeren was toen niet op uw gemoed gedrukt. De vreze des Heeren hield u toen niet terug van de zonde. Maar als God een mens bekeerd heeft, zondigt hij met meer vrees in zijn hart dan ooit tevoren. Het is opmerkenswaard dat als de Schrift spreekt over iemand die bekeerd is, er niet gesproken wordt van zo iemand dat hij de zonde laat, maar dat hij voor de zonde vreest. Iemand die bekeerd is, is iemand die niet alleen het ijdel zweren nalaat, maar iemand die "de eed vreest". Vandaar dat er van Gods kinderen staat, dat zij "het gebod vrezen". Een goddeloze kan wel vrezen voor de bedreiging en voor de straf, maar alleen iemand die bekeerd is, vreest het gebod en die wil daarom niet zondigen, omdat het tegen de heilige wet is.
5. De Geest zal u zo bewaren dat u niet zo met kwaad opzet zondigt zoals u voorheen

gedaan hebt vóór uw bekering. Als de Schrift spreekt over goddelozen staat er, dat de Heere hen zal overtuigen van hun goddeloze daden die zij "goddelooslijk" hebben gedaan. De Schrift spreekt niet alleen over goddelozen en goddeloze daden, maar ook over het goddeloos bedrijven van goddeloze daden, dat wil zeggen op een zeer goddeloze wijze, op een zeer moedwillige, kwaadaardige wijze. Maar na de bekering kunt u zo niet meer de zonde begaan. Wij lezen van sommigen die de "Geest der genade smaadheid aandoen", maar iemand die God vreest, zal nooit zo zondigen. Hij moge dan de werkingen van de Geest uitblussen en de Geest bedroeven, maar hij zal nooit de Geest smaadheid aandoen. Iemand die God vreest, zal nooit zondigen uit kwaadwillige goddeloosheid.

6. U kunt dan, over het geheel genomen, het kwade niet zo meer met geheel uw wil doen als voorheen. Voor uw bekering stortte u zich opzettelijk in de zonde, maar nu geeft u zich met veel tegenzin aan de zonde over. Deze verandering heeft bekerende genade in u tot stand gebracht. Vroeger zondigde u met uw gehele wil, maar nu staat het ene deel van uw wil tegenover het andere. Daarom zegt de apostel: "Met het gemoed dien ik de wet Gods, maar met het vlees de wet der zonde" (Rom. 7:26). Voor de bekering had de hele mens zich overgegeven aan de dienst der zonde. Al zondigt een kind van God als het eenmaal tot bekering is gekomen, het gebeurt echter in zekere zin verrassend, net als Petrus die overhaast Christus verloochende. Maar een goddeloze zondigt met voorbedachten rade, evenals Judas Christus heeft verraden.
7. U zondigt niet zo schaamteloos als voor de bekering. Voor de bekering zondigt men en men schaamt zich niet, zoals de profeet Jeremia het zegt. Maar na de bekering met vrees en schaamrood.

Derde vraag: *Aangezien dit namelijk het bewaard worden voor het kwade een voorrecht is dat onbekeerde mensen zowel als degenen die God vrezen gemeen hebben, wat voor verschil is er dan tussen de weerhoudende genade van de Geest in onbekeerden en de vernieuwende genade van de Geest in degenen die God vrezen?*

Deze vraag zal ik nu niet behandelen, maar ik zal die bewaren voor de volgende preek. Wat ik nu nog zal doen, is de preek besluiten met enige toepassingen op wat u gehoord hebt.

### **Toepassing**

Als het nu zo is dat de Geest degenen die wedergeboren zijn, bewaart, zodat zij niet het kwade kunnen doen dat zijn wilden, merk dan daaruit het volgende op:

1e. De grote ellende van hen die zonder de Geest zijn, Die dit grote en goede werk voor hen doet. Wat zijn zij die de Geest missen, slaven van de zonde! Die staan bloot aan elke aanval en inval die de duivel op hen maakt. Nu zijn de werkingen en de afmaningen van de Geest een bolwerk en een beschutting om het hart tegen de zonde te bewaren. De Geest is als een sluis in een binnenwater. Als de sluisdeur neer is, wordt het water tegengehouden, maar als men de sluis optrekt, wat stroomt het water dan naar binnen!

2e. Als u wilt dat de Geest u bewaart voor het kwade, moet u ook werkzaam zijn om uzelf te bewaren. Als de Geest iemand bewaart, sluit dat niet de heilige zorg uit dat hij ook zichzelf bewaart. Dat was Davids praktijk: "Hij wachtte zich voor zijn ongerechtigheid (Ps. 18:24). Hij wilde niet dat Gods zorg die hem bewaarde een aanleiding zou zijn voor hem om ledig te zijn. Bedenk dat en neem dit aan als een levensregel: als u er geen zorg voor draagt om uzelf te bewaren voor de gelegenheden

tot zonde, zal de Geest u nooit bewaren voor het volvoeren van de zonde. Daarom lezen wij: "Die uit God geboren is, bewaart zichzelf, en de boze vat hem niet " (1 Joh. 5:18). Zo zegt ook Judas: "Bewaart uzelf in de liefde Gods" (vers 21).

3e. Wat hebben degenen die wedergeboren zijn redenen om God te danken, zowel met betrekking tot henzelf als met betrekking tot de goddelozen!

*Met betrekking tot henzelf.*

Tot welk kwaad zou het vlees u niet hebben heengevoerd, als er niet de tegenwerking van de Geest in u was geweest? Ik doe een beroep op uw eigen consciëntie. Hoe dikwijls hebt u een voornemen gehad iets zondigs te doen? Ja, hoe ver bent u daarin wel gegaan, zodat u al de tijd wanneer en de plaats waar en de wijze waarop besloten had om uw voorgenomen kwaad uit te voeren? En toch heeft God u bewaard voor uw voorgenomen plan, zodat u niet het kwaad kon doen dat u wilde. Wat hebt u redenen om God te danken voor de aanwezigheid van genade, en dat niet alleen, maar ook voor voorkomende genade, zodat die u weerhouden heeft te zondigen! Zo was het ook met David. Hij was vast besloten Nabal en zijn hele gezin te doden. Maar de Geest van God verhinderde dat door de raad van een arme vrouw bij hem te doen inslaan. Zie daarom wat voor redenen u hebt om God te danken voor voorkomende genade!

En om u hiertoe op te wekken, zou ik u om tweërlei reden enkele overwegingen willen meegeven:

- Ten eerste als u denkt aan de totale verdorvenheid die in uw natuur aanwezig is.
- En ten tweede, als u denkt aan de kracht daarvan.

Ten eerste. *Als u denkt aan de algemene verdorvenheid in alle mensen.*

- (1) Alle kinderen van Adam zijn besmet met deze algemene ziekte en hebben in hem gezondigd en zijn derhalve schuldig aan de straf). Dus zijn zij onderworpen aan de besmetting van Adams zonde.
- (2) Als u het geheel van de vermogens beschouwt: er is geen vermogen in de mens, of dat is besmet met de zonde, zelfs bij degenen die wedergeboren zijn. Er is in elk vermogen zowel iets geheiligd als er iets ongeheiligd in is. Er is zowel genade in elk deel als zonde.
- (3) Ze is algemeen met betrekking tot het voorwerp is de natuur van een mens afkerig van alle goed en geneigd tot alle kwaad. De verdorvenheid van de natuur is door godgeleerden zo verklaard, dat die vergeleken is met de ruwe chaos die er in de primaire schepping was. In deze ruwe massa waren eigenlijk alle schepselen aanwezig die daarna door de Heere geschapen zijn. Zo is het ook met de verdorven natuur. In feite zitten daar al de zonden in die in de wereld bedreven worden.
- (4) Ze is algemeen met betrekking tot de tijd. Deze verdorvenheid van de natuur was er niet slechts in de ene periode van de wereld en niet in de andere, maar in alle tijden. Die heerste van Adam tot Mozes, "ook over degenen die niet gezondigd hadden in de gelijkheid der overtreding van Adam" (Rom. 5:14). Welnu, neem dit alles samen, dat alle mensen en alle vermogens van de mens verdorven zijn en dat in alle tijden en dat deze verdorvenheid ons aanzet tot alle zonde. Overdenk dit alles en hebt u dan geen redenen te over om u te verwonderen dat er niet meer goddeloosheid in de wereld beredreven wordt?

Ten tweede. *Overdenk dan niet alleen de totaliteit van de verdorvenheid, maar ook de kracht ervan.* Als het slechts een zwakke vijand was, zou het niet zo erg zijn, maar hij heeft grote kracht en vermogen en daarom noemt men hem soms een vijand die

verleidt en soms een vijand die meesleept. Als hij niet kan verleiden door list, sleept hij u mee door zijn kracht.

Wij behoren Gods genade te verheerlijken met betrekking tot de goddelozen die vijanden zijn van Gods Kerk. Als de weerhoudende genade van Gods Geest de goddelozen niet tegenhield om het kwaad te doen dat zij willen, zou er geen leven op aarde mogelijk zijn. Als dat niet zo was, zou elke goddeloze iedereen die hem boos maakte, vermoorden. Dan zou hij ieder met wie hij te maken krijgt, bedriegen. Alle menselijke samenlevingsverbanden zouden omver geworpen worden en de Kerk Gods zou uitgeroeid worden vanonder de hemel, als God niet door de algemene werkingen van Zijn Geest de mensen in toom zou houden. God "zal de grimmigheid des mensen loffelijk maken en het overblijfsel der grimmigheden zult Gij opbinden" (Ps. 76:11). Dat wordt gezegd van Gods vijanden en God zal hun toorn beteugelen door de algemene werkingen van Zijn Geest. En uiteindelijk zal het uitlopen tot Zijn lof en het zal bijdragen tot de eer van God en tot het welzijn van Zijn volk. We hebben daarvan een bekend voorbeeld in Laban en Jakob. Laban kwam met een kwade bedoeling naar Jakob toe, maar God kwam hem tegen en gebood hem dat hij zich niet met Jakob zou bemoeien, ja zelfs niet eens tegen hem zou spreken. God legde een krachtige beteugeling op Labans geest, zodat hij het kwaad dat hij van plan was niet kon doen. Zo was het eveneens in het geval van Ezau en Jakob. Ezau vervolgde zijn broeder met een dodelijke haat, zodat hij besloot zijn broeder te doden zodra de dagen van de rouw van zijn vader voorbij waren. Maar God veranderde zijn gezindheid zodanig en bedwong zijn bloedig voornemen dat hij, toen hij zijn broeder ontmoette, hem om de hals viel en hem kuste. De psalmist heeft hiervoor deze uitdrukking: "De HEERE zal de geest der vorsten als druiven afsnijden; Die de koningen der aarde vreselijk is" (Ps. 76:13). Een andere vertaling hiervan luidt: "De HEERE zal de geest der vorsten beteugelen". En zo is het geweest in alle eeuwen en zo is het nu nog. Hoewel mensen die de godsdienst haten veel macht in handen hebben, zal de macht van hun handen niet ten uitvoer gebracht worden. En omdat er geen goddeloze in de wereld is die het kwaad kan doen wat hij zou willen, hebt u derhalve veel redenen om God te danken. Hoewel Farao veel macht in handen had, heeft God toch Zijn volk uit Zijn handen bevrijd. Zo wilde de HEERE ook Bileam niet toelaten Zijn volk te vloeken. "Hij liet geen mens toe hen te onderdrukken", zoals David heeft gezegd. "Ook bestrafte Hij koningen om hunnentwil, zeggende: Tast Mijn gezalfden niet aan, en doet Mijn profeten geen kwaad" (Ps. 105:14, 15).

## **ZESSENTWINTIGSTE PREEK**

(uitgesproken op 9 februari 1651)



***"Want het vlees begeert tegen den Geest, en de Geest tegen het vlees; en deze staan tegen elkander, also dat gij niet doet, hetgeen gij wildet."***  
(Galaten 5:17).

Derde vraag: *Waaruit blijkt het verschil tussen de weerhoudende genade van de Geest in het terughouden van goddelozen van de zonde en de vernieuwende genade van de Geest, die in degenen die God vrezen, gevonden wordt?*

Antwoord: Als antwoord op deze vraag zal ik zeven verschillende kentekenen u voorleggen.

### **Eerste kenteken.**

De weerhoudende genade van de Geest in goddelozen onderdrukt de daad alleen en zwakt die af, maar die verandert de gezindheid en de wil tot de zonde van een mens niet. Weerhoudende genade is voor een goddeloze net eender als een ketting voor een leeuw en een gevangenis voor een dief. Die beteugelt de woede van de ene en de diefstal van de andere, maar verandert geenszins de natuur van beide.

Er zijn twee voorbeelden uit de Schrift om dat te bevestigen.

- Het ene is dat van Bileam, die tegen Balak zei, *dat hij het volk niet wilde vloeken, al gaf hij hem zijn huis vol zilver en goud*. Maar het nalaten om het te vloeken kwam niet voort uit een neiging die hij daartoe had, maar alleen omdat God hem in bedwang hield. De Schrift meldt ons vier pogingen van hem om het volk te vloeken. En in Numeri 24:1 staat een sterke uitdrukking. "Toen Bileam zag, dat het goed was in de ogen des HEEREN, dat hij Israël zegende, zo ging hij ditmaal niet heen, gelijk meermalen, tot de toverijen; maar hij stelde zijn aangezicht naar de woestijn". De betekenis hiervan is, zoals een geleerde verklaarder opmerkt, dat Bileam drie keer heenging om de duivel het volk te laten vloeken, maar eerst wilde hij God verlot vragen of hij het zou vloeken of niet. Maar nu staat er in deze tekst, *dat hij niet Gods toestemming vroeg, maar dat hij naar de woestijn keek*. Dat wil zeggen, hij keek naar de plaats waar het volk van Israël gelegd was. Zo probeerde hij het volk te vloeken zonder Gods toestemming en daarom richtte hij zijn aangezicht naar het volk om te zien of hij dat kon doen. De apostel Petrus zegt ons, dat, hoewel hij het volk niet vloekte, hij toch het loon der ongerechtigheid liefhad (2 Petrus 2:15).
- We lezen ook dat, toen Haman zag dat Mordechai verhoogd werd, zijn toorn tegen hem ontstoken was. Maar er staat dat Haman zich bedwong. Niet dat Hamans toorn gestild was of veranderd ten aanzien van Mordechai, maar alleen omdat God hem weerhield en zijn woede beteugelde.

Weerhoudende genade tegenover een goddeloze kunnen wij illustreren met de volgende twee voorbeelden: die van de vurige oven waarin de drie jongelingen geworpen werden en de leeuwenkuil waarin Daniël werd gegooit.

- De vurige oven was nog nooit zo heet geweest, zeven keer zo heet als tevoren. Maar op het ogenblik toen de jongelingen erin waren, hield God de natuurlijke eigenschap van het brandende vuur in en bedwong het. Zo gaat het ook met goddelozen. Hun driften zijn even heet in hen als tevoren. Alleen houdt God door een machtige kracht hun driften in bedwang.
- De leeuwen waartussen Daniël geworpen werd, behielden hun vraatzuchtige aard terwijl hij in de kuil was, maar God beteugelde die zolang Daniël daar in was. Zo handelt God met goddelozen. Hij kan hun zonde wel beteugelen, maar hun neiging gaat nog steeds naar de zonde uit.

Maar met vernieuwende genade is dat het tegengestelde. Die gaat niet alleen zover dat zij de daad onderdrukt, maar die brengt een verandering in de gezindheid van de mens tot stand. Die houdt niet alleen een leeuw in bedwang, maar verandert een leeuw in een lam. In het werk der wedergeboorte gaat het om een vernieuwing van het gemoed, zoals de apostel vermeldt. Er komt een verandering in het hart die er tevoren niet was. Daarom zegt dezelfde apostel: "Indien gij door den Geest de werkingen des lichaams doodt, zo zult gij leven" (Rom. 8:13), niet enkel de daad onderdrukken, maar de gezindheid doden. Dat is de vrucht van vernieuwende genade.

### **Tweede kenteken.**

Weerhoudende genade maakt dat een natuurlijk mens de zonde nalaat meer vanwege de gestrengheid van de wet die hem veroordeelt dan vanwege de heiligheid van de wet die de zonde verbiedt. Daar spreekt ook Augustinus van. Hij zegt: "Een mens die de hel vreest, vreest niet om te zondigen, maar om te branden". Weerhoudende genade vreest nooit de zonde als zonde, maar vernieuwende genade wel. Daarom zegt de psalmist: "Uw Woord is zeer gelouterd en uw knecht heeft het lief" (Ps. 119:140). Het is niet alleen een dreigend Woord tegen de zonde, maar een louterend Woord dat van de zonde afschrikt.

### **Derde kenmerk.**

Weerhoudende genade maakt dat een mens alleen grove en tastbare zonden nalaat, maar gaat niet zover dat men verborgen en inwendige zonden nalaat. Uitwendige weerhouding bereikt niet de inwendige zonden. De natuurlijke consciëntie kan wel de zonden zien die wat grover zijn. In een heldere nacht kunnen wij wel de kleinste sterren zien, maar in een donkere nacht kunnen wij alleen de grotere sterren zien. Zo is het ook met de weerhouding die uit een natuurlijke consciëntie voortkomt. Die onderdrukt alleen die zonden die van een grovere natuur zijn, terwijl wij onze zondige, ontregelde hartstochten behoren te doden. Daarom is de opdracht van de apostel: "Doodt dan uw leden, die op de aarde zijn, namelijk hoererij, onreinheid, schandelijke bewegingen, kwade begeerlijkheden, en de gierigheid, welke is afgodendienst" (Kol. 3:5). Hier ziet u dat niet alleen de daad, maar ook de gezindheid, niet alleen onwettige daden, maar ook ontregelde hartstochten verboden zijn. Hierom was het ook dat Hiskia zich verootmoedigde vanwege de hoogmoed van zijn hart en ook David vanwege de hoogmoed van zijn hart in het tellen van zijn volk.

### **Vierde kenmerk.**

Bedwongen verdorvenheid laat men met tegenzin na. Een mens verlaat die zonde waarvan hij weerhouden wordt met tegenzin. Dit wordt ons duidelijk gemaakt met de uitdrukking betreffende Abimelech in Gen. 20:6, waar de HEERE zegt: "Ik heb u ook belet van tegen Mij te zondigen". Het woord geeft van Abimelechs kant een voornemen aan om overspel te bedrijven met Abrahams vrouw. Weerhoudende genade maakt iemand net zo onwillig om zijn zonden te verlaten als een man zijn vrouw, kinderen, zijn land en bezittingen verlaat. Die verlaat hij met veel spijbtbetuigingen en neemt van hen afscheid met tranen in zijn ogen en droefheid in zijn hart. Maar iemand die vernieuwende genade bezit, wordt gewillig gemaakt als hij van de zonde weerhouden wordt. Hij is even gewillig een lust te verlaten als een slaaf de galeien, een gevangene de gevangenis of een bedelaar zijn lompen. Maar een onbekeerde die nog in zijn natuurstaat is, doet net zo onwillig afstand van zijn zonde als Abraham Hagar en Ismaël buiten de deur zette (Genesis 21:11) en als Paltiël

afscheid nam van Michal (2 Sam. 3:16); er staat dat hij haar wenende volgde. Hij doet het zoals een zeeman zijn goederen in een storm overboord gooit, omdat het niet anders kan.

### **Vijfde kenmerk.**

Hoewel weerhoudende genade een mens bewaart voor de daad, wekt deze een nog heviger begeerte op om die zonde te bedrijven als de weerhouding over is. Hoewel de daad opgeschort wordt, wordt de begeerte verhevigd. Precies zoals het met een rivier gaat: hoe meer die ingedamd wordt, hoe krachtiger en geweldiger hij zal terugkeren tot zijn vorige loop. Dus, verdorvenheid die beteugeld wordt, keert in een mens met groter hevigheid terug als de beteugeling over is. Het gaat net eender als met een smidsvuur: als u er water op giet, zal dat het vuur doven, maar als u er alleen maar wat water op sprengt, zal dat het vuur heter doen branden. Zo gaat het ook met weerhoudende genade. Die zet de begeerte tot groter geweld aan. Vernieuwende genade onderdrukt niet alleen de daad, maar neemt de onstuimige en hevige begeerte tot het bedrijven van de zonde weg.

### **Zesde kenteken.**

Weerhoudende genade raakt slechts een deel, of het nu het onderwerp of het voorwerp betreft. Wat het onderwerp betreft: weerhoudende genade bindt slechts een deel van een mens en laat het andere deel los. Die bindt de tong, maar niet de hand. Die bindt de hand, maar niet het oor en het oog. Die bindt slechts één deel van een mens en niet een ander deel. Maar vernieuwende genade raakt het geheel en tast de hele mens aan. Dat is een werk dat het geheel doortrekt. De apostel zegt: "En de God des vredes Zelf heilige u geheel en al", zowel uw lichaam als uw ziel en geest. (1 Thess. 5:23). Het werk der wedergeboorte bestaat niet in een nieuwe tong of een nieuw oor, maar alles is nieuw geworden met het nieuwe hart.

Weerhoudende genade raakt een deel, daar zij slechts een deel van het voorwerp bereikt. Zij tast bijvoorbeeld slechts enkele zonden aan en niet alle. Zij bewaart een mens voor de ene zonde en geeft hem de vrijheid voor een andere zonde. Maar vernieuwende genade raakt het geheel. Zoals zij één zonde eronder houdt, tracht zij ook alle zonden eronder te houden. Dat is het bijzondere en eigen werk van vernieuwende genade, zodat een mens daardoor in staat gesteld wordt "op al Gods geboden te merken" (Ps. 119:6).

### **Zevende kenteken.**

Weerhoudende en vernieuwende genade verschillen in oogmerk en wel op twee manieren:

- (1) wat betreft Gods oogmerk en
- (2) wat betreft het oogmerk van de mens.
- (3) Wat Gods oogmerk betreft: Gods bedoeling in het verlenen van weerhoudende genade is, om de menselijke samenleving in stand te houden tot welzijn van anderen. Maar Gods oogmerk in het verlenen van vernieuwende genade is, dat de natuur van een mens geheiligd moge worden en dat zo iemand gezaligd moge worden. Zij verschillen ook met betrekking tot hetgeen de mens ermee op het oog heeft.
- (4) Het oogmerk van mensen die weerhoudende genade ontvangen, is dat zij hun ziel maar in veiligheid mogen houden. Maar het oogmerk van iemand die God vreest in het ten onder houden van de zonde is, dat hij de vrede van zijn ziel moge

behouden. Dat was het oogmerk van Jabez. U kunt het lezen in 1 Kronieken 4:10: "Want Jabez riep den God Israëls aan, zeggende: Indien Gij mij rijkelijk zegenen, en mijn landpale vermeederen zult, en Uw hand met mij zal zijn, en met het kwade alsoo maakt, dat het mij niet smarte". Iemand die God vreest, beoogt de vrede en de reinheid van zijn ziel, maar het oogmerk van een onbekeerde is slechts, dat zijn ziel niet in beroering wordt gebracht door de tegenwoordige kwelling van de zonde en niet veroordeeld wordt door hetgeen hij door de zonde verdient.

### **Eerste toepassing tot onderrichting**

Ik zal tot toepassing van dit punt eerst enkele algemene opmerkingen maken over het weerhouden van mensen van de zonde door de Geest en daarna zal ik enkele bijzondere onderwijzingen geven. Nu we gezien hebben dat de Geest van God wedergeboren mensen dikwijls weerhoudt, zodat zij het kwade dat zij wilden niet kunnen doen, let dan op het volgende:

1e. U kunt hieruit afleiden, dat een mens niet zichzelf kan bewaren. Vandaar dat Christus Zijn Vader bidt voor Zijn volk, niet dat Hij hen uit de wereld zou wegnemen, maar hen bewaren zou van de boze. Wij kunnen onszelf niet bewaren en dat heeft ook de profeet Jeremia erkend, zeggende: "Ik weet, o HEERE! dat bij den mens zijn weg niet is; het is niet bij een man, die wandelt, dat hij zijn gang richte" (Oer. 10:23). Wij kunnen onszelf niet bewaren voor het kwaad.

2e. Als de Geest ons bewaart voor het kwade, sluit dat niet onze zorg en inspanning uit om onszelf te bewaren! De Heere heeft een genadige belofte gedaan, dat Hij de voeten van Zijn gunstgenoten zal bewaren en toch zegt de Schrift ons dat het hun zorg en plicht is om rechte paden voor hun voeten te maken en hun wegen te overdenken, zoals Salomo het uitdrukt. Vandaar dat wij in de Schrift niet alleen de beloften vinden betreffende hetgeen God doen zal en het gebed van Christus dat wij verlost zouden worden van de boze, maar ook de praktijk van de godzaligen en hun zorg om zichzelf te bewaren. Dit is hun plicht: "Die uit God geboren is, bewaart zichzelf" (1 Joh. 5:18). En dezelfde apostel zegt: "Kinderkens, bewaart uzelf" (1 Joh. 5:21). Wij mogen niet zo op Gods bewaring over ons vertrouwen, terwijl wij niets doen, maar wij moeten ook werkzaam zijn om onszelf te bewaren, zoals de psalmist deed, die zich wachtte voor zijn ongerechtigheid (Ps. 18:24).

3e. Het is een duidelijk bewijs van oprechtheid en waarheid des harten, als men zowel werkzaam is om zichzelf te hoeden voor inwendige zonden en karakterzonden als voor grove zonden. En dat heeft David gedaan, toen hij zich wachtte voor zijn ongerechtigheid, dat wil zeggen voor die zonden waartoe hij volgens zijn karakter geneigd was. Dit was een bewijs van grote oprechtheid.

4e. Bedenk, dat, hoewel de Geest van God wedergeboren mensen bewaart voor het doen van het kwade dat zij wilden, de neiging en de wil om enig kwaad te doen ons even schuldig stelt voor Gods aangezicht alsof wij het metterdaad gedaan hadden. In de Schrift staat dat datgene door ons gedaan is, dat óf in ons voornemen lag óf dat wij bedoeld hadden te doen. Een duidelijk gedeelte hiervoor lezen wij in Jozua 24:9, waar staat dat "Balak, de koning der Moabieten, tegen Israël streed". Als u echter die geschiedenis leest in Numeri 22-24, leest u niet één woord over zo'n oorlog. Welnu, het is gemakkelijk deze plaatsen met elkaar in overeenstemming te brengen. Balak streed niet werkelijk tegen Israël, maar het was wel zijn bedoeling en daarom huurde hij Bileam om het volk te vloeken. "Misschien zal ik tegen hetzelfde kunnen strijden", zei hij. Ik noem dit, opdat u niet zou denken dat u geen schuld hebt, als u uzelf voor de

daad van de zonde kunt bewaren. Maar als u de wil en de neiging hebt tot die zonden, zult u schuldig bevonden worden voor God. Op grond hiervan zegt Christus ons, dat degene "die ten onrechte op zijn broeder toornig is" schuldig is aan doodslag en "zo wie een vrouw aanziet, om dezelve te begeren, die heeft alrede overspel in zijn hart met haar gedaan". Deze uitspraak mag ons wel zeer verootmoedigen! Wij staan schuldig aan vele dadelijke zonden die, hoewel wij die niet metterdaad hebben bedreven, toch in ons voornemen en onze bedoeling lagen. En de wet Gods veroordeelt die ook.

5e. Acht uzelf niet rechtvaardig en dat u genade hebt als u alleen maar in bepaalde gevallen weerhouden bent de zonde te doen. Maar als u uzelf wilt oordelen, oordeel u dan naar de gewone koers van uw leven. Het is mogelijk dat iemand die bekeerd is in een bepaald geval niet voor een zonde bewaard wordt, waarvoor een onbekeerde wel bewaard wordt. En het is mogelijk dat een onbekeerde een goed werk kan doen, waartoe een bekeerde niet in staat is. Welnu, u moet uzelf niet beoordelen aan bepaalde daden, maar aan de geregelde loop van uw leven. Want als u het anders zou doen, zou u het geslacht van de rechtvaardigen veroordelen.

Ik zal u een voorbeeld geven door de Godvrezende koning David te vergelijken met de goddeloze koning Abimelech. Zij werden beiden verzocht tot dezelfde zonde en als u deze twee mannen zou hebben beoordeeld naar hun bijzondere weerhouding van die zonde, zou u Abimelech gehouden hebben voor de goede koning en David voor de slechte koning. In zijn zelfbeheersing was Abimelech veel beter dan David. Er staat van Abimelech dat, toen hij Sara nam, hij niet wist dat zij Abrahams vrouw was, maar David wist wel dat Bathséba de vrouw van Uria was. En vervolgens, van Abimelech, de heidense koning, staat in de Schrift, dat hij, hoewel hij Sara in zijn huis had genomen, haar niet verontreinigde, maar David nam Bathseba in zijn huis en beging werkelijk onreinheid met haar. Welnu, zou u deze twee mannen in dit bijzonder geval bezien, dan zou u oordelen dat Abimélech de koning was die genade had ontvangen en dat David de heidense koning was. Maar als u David beziet in de gewone loop van zijn leven, dan was hij veel beter dan Abimelech.

U moet dus niet over iemand een oordeel uitspreken of hij goed of slecht is aan de hand van een bijzonder geval. In de filosofie is het een wet dat men niet aan de hand van één daad iets moet benoemen. Dus als u mensen gaat beoordelen, mag u niet een bijzondere daad in ogenschouw nemen, maar de algemene gang en koers van hun leven. De hoofdrichting van het leven van een rechtvaardige is af te wijken van het kwade.

### **Tweede toepassing tot onderrichting**

De tweede toepassing is ter onderrichting, eerst voor degenen die wedergeboren zijn, die het vernieuwende werk van de Geest bezitten. Er zijn drie lessen die ik u zou willen leren:

1. Dank God dat Hij u ooit verhinderd heeft om die zonden te doen die u bedreven zou hebben. Wat is menigeen die God vreest dicht bij de rand van veel zonden geweest, als een gelegenheid en een genegenheid samenkwamen, maar dat God een beteugeling gaf! O, gezegende Heere, het is de grootste weldaad geweest naast bekerende genade! Het was het gebed van Jabez: "Indien Gij mij rijkelijk zegenen zult" en "dat U mij voor het kwade wil bewaren". Laat dat ook uw gebed zijn. Soms zijn mensen boos dat zij bewaard worden voor een zonde die zij van plan waren te doen en dat is net eender als dat iemand die naar de plaats van terechtstelling gaat, boos zou zijn op iemand die hem op die weg tegenhoudt. Ach,

arme mens, u bent op weg naar de uitvoering van het vonnis over uw zonde! Als iemand u hier tegenhoudt, is dat de redding van uw ziel, en op zijn minst het behoud van uw vrede. Dank God daarvoor!

Wat heeft David God gedankt toen hij van plan was Nabal en zijn hele gezin om te brengen en Abigaïl kwam met zachte woorden en hem verhinderde dit te doen. Hij zei: "Gezegend zij de HEERE (...) en gezegend zij uw raad en gezegend zijt gij" (1 Sam. 25:32, 33). Zo kan het zijn dat u besloten hebt een zonde te doen met al haar omstandigheden die u in de uitvoering daarvan behulpzaam zijn. En heeft God u op uw weg staande gehouden? Wat hebt u dan veel redenen om Hem te verhogen!

2. Leid hieruit ook af dat Gods kinderen een goede reden hebben om hun eigen hart te wantrouwen, opdat het hen niet zou vervoeren tot zulke boosheden waarvan zij denken dat zij die nooit zouden hebben gedaan. Stel dat de Geest werd ingehouden, zodat Die u niet zou weerhouden. Welk kwaad zou u dan niet kunnen bedrijven?

Er zijn voorbeelden in de Schrift van Godvrezende mensen die in zulke zonden gevallen zijn, waarvan zij dachten dat zij die nooit zouden begaan, zonden die geheel in strijd waren met die genadegaven waarin zij het meest uitgeblonken hebben. Abraham blonk in zijn tijd het meest uit door geloof en daarom werd hij genoemd: "de vader der gelovigen". Welnu, zou iemand gedacht hebben dat Abraham in ongelooft gevallen zou zijn? Nu, dat was wel zo! Toen hij niet vertrouwde op Gods voorzienigheid, verzong hij twee leugens: één tegenover Farao, de koning van Egypte en één tegenover Abimelech, de koning van Gerar.

Zo meldt de Schrift ons ook dat Mozes de zachtmoedigste man op aarde was en toch heeft hij iets onbedachtzaams met zijn lippen gesproken. Hij werd boos, juist die zonde die het meest in strijd was met de genade waarin hij zo zeer uitnemend was. De Schrift meldt ons dat Job de geduldigste man op aarde was en onder al zijn zonden werd hij het meest gedreven tot ongeduld, zodat hij op bittere wijze de dag van zijn geboorte vervloekte en de nacht waarin men zei dat een kind geboren was. Ik noem u deze voorbeelden om u te laten zien welke reden u hebt om God te danken dat u voor een bepaalde zonde bewaard bent en welke reden u hebt om uw hart te verdenken als de Geest van God Zich van u terugtrekt. Mozes stond bekend als de zachtmoedigste man op aarde, Num. 12:3, en deze zachtmoedige Mozes werd zelfs door toorn vervoerd en sprak onbedachtzaam met zijn lippen.

3. Bid tot God om de Geest, opdat Die zijn werk in uw ziel doe, dat Hij u zou weerhouden om het kwade te doen dat u wilde. We lezen dat David dit gebed bad: "HEERE, houd Uw knecht ook terug van trotsheden" (Ps. 19:14). Het is nodig dat u bidt, of de Geest uw verdorvenheden beteugelt als u tot zonde wordt verzocht, omdat er niemand is, al is hij nog zo vroom, die in zijn eigen kracht, al is die nog zo sterk, kan staande blijven en daardoor het kwaad waartoe hij verzocht wordt, al is het nog zo verkeerd, kan ontlopen. O, bid daarom om weerhoudende genade, opdat God u door Zijn Geest beware, zodat u niet de werken van het vlees zou volbrengen. En daartoe heeft Christus ons leren bidden: "Heere, verlos ons van de boze", dat wil zeggen, van het kwade waaraan wij van onszelf niet kunnen ontkomen.

Ten tweede, *dit punt betreft ook de onbekeerden, die alleen weerhoudende genade hebben om hen te verhinderen de zonde te doen.*

Laat zelfs hen bedenken, welke goede reden zij hebben om God te danken voor deze weldaad. Al zullen zij verloren gaan, zij hebben toch redenen om God te danken voor

weerhoudende genade hier op aarde. Want al maakt het hen niet beter, toch maakt het hen wel minder slecht. Al kan het u niet geestelijk maken, het maakt u wel zedelijk beter. Door weerhoudende genade kan iemand het volgende goed verkrijgen: 1e bedrijft hij wellicht niet zo veel en niet zulke grote zonden; 2e haalt hij niet zo'n grote straf over zich; 3e brengt hij minder ergernis over de godsdienst; 4e zal hij een minder slecht voorbeeld geven.

Aan degenen die weerhoudende genade ontvangen hebben, wil ik de volgende waarschuwing geven, opdat zij zich er niet op zullen beroemen. De Farizeeër had weerhoudende genade gekregen, maar hij maakte er een verkeerd gebruik van. "Ik dank U", zei hij, "dat ik geen rover ben, geen overspeler en ook niet als deze tollenaar". Weerhoudt God die zonden in u? Beroem u dan niet op die weerhouding. Wie heeft dat onderscheid gemaakt tussen u en anderen? Heeft God dat niet gedaan? Wees er daarom niet trots op. Pas op dat u weerhoudende genade niet aanziet voor een bewijs van vernieuwende genade. Hierbij zal ik u twaalf manieren tonen waardoor u bedrogen kunt worden. Maar meer daarover in de volgende preek.

## ZEVENENTWINTIGSTE PREEK

(uitgesproken op 16 februari 1651)

***"Want het vlees begeert tegen den Geest, en de Geest tegen het vlees; en deze staan tegen elkander, alzo dat gij niet doet, hetgeen gij wildet."***

(Galaten 5:17).

Ik zal met Gods hulp in deze preek deze stof afmaken. Er is slechts één vraag die samenhangt met de laatste reden die ik genoemd heb in mijn vorige preek en dat was ***dat u de weerhoudingen van de Geest in het bewaren van de zonde niet moest aanzien voor het zaligmakende genadewerk van de Geest.***

Met het oog hierop zal ik de vraag beantwoorden en ik zal u tonen welke andere redenen er kunnen zijn met uitzondering van de vernieuwende genade van de Geest, die onbekeerde mensen kunnen bewaren voor het kwade.

1e. Mensen kunnen bewaard worden voor het kwade als gevolg van het beslag dat een godsdienstige opvoeding op hen heeft gehad toen zij nog jong waren. Als men verkeert onder de tucht van ouders, meesters of gouvernantes kan dit mensen weerhouden van veel kwaad. We hebben daarvan een voorbeeld bij koning Joas: "En Joas deed dat recht was in de ogen des HEEREN, al zijn dagen in dewelke de priester Jojada hem onderwees" (2 Kon. 12:2). Al de dagen dat zijn oom nog leefde, wandelde hij in de wegen des HEEREN, maar zodra zijn oom gestorven was, viel hij af om kwaad te doen. Zo lezen we van Paulus, dat hij "naar de wet onberispelijk was", dat wil zeggen naar de uitwendige letter van de wet. Hoe is hij daartoe gekomen? Wel, zegt hij: "Ik ben een Hebreër uit de Hebreëen en naar de wet een Farizeër". Dat wil zeggen, dat hij opgevoed was in de joodse religie en de kracht van de opvoeding had van Paulus een man van zeer goede moraal gemaakt. Zo heeft ook de rijke jongeling tegen Christus gezegd, dat hij al de geboden van zijn jeugd aan had onderhouden. Dat kwam door de kracht van de opvoeding, Markus 10:19, 20. Als een veulen nooit getemd wordt door bit of toom, zal het heel zijn leven een wild paard blijven. En als men het zo te lang laat lopen, zal het nauwelijks getemd kunnen worden. Maar als men een veulen aanpakt terwijl het nog jong is, al is het nog wild van aard, door het af te richten maakt men het geschikt voor gebruik. Het is wel waar dat godsdienst geen erfgoed is, maar het belijden van de godsdienst kan dat wel zijn.

Dit kan dus een reden zijn waarom mensen het kwade dat zij wilden, niet doen, omdat een godsdienstige opvoeding zoveel invloed heeft dat die hen weerhoudt. Toch is dat nog geen vernieuwende genade.

2e. Een lichamelijk gebrek, hetzij door ouderdom of ziekte, kan een middel zijn om mensen van veel zonden te weerhouden. Ambrosius noemt ziekte de werkplaats van de deugd. Ziekte is inderdaad wel een "gevangenis" voor de zonde maar geen "graf". Alleen doding van de zonde is het slachthuis voor de zonde. Ziekte perkt de zonde in. Als mensen aan het bed gebonden zijn en als de beenderen in hun lichaam geteld kunnen worden, heeft men er geen vermaak in en ook geen tijd meer voor om aan weelderige uitspattingen te denken. Zo zien wij bij Abimelech, dat God hem bewaarde



door hem de een of andere ziekte op te leggen. Dat kunnen wij zien door Genesis 20:6 te vergelijken met vers 17. In vers 6 zegt God tegen Abimelech dat Hij hem belet had om te zondigen. Daar staat alleen in het algemeen dat God hem weerhouden had, maar in vers 17 wordt aangegeven op welke wijze God dit deed. Abimelech zou gaarne Abrahams vrouw verontreinigd hebben, maar God legde hem een of andere ziekte op. Daarom staat er dat Abraham tot God bad en dat God Abimelech genas. Rivet merkt bij deze woorden op, dat zodra hij Sara in huis genomen had, God hem met een pijnlijke ziekte sloeg, zodat hij geen dwaasheid met haar kon begaan. Hij geeft daarvan de volgende reden op: omdat Izak het beloofde zaad was en Abimelech zou bij Sara gelegen hebben, dan zou men gedacht hebben dat het kind van Abimelech zou zijn geweest en niet van Abraham. Daarom liet God de een of andere hevige ziekte over hem komen, opdat hij niet in staat zou zijn die voorgenomen dwaasheid uit te voeren.

3e. Uitwendige soberheid en armoede in iemands huidige omstandigheden is een oorzaak dat velen belet worden te zondigen, terwijl als zij rijk waren, zij het kwade gretig zouden doen. Dat was het geval met Hazaël. Zolang hij knecht was, kon hij niet veel kwaad doen. Zijn uitwendige omstandigheden waren zo gering dat hij er geen goede gelegenheid toe had. Maar toen hij eenmaal koning werd in de plaats van zijn heer, toen gold: "gij zult de sterkten in het vuur zetten, zwangere vrouwen opensnijden en jonge kinderen tegen de steenrotsen verpletteren". Hij had nooit gedacht dat hij zo slecht zou zijn. Maar toen hij eenmaal koning werd, heeft hij dit wel gedaan en nog veel meer. Wij mogen God wel danken, dat, volgens een bekend spreekwoord: "de stotigste koeien hebben de kortste hoornen", goddeloze mensen niet altijd rijk en groot van aanzien en macht zijn. God beschikt het veelal zo dat mensen die een zeer boze aard hebben niet de gelegenheid krijgen het kwaad in hun leven uit te voeren.

4e. Nog een manier waarop mensen voor zonde bewaard kunnen worden, is schrik in de natuurlijke consciëntie. De Geest van God getuigt niet alleen met de geest van Godvrezende mensen, maar ook beteugelt Hij wel de geest van goddeloze mensen. En hoewel een goddeloze niet nalaat om uit gehoorzaamheid en eerbied voor het gebod Gods de zonde te bedrijven, toch laat hij verstandelijk na te zondigen uit overtuiging van zijn natuurlijke consciëntie. Een natuurlijke consciëntie is iets wat over een goddeloze heerst, zodat hij niet al het kwade dat hij wilde doen, uitvoert. De heidenen die "de wet niet hebben", zoals de apostel vermeldt (dat wil zeggen de geschreven wet), "doen van nature toch de dingen die der wet zijn; deze, die de wet niet hebben, zijn zichzelf een wet" (Rom. 2:14). Deze volken, hoewel zij heidenen waren, waren zichzelf een wet, volgens de Schrift, dat wil zeggen: zij hadden een geweten dat voor hen in de plaats van een wet stond.

5e. De vrees die in de mensen ingedrukt wordt door menselijke wetten en door het strafrecht is een ander middel om hen voor veel zonde te bewaren. Als de Goddelijke wet geen overwicht heeft op de consciëntie van een goddeloze, kan een menselijke wet hem weerhouden om de zonde in praktijk te brengen. Als dat niet zo was, hoeveel moordenaars zouden er dan wel niet zijn, al is het meer dat zij niet hun hals eraan willen wagen, dan hun ziel. Het is een zegen als er goede wetten zijn in een land, omdat zij mensen ervan weerhouden het kwaad in praktijk te brengen, als de wet van God geen overwicht heeft op hun consciëntie.

We kunnen in de Schrift lezen, dat mensen louter hierdoor in toom gehouden zijn.

Toen de gunstelingen van Nebukadnézar, de koning van Babel, Sadrach, Mesach en Abednego aanklaagden betreffende de dienst van hun God, werd er een bevel gegeven dat de drie jongelingen in de vurige oven zouden geworpen worden en dat die zevenmaal heter gestookt zou worden dan eerst. Welnu, zij werden erin geworpen en de geschiedenis verhaalt ons dat zij in het vuur wandelden alsof zij in een aangename plaats vertoefden. Nu, dit had zo'n overtuigingskracht op de koning en zijn edelen, dat de koning deze wet maakte en dit beveldschrift uitvaardigde, dat elk volk, elke natie en elke tong die maar iets sprak tot oneer van de God van Sadrach, Mesach en Abednego in stukken gehouwen zou worden en zijn huis tot een drekhoop gesteld zou worden. Dit was een menselijk wet, maar die bracht de mensen zo onder bedwang en vrees, dat zij, hoewel zij eerder schimpten op de God van Sadrach, Mesach en Abednego, zich nu stil hielden. Ik noem dit alleen om aan te tonen welk een kracht en invloed een menselijke wet heeft om de zonden van goddeloze mensen te beteugelen.

6e. De mensen kunnen weerhouden worden van de zonde louter door de aanwezigheid en het voorbeeld van Godvrezende mensen waartussen zij wonen, die hun gedragingen gadeslaan. Ik herinner mij een spreekwoord dat onder de Romeinen gebruikt werd. Men placht te zeggen: "Pas op, Cato ziet u". Cato werd geëerd als een goed mens en aangezien men hem zo hoogachtte, was het spreekwoord als iemand kwaad deed: "Pas op, Cato ziet u".

In de Schrift lezen wij van Herodes, dat hij Johannes vreesde, "Wetende dat hij een rechtvaardig en heilig man was en hield hem in waarde" (Markus 6:20) (Engelse bijbel: *hij sloeg hem gade*).

Er staat een geschiedenis aan het begin van het eerste deel van het Martelarenboek over de evangelist Johannes, die de Openbaring schreef. Toen hij over een hoofdweg reed, kwam hem een bende dieven tegemoet. En wat wilde het geval? De aanvoerder van die dieven was een jongeling die onder de prediking van Johannes verkeerde. En hoewel Johannes hem nauwelijks kende, rende hij weg. De beschuldiging van zijn geweten en de tegenwoordigheid van Johannes deden hem zo terugdeinzen dat hij ervandoor ging; hij durfde de goddeloosheid waaraan hij zo gewoon geworden was niet uit te richten. Het gezegde van de apostel Paulus is hier van toepassing: "Doch in het goede te allen tijd te ijveren is goed, en niet alleenlijk als ik bij u tegenwoordig ben" (Gal. 4:18). Dat geeft te kennen, dat hun wandel bijzonder goed was, terwijl Paulus aanwezig was. Maar als hij afwezig was, verslaptten zij weer. De aanwezigheid en het voorbeeld van Godvrezende mensen is veelal een oorzaak om anderen van de zonde te weerhouden.

7e. Mensen kunnen van de zonde weerhouden worden als gevolg van een edelmoedige geest en de oprechtheid van de natuurlijke aard. Zo heeft Luther beleden, dat hij voor zijn bekering, toen hij nog monnik was in de roomse kerk, nooit zich bezoedeld had met hebzucht. Hij was van zo'n oprechte geest dat zo'n vuile zonde hem niet aankleefde. Paulus vertelt ons ook dat hij een natuurlijke gave had, en dat was onthouding. Zo wordt ons vermeld dat Plutarchus placht te zeggen: "Ik zou liever willen dat men zou zeggen dat zo'n persoon in de wereld niet heeft bestaan dan dat men zou zeggen, dat Plutarchus ijdel, onrechtvaardig of onstandvastig was". De natuurlijke aard van deze man spoorde hem aan tot billijkheid en rechtvaardigheid. Als Paulus over de heidenen spreekt, zegt hij dat zij, al hadden zij de wet niet, "van nature de dingen deden die der wet zijn", dat wil zeggen als gevolg van hun beschaafde natuur. Wat is de oorzaak dat sommigen opvliegend zijn en anderen niet?

Dat komt niet van vernieuwende genade, maar dat is omdat er in sommigen een oprechter geest is dan in anderen. En hierdoor wordt veel kwaad metterdaad beteugeld, al zijn zulke mensen dan ontbloot van zaligmakende genade.

8e. Goddeloze mensen kunnen weerhouden worden om het kwade te doen uit vrees voor straf, hetzij tijdelijke of eeuwige, en soms uit vrees voor uitwendige oordelen. Zo was het met de Egyptenaren. Zij riepen: "Laat de Israëlieten gaan, of wij zijn allen dood". Vertrekken moesten zij, maar niet omdat God wilde dat zij zouden gaan en ook niet uit liefde tot de Israëlieten, maar uit liefde tot zichzelf. "Wij zijn allen dood als zij niet vrij gelaten worden".

Wij lezen ook dat de overpriesters en Farizeeën Christus niet wilden doden op een feestdag "opdat er geen oproer onder het volk zou komen". Het was niet uit liefde tot Christus, maar uit eigenliefde. O, zoveel politici hebben veel schadelijke acties willen uitrichten, ware het niet dat zij het volk vreesden.

9e. De vrees voor de hel en voor Gods toorn kan zwaar drukken op de ziel van een zondaar en de vrees om eeuwig te branden kan hem weerhouden om kwaad te doen. Wij hebben een opmerkelijke uitspraak bij de profeet Jesaja die hier van toepassing is: "De zondaren te Sion zijn verschrikt; beving heeft de huichelaar aangegrepen". Waarom? Wat was er aan de hand? Dit is de reden: "Wie is er onder ons die bij een verterend vuur wonen kan? Wie is er onder ons die bij een eeuwige gloed wonen kan?" De vrees voor Gods toorn maakte hen bang voor de zonde.

10e. Ten laatste. Hoop op tijdelijke en eeuwige beloning kan ook een oorzaak zijn dat mensen de zonde nalaten. Dat verbeeldde zich die rijke jongeling: "Wat doende zal ik het eeuwige leven beërven?" Christus antwoordde hem: "Gij weet de geboden: Gij zult niet doden; gij zult geen overspel doen; gij zult niet stelen". En hij antwoordde: "Al deze dingen heb ik onderhouden van mijn jonkheid aan". Hij had meer op met de beloning dan met de plicht tot gehoorzaamheid aan de geboden. Bileams hoop op een gunstige afloop beteugelde hem zo, dat hij geen zondige daad beging.

In al die hierboven vermelde gevallen kunnen goddeloze mensen, ja zulken die geheel zonder ware genade zijn, weerhouden worden van zonden.

### **Eerste toepassing**

De toepassing die ik van dit punt zal maken, is voor goddeloze mensen, ja voor diegenen die om een van de hierboven genoemde redenen weerhouden zijn om te zondigen.

1. Hierdoor hebt u minder zonden dan anderen, of dan u zelf zou hebben gehad als u zonder weerhoudende genade was geweest. Hoewel weerhoudende genade die de zonde belet u niet vernieuwt, maakt zij u wel minder zondig. Hoewel zij van u geen heilige, geestelijke mensen maakt, maakt zij u wel zedelijk betere mensen.
2. Uw straf zal minder zijn dan deze anders geweest zou zijn, doordat God u weerhoudende genade heeft gegeven om de zonde ten onder te houden. Een heiden die weerhoudende genade heeft gekregen, zal minder gestraft worden dan een christen die deze mist. Een nuchtere heiden zal minder gestraft worden dan een dronken christen.
3. Bedenk dat als de zonde ten onder gehouden wordt, u niet zo vreselijk de vrede van uw consciëntie verbreekt. Op openlijke, grove zonden volgt een open consciëntie en vervult die met schrik en ontsteltenis, maar hoe minder u de zonde

- bedrijft, hoe minder uw consciëntie beroerd zal zijn.
4. Hierdoor geeft u minder aanstoot aan de godsdienst dan u anders zou hebben gedaan. Mindere zonden brengen een kras op het gelaat van de godsdienst, maar openlijke zonden doorsteken het hart van de godsdienst. De godsdienst krijgt een minder slechte naam door verborgen huichelarij dan door openlijke goddeloosheid.
  5. U zou wellicht meer kwaad doen door uw zondig voorbeeld dan nu, als God u zou loslaten. Hoewel u een slecht mens bent, geeft u toch niet zo'n slecht voorbeeld als anders, als God uw zonden in u intoomt.
  6. Wie weet, of deze kleine beginsels van weerhoudende genade niet een voorbode zijn van vernieuwende genade? O, gij die weerhouden wordt te zondigen, al bent u op dit ogenblik goddeloos, wie weet of God de weerhoudende genade niet in u zal veranderen in vernieuwende genade?

### **Tweede toepassing**

De volgende toepassing is om degenen die God vrezen, te vertroosten. Er zijn werkelijk vele zielen die genade hebben, die na hetgeen ik heb gezegd veel vrees en twijfel bij zich kunnen oproepen. De een of andere vrees kan in het hart van velen aanwezig zijn en die kunnen mij tegenwerpen: "Maar vriend, u hebt gehandeld over de kracht van de Geest van God, met name betreffende Zijn algemeen werk door middel van weerhoudende genade om de zonde in goddeloze mensen ten onder te houden. Maar sommigen zeggen dat zij niet eens zover komen, niet alleen zover als degenen die God vrezen, maar zelfs niet zover als onbekeerde mensen, want een onbekeerde kan weerhouden worden van die zonden waarvan ik niet weerhouden word".

Deze tegenwerping kan voortkomen uit het hart van menig kind van God en hieraan zal ik drie of vier woorden wijden als antwoord tot vertroosting en dan zal ik alles besluiten.

- Eerste antwoord: Bedenk dat als u een ongebreidelde werking van de zonde in uw natuur gewaar wordt, dit niet een bewijs is dat de zonde toeneemt, maar dat het licht vermeerdert en de teerheid van uw consciëntie. Zolang Paulus onbekeerd was, dacht hij dat hij leefde en in een heel gelukkige staat verkeerde. Maar toen hij bekeerd was, "toen het gebod ingekomen was en de zonde weer levendig werd", toen stierf hij. Dat wil zeggen, toen de wet met kracht in zijn consciëntie kwam, zag hij dat de zonde levend werd en toch was hij toen in de staat der genade en in gelukzalige omstandigheden. Zoals licht dat een kamer binnendringt, ontdekt wat daar ontbreekt en wat voor wanorde daar is, wat in het donker onbekend was en niet zichtbaar, zo ontdekt licht dat het verstand binnendringt onze geestelijke gebreken.
- Tweede antwoord: Beoordeel uzelf niet dat u in een slechte staat bent aan de hand van het ontbreken van bepaalde weerhoudingen van de zonde, maar beoordeel uzelf aan de krachtige openbaringen van de aanwezige genade in de meer gewone en voortdurende loop van uw leven. Het kan wel zijn dat de ene mens zijn drift kan beteugelen terwijl u dat niet kunt en toch kan die mens onbekeerd zijn en u een kind van God. Een reiziger kan soms in een wagenspoor stappen, maar zijn gewone gang is op een gemakkelijk voetpad. Dus, als u in de zonde valt en het u aan weerhoudende genade ontbreekt, kan het zijn dat u in een wagenspoor valt. Uw gewone weg is het zandpad. Al is de hoofdrichting der oprechten dat zij van het kwade wijken, dan kunt u toch zo nu en dan de weg kwijt zijn. U moet uzelf niet beoordelen aan bepaalde daden waarin u weerhouden bent van de zonde.

- Derde antwoord: Als u wordt overvallen door een zonde en anderen, mensen die slechter zijn dan u niet, bedenk dan echter, dat u meer verzoeken tot zonde krijgt dan anderen. Het is wel waar dat in sommige gevallen de zonden van iemand die God vreest zwaarder zijn dan van een goddeloze, in andere gevallen is de zonde van iemand die God vreest echter minder erg. De duivel is er meer op uit iemand die God vreest te verzoeken dan een goddeloze. Toen de kinderen Gods bijeen kwamen, kwam de duivel ook in hun midden. Hij koestert een wrok tegen hen en als zij daarom nu en dan overvallen worden, moeten zij niet zichzelf beoordelen aan die bepaalde daden, maar aan de vaste gang van hun leven.
- Vierde antwoord: Bedenk, dat al zwicht u voor een zondige daad, als de zonde maar niet als een tiran of heer over u heerst, dan hebt u geen reden om te vrezen. U zwicht voor de zonde als voor iemand die u overweldigt en niet als voor uw leenheer. Al mist u de weerhouding van de Geest om u in sommige bijzondere gevallen voor de zonde te bewaren, als u echter maar door God bewaard wordt voor de overheersende kracht van de zonde, heb dan goede moed: u bent in een gelukzalige staat.
- Vijfde antwoord: Laat het volgende u tot troost zijn: al kunt u zo nu en dan een zondige werkingen niet intomen, binnenkort zult u een volkomen overwinnaar van al uw zonden zijn. *God zal haast de satan onder uw voeten verpletteren.* Nu vecht u nog met de duivel als hand tegen hand, maar dan zult u hem onder uw voeten treden. Laat dat u in wie de Geest begeert tegen het vlees tot troost zijn: *uw strijd is slechts kort, uw overwinning is zeker groot en uw loon is een eeuwigdurende kroon.*